

OSLO

1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

v. a. Asiamieshoitaja Boreninksen rap. no 1.

Oslo

29/i 1926.

Légation de Finlande
N:o 99

3. 115 Sal. 26.
2/2-26.
5. Cy.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 1, joka koskee

Lihentuontikiellon kumoamista.

Vastanottaa, Herra Ministeri, erinomaisten
kunnioitukseni vakuutus.

Einar Borenius

Oslossa, tammikuun 30 p:nä 1926.

Herra Professori E. N. S e t ä l ä,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

2/2-26

S. Cy.

Osion Lähetystön tiedotus N:o 1

Lihantuontikiel-
lon kumoaminen.

Tänään ilmoitettiin puhelimitse Ulkoasiaindepartementista, että aamulla valtioneuvostossa tapahtuneen neuvottelun jälkeen maatalousministeri Five oli tehnyt päätöksen suomalaisen lihantuontikiellon osittaisesta kumoamisesta, josta Lähetystö heti sähkötti (N29 ja N32).

Niistä ehdoista, joille tuonti tullaan sallimaan, luvattiin lähimmässä tulevaisuudessa seikkaperäisiä tietoja. Ehdot koskevat Venäjältä ja reunavaltioista Suomeen tapahtuvaa lihantuontia; Norjan ammattiviranomaiset aikovat niistä neuvotella Suomen lääkintähallituksen kanssa.

Mitä kumoamisen osittaiseen luonteeseen tulee, niin oltiin Ulkoasiaindepartementissa sitä mieltä, että joka tapauksessa vihdoinkin oli aukko tehty Fiven valliin, joten suurin vaikeus nyt on voitettu. Ulkoasiaindepartementissa tullaan yhä edelleenkin utte-
rasti työskentelemään samaan suuntaan ja toivotaan, että vielä voimaan jäävät rajoitukset saadaan poistetuksi verrattain helposti. Rajoitukset osoittavat oikeastaan vain, että Five peräytyy hyvässä järjestyksessä koettaen näennäisesti päästä pulasta; täyd-

linen antautuminen jo tällä hetkellä olisi kai tuottanut pahaa mieltä norjalaisten maanviljelijäin keskuudessa; sittenkään Five ei voi säästyä kovaäänisestä arvostelusta sikäli kuin lihan hinnat tulevat laskemaan suomalaisen tuonnin vapauduttua.

Sekä pääministeri Mowinckel että ulkoasiaindepartementin pääsihteeri Esmarch ovat johdonmukaisesti mitä suurimmalla tarmolla koettaneet saada maatalousministeriötä taivutetuksi kumoamaan tuontikiellon. Mowinckel on vedonnut siihen, että Norjan on pysyttävä Suomelle antamassaan sanassa, jolla hän tarkoitti joulun edellisellä viikolla merenkulkusopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Norjan taholta tehtyjä lupauksia. Nähtävästi on ulkoasiaindepartementissa oivallettu, että Norja, ylläpitämällä lihantuontikieltoa, joutuisi asemaan, joka olisi ristiriidassa kansainvälisen oikeuden alkeellisimpienkin periaatteiden kanssa: tietysti *comitas gentium* ei ole sopusoinnussa sellaisen kannanoton kanssa, että terveestä Suomesta tuonti on kielletty, tuonnin ollessa vapaa suu- ja sorkkataudin saastuttamasta Ruotsista. Tämän johdosta tehostikin hra Esmarch erityisesti, että Suomi on ainoa maa paitsi Ruotsia, josta lihantuonti Norjaan nyttemmin on sallittu. Ulkoasiaindepartementti on Hornen erottua alituisesti ollut kosketuksissa hänen seuraajansa, professori Holthin kanssa ja mitä pontevimmin jouduttanut hänen lausuntoaan, joka tänään oli maatalousministerin päätöksen perustana.

Tähän Ulkoasiaindepartementin kantaan on myöskin vaikuttanut se huomattava Suomi-ystävyyks, joka painaa leimansa nykyiseen norjalaiseen politiikkaan paljon suuremmassa määrässä, kuin mitä ilmenee norjalaisessa sanomalehdistössä, joka hyökkäessään Tanskan kimppuun toisinaan iskee harhaan Suomeenkin.

Oslossa, tammikuun 29 p:nä 1926.

Einar Borrenius

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

v. a. Asiamies Smedlundin rap. no 2.

Osl.

15/2 1926.

Légation de Finlande

No 167.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
Al	5/115	Sae. 26.
29/2-26		LII
	S.	Cy.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää tiedotus, jossa käsittelen

Lihantuontia koskevia ehtoja.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Suedelund

Oslossa, helmikuun 16 päivänä 1926

Herra Professori E. N. S e t ä l ä,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.

Salainen

5/115 Sal. D. 26.

19/2-26.

5

Lit.

Osion Lähetyksen tiedoitus No 2.

5. C4.

Lihantuontia
koskevat ehdot.

Kun tänään kävin pyytämässä agrementtia Osioon nimitet-
tävälle lähettiläälle, otti ulkoasiainministeri Mowinckel pu-
heeksi lihantuontia koskevat ehdot ja sanoi myöntävänsä ettei
paljoa toistaiseksi saavutettu tässä asiassa sekä hyvin ym-
märtävänsä ettemme ole tyytyväisiä tulokseen. Ei hänkään
ollut sitä.- Vastasin tähän etten toistaiseksi tiedä, miten
Suomessa suhtaudutaan kysymykseen ehtojen tultua tunnetuiksi
mutta että tiedot ankarista ehdoista epäilemättä ovat tulleet
suurena yllätyksenä ja herättäneet tyytymättömyyttä.- Hra
Mowinckel selosti minulle asian äskeisiä vaiheita huomauttaen
että kysymys kiellon kumoamisesta oli ollut aivan raukeamai-
sillaan. Vaikka hra Hornen raportti oli meille suotuissa,
puuttui siitä päätelmiä kiellon kumoamisen hyväksi, ja näin
ollen voi eläinlääkintöinstituutin professori Holth, jonka
lausuntoa aina pyydetään tällaisissa asioissa, asettua epä-
välle kannalle kenenkään väittämättä vastaan.

Hra Holth oli ensiksi jyrkästi vastustanut kiellon ku-
moamista vastaten Ulkoasiaindepartementin suulliseen tiedus-
teluun, ettei Norja mitenkään voi sallia tuontia maasta, johon
tuodaan karjaa ja lihaa eläinlääkinnön kannalta niin epä-
lyttävästä maasta kuin Virosta. Ulkoasiaindepartementin
huomautettua kumoamisen välttämättömyydestä kauppapoliitti-
selta kannalta oli hra Holth sanonut mahdollisesti voitansa
puoltaa kiellon kumoamista Vaasan ja Oulun lääneihin nähden,
ehdolla että kaikki Norjaan vietävä liha teurastetaan Tor-
niossa. Tähän suuntaan menevään lausuntoon perustuikin sitten
maatalousministerin päätös. - Koska Ulkoasiaindepartementti
tässä asiassa oli kääntynyt suoraan professori Holthin puoleen,
pyysi pääministeri Mowinckel minua käsittelemään näitä tie-
toja luottamuksellisina. -Muuten hän mainitsi tiedustelleensa

professori Holthin talouspoliittista kantaa hra Fiveltä joka oli sanonut ettei hra Holth ole "agraari" vaan on vapaakaupan kannattajia, joten - sanoi hra Mowinckel - on ilmeistä, että ainoastaan "veterinäre hensyn" ovat olleet hänelle määrävinä.

Mitä lihantuontia koskeviin ehtoihin tulee, huomautti hra Mowinckel itsestään että olisi sopinut odottaa tarkkoja asiallisia tietoja, minkä tähden Suomen kontrollitoimienpiteet virolaiseen karjaan ja lihaan nähden eivät tyydytä Maatalousdepartementtia. Sanoin juuri aikoneeni mainita tästä seikasta, joka meille on mitä tärkein. - Samassa yhteydessä en katsonut voivani olla huomauttamatta siitä pitkälle menevästä vaatimuksesta, että kaiken Torniossa teurastettavan lihan on - huolimatta määräpaikastaan - täytettävä Norjaan vietäville lihalle asetetut ehdot. Tästä edellytyksestä hra Mowinckel näkyi olevan täysin tietämätön ja myönsi että tämä on paljon vaadittua.

Hra Mowinckel huomautti vielä kerran että asia oli ollut raukeamaisillaan ja että meillä, vaikka niin vähän toistaiseksi oli saavutettu, kuitenkin oli ilon aihetta, koska vihdoin oli päästy ehdottomasta kiellosta. Hän sanoi uskovan että rajoitukset vähitellen saadaan poistetuiksi ja viittasi siihen mahdollisuuteen, että jo heti voitaisiin saavuttaa, että tuontia sallitaan toisestakin Oulun tai Vaasan läänissä olevasta teurastamosta.

Keskustelusta sain sen käsityksen että hra Mowinckel oli vähän hämillään lihantuontiasiassa saavutetusta pienestä tuloksesta, ja että hän sen tähden koetti lohduttaa kertomalla asian olleen kokonaan raukeamaisillaan.

Oslossa helmikuun 15 päivänä 1926

Ragnar Smedlund

v.a. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

v.a. Asiantuntijaksi Suedolundin rap. no. 3.

Oslo.

26/2 1926.

Légation de Finlande

No 211

ASIAINP. HALL.		
7/116 Sal. D. 1 26.		
5/3-26	3	LII.
5	OSASTO Cy.	ASIA

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 3, joka koskee

Poliittista tilannetta Norjassa ja

Välitystuomiosopimuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen

kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Smedelund

Oslossa, helmikuun 26 p:nä 1926.

Herra Professori E.N. S e t ä l ä,

Suomen Ulkossainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

7/116 Sal. D. 1. 26.

5/3-26	2	Liit.
5	Cy.	ASIA

Osion Lähetystön tiedoitus N:o 3.

Välitystuomio-
sopimukset.

Väittely sanomalehdistössä Tanskan kanssa solmitusta välitystuomiosopimuksesta ei ole lakannut vaan jatkuu yhtä kiivaasti kuin ennen. Kuitenkaan ei ole ilmennyt mitään tärkeämpiä uusia väitteitä sopimuksen puolesta tai sitä vastaan. Vastustusta hoitavat edelleen Tidens Tegn ja talonpoikaisspuolueen äänenkannattaja Nationen. Vastustavalle, vaikka paljon asiallisemmalle kannalle ovat myös asettuneet oikeistolehti Morgenbladet ja Norges Handels- og Sjøfartstidende. Koska viimeainitussa lehdessä eskettäin oli pääkirjoitus, joka varsin hyvin kuvaa vastustajien käistyskantaa, saan oheenliittää sen. (Liite I.)

Yleensä on arvosteltu ainoastaan Tanskan kanssa solmittua sopimusta. Suomen kanssa tehty sopimus on vain pari kertaa saanut arvostelua osakseen. Tidens Tegn kirjoitti tammikuussa sangen epäyhtävällisesti Suomesta, viitaten m.m. niihin vaaroihin, joita Norjalle muka koituisi sopimuksesta Suomen kanssa. Kun tiedetään, miten mainittu lehti jo vanhastaan on suhtautunut Suomeen, ei ole syytä panna liian suurta painoa tähän kirjoitukseen. (Muuten ei norjalaiseen sanomalehdistöön tutustuessa voi olla huomaamatta sitä sensatiiorakkautta, joka on etenkin kyseessä olevalle lehdelle ominaista.) Myöskin Ökono-

misk Revye on tässä yhteydessä muutamain sanoin maininnut Suomen, väittäen maamme poliittisen orienteerauksen epäselväksi.

Paitsi itse sopimuksia on myös arvosteltu hallituksen muodollista menettelyä sopimuksia tehtäessä. Vastustajien mielestä olisi hallituksen pitänyt jo ennen neuvotteluihin ryhtymistä "sondeerata" suurkäräjien kantaa, eikä tiedustella ulkoasiainvaliokunnan mielipidettä vasta sitten, kun sopimus Ruotsin kanssa jo oli solmittu, Tanskan kanssa valmiina allekirjoitettavaksi ja Suomen kanssa tekeillä. - Paitsi sanomalehdistössä on tämä muodollinen kysymys ollut huomion esineenä myös äskettäin alkaneessa Suurkäräjien keskustelussa valtaistuinpuheen johdosta. Tällöin ovat oikeiston, vapaamielisen vasemmiston ja talonpoikaispuolueen johtajat (Lykke, Wefring, Mellbye) moittineet hallitusta Suurkäräjien syrjäyttämistä.

Pääministeri Mowinckel on Suurkäräjille pitänyt pitkän puheen kosketellen ensiksi ulkopoliittisia kysymyksiä. Koska tämä kohta varsin hyvin valaisee hallituksen kantaa välitystuomiosopimukseen nähden, saan oheenliittää sanomalehtiselostuksen siitä. (Liite II.)

Mikäli asiaa tuntevalta taholta olen saanut kuulla, ei ole mitään vaaraa olemassa etteivätkö sopimukset Suurkäräjillä tulisi hyväksytyiksi. Oikeiston ja vapaamielisen vasemmiston johtajat kannattavat niitä kyllä "realiteetissa" samoin suurin osa heidän puolueistaan. Samalla kannalla ovat myöskin koko "venstre"

ja suurin osa työläispuolueista. On lausuttu olettemus, että välitystuomiosopimuksia vastaan tulisivat äänestämään ainoastaan ne, jotka olivat äänestäneet Venäjän kauppasopimusta vastaan. Äänestyksen tulos oli silloin 99 ääntä 30 vastaan. Joskaan enemmistö välitystuomiosopimuksista äänestettäessä ei tule niin ylivoimaiseksi, niin voitaneen kuitenkin pitää varmana, että sopimukset hyväksytään. Että sitä edelläkäypä keskustelu on muodostuva varsin kiivaaksi ja etenkin Tanskalle epämieluisaksi, on sitä vastoin varsin todennäköistä.

Sekä norjalaisessa että ulkomaisessa sanomalehdistössä on kierrellyt huhuja siitä, että Suurkäräjät tulevat jättämään välitystuomiosopimuksia koskevan esityksen lepäämään. Kuten yllä esitetystä käynee selville, ei tarvitse pelätä tätä, mutta toinen asia on, että esityksen käsittely voi lykkääntyä, etenkin hallituspulan syntyessä.

Tähän viitaten minun ei tarvitse erikseen perunuttaa eräessä tanskalaisessa sanomalehdessä ollutta tietoa, että ilmoitus välitystuomiosopimusten todennäköisestä lepäämään jättämisestä muka olisi tehty Ruotsin, Tanskan ja Suomen täkäläisille ministereille, jotta nämä asianomaisissa maissa estäisivät sopimusten ratifioimista!!

Oslossa, helmikuun 26 p:nä 1926.

Ragnar Omedelund
d. a. Asuinhoitaja

Gjensidighet i forholdet til Danmark.

lute!

1891/92 Nordtyske Handels- og Søfartstraktat 1926

Danskene opfatter striden om voldgiftstraktaten som rettet mot sig. Vi vil i den anledning fastslaa, at vi er fulde av beundring over den dyktighet, hvormed det danske utenriksstyre varetar sit lands interesser. Vor respekt for danskernes diplomatiske evner er ikke blitt mindre ved det bevis som den socialistiske regjering har gitt paa troskap mot nationale interesser og evne til at hævde dem.

Men netop fordi vore danske frønder har været saa overlegent flinke, er vi kommet i den ubehagelige stilling at maatte bekjempe en saa omfattende traktat med en venskabelig nation, hvormed vi har saa mange interesser fælles og hvortil vi er saa nær knyttet ved slektskap og kultur. Saken er, at *voldgiftstraktaten paa det nærværende tidspunkt er reelt uantagelig og dens avslutning vil virke saarende paa vore nationale følelser.*

Nødvendige forutsætninger.

Før en voldgiftstraktat av dette omfang avsluttes, maa der gjennemføres likestilling i vore handels- og søfartstraktater med Danmark.

Nu er forholdet det at danske skiber, danske varer og danske borgere nyder fuld mestbegunstigelse og national behandling i hele Norge, ja, vi har i vore senere handelstraktater endog forbeholdt os ret til at særbegunste Danmark. Dette er ytterst fordelaktig for dansk handel og skibsfart. Deres omsætning i Norge er eksempelvis ca. 3 ganger saa stor som vor omsætning i Danmark.

Paa den anden side nyder vi fuld mestbegunstigelse og national behandling kun i det egentlige kongerike Danmark.

Grønland derimot er undtat.

Forholdet er nu det, at *et dansk skib i Aalesunds havn nyder høieste begunstigelse, mens et Aalesunds-skib i Godthaab risikerer beslaglæggelse hvis det søker ind der.*

Danske varer kan frit selges hvor som helst i Norge. Norske varer kan overhodet ikke selges i den del av det danske vælde som heter Grønland.

Gjensidighet.

Det første skridt paa veien til ordning av forholdet til Danmark bør følgelig være, *at vi gir den høieste begunstigelse for skiber, varer og danske undersatter i hele Norge paa betingelse av at vi faar de samme rettigheter i hele Danmark, Grønland indbefattet.* Vore danske brødre og venner bør faa meddelelse om at de vil faa akkurat like megen ret i Norge som de gir os i Danmark og danske besiddelser — hverken mindre eller mere.

Vi har gjentagne ganger henstillet til regjeringen at bringe dette traktatforhold i orden; men hittil forgjæves.

Øst-Grønland.

Det næste er traktaten om Øst-Grønland. Der har vi i vor godmodighet gaat hen og indrømmet Danmark særrettigheter i ingenmandsland, hvilket skaper en saa egenartet retstilstand, at man ved første leilighet bør faa den ændret. Denne retstilstand er i den tid den har bestaaet benyttet til vor skade i saa stor utstrækning som det overhodet har været mulig. Danmark har med fuld beraad huforminsket vore rettigheter og gjort dem minst mulig værdifulde saa langt det har formaad.

Endelig maa i denne forbindelse nævnes den gamle arkivsak. Den burde ogsaa gjøres op og den kunde let løses paa en saadan maate at der blev tilfredshet i Norge, uten at Danmark hadde skade derav.

Ingen nødvendighet.

Den herskende retstilstand og de svævende saker i forholdet mellem de to land gjør at vi paa dette tidspunkt ikke bør oprette en ny altomfattende traktat med Danmark. Det har ingen hast. Den traktat vi har er belastning nok.

Ganske vist ser vi det ene regjeringsorgan efter det andet forkynde at man maa forhandle og komme til enighet om en saadan traktat, hvis man ikke vil krig, men det er vrøvl, som voksne folk ikke behøver at diskutere da

Danmark os bekjendt ikke truer med krig.

Like fuldt som vi kunde sagt nei til kravet om anerkjendelse av Danmarks suverenitet over hele Grønland uten derefter at indlate os i forhandlinger om Øst-Grønland, like vist kunde vi sagt nei til en ny voldgiftstraktat uten at behøve at frykte nogen krigserklæring fra Danmark pr. omgaaende.

Ret og vilkaarlighet.

Man foræller os ogsaa, at den nye traktat skal bringe store fordele derved, at den ikke alene bygger paa «ret», men ogsaa paa «billighets» og vi ser daglig regjeringens organer foran grev Moltkes dør med fremstrakte hænder tryggle om at han av naade vil aapne en havn eller to paa Vest-Grønland for os.

Disse regjeringstiggeres nationalt set nedværdigende optræden i Kjøbenhavn har hittil ikke indbragt noget andet, end den hempelese bukseknep «Ravn Storø», som hr. Moltke i forbigaaende kastet til hr. Mowinckels hoffbetlere.

Hvad «billigheten» i dette tilfælde angaar, saa vilde meningen være nøiaktig den samme, om der istedet stod «vilkaarlighets». Hvor to nationers interesser former sig til en strid er alt det som ikke er den enes ret den andens ret. Utenom retten er der intet. Man maa følgelig ta av den enes «ret», dersom man skal vise «billighets» mot den anden og saasom der ingen regel findes eller kan findes for billighet beror det paa vilkaarlig skjøn, hvad der er billig og hvem der paa rettens bekostning skal begunstiges av billighetshensyn. I betraktning av danskernes større diplomatiske dyktighet og større anseelse ute i verden frykter vi for at billigheten i forholdet til Danmark i praksis oftest vil arte sig som en vilkaarlig beskjæring av vor ret til fordel for Danmark. Dette med billigheten er i det minste hazard-lotteri. Hr. Mowinckel kunde like gjerne holde paa rødt naar hr. Moltke holder paa sort.

Statsminister Mowinckel vilde til å begynne med behandle de utenrikspolitiske spørsmål. Der var flere talere som hadde berørt viktige utenrikspolitiske spørsmål og disse var jo også berørt i trontalen. Han følte en sterk trang til, da han nu kanskje talte for siste gang i stillings medfør, å takke sine medarbeidere i utenriksdepartementet. Der hadde vært utført meget og vanskelig arbeid i dette departement. Statsministeren hevdet at den mann som var chef for utenriksdepartementet burde være en mann med selvstendig og fritt initiativ. Statsministeren hadde i sitt siste arbeid på det utenrikspolitiske område følt sig helt i overensstemmelse med de gamle linjer i norsk utenrikspolitikk. Der hadde vel sjelden vært nogen annen utenriksminister som hadde stått i bedre kontakt med stortinget. President Lykke hadde imidlertid funnet, at den nødvendige kontakt ikke hadde vært tilstede under behandlingen av de nordiske voldgiftstraktater. Statsministeren hadde ventet, at der var blitt gitt uttrykk for glede over det positive resultat av voldgiftstraktatene. President Lykke hadde vært vår utsending i Folkeforbundet, hvis første oppgave nettop var arbeidet for en rettslig løsning av konflikter mellom nasjonene. Hvilken forskjell her og i Sverige, hvor voldgiftsavgaltene blev hilset med glede i trontalen og av kammerets talmenn. Og her satt hr. Mellbye som var medlem av styret for foreningen Norden og hr. Wefring som hadde vært den interparlamentariske gruppes representant i Washington og inntok dette negative standpunkt. Hvis statsministeren i januar ifjor hadde meddelt stortinget at han vilde søke Sverige for å forhandle om en voldgiftsavgalt vilde det sikkert blitt mottatt med ro i stortinget. Statsministeren beklaget, at han ikke hadde gjort det da. Under avslutningen av disse traktater hadde regjeringen gått en gammel og optråkket vei. Statsministeren hadde i statsråd Holmboe hatt en regjeringskollega som tidligere hadde vært konstitusjonskomiteens formann. Statsråd Holmboe hadde ikke hatt noget å innvende mot prinsippet for disse avgaltene. Konstitusjonskomiteen hadde i 1923 erklært sig helt enig i prinsippet om, at alle mellomfolkelige tvistigheter bør avgjøres ved voldgift eller dom. Det blev av regjeringen Berge tydelig gitt tilslutning til det prinsipp, at hvis vi avslutter voldgiftsavgalter med nogen land, så kan vi ikke vegre oss ved å avslutte lignende avgalter med andre. I dette erklærte utenrikskomiteen sig på alle punkter enig med utenriksminister Michelet. Det var denne situasjon statsministeren forefant da han tiltrådte, og da spørsmålet om en fornyelse av Karlstadoverenskomsten med Sverige forelå. Statsministeren følte sig her på ganske fast grunn.

Hvad den danske avgalt angår, så kom innbydelsen fra Danmark og ifølge det tidligere knesatte prinsipp kunde man jo ikke avslå å forhandle med dette land. Han besluttet sig på grunn av den kritikk som reistes å velge en spesiell fremgangsmåte og søkte derfor 13. februar i år den utvidede konstitusjonskomité, hvorav bl. a. Mellbye er medlem. Her redegjorde han for traktatene og komiteen gav enstemmig sin tilslutning til den fremgangsmåte som var foreslått av utenriksministeren. Hr. Hambro erklærte sig uttrykkelig enig i fremgangsmåten, men uttalte at han i realiteten var mot slike traktater. Hr. Mellbye var den eneste i komiteen som reserverte sig, idet han ikke følte sig sikker på at det var hensiktsmessig på det nuværende tidspunkt å avslutte en generell voldgiftstraktat med Danmark. Samtlige traktater er nu til tross for at det ikke er konstitusjonelt nødvendig forelagt stortinget, før de ratifiseres. Det ligger altså i stortingets hånd å forkaste dem om det vil. Statsministeren var efter sine siste erfaringer kommet til den opfatning, at grunnloven bør endres slik, at traktater skal forelegges stortinget før ratifikasjon. Statsministeren vilde ikke gå større inn på realiteten, men vilde si, at han var enig med hr. Castberg i at voldgiftsavgalten med Danmark ikke hadde noget med Grønlandsspørsmålet å gjøre. Det mellomværende vi har med Danmark får vi bare gjort op ad vennskapets vei. Statsministeren vilde imidlertid si at han i mange henseender følte dette mellomværende like bittert som andre nordmenn. Den havn som er åpnet på Grønland er den tredje som er åpnet i dette år. Den ligger dårlig til, men la oss da heller i all vennskapelighet fortelle Danmark dette. Han vilde tilslutt si, at den behandling han her hadde vært gjenstand for hadde gjort ham til en viss grad trett av det hele, det var hårdt å bli beskyldt for å være evneløs innadtil og landsforræder utadtil.

7/116 Sac. D. 126

5/3-26	52	Liit.
5.	OSASTO Cy.	ASIA

Poliittinen
tilanne.

Kuluvan kuun 22 p:nä alkoi Suurkäräjillä keskustelu valtaistuinpuheen (Liite I.) johdosta ja on jo kestänyt kuudetta päivää. Koska taloudellinen tilanne tänäkin vuonna antaa aihetta huolestumiseen on samassa yhteydessä käsitelty myös hallituksen esitystä vuoden 1926-27 budjetiksi (Liite II.) ja valtiovarainvaliokunnan siitä antamaa mietintöä (Liite III.)

Puuttumatta tässä yhteydessä talousarvion yksityiskohtiin voidaan todeta, että se, päättyen 417.500.000 kruunuun on melkein yhtä suuri kuin kuluva budjettivuodeksi vahvistettu talousarvio.

Ettei hallitus ole katsonut voivansa ehdottaa valtion budjettia suuremmassa määrin supistettavaksi, huolimatta kruunun arvon viimevuotisesta noususta, on herättänyt ankaraa arvostelua vastustuspuolueiden taholta, mikä selvästi ilmenee näiden valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdottamista ponsista. Näin ollen saattoi heti arvata, että budjettikysymys voisi aiheuttaa hallituspulan.

Oikeistopuolueiden johtajat Lykke ja Wefring, talonpoikaispuolueen johtaja Mellbye sekä työläispuolueiden johtomiehet asettuivat Suurkäräjillä puolueit-

tensa puolesta kannattamaan valiokuntaryhmien tekemiä ehdotuksia säästöpolitiikan toteuttamiseksi.

Raha-asiainministeri Holmboe puolusteli budjettiaan viittaamalla niihin säästöihin, jotka hallitus siinä oli tehnyt, sekä ilmituoden käsityksensä, ettei rahallisista syistä saisi luopua suuriarvoisista sosiaalipoliittisista säävutuksista, joihin Norjassa viimeisen kymmenen vuoden aikana oli päästy. Hänen mielestään oli jyrkkä suunnanmuutos rahapolitiikassa turmiollinen ja hän sanoi varmasti luottavansa siihen, että taloudelliset olot vähitellen itsestään parantuvat. - Koska hallitukselle kuitenkin oli mitä tärkeintä tietää Suurkäräjien kanta tässä asiassa, vaati hän täyttä selvyyttä, jotta hallituksen jäsenet tarpeen vaatiessa voisivat asettaa paikkansa muiden täytettäväksi.

Seuraavana päivänä esiintyi pääministeri Mo-winckel, tehden valtiovarainvaliokunnan ponsien hylkäämisestä kabinettikysymyksen. Hän selitti tällöin hallituksen jättävän erohakemuksensa jos oikeistopuolueiden ja talonpoikaispuolueen ehdotukset joko erikseen tai yhteensä saisivat enemmistön. Tällöin hän katsoisi näiden puolueiden mahdollisesti poissaolevat edustajat hallituksen vastustajiksi.

Milloin äänestys tapahtuu, ei ole vielä varmaa, mutta todennäköisesti jo huomenna. Sen tuloksena tulee varmasti olemaan hallituspula.

Oikeiston johtaja, Suurkäräjien presidentti Lykke, saa kaikesta päättäen toimekseen muodostaa uuden hallituksen. Tällöin ottaa hän ehkä itse ulkoasiainministerin

salkun, mutta myös entinen ulkoasiainministeri Michelet mainitaan ehdokkaana tälle paikalle.

Vähemmän luultavaa on, että talonpoikeispuolue suostuu myötävaikuttamaan hallituksen muodostamiseen, osa sitä kun vastustaa hallitukseenmenoa oikeiston kanssa.

Porvarillisesta kokoomushallituksesta on myös puhuttu, mutta pääministeri Mowinckel on venstre puolueen johtajana selvästi antanut ymmärtää ettei puolue tahdo olla edustettuna sellaisessa.

Lähipäivinä käynee selville, mihin suuntaan näin syntynyt tilanne tulee kehittymään.

Oslossa, helmikuun 26 p:nä 1926.

Ragnar Smedlund

v.a. Asainhoitaja:

Hans Majestet Kongens tale til det 75de ordentlige Storting ved dets åpning.

Hr. president, Folkets representanter.

Jeg hilser folkets representanter velkommen til ansvarsfull gjerning og ønsker at Stortingets arbeide må bli til gagn for fedrelandet.

Den 14de august 1925 blev Svalbard en del av riket.

Forholdet til fremmede makter er vennskapelig.

De prinsipper som lå til grunn for Genferprotokollen av 1924, har ført til avslutning av avtalene i Locarno, som også vårt land hilser som et viktig skritt til trygd av verdensfreden.

Mellem de nordiske land er spørsmålet om altomfattende voldgiftsavtaler tatt op til løsning. Sådant avtale er undertegnet mellem Norge og Sverige, likesom forhandlinger om lignende avtaler er optatt med Danmark og Finland.

Med de Socialistiske Sovjetrepublikkers Forbund er undertegnet en handels- og sjøfartstraktat til avløsning av den midlertidige avtale av 1921.

Med Finland er undertegnet en sjøfartstraktat.

De norsk-britiske drøftelser om sjøterritoriet med særlig henblikk på kystfiskeriene og tråling har ikke ført til nogen løsning av spørsmålet. Saken vil derfor bli stilt i bero.

Innenriks er det fremdeles det finansielle spørsmål som påkaller størst oppmerksomhet. Arbeidet med gjenreising av våre finanser skrider frem, men ennå stilles store krav til alles samhold og selvfornektelse. Der er tilveiebragt balanse mellem utgifter og inntekter i statshusholdningens drift, likesom anleggsutgiftene også for kommende termin foreslås dekket uten gjeldsøkning. Herfra undtas dog likesom ifjor den fremskynte utbygging av Nore-fallene, som står i en særstilling.

Man har sålangt det lar sig forsvare tvunget budgettets utgifter ytterligere ned, og det er lykkedes å oppgjøre dette uten nye skatter og uten det 5% tillegg til den direkte skatt som ifjor blev vedtatt.

Bestrebelsene for forenkling og besparelse i statshusholdningen fortsettes. Dette er såmeget mer påkrevet som der må regnes med nedgang i statens inntekter.

Stor innflytelse på de offentlige finanser øver den vanskelige stilling for viktige grener av vårt næringsliv. Disse vanskeligheter skyldes i høi grad vår valutas sterke stigning, som ikke hurtig nok er fulgt av den fornødne tilpassing i produksjons- og leveomkostninger.

En direkte følge herav er arbeidsløsheten, som i siste halvår er øket meget sterkt. Det for inneværende termin til dens avhjelp bevilgede beløp blir utilstrekkelig, og forslag om tilleggsbevilgning vil derfor bli forelagt Stortinget.

Så lite lys som næringslivets øieblikkelige stilling enn er, må det dog erindres, at valutastigningen også bærer vidnesbyrd om vårt lands voksende finansielle styrke og anseelse. Hvis sterke svingninger i vår valuta kan undgås og arbeidsfred bevares, er der god grunn til å knytte forhåpninger til det nye år.

Til overveielse av valutaspørsmålet er nedsatt en kommisjon, hvis innstilling ventes i nær fremtid.

Av forslag til lover og lovendringer som aktes fremlagt for dette Storting, skal nevnes:
 Ordning av visse jordspørsmål.

Ny handelslov.

Ny politilov.

Utlendingers adgang til riket.

Formuesforhold mellem ektefeller.

Offentlig barneforsorg.

Arbeidsledighetsforsikring.

Endring i fondsbeskatningen.

Forslag om ny forsvarsordning vil bli fremlagt. Den vil ta sikte på et betryggende forsvar avpasset efter landets forhold og økonomiske evne samtidig som den vil preges av det tidskifte som de siste års mellempøkkelige utvikling bærer vidnesbyrd om.

I påvente av nyordningen foreslås i budgettet en rekke innskrenkninger i hærens organisasjon og nedleggelse av en del av landfestningene. Regimentsøvelser innstilles og $\frac{1}{3}$ av rekruttstyrken innkalles ikke. På den annen side foreslås 12 dagers kompaniøvelser for infanteri og festningsartilleri.

Videre vil bli fremlagt forslag om:

Ny tolltariff.

Folkeavstemning om brennevinsforbudet.

Forslag om avgift på verdauk er under forberedelse.

Jeg ber Gud velsigne Stortingets gjerning og erklærer herved Norges 75de ordentlige Storting åpnet.

Gitt på Oslo slott den 12te januar 1926.

Haakon.

Joh. Ludw. Mowinkel.

N. F. Leganger.

Hans Majestet Kongens beretning til Stortinget om rikets tilstand og bestyrelse i den tid som er forløpet, siden forrige beretning blev avgitt.

Vi Haakon, Norges Konge

gjør vitterlig:

Overensstemmende med rikets grunnlov skal Hans Majestet herved meddele det nu forsamlede storting beretning om rikets tilstand og bestyrelse i 1925.

Norge har vært representert på Folkenes Forbunds 6te forsamling og på den av Forbundet sammenkalte konferanse angående kontroll av handelen med våben, ammunisjon og krigsmateriell i mai og juni 1925.

I henhold til innbydelse mottatt fra staten Minnesotas lovgivende forsamling møtte sendemannen i Washington som Kongens representant, stortingsmann Hambro som Stortingets og statsråd Oftedal som Regjeringens representant ved de norsk-amerikanske jubileumsfestligheter i Minneapolis i juni måned 1925 i anledning av hundreåret for den regulære norske innvandring til Amerikas Forente Stater; enn videre deltok Universitetets rektor, professor Stang, som representant for de norske høiskoler.

Ved de senere jubileumsfestligheter i New York var odelstingspresident Wefring som representant for Stortingets interparlamentariske gruppe tilstede som offisiell norsk representant.

Med Finland er der truffet avtale om fiskeriregler i Passvik- og Jakobselv.

Opgang og rydning av grensen mellom Norge og Finland har i sommerens løp vært foretatt av dertil opnevnte representanter fra de to land.

Ved noteveksling er voldgiftskonvensjonen med Storbritannia fornyet for 5 år fra 9de november 1924 i sin nuværende form,

dog således at henvisningen til voldgiftsdomstolen ombyttes med henvisning til den faste domstol for mellempfolkelig rettspleie.

Med Schweiz er der undertegnet en traktat vedrørende opnevne av en fast undersøkelses- og forliksnevnd til behandling av tvister som måtte opstå mellom landene.

Norge har i årets løp avsluttet en handels- og sjofartsavtale med Estland.

For tiden pågår der forhandlinger med Amerikas Forente Stater om avsluttelse av en handels-, sjofarts- og konsulartraktat likesom der pågår forhandlinger om avsluttelse av handels- og sjofartsavtaler med Chile, Grekenland, Polen, Siam og Venezuela.

Med Tyrkiet er undertegnet en vennskapstraktat.

Med Nederlandene er der avsluttet en midlertidig luftfartsoverenskomst samt en konvensjon om gjensidig industriarbeider- og sjemannsforsikring.

Med Finland og Østerrike er der undertegnet avtaler angående utlevering av forbrytere. For tiden pågår der forhandlinger om avsluttelse av lignende avtaler med Latvia, Argentina og Uruguay.

Der er truffet avtale med Amerikas Forente Stater om gjensidig fritagelse for skatt på inntekt erhvervet ved rederivirksomhet.

Med Danmark, Estland, Finland, Latvia, Litauen, Polen, Danzig, Sverige, De Socialistiske Sovjetrepublikers Forbund og Tyskland er der undertegnet en konvensjon til bekjempelse av smugling av alkoholholdige varer. Den er hittil ratifisert av Norge, Finland og Sverige.

Norge har tiltrådt den på konferansen i Washington 10de desember 1921 vedtatte resolusjon om eksterritorialiteten i Kina og har opnevnt et medlem av den deri omhandlede undersøkelsesnevnd.

Norge har tiltrådt den under Washingtonkonferansen i 1922 mellom Kina og 8 andre makter sluttede traktat angående revisjon av Kinas tolltariff, og har vært representert ved den konferanse som i henhold til traktaten er trådt sammen i Peking.

Likeledes har Norge tiltrådt den ved samme anledning mellom de samme makter inngåtte traktat angående den politikk som skal befulges i anliggender vedrørende Kina.

Republikken Chile, som hittil har vært representert ved en chargé d'affaires i Oslo, har nu latt akkreditere en sendemann her.

Norges diplomatiske interesser i Tyrkiet varetas midlertidig av den nederlandske sendemann i Konstantinopel (Angora).

Artium er i 1925 bestått av 1 922 kandidater.

Ved Universitetet er i 1925 teologisk embedseksamen bestått av 11, juridisk av 142, statsøkonomisk av 18, medisinsk av 72, sproglig-historisk av 27 og matematisk-naturvidenskapelig av 11 kandidater. Ved Det teologiske menighetsfakultet har i det forløpne år 10 kandidater avlagt embedseksamen.

Ved Norges tekniske høiskole blev i 1925 optatt 144 faste studerende, derav 14 i arkitektavdelingen, 2 i bergavdelingen, 42 i bygningsingeniøravdelingen, 41 i den elektrotekniske avdeling, 18 i kjemiavdelingen og 27 i maskinavdelingen. — I samme år er uteksaminert 116 kandidater, hvorav 9 arkitekter, 1 bergingeniør, 48 bygningsingeniører, 28 elektroingeniører, 13 kjemiingeniører og 17 maskingeniører.

Antallet av de for Høiesterett henstående upådomte saker som ved begynnelsen av 1ste sesjon 1925 var 1 238, nemlig 9 straffesaker og 1 229 borgerlige saker, utgjorde ved utgangen av 2den sesjon 1925 1 202, nemlig 13 straffesaker og 1 189 borgerlige saker.

Siden forrige beretning er der meddelt stadfestelse på 76 offentlige stiftelser eller legater med en samlet kapital av kr. 2 315 341,52.

Rikets hjemmehørende folkemengde som ved folketellingen 1ste desember 1920 utgjorde 2 649 775 er ved utgangen av 1924 beregnet til 2 753 507 og ved årsskiftet 1925—26 kan den antagelig anslåes til 2 772 000.

Den oversjøiske utvandring går fremdeles tilbake. I månedene januar til november utvandret i alt 6 893 (foreløbige tall) mot 8 136 i samme tidsrum i 1924 og 8 492 i hele året 1924.

Ekteskapshyppigheten er fallende. Antallet av ekteviede par var i de tre første kvartaler av året 11 022 mot 11 308 i 1924.

I de samme tre kvartaler av 1925 fødtes 41 656 og døde 22 873, fødselsoverskudd altså 18 783. De tilsvarende tall for 1924 var henholdsvis 45 502, 23 444 og 22 058.

Til tross for den store arbeidskonflikt som helt preget første halvår av 1924 viser året 1924 som helhet relativt gode arbeidsforhold sammenlignet med de foregående år. Sommerledigheten var meget lav og høststigningen antagelig vesentlig uttrykk for årstidens innflydelse.

Nogen større forverrelse var ikke merkbar i de første måneder av 1925, men den økede virksomhet som pleier å melde sig i vår- og sommermånedene var i 1925 av lite omfang. I august begynte ledigheten å stige. Stigningen var i de første høstmåneder langsom, men vokste utover høsten med voldsom styrke, slik at vi nu har en arbeidsledighetskrise likeså alvorlig som i vinteren 1921—22.

For å vise arbeidsmarkedets bevegelse fra høsten 1924 til høsten 1925 anføres arbeidsledighetsprocentene for jern- og metallarbeiderforbundet og bygningsarbeiderforbundet samt totalprocentene for 10 forbund (Antall arbeidsledige ved månedens utgang i procent av medlemsantallet):

	Jern- og metallarbeiderforb.	Bygningsarbeiderforb.	Totalprocenten for 10 fagforb.
Oktober 1924 . . .	5,8	9,4	6,7
Januar 1925 . . .	8,0	18,7	11,9
April » . . .	7,1	14,0	10,2
Juli » . . .	8,3	6,5	8,3
Oktober » . . .	18,0	13,8	16,4

Skjønt arbeidskonfliktene i 1925 har vært få sammenlignet med året før, er der dog i første halvår 1925 flere konflikter, som har hatt stor betydning for virksomheten i de enkelte industrigrener. Av disse har antagelig streiken i hermetikkindustrien hatt størst betydning for landets næringsliv.

Virksomheten ved de offentlige arbeidskontorer fra oktober 1924 til november 1925 kan belyses ved følgende hovedtall:

	I månedens løp		
	Arbeids- søkende.	Ledige plasser.	Besatte plasser.
Oktober 1924	19 460	7 801	6 454
November »	20 767	5 485	4 691
Januar 1925	24 825	6 361	5 388
April »	25 012	9 429	7 531
Juli »	19 372	8 268	6 495
Oktober »	28 787	5 923	5 756
November »	33 074	5 049	4 542

De beregnede samlede leveomkostninger steg i de første måneder av året fra 266 i desember 1924 til 271 i mars 1925. Deretter begynte prisene å falle og indekstallet gikk ned 12 points i 2net kvartal og 11 points i 3dje kvartal og er fortsatt å falle til 236 i november. Alt i alt ligger leveomkostningene for november siste år 26 points eller ca. 10 pct. lavere enn for november 1924. Engrosindeksen nådde sitt maksimum i februar (281) siden er den sunket og lå ved årets utgang 59 points lavere enn i 1924.

I Danmark har prisene vært nedadgående i hele året. I Danmark var engrosindeksen 160 i november 1925 mot 232 i november 1924. Indekstallet for leveomkostningene var 221 i januar og 219 i juli (senere oppgaver foreligger ikke). I Sverige er engrosindeksen falt 12 points fra november 1924 til november 1925 og leveomkostningene 3 points i de tre første kvartaler (Senere fullstendig beregning foreligger ikke). Matvarene viser litt nedgang også for de senere måneder.

I England viser engrosprisene fall i løpet av året, mens detaljprisene er steget litt i siste halvår. Indekstallet for leveomkostningene ligger allikevel nu 3 points lavere enn ved utgangen av 1924.

I De Forente Stater er prisene steget. Etter Bureau of Labour's beregninger er engrosindeksen steget 5 points fra november 1924 til november 1925, og matvareindeksen 9 points, fra oktober til oktober. (For de fullstendige beregninger foreligger ikke senere tall enn for juli).

I Frankrike er engrosindeksen steget fra 503 i november 1924 til 606 i november 1925 og indekstallet for leveomkostningene fra 377 i desember 1924 til 401 i september 1925.

Hvad de enkelte detaljpriser angår så viser hos oss prisene på matvarer og brensel den største bevegelse i året.

Matvareutgiftene steg de tre første måneder av året, er så falt fra måned til måned og ligger for november 46 points eller ca. 17 pct. lavere enn november 1924 og 123 pct. høiere enn 1914.

Prisene på poteter, kål, mel, gryn og sukker er gjennomgående falt mest. Potetprisene ligger over 40 pct. lavere i november 1925 enn i november 1924 og rugmel likeledes 34 pct. lavere, sukker ca. 33 pct., kål 31 pct., hvetemel 26 pct., smør, margarin og brød ca. 20 pct., kaffe ca. 18 og melk ca. 13 pct. De beregnede utgifter til fisk er falt vel 12 pct.; enkelte fiskepriser er gått mere ned og andre mindre. Kjøttprisene er derimot gjennomsnittlig ikke falt mere enn 6 pct.

Brenselsutgiftene har vært fallende hele året. Indekstallet for kull, koks og ved var 308 i november 1924 og 233 i november 1925.

Utgiftene til beklædning gikk op i 1ste kvartal, er så falt og ligger 30 points eller ca. 12 pct. lavere i 1925 enn i 1924.

I henhold til prisreguleringsloven har der vært ført streng kontroll med at konkurranseregulerende sammenslutninger har nedsatt sine noteringer overensstemmende med nedgangen i valutakursene, likesom der også ellers har vært skredet inn mot tilfelle av prismisbruk. For å påskynne prisnivelleringen blev der ved kgl. resolusjon av 25de september 1925 utferdiget et forbud mot tvangsmessig gjennomføring av

minstepriser m. v. Forbudet er i likhet med den hele nugjeldende prislovgivning av midlertidig art og vil bli ophevet i forbindelse med den omordning av kontrollen som er foreslått ved Ot. prp. nr. 43 for 1925.

Tyfoidfieber (nervefeber) optrådte særlig i juni måned med adskillig flere tilfelle enn i 1924. Sygdommens form var dog forholdsvis godartet.

Exanthematisk typhus (flekkfeber) optrådte som en begrenset epidemi i Hillesøy i Nordland og med et enkelt tilfelle i Oslo, begge steder uten en påviselig smitekilde.

Akut Poliomyelitt hadde adskillig større utbredelse i 1925 enn i det foregående år.

De øvrige smittsomme sykdommer hadde omtrent den samme utbredelse som i tidligere år.

Alt i alt er der i månedene januar—november 1925 innført varer til en beregnet verdi av 1307 millioner kroner og utført varer til en verdi av 975,5 millioner kroner. Innførselsoverskuddet blir derfor ca. 332 millioner kroner mot ca. 440 millioner i tilsvarende periode i 1924. Der har altså vært en nedgang i innførselsoverskuddet på over 100 millioner kroner.

Med hensyn til de inn- og utførte kvantiteter var der i 1924 en sterk nedgang i innførselen av en rekke forbruksvarer og luksusartikler, mens der gjennemgående var nogen økning i innførselen av produksjonsfornødenheter. Denne utvikling har ikke vært så utpreget i 1925. En del forbruksartikler viser således stigning; man nevner: ost, smør, hvetemel, sydfrukt, poteter, vin, en rekke manufakturvarer, skotøi etc. Enkelte viktige forbruksvarer viser betydelig nedgang, således flekk, kaffe, sukker, enkelte manufakturvarer etc. Hvad innførselen av produksjonsfornødenheter angår, har der gjennemgående vært stigning fra 1924; man nevner således: mais, kopra, skinn og huder, petroleum, bensin og andre oljer (undtagen olivenolje), alumina, maskiner. Innførselen av skib er steget sterkt.

Kornvarer, uformalte, viser nedgang, det samme gjelder frø og førstoffer, spinnestoffer og gjødningsstoffer.

Hvad utførselen angår, har der stort sett vært økning i 1925. Således viser eksporten av trelast, papirmasse, papir, hærde hvalfett, svovelkis, Norgessalpeter, natriumnitrat og aluminium en del stigning fra 1924. På den annen side har der vært nedgang i utførselen av de fleste sild- og andre fiskesorter, hermetikk, tran, cement, kalciumkarbid og skib.

Vår betalingsbalanse overfor utlandet synes etter de opgaver som foreligger å ha vært noget gunstigere i 1925 enn i det foregående år. Innførselsoverskuddet er som nevnt gått ned over 100 millioner kroner, men skibsfartens bidrag er riktignok også gått ned fra ca. 255 millioner kroner i 1924 til omkring 200 millioner kroner i 1925. Denne nedgang opveier således ikke nedgangen i innførselsoverskuddet. Hvalfangsten har innbragt mer enn i 1924; det samme gjelder turisttrafikken. For de øvrige poster kan man ikke stille op nogen beregning nu, men disse vil antagelig ikke endre underskuddet i nogen vesentlig grad. Alt i alt er underskuddet, som for 1924 er beregnet til ca. 200 millioner kroner, antagelig gått ned med 70 à 80 millioner kroner til 120 à 130 millioner kroner. Dette beløp er mer enn dekket ved de lån som er trukket hjem fra utlandet.

I årene 1923 og 1924 hadde vår industri en betydelig stimulans i den prisstigning, man hadde i disse år. Det var derfor økende virksomhet innen de fleste brancher. I 1924 hadde man dog en langvarig arbeidsstans, som nedsatte produksjonen. I året 1925 har forholdene forandret sig i sterk grad som følge av stigningen i den norske krone og den dermed følgende prisnedgang. Virkningen herav har dog først begynt å gjøre sig gjeldende i annen halvdel av året og som helhet blir produksjonsresultatet ganske stort — gjennemgående større enn i 1924. Hertil har også bidradd at man har vært forskånet for mer omfat-

tende arbeidskonflikter. Det økonomiske resultat for bedriftene vil dog være sterkt påvirket av kronestigningen. Til belysning av produksjonens størrelse skal man anføre en del tall, vesentlig hentet fra eksportstatistikken. I de første 10 måneder av året utgjorde produksjonen av tremasse og cellulose 450 000 tonn mot 327 000 tonn i 1924 og 376 000 i 1923. Tallet for utførselen i januar—november er også betydelig høiere enn i 1924. Den samme fremgang kan noteres for papir. Av trykkipapir utførtes januar—november 189 000 tonn mot 118 000 tonn i samme tidsrum i 1924, og for pakkpapir er tallene henholdsvis 74 000 tonn og 54 000 tonn. Alt i alt er der eksportert papirmasse og papir til en verdi av 291 millioner kroner mot i januar—november 1924: 235 millioner kroner. Også trelastutførselen er betydelig større enn i 1924. I alt blev der i januar—november utført 804 000 m.³ mot 761 000 m.³ i samme tidsrum i 1924. Utførselen av props viser dog en betydelig nedgang. Som følge av kronestigningen er utførselsverdien litt mindre enn i 1924, nemlig 68 millioner kroner mot 70 millioner kroner.

Hermetikkfabrikkene har hatt et betydelig dårligere år i 1925 enn i 1924. I januar—november 1925 utgjorde utførselen 27 000 tonn til en verdi av 46 millioner kroner mot i 1924 38 000 tonn til en verdi av 79 millioner kroner.

Den elektrokjemiske og elektrometallurgiske industri kan også for 1925 vise fremgang. Det gjelder Norgessalpeter, aluminium og ferrolegeringer. For bergverksdriften har året bragt fremgang for såvidt angår svovelkis, som er hovedproduktet. Eksporttallene viser en betydelig stigning. Derimot er jernmalmskibningen gått tilbake som følge av de vanskeligheter som er oppstått for A/S Sydvaranger.

Hjemmeindustrien har vært utsatt for stigende utenlandsk konkurranse, eftersom valutakursene er falt. Ved nedsettelsen av gulltollen, som kronestigningen førte med seg, mistet også en rekke industrier den særlige beskyttelse som var skapt ved gulltollen. Etterat det almindelige prisfall in-

nenlands var inntrådt, fikk industrien også å kjempe med den almindelige depressjon som alltid følger nedadgående priser.

Særlig skibsbyggerierne er rammet av den utenlandske konkurranse. De fleste nybygninger er gått til utlandet, og om reparasjonene har det også vært stor rift. Virksomheten er adskillig innskrenket. Det samme gjelder tildels de mekaniske verksteder. Den samlede produksjon ligger antagelig allikevel høiere enn i 1924, da denne industris virksomhet i dette år var hemmet av langvarige lockouter og streiker. Ser man på importen av jern, som kan tas som et mål for denne industris virksomhet, viser 1925 gjennomgående høiere tall enn 1924.

I nærings- og nydelsesindustrien er den beskattede del av denne blitt tynget med betydelig økede avgifter, hvorfor omsetningen er gått noget ned. Margarinproduksjonen er øket betydelig.

Virksomheten i tekstilindustrien ligger fremdeles på et lavt nivå. Importtallene for ull er gått noget ned fra 1924, for bomull og garn er de steget noget. Men importen av disse råprodukter ligger fremdeles betydelig under nivået fra 1913.

Våre fiskerier har i 1925 stort sett hatt et godt år. Førstehåndsverdien av fiskeriene kan anslåes til ca. 125 millioner kroner som i 1924, mot bare 65 millioner kroner i 1923. Kronestigningen har imidlertid forårsaket betydelige tap for tilvirkere og eksportører.

Torskefiskeriene gav i 1925 et utbytte av ca. 60 millioner fisk til en verdi av ca. 60 millioner kroner sammenlignet med 70 mill. stkr. til en verdi av 61 millioner kroner i 1924. Utbyttet har altså vært litt mindre enn i 1924. Utførselen av klippfisk er gått tilbake fra 41,9 millioner kg. i tiden januar—november 1924 til 34,1 millioner kg. i samme tidsrum 1925. Utførselen av tørrfisk er gått ned fra 33,5 millioner kg. i januar—november 1924 til 19,7 millioner kg. i samme tidsrum 1925. Utførselen av tran er likeledes gått tilbake, fra ca. 271 000 hl. til ca. 200 000 hl.

Årets storsildfiske innbragte ca. 675 000

hl. til en verdi av ca. 7,5 millioner kroner mot ca. 611 000 hl. til en verdi av ca. 6,3 millioner kr. i 1924. Der har altså her vært en del stigning.

Vårsildfisket gav 1 808 000 hl. til en verdi av 12,5 millioner kroner sammenlignet med 1 201 500 hl. til en verdi av 9,2 millioner kroner i 1924. Også her har der vært stigning.

Fetsildfisket viser en totalfangst av ca. 410 000 hl. til en verdi av ca. 6 millioner kroner mot 411 000 hl. til en verdi av 7,8 millioner kr. i 1924.

Settes utbyttet av sildefisket under Island til 4 millioner kroner, mot 4,5 millioner i 1924, skulde våre sildefiskerier i 1925 ha gitt en samlet avkastning på første hånd av ca. 30 millioner kroner mot 28 millioner i 1924.

Utførselen av fersk sild har vært noget større enn i 1924, 95,6 millioner kg. i januar—november mot 81 millioner kg. i tilsvarende periode 1924, mens utførselen av salt sild er gått tilbake fra 96,6 millioner kg. til 92,1 millioner kg.

Brislingfisket hadde en god begynnelse, men hermetikkarbeiderstreiken bragte stans. Da streiken sluttet var sesongen på det nærmeste forbi. Brislingfisket var derfor nærmest mislykket. Utførselen av hermetikk er gått betydelig tilbake.

Kystmakrellfisket gav et utbytte av 4 500 tonn mot 5 800 tonn i 1924.

Den samlede eksportverdi av sild og fisk samt hermetikk utgjorde i januar—november 182,8 millioner kroner mot 253,8 millioner kroner i samme tidsrum 1924, en nedgang på 71 millioner kr. For 1923 var det tilsvarende tall 142,7 millioner kroner, altså betraktelig lavere enn i 1925.

Hvalfangsten har i 1925 hatt et meget godt år. Den samlede fangst av norske selskaper anslås til 586 000 fat olje sammenlignet med 380 000 fat i 1924 og 437 000 fat i 1923. Det samlede verdiutbytte utgjorde antagelig ca. 90 millioner kroner mot ca. 65 millioner kroner i 1923 og 1924. Hele dette beløp kan dog ikke godskrives landets betalingsbalanse, idet verdien av den olje som selges til Norge til videre fored-

ling må fratrekkes. Denne kommer med i eksportstatistikken. Likeledes må et mindre fradrag gjøres for selskapenes utgifter i utlandet.

Norges samlede registrerte handelsflåte bestod ved utgangen av 1925 av 3 699 skib på tilsammen 2 787 804 brutto tonn mot 3 635 skib på 2 598 876 brutto tonn ved utgangen av 1924, en økning i løpet av året på 188 928 brutto tonn eller 7,3 pct. Til sammenligning kan anføres at flåten i 1924 viste en økning på 26 866 brutto tonn. Økningen i 1925 skyldes en netto tilgang såvel for dampskib som for motorskib. Damp-tonnasjen er således øket med 63 351 brutto tonn og motortonnasjen med 149 061 brutto tonn. Seilskibstonnasjen viser på den annen side en fortsatt nedgang i løpet av året, nedgangen utgjorde 23 684 brutto tonn. Vår flåtes effektivitet er derfor øket betraktelig i det år som gikk.

Av den nybyggede tonnasje som kom til i 1925 var 33 803 brutto tonn bygget i Norge, mens hele 172 926 brutto tonn var bygget i utlandet. De tilsvarende tall for 1924 var 21 203 tonn og 54 431 tonn.

Fraktene på verdensmarkedet har i 1925 gjennomgående vært lavere enn i 1924. Det engelske Chamber of Shippings fraktindeks som publiseres i «Statist» steg fra desember 1924 til januar 1925 fra 28,2 til 30,0 for derefter å falle utover våren inntil minimum blev nådd i juli med 22,1. Utover høsten har der vært stigning, tallet for november var 26,1. Gjennemsnittstallet for januar—november 1925 er 25,3 sammenlignet med 29,6 for hele året 1924, en nedgang på 14 pct. For timecharter er det tilsvarende indekstall gått ned fra 23,2 i 1924 til 22,1 i 1925 eller med 5 pct.

Da handelsflåten er øket med ny moderne tonnasje vil sannsynligvis de innseilte pund- og dollarbeløp ikke vise nogen større nedgang. Omregnes derimot de innseilte frakter til norsk valuta blir nedgangen betraktelig større, idet gjennemsnittskursen på £ fra 1924 til 1925 er falt fra 31,70 til 27,40 eller med 13½ pct. Gjennemsnittskursen på \$ er falt fra 7,20 til 5,70 eller

med over 20 pct. Man kan antagelig regne med en samlet bruttofrakt på ca. 425 millioner kr. sammenlignet med 543 millioner kr. i 1924. Av de 425 millioner kr. kom antagelig ca. 200 millioner kr. landet tilgode, idet resten fragår som utgifter i utlandet. Praktisk talt hele flåten har vært i fart.

Arbeidsledigheten har steget. Arbeidsinspektørens situasjonsrapport over arbeidsøkende sjømenn ved de offentlige kontorer viser at der pr. 15de desember 1925 var anmeldt 2 958 ledige sjøfolk mot 1 547 pr. 10de desember 1924.

Av norske sjømenn i fremmede havner er der i 1925 gjennom Handelsdepartementets sjøfartsavdeling hjemsendt kr. 1 264 774 mot i 1924 kr. 1 456 716, en nedgang på kr. 191 942. Hyrene for sjøfolk har i 1925 stort sett vært uforandret.

Posttrafikken var i 1925 større enn det foregående år.

De internasjonale postavtaler som blev underskrevet av Norges representanter på Verdenspostkongressen i Stockholm den 28de august 1924, er ratifisert og trådte i kraft 1ste oktober 1925.

Den innenrikske statsunderstøttede dampskibsfart har arbeidet under fortsatt vanskelige forhold på grunn av de dårlige tider, men frakttinntektene viser dog en del bedring og driftsutgiftene er gått noget ned. De tidligere innskrenkninger i lokalrutene m. v. har det fremdeles vært nødvendig å opprettholde, likesom det heller ikke har latt sig gjøre å foreta nogen almindelig nedsettelse av passasjer- og varefraktene.

Telegraf- og telefonvesenets inntekter har i det forløpne år vist litt stigning, hvilket vesentlig skyldes oppgang i telefontrafikken.

Turisttrafikken i 1925 viser fremgang. Reiseforeningens statistikk viser en samlet inntekt av turistene på 24½ million kroner, en stigning på 4 millioner kroner eller ca. 20 pct. fra 1924. Turisttrafikken i Norge er — på bekostning av jernbanene — gått særlig frem sjøveien, vesentlig over Nordsjøen.

For jordbruket har året vært gunstig forsåvidt angår avlingens mengde og kvalitet. Høi, poteter og rotvekster har gitt

over et middelsårs utbytte, mens det for kornartenes vedkommende er noget under. Kvaliteten er for alle produkters vedkommende meget god. Kornarealet er øket noget, sammenlignet med 1924; likeså er det samlede husdyrantall øket med ca. 2 pct. Det økonomiske resultat for jordbrukeren vil dog være påvirket i ugunstig retning av det sterke prisfall som for flere produkters vedkommende har funnet sted i den siste halvdel av året.

Der er økning i nydyrknings- og bureisningsvirksomheten.

Ved Norges landbrukshøiskole blev der i 1925 optatt i alt 43 studerende, nemlig 15 i jordbruksavdelingen, 2 i meieriavdelingen, 21 i skogbruksavdelingen, 5 i utskiftningsavdelingen og ingen i hagebruksavdelingen.

Der blev uteksaminert 23 landbrukskandidater, 4 hagebrukskandidater, 27 skogbrukskandidater, 1 meierikandidat og 11 utskiftningskandidater.

Skogbruket har hatt et meget godt vekst- og gjenvekstår. Bortsett fra en del stormskade i de nordlige landsdeler har skogen vært skånet for større skader. Avsetningen på skogprodukter har vært mindre tilfredsstillende og prisene forholdsvis meget lave, så skogbrukets netto pengeavkastning har vært liten.

Sundhetstilstanden blandt husdyrene har vært tilfredsstillende. Det er lykkedes også i 1925 å holde den i våre naboland herskende munn- og klovsyke utenfor landets grenser. Byggingen av veterinærhøiskolen i Oslo fortsettes.

Avviklingen av kriseforanstaltningene har også i det forløpne år vært fortsatt i den utstrekning det har vært anledning til.

Staten har i 1925 likesom i tidligere år sørget for den nødvendige tilførsel til landet av brodkorn og mel. I årets løp er følgende mengder innført av provianteringsdirektøren:

Hvete	ca. 87 000 tonn
Rug	» 178 000 »
Bygg	» 13 000 »
Hvetemel	» 51 000 »

Dessuten har staten innkjøpt ca. 4 700 tonn mais, til salg ved Vaksdal mølle.

Den i forrige beretning omtalte store stigning i kornprisene på verdensmarkedet kulminerte i begynnelsen av 1925. Senere har der, med større eller mindre tilbakeslag, vært stadige fall i verdensmarkedets kornpriser, inntil oktober da prisene igjen begynte å stige. Som følge av prisetallet på verdensmarkedet har statens utsalgspriser på korn og mel i årets løp også vært gjenstand for stadige nedsettelse. Fra utsalgsprisene var på sitt høieste i februar—mars og til de nådde lavpunktet i oktober, er de nedsatt med 50 pct. for rugmel og ca. 37 pct. for hvetemel. Som følge av den betydelige prisstigning på verdensmarkedet i årets siste kvartal måtte staten imidlertid sette utsalgsprisene på mel noget op henimot årets slutning.

Av norsk korn har provianteringsdirektøren i alt innkjøpt av 1924 års høst 8021 tonn, hvorav 6895 tonn bygg, 775 tonn rug og 351 tonn hvete. Av 1925 års avl er der kjøpt inntil 31te desember 1925 ca. 13500 tonn, hvorav ca. 12500 tonn bygg.

Arbeidsdriften ved de av Stortinget bevilgede jernbaneanlegg samt vei-, vannbygging- og reguleringsarbeider er foregått i det vesentlige overensstemmende med de for samme lagte planer og i det omfang som de gitte bevilgninger har tillatt.

Der har også i det forløpne år vært iverksatt en del nødsarbeider til avhjelpelse av den rådende arbeidsløshet.

De jernbaner som pr. 30te juni 1925 var åpnet for ordinær drift hadde en samlet lengde av 3609,3 km., hvorav 3173,2 km. statsbaner og 436,1 km. privatbaner. Der er dessuten åpnet midlertidig drift av Sperillbanen (24 km.) og av Sørlandsbanen fra Bø til Lunde (14 km.).

Ved statsbanenes drift har siste driftsår 1924—25 inntektene utgjort kr. 101 445 200 mot budgettert kr. 101 088 900 og i 1923—24 kr. 95 482 300 (heri innbefattet renteinntekter). Utgiftene utgjorde i 1924—25 kr. 91 502 200 mot budgettert kr. 92 359 900 og 1923—24 kr. 90 615 900 (eksklusive renter). Hertil kommer utgifter til anskaffelser, utvidelser og forbedringer m. v.

Mørkfoss-Solbergfoss kraftverks 1ste utbygging er tilendebragt og statens andel av energien ($\frac{1}{3}$) er bortkontrahert.

Forsikringssummene for de i Norges Brandkasse forsikrede bygninger utgjorde ved begynnelsen av året 1925 5 410 millioner kroner. Denne forsikringssum er i årets løp steget med omkr. 170 millioner kroner og antas den 1ste januar 1926 å utgjøre ca. 5580 mill. kroner.

De hittil kjente brandskader i 1925 har bragt Brandkassens bygningsavdeling et tap på ca. kr. 8 360 000. Brandkontingenten, som i 1924 utgjorde kr. 11 149 000, antas i 1925 å ville utgjøre kr. 11 430 000. Avdelingens reservefond, som ved utgangen av 1924 utgjorde kr. 6 657 462, antas ved utgangen av 1925 å ville være kr. 7 650 000.

Dessuten har avdelingen et ildsikringsfond og et avslagsfond på tilsammen kr. 730 000.

Brandkassens løseavdeling hadde ved begynnelsen av 1925 forsikringer til et samlet beløp av ca. 343 millioner kroner, hvilken forsikringssum i årets løp er steget til ca. 373 millioner kroner.

Kontingenten har i 1925 utgjort kr. 849 367.

Efter de hittil kjente brandskader beløper avdelingens brandtap i 1925 sig til kr. 413 922.

Rikets tollintrader, som for budgettterminen 1924—25 var anslått til kr. 130 000 000, har for samme termin efter fradrag for utbetalt tollgodtgjørelse i henhold til tolltariffens § 12 utgjort kr. 129 792 222,74.

Ved Myntinnretningen på Kongsberg er i 1925 for statskassens regning utmyntet i alt kr. 9768 100 i ny skillemynt fordelt med

- kr. 8 210 000 i 1-kroner,
- » 630 000 i 25-ører,
- » 898 100 i 10-ører,
- » 30 000 i 1-ører.

Statsgjelden utgjorde pr. 30te juni 1924 kr. 1 600 793,682,30 og pr. 30te juni 1925 kr. 1 826 875 791,97, altså en økning i løpet

av budgetterminen 1924—25 med kr. 226 082 109,67. I denne forbindelse bemerkes, at der i nevnte budgettår er optatt 4 nye statslån, nemlig statslånene i Amerika 6 pct. 1924 og 5½ pct. 1925, store henholdsvis \$ 25 000 000 og \$ 30 000 000, hvilke efter en kurs à kr. 5 er opført med henholdsvis kr. 125 000 000 og kr. 150 000 000, samt de innenlandske statslån 6 pct. 1924 og 6 pct. 1925, store henholdsvis kr. 25 000 000 og kr. 36 000 000, mens der på den annen side i nevnte budgettermin er innfridd det innenlandske statslån, konverteringslånet av 1920, stort kr. 100 000 000.

Statsregnskapet for budgetterminen 1924—25 er avsluttet med et regnskapsmessig underskudd av kr. 11 062 000. Samtidig er imidlertid beløpet av inntående utgiftsbevilgninger gått ned med kr. 15 195 000.

Når dette tas i betraktning fremkommer et overskudd i statsregnskapet stort kr. 4 133 000.

Statskassens beholdning ved utgangen av budgettåret 1923—24 utviste et regnskapsmessig underskudd stort kr. 38 851 000. I budgetterminen 1924—25 er den ytterligere blitt belastet med terminens forannevnte underskudd samt sperrede bankinnskudd m. v., tilsammen kr. 42 645 000. På den annen side er den i budgetterminen blitt godskrevet inndratte statslånemidler m. v. tilsammen kr. 94 658 000. Ved utløpet av budgettåret 1924—25 utviste statskassens beholdningskonto således et overskudd stort kr. 13 162 000.

I 1925 har der — overensstemmende med Stortingets beslutning av 2nen april 1925 — vært holdt rekruttskoler av den i vernepliktslovens § 49 fastsatte minimums-

varighet. De ordinære 18 dagers trenrekruttskoler har dog vært innstilt. Ved flyvevesenet har der vært holdt repetisjonsøvelser av 24 dagers varighet. Ved de øvrige våben og troppearter har regimentsamlingene vært innstilt.

Arbeidet med den nye forsvarsordning har pågått og nærmer sig sin avslutning.

De ordinære tokter og øvelser har i 1925 i det vesentlige vært utført overensstemmende med de gitte bevilgninger.

Der har også i 1925 forekommet innsig av et mindre antall miner.

Kommandofartøiet «Heimdal», som var stasjonert i Finnmark, foretok i løpet av sommeren to turer til Svalbard. Første gang i tiden 11te—29de juni for å delta i sikringsekspedisjonen for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og annen gang i tiden 10de—28de august i anledning av den offisielle overtagelse av Svalbard. Siden 13de november har opsynet i Finnmark vært forsterket med «Michael Sars» under militær kommando.

Transportskipet «Farm» var i tiden 28de mars—19de juni stilt til disposisjon for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og den i anledning av denne utsendte sikringsekspedisjon. I tiden 20de juni—19de september var fartøiet stilt til disposisjon for dosent Hoels Svalbard-ekspedisjon.

De ordinære tokter og øvelser har vært avholdt innenfor rikets grenser.

Nytt fyr er tent på Bremsteinen i Nordland fylke. Reine fyr i Lofoten og Rivingen fyr ved Grimstad er nedlagt og erstattet med fyrlamper. Bjørnøy fyr i Nordland fylke er reparert og modernisert etter større havari ved lynnedslag. På forskjellige steder på kysten er opsatt nye fyrlamper. En rekke nye merker er anbragt.

Gitt på Oslo slott den 12te januar 1926.

Under Vår hånd og rikets segl.

Haakon
(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel.

N. F. Leganger.

av budgetterminen 1924—25 med kr. 226 082 109,67. I denne forbindelse bemerkes, at der i nevnte budgettår er optatt 4 nye statslån, nemlig statslånene i Amerika 6 pct. 1924 og $5\frac{1}{2}$ pct. 1925, store henholdsvis \$ 25 000 000 og \$ 30 000 000, hvilke efter en kurs à kr. 5 er opført med henholdsvis kr. 125 000 000 og kr. 150 000 000, samt de innenlandske statslån 6 pct. 1924 og 6 pct. 1925, store henholdsvis kr. 25 000 000 og kr. 36 000 000, mens der på den annen side i nevnte budgettermin er innfridd det innenlandske statslån, konverteringslånet av 1920, stort kr. 100 000 000.

Statsregnskapet for budgetterminen 1924—25 er avsluttet med et regnskapsmessig underskudd av kr. 11 062 000. Samtidig er imidlertid beløpet av innstående utgiftsbevilgninger gått ned med kr. 15 195 000.

Når dette tas i betraktning fremkommer et overskudd i statsregnskapet stort kr. 4 133 000.

Statskassens beholdning ved utgangen av budgettåret 1923—24 utviste et regnskapsmessig underskudd stort kr. 38 851 000. I budgetterminen 1924—25 er den ytterligere blitt belastet med terminens forannevnte underskudd samt sperrede bankinnskudd m. v., tilsammen kr. 42 645 000. På den annen side er den i budgetterminen blitt godskrevet inndratte statslånemidler m. v. tilsammen kr. 94 658 000. Ved utløpet av budgettåret 1924—25 utviste statskassens beholdningskonto således et overskudd stort kr. 13 162 000.

I 1925 har der — overensstemmende med Stortingets beslutning av 2nen april 1925 — vært holdt rekruttskoler av den i vernepliktslovens § 49 fastsatte minimums-

varighet. De ordinære 18 dagers trenrekruttskoler har dog vært innstilt. Ved flyvevesenet har der vært holdt repetisjonsøvelser av 24 dagers varighet. Ved de øvrige våben og troppearter har regiments-samlingene vært innstilt.

Arbeidet med den nye forsvarsordning har pågått og nærmer sig sin avslutning.

De ordinære tokter og øvelser har i 1925 i det vesentlige vært utført overensstemmende med de gitte bevilgninger.

Der har også i 1925 forekommet inn sig av et mindre antall miner.

Kommandofartøiet «Heimdal», som var stasjonert i Finnmark, foretok i løpet av sommeren to turer til Svalbard. Første gang i tiden 11te—29de juni for å delta i sikringsekspedisjonen for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og annen gang i tiden 10de—28de august i anledning av den offisielle overtagelse av Svalbard. Siden 13de november har opsynet i Finnmark vært forsterket med «Michael Sars» under militær kommando.

Transportskipet «Farm» var i tiden 28de mars—19de juni stilt til disposisjon for Amundsen-Ellsworths Nordpolsekspedisjon og den i anledning av denne utsendte sikringsekspedisjon. I tiden 20de juni—19de september var fartøiet stilt til disposisjon for dosent Hoels Svalbard-ekspedisjon.

De ordinære tokter og øvelser har vært avholdt innenfor rikets grenser.

Nytt fyr er tent på Bremsteinen i Nordland fylke. Reine fyr i Lofoten og Rivingen fyr ved Grimstad er nedlagt og erstattet med fyrlamper. Bjørnøy fyr i Nordland fylke er reparert og modernisert etter større havari ved lynnedslag. På forskjellige steder på kysten er opsatt nye fyrlamper. En rekke nye merker er anbragt.

Gitt på Oslo slott den 12te januar 1926.

Under Vår hånd og rikets segl.

Haakon
(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinkel.

N. F. Leganger.

Finans- og Tolldepartementet.

Finans- og Tolldepartementet.

St. prp. nr. 1
(1926)

om

Kongeriket Norges statsbudgett

for budgett-terminen

1ste juli 1926 til 30te juni 1927.

St. prp. nr. 1

(1926)

om

Kongeriket Norges statsbudgett

for budgett-terminen

1ste juli 1926 til 30te juni 1927.

Som særskilte bilag følger:

1. Statens budgett- og regnskapskomite. Innstilling II: Statsregnskapet.
2. Oversikt over statens inntekter og utgifter i regnskapsåret 1924—25.

St. prp. nr. 1.

(1926)

Den kongelige proposisjon om statsbudgett for bugett-terminen 1ste juli 1926 til 30te juni 1927.

Finans- og Tolldepartementets innstilling av 12te januar 1926, som er bifalt ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Arnold Holmboe.)

Departementet tillater sig herved å fremkomme med innstilling angående forslag til statsbudgett for budgett-terminen 1ste juli 1926—30te juni 1927.

Statsbudgettforslaget omfatter ikke utgifter og inntekter vedkommende administrasjonen av Svalbard, hvorom særskilt forslag vil bli fremlagt senere.

Med hensyn til budgettets form skal bemerkes:

Det hermed fremlagte utkast til budgett er opstillet i det vesentligste overensstemmende med det i statsbudgett for inneværende termin benyttede system, som bygger på den av Statens budgett- og regnskapskomite i 1924 avgitte innstilling angående ny budgettopstilling (se statsbudgettproposisjonen 1925, side 3—5).

Som for inneværende termin er under «Kapitalutgifter» alene opført utgifter til statens anleggsvirksomhet (jernbane- og telegrafanlegg og regulering av vannfall) samt avdrag på statsgjelden.

Under «Driftsinntekter» avsnitt B, Overskudd av statens forretningsdrift og fond, har man i år medtatt Hærens fabrikker og Marinens hovedverft, hvis bud-

getter for neste termin er opstillet netto, således som av Budgett- og Regnskapskomiteen foreslått.

Med hensyn til statens provianteringsvirksomheter (Provieringsdirektoratet og Vaksdal mølle) har Landbruksdepartementet henstillet at disse virksomheter, som for tiden er organisert som midlertidige, ikke medtas i statsbudgett, sålengde spørsmålet om deres bibehold og eventuelle organisasjon ikke er avgjort. Under hensyn til denne henstilling har man funnet for nærværende å kunne la budgetterings-spørsmålet utstå.

Vedkommende «Overskudd av Kirke departementets fond» (kap. 3052) skal bemerkes:

I Budgett- og Regnskapskomiteens innstilling I er det foreslått, at fondenes hele nettoavkastning (hvorved komiteen forstår den samlede avkastning med fradrag av omkostninger ved dennes erhvervelse, sikring og vedlikehold) skal opføres på statsbudgettets inntektsside, mens alle de utgifter vedkommende geistlighet, kirke- og skolevesen, som tidligere har været postert på fondenes

særbudgetter, medtas direkte på statsbudgettets utgiftsside.

Ved gjennomførelse av den nye budgettopstilling i statsbudgettproposisjonen for 1925—1926 blev der imidlertid foretatt en vesentlig endring i den således foreslåtte ordning, forsåvidt angår de på fondsbudgettene tidligere opførte utgifter til geistligheten samt til kirker og prestegårder, idet alene den del av disse utgifter, som tidligere blev bevilget på særbudgettet for Oplysningsvesenets fonds understøttelsesfond, blev opført til dekning på statsbudgettet (under kap. 211 og 213), mens resten (d. den del av utgiftene til geistligheten, kirker og prestegårder, som tidligere var belastet de øvrige særfond, der selv bar sine utgifter uten tilskudd av statskassen) blev postert som fondsutgifter under kap. 3052. Jfr. St. prp. nr. 1 for 1925 om bevilgning til Kirke- og Undervisningsdepartementet og til de under dette departement hørende administrasjonsgrener, side 1.

Denne forandring i komiteens forslag blev foretatt av hensyn til den knappe tid, som man ifjor hadde til disposisjon for iverksettelsen av den nye budgettopstilling, idet Kirkedepartementet fant at en fullstendig gjennomførelse av den av komiteen foreslåtte ordning vilde medføre forskjellige vanskeligheter av bl. a. regnskapsmessig art.

Saken har imidlertid senere vært gjenstand for fornyet overveielse og efter henstilling fra nærværende departement — støttet til en fra komiteen mottatt forestilling — er vedkommende budgetter under Kirkedepartementet i år opstillet på den av komiteen foreslåtte måte. Det under kap. 3052 opførte overskudd av Kirkedepartementets fond viser således nu den samlede nettoavkastning av fondene, mens på den annen side de utgifter til forskjellige statsformål, som tidligere posterter på fondenes særbudgetter, finnes opført i statsbudgettet under de respektive utgiftskapitler.

Overgangen fra den ifjor for de omhandlede fond befulgte oppstillingsmåte til den nu benyttede budgetteringsform medfører imidlertid en ikke ubetydelig stigning av statsbudgettets utgifts- og inntektsside, jfr. nedenfor side VII—VIII.

Departementet tillater sig å henlede oppmerksomheten på, at man i det for neste termin fremlagte budgettutkast har forandret kapitelnummerne for enkelte utgifts- og inntektsposter. Således er utgiftene ved statsgjeldens forrentning m. v. opført som kap. 851 mot for inneværende termin kap. 806. Inntektsgruppen «Renter og aktieutbytte» er plasert foran gruppen «Forskjellige inntekter», hvorefter førstnevnte inntektsgruppe nu får kapitelnummerne 2801 o. s. v. og sistnevnte gruppe nr. 2901 o. s. v. Også forøvrig er der i forhold til inneværende termins budgett foretatt forskjellige mindre endringer av formell art, delvis efter forslag av Budgett- og Regnskapskomiteen.

Likesom i budgettproposisjonen for inneværende termin er samtlige utgifts- og inntektsposter opført med hele kronebeløp og departementet vilde anse det hensiktsmessig om dette også blev konsekvent gjennomført med hensyn til de av Stortinget bevilgede budgetter.

Stortingets finanskomite sees i «Finansinnstillingen» for 1925 å ha uttalt sin tilslutning til det av Statens Budgett- og Regnskapskomite i dens innstilling I fremsatte forslag om, at de foreslåtte bevilgningers «budgettrettslige karakter» tydelig bør presiseres i selve budgettforelegget. Imidlertid har Budgett- og Regnskapskomiteen nu i sin nedennevnte innstilling II gått et skritt videre, idet den har henstillet til overveielse, at der søkes utarbeidet et fullstendig bevilgningsreglement, som fastsetter nærmere bestemmelser med hensyn til «anslagsbevilgninger», «overførbare» bevilgninger, dekning av merutgifter, amortisasjon av underskudd i statsregnskapet m. v.

Nærværende departement finner for sitt vedkommende, at der er meget som taler for, at der, som av komiteen foreslått, søkes innarbeidet en noget fastere praksis med hensyn til bevilgningssakenes formelle behandling. Navnlig turde dette være påkrevet forsåvidt angår bevilgningers overførsel fra en termin til den følgende, idet der på dette felt har innsneket sig adskillig misbruk.

Departementet vil derfor ha sin fulle oppmerksomhet henvendt på de heromhandlede

spørsmål. Imidlertid er disse tildels av en vanskelig og omtålig natur og har mange sider, hvorfor deres heldige løsning vil være betinget av inngående undersøkelser og omhyggelige overveielser. Departementet er tilbøielig til å anta, at arbeidet hermed bør utstå i nogen tid, inntil man har vunnet en nærmere erfaring om de praktiske virkninger av den nye budgettstilling og (eventuelt) den nye regnskapsform.

Med hensyn til særbudgettenes utarbeidelse og trykning forholdes der i år på følgende måte:

De under et departement hørende kapitler i statsbudettet behandles i den utstrekning det er mulig samlet i en fortløpende budgett-fremstilling med felles innstilling og utkast til beslutning, idet kapitlene omhandles i den orden, hvori de følger efter hinannen i statsbudgettproposisjonen, dog således at ethvert inntektskapitel som korresponderer med et utgiftskapitel behandles sammen med det siste på dettes plass i budgettframstillingen.

I de tilfeller, hvor et eller flere kapitler ikke kan behandles i den i statsbudgettproposisjonen opstilte rekkefølge, brytes den fortløpende fremstilling og særskilt innstilling og utkast avgis, forat trykningen kan foregå uavhengig av det etterfølgende, idet det nemlig er hensikten, at alle kapitler, undtagen «korresponderende inntektskapitler», ved særbudgettenes endelige innbinding til arkivene skal kunne inntas på sin rette plass i rekkefølgen.

De spesialforelegg, som, tiltross for at de angår beløp som er opført i statsbudgettproposisjonen, behandles senere enn denne, får fremtidig ikke særskilt proposisjonsnummer, men samme utstyr som de øvrige budgettforelegg (St. prp. nr. 1, kap. . . .).

Proposisjoner, hvori der fremsettes forslag om bevilgninger i tillegg til eller utenom de i statsbudgettproposisjonen opførte bevilgningsposter (de såkalte tilleggsposisjoner) gis for fremtiden heller ikke særskilt proposisjonsnummer, men betegnes som Tillegg nr. 1, 2, . . . o. s. v. til St. prp. nr. 1 med angivelse av kapitelnummer.

Særskilte proposisjoner angående skatte- og avgiftssatser tillikemed andre proposisjoner, som ikke angår budgettsaker, får derimot som hittil fortløpende proposisjonsnummer, men for skatte- og avgiftsproposisjonenes vedkommende tilføies under overskriften på første side en henvisning til det kapitel, hvorunder vedkommende inntekt er opført i statsbudgettproposisjonen.

Budgett- og Regnskapskomiteen, som ved departementets opnevning av 18de mars 1925 er blitt supplert med statsrevisor Carl Platou som nytt medlem, har under 16de oktober s. år avgitt sin annen innstilling omhandlende statsregnskapet (Statens Budgett- og Regnskapskomite: Innstilling II Statsregnskapet).

Da komiteens innstilling, der følger nærværende proposisjon som særskilt trykt bilag blev avgitt efterat budgettbehandlingen var påbegynt, har departementet endnu ikke hatt anledning til å underkaste saken nogen inngående behandling, idet man også først har villet innhente fagdepartementenes og statsrevisjonens uttalelser. Det er imidlertid departementets opfatning at en reform av statens regnskapsvesen er påtrengende nødvendig, hvorfor sakens behandling vil bli påskynnet mest mulig.

Enkelte av de av komiteen foreslåtte reformer har departementet allerede truffet forberedelser til å gjennomføre. Når saken er underkastet den fornødne behandling av departementet, vil resultatet bli meddelt Stortinget.

Komiteen vil fortsette sitt arbeide og senere fremkomme med forslag vedrørende bl. a. anvisnings- og kasseordningen, spesialregnskapene og revisjonsvesenet.

Stateregnskapet

for terminen 1924—25 er opgjort med et underskudd av kr. 11 062 000. Imidlertid er summen av de i statskassen inntænde ubenyttede utgiftsbevilgninger i terminens løp minsket med kr. 15 195 000. Når dette tas i betraktning fremkommer der *et overskudd av kr. 4 133 000.*

Forevrig henvises der til den som bilag J medfølgende trykte gjenpart av Finansde-

partementets foredrag av 6te januar 1926 angående statsregnskapets avslutning med den deri inntatte generalekstrakt av regnskapet.

Angående statskassens beholdning, forskudd, deposita og fond, samt statsgjelden henvises likeledes til de trykte bilag til nærværende proposisjon (bilag B—F og J).

Statsbudgettforslaget.

Det foreslåtte statsbudgett for 1926—27 balancerer med en samlet utgift og inntekt av kr. 417 500 000.

Idet man med hensyn til det nærmere grunnlag for de i budgettforslaget opførte utgifts- og inntektsposter henviser til vedkommende spesielle budgettforelegg skal man nedenfor fremkomme med en kort forklaring til enkelte av disse poster:

Utgifter.

A d k a p. 420. Til bekjempelse av arbeidsledigheten er opført kr. 3 000 000 hvorom særskilt forslag senere vil fremkomme.

A d k a p. 435. Etter lov av 18de september 1909 nr. 10 skal av det beløp som laste- og fyravgiften innbringer utover kr. 2 200 000 halvparten anvendes til et fond til fordel for sjømannsstanden («Sjømannsfondet» og halvparten til nedsettelse av konsulat) avgiftene.

Laste- og fyravgiften er for kommende termin anslått til kr. 3 250 000, hvorav der efter foranstående skulde tilfalle Sjømannsfondet kr. 525 000.

For kommende termin er der, likesom for inneværende, opført på statsbudgettet kr. 700 000 som bidrag til Sjømannsfondets utgifter, hvorom særskilt forelegg senere vil fremkomme. På samme måte som for inneværende termin forutsettes det, at den på Sjømannsfondet fallende del av laste- og fyravgiftens mulige overskudd utover kr. 2 200 000 skal anvendes til dekning av de opførte kr. 700 000.

A d k a p. 1001. Til refusjon til offentlige kontorer til dekning av portoutgifter opføres som for inneværende termin kr. 1 750 000,

idet bemerkes, at nogen fordeling av beløpet på de enkelte administrasjonsgrener ikke har kunnet foretas.

A d k a p. 1002. Som bidrag til tjenestemerker for kommunenes post opføres kr. 750 000, motsvarende hvad der er bevilget for inneværende termin, idet særskilt forelegg vil bli avgitt senere.

A d k a p. 1003. Til dyrtidstillegg for visse pensjonister og midlertidige lønnstillegg for tjenestemenn med uregulert lønn opføres kr. 8 000 000, hvorom særskilt forelegg senere vil fremkomme.

A d k a p. 1004. Til dekning av rentetap på statens lån til nødlidende kommunale elektricitetsverk m. v. har man opført kr. 1 200 000.

A d k a p. 1006. Til tilfeldige og uforutseede utgifter i almindelighet vil departementet for næste termin foreslå opført i alt ca. kr. 1 500 000, der til budgettets avrundning opføres med kr. 1 552 902. Herav antas kr. 500 000 å burde reserveres til tilleggsproposisjoner fremsatt i sesjonens løp og resten til uforutseede utgifter.

Departementet vil la det være sig makt-påliggende å søke fremsettelse av tilleggsproposisjoner begrenset mest mulig.

Inntekter.

A d k a p. 2001. Skatt på formue og inntekt for inneværende termin er anslått til kr. 106 000 000, hvori innbefattet 5 pct. tilleggsskatt i henhold til Stortingets beslutning av 14de juli 1925.

For næste termin vil departementet foreslå opført kr. 100 000 000, uten denne tilleggsskatt. Herom henvises forøvrig til den nærmere redegjørelse, som meddeles i foredraget angående den direkte skatt.

A d k a p. 2002. Som inntekt av den ekstraordinære formuesskatt opføres kr. 16 000 000, motsvarende hvad der i alt er opført på statsbudgettet til dekning av utgiftene ved «Kriselånet» (kr. 9 400 000 under «driftsutgifter» og kr. 6 600 000 under «kapitalutgifter»). Der henvises til særbudgett-

Statsbudgettet.

forelegget vedkommende statsgjelden (kap. 851 og 1251) samt til den proposisjon som senere vil bli avgitt om ekstraordinær skatt til staten av formue for 1926—1927.

Ad kap. 2011 og 2012. Tollintradene er for inneværende termin anslått til kr. 121 000 000 og laste- og fyravgiften til kr. 3 000 000. Etter de fra tollkassererne mottatte oppgaver har de nevnte avgifter for de forløpne 6 måneder av inneværende termin utgjort henholdsvis kr. 60 961 594 og kr. 1 714 343. Fra den anførte inntekt av tollintrader vil fragå skattegodtgjørelse for bygning og reparasjon av fartøier ved innenlandske skibsverfter, hvilken godtgjørelse anvises direkte på hovedkassen. For terminen 1924—1925 har de heromhandlede inntekter utgjort tilsammen kr. 129 792 223. Den påregnelige inntekt av tollintrader vil bero på tollsatsenes ansettelse, størrelsen av inførselen av de forskjellige slags tollpliktige varer og de tolltillegg, som man kan regne med.

Under forutsetning av, at ialfall de i fiskal henseende viktigere tollsatter blir bibeholdt, nogenlunde uforandrede, at vareomsætningen fra og til utlandet holder sig oppe på henimot samme nivå som i de sidste par år og at de for tiden gjeldende tolltillegg (33 1/3 pct. + gulltolltillegg 40 pct.) kan påregnes, antas tollintradene for neste termin å kunne opføres med kr. 110 000 000 og laste- og fyravgiften med kr. 3 250 000. Departementet vil senere fremkomme med utredning og forslag vedrørende de heromhandlede statsinntekter.

Ad kap. 2013. I henhold til lov av 1ste august 1924 nr. 4, dens § 2, siste ledd, foreslås nettoutbyttet av A/S Vinmonopolets brennevinsomsætning i 1926—1927 tatt til inntekt på statsbudgett. Beløpet anslås til kr. 600 000 mot opført kr. 500 000 for inneværende termin.

Ad kap. 2014. I henhold til lov av 17de juli 1925 nr. 16 om forandring i lov av 1ste august 1924 nr. 4 vil man foreslå, at A/S Vinmonopolets nettoutbytte av øl- og vinomsætningen for 1926—1927 samt utbyttet av samlagene og av salgs- og skjenkeavgifter for 1926 tas til inntekt på statsbudgett. Inntekten herav anslås til kr. 5 500 000.

Ad kap. 2801 og 2802. Utbytte av Norges Bank i henhold til lov av 23de april 1892 § 40 med senere tilleggslover samt av statskassens aktier i Norges Bank.

Departementet antar, at der av bankens samlede utbytte for 1926 kan påregnes å ville tilfalle aktionærene 8 pct. Overensstemmende hermed har departementet som utbytte av statens aktier i banken til samlet pålydende kr. 4 203 500 opført kr. 336 300.

Med hensyn til statens andel av bankens overskudd i henhold til ovennevnte lovbestemmelse bemerkes, at denne andel, under forutsetning av en dividende til aktionærene som nevnt, vil utgjøre 2 pct. av bankens grunnfond, der for tiden andrar til kr. 35 000 000, altså kr. 700 000.

Ad kap. 2808. Statens skibsfonds renteinntekt i terminen 1926—27 foreslås inndradd i statskassen og opføres med kr. 1 000 000, som for innværende budgett-termin.

Ad kap. 2810 og 3121. Renter og avdrag av statskassens utestående fordringer er anslått til henholdsvis kr. 3 566 500 og kr. 847 000, idet herunder også er tatt hensyn til renter og avdrag av kommunale elektricitetsverks lån av statslånet av 1921, stort 50 mill. kr. («Kommunenes elektrisitetslån»).

Ad kap. 2811. Renter av statskassens kontantbeholdning er for inneværende termin anslått til kr. 2 500 000, hvilket beløp man foreslår opført også for neste termin.

Ad kap. 2901. Bøter, vrakgods m. v. innbragte i 1924—1925 ca. kr. 2 000 000. For neste termin foreslås opført samme beløp.

Ved sammenligning mellem nærværende budgетtforslag og det av Stortinget bevilgede budgett for inneværende termin må det tas i betraktning, at der for enkelte utgifts- og inntektsbeløp er benyttet en annen posteringsmåte i budgетtforslaget enn i det bevilgede budgett. Dette gjelder således en rekke utgifter vedkommende geistligheten, kirker og

Statsbudgettet.

prestegårder som nu vil nnnes opført på statsbudgettets utgiftsside under kapitlene 211 og 213 mens de i budgettet for inneværende termin blev medtatt under Kirke departementets fond, der finnes på statsbudgettets inntekts side (kap. 3052).

I det hermedfølgende budgettblag A har man foretatt sådanne omposteringer i det av Stortinget bevilgede budgett som er påkrevet av hensyn til en korrekt jevnføring med nærværende proposisjons budgettforslag.

Det bevilgede budgett viser derefter på utgifts- og inntektssiden en totalsum av kr. 440 500 000

Det foreslåtte budgetts total-
balanse utgjør kr. 417 500 000

Nedgang kr. 23 000 000

som på utgiftssiden fremkommer således:

Driftsutgifter:

Bevilget 1925/26 kr. 375 733 000

Foreslåes 1926/27 « 363 376 000

Nedgang kr. 12 357 000

Kapitalutgifter:

Bevilget 1925/26 kr. 64 767 000

Foreslåes 1926/27 « 54 124 000

Nedgang kr. 10 643 000

kr. 23 000 000

Opgjort netto på lignende måte som de i statsbudgettproposisjonene til og med året 1924 inntatte «nettotabeller» viser det bevilgede budgett for inneværende termin et samlet utgiftsbeløp stort ca. kr. 378 734 000 mot foreslått for neste termin « 357 566 000

Nedgang kr. 21 168 000

Man hitsetter en oppgave, som viser de siste 20 års ordinære statsbudgetter opgjort netto på tilsvarende måte:

1906—1907	kr.	61 658 900
1907—1908	«	65 633 800
1908—1909 ^(5/4)	«	82 479 900
1909—1910	«	68 127 600
1910—1911	«	70 865 500
1911—1912	«	75 885 700
1912—1913	«	82 543 400
1913—1914	«	89 081 700
1914—1915	«	95 842 000
1915—1916	«	100 006 900
1916—1917	«	113 465 900
1917—1918	«	150 047 500
1918—1919	«	191 462 300
1919—1920	«	238 099 000
1920—1921	«	303 174 400
1921—1922	«	419 728 500 ¹⁾
1922—1923	«	365 380 500 ¹⁾
1923—1924	«	325 741 000 ¹⁾
1924—1925	«	365 450 000 ¹⁾
1925—1926	«	378 734 000
1926—1927 (foreslått)	«	357 566 000

Ved utarbeidelsen av statsbudgettet for neste termin har Regjeringen likesom ifjor søkt å nedsette utgiftene så meget som forsvarlig lar sig gjøre. Besparelser er så meget mer nødvendig, som der må påregnes nedgang i Statens inntekter. Forenklinger i administrasjonen gjennomføres etterhvert som det blir mulig. Nedgangen i prisnivået muliggjør nedsettelse av en rekke utgiftsposter. På den annen side har man måttet forhøie forskjellige utgiftsanslag for å undgå overskridelser. En rekke utgiftsposter viser med nødvendighet stigning, således tilskudd til Pensjonskassen fra kr. 3 907 000 til kr. 5 130 000, renteunderskudd m. v. vedkommende Arbeiderbruk- og Småbrukbanken fra kr. 1 713 828 til kr. 1 954 266, statens andel av sykeforsikringspremier fra kr. 5 500 000 til kr. 6 000 000, utgifter ved fattigvesenet fra kr. 1 011 000 til kr. 1 261 000 o. s. v.

Skjønt disse utgiftsforhøielser er mere enn opveiet ved nedsettelse av andre utgifter,

¹⁾ Med tillegg av utgiftene ved «Kriselånet av 1921», som i budgett-terminene 1921/22—1924/25 ikke er opført på statsbudgett og som i de respektive terminer utgjorde henholdsvis 6, 12, 21,9 og 31,9 mill. kr.

er det innlysende, at reduksjonen av det samlede utgiftsbudgett på denne måte i høi grad vanskeliggjøres.

Ifølge en i statsbudgettproposisjonen for 1925 meddelt oversikt er der i årene 1915—25 budgettert anleggsutgifter mot bevilgning av lånemidler til samlet beløp 474,3 mill. kr., mens der i de samme år er opført til avdrag på statsgjelden 59,2 mill. kr. Ved oppstillingen av budgettet for 1925—26 søkte Regjeringen å stanse denne gjeldsøkning, idet utgiftene til nyanlegg blev foreslått dekket av driftsinntektene. Under den senere behandling av budgettet blev dette forandret, forsåvidt som bevilgningen til Noreanlegget økedes fra 4,5 til 9,7 mill. kr., og merutgiften blev dekket ved lån. Man fant dette forsvarlig av den grunn, at der var opnådd kontrakter om salg av elektrisk kraft, således at en hurtigere utbygging i høi grad vilde øke anleggets rentabilitet. For kommende termin foreslås bevilgningen til Nore øket til kr. 15 250 000, der blir å dekke ved lån. Forøvrig er der, hvad anleggsutgiftene angår, oprettholdt den samme forutsetning som ifjor, nemlig at de dekkes av inntekter på driftsbudgettet.

Regjeringen vil foreslå en konvertering av Kriselånet for å opnå, at de årlige avdrag og renter på dette lån for fremtiden skal kunne dekkes ved inntekten av den ekstraordinære formuesskatt. Avdragene på statsgjelden går derved ned fra kr. 30 197 498, som opført ifjor, til kr. 16 193 703. Regjeringen vilde ha funnet det overmåde ønskelig, om der kunde ha vært opført et større beløp til ekstraordinært avdrag på statsgjelden. Da der imidlertid som anført må påregnes nedgang i statsinntektene, og da man har funnet å burde sloife det ifjor vedtatte 5 pct. tillegg til den direkte skatt, har man ikke i år funnet plass til nogen bevilgning i nevnte oiemed.

Som trykte bilag til nærværende proposisjon følger:

- A. Sammenligning mellem de på statsbudgettet for 1925—1926 bevilgede og de i budgettforslaget for 1926—1927 opførte utgifter og inntekter.

b. — Statsbudgett.

- B. Oversikt over statskassens beholdning i perioden 1912—1913 til 1924—1925.
- C. Opgave over statskassens forskudd pr. 31te desember 1925.
- D. Opgave over deposita og fondsmidler pr. samme dag.
- E. Opgave over statsgjelden pr. 30te juni og 31te desember 1925.
- F. Påregnelige utgifter ved de pr. 31te desember 1925 løpende faste statslån i budgettårene 1926—1927 til 1935—1936.
- G. Statsgarantier pr. 30te juni 1925.
- H. Fortegnelse over nye lønninger og lønnstillegg som foreslås for Stortinget i 1926 med opgave over besparelser ved inudragning av stillinger.
- J. Gjenpart av Finansdepartementets foredrag av 6te januar 1926 angående avslutning av statsregnskapet for budgettterminen 1924—1925 med general-ekstrakt av regnskapet.

Det bemerkes, at oppgaven over statens aktiver i år er sløifet, da oppgaven i den form, hvori den tidligere har været avgitt, er av liten verdi og utarbeidelsen av en mer fullstendig fortegnelse vilde kreve et betydelig arbeide, som departementet ikke har hatt anledning til at foreta.

Derimot har man som det av foranstående vil sees medtatt en opgave over statens garantiansvar.

Som særskilt trykt bilag til statsbudgettproposisjonen er under utarbeidelse den vanlige oversikt over statens utgifter og inntekter i det sist avsluttede finansår.

Departementet forutsetter, at den tidligere gitte bemyndigelse for Kongen til å gjøre statskassens kontante beholdning fruktbringende fremdeles vil være å anse som gjeldende, såfremt ikke Stortinget skulde ha noget

Statsbudgettet.

å bemerke derved, jfr. forrige statsbudgettforelegg, side 10.

I henhold til det foranførte skal departementet

innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og underskrive et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om statsbudgett for budgett-terminen 1ste juli 1926 til 30te juni 1927.

Vi Haakon. Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å fatte beslutning om statsbudgett for budgett-terminen 1ste juli 1926 til 30te juni 1927, overensstemmende med et fremlagt utkast.

Finans- og Tolldepartementets innstilling vedlegges i avtrykk.

Gitt på Oslo slott den 12te januar 1926.

Under Vår hånd og rikets segl

Haakon.

(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel.

N. F. Leganger.

Utkast til statsbudgett

1927

Første afdeling: Indtægter

1. Indtægter af skatter

1. Indtægter af skatter	1.000.000.000
2. Indtægter af gebyr	500.000.000
3. Indtægter af andre kilder	500.000.000
I alt	2.000.000.000

Utkast

**til beslutning om statsbudgett for budgett-terminen
1ste juli 1926 til 30te juni 1927.**

Anden afdeling: Udgifter

1. Udgifter til statsadministration	1.000.000.000
2. Udgifter til sociale formål	500.000.000
3. Udgifter til andre formål	500.000.000
I alt	2.000.000.000

117 000 000

Oversikt over statsbudgettet

Utgifter.

Første avdeling: Driftsutgifter.

A. Almindelige utgifter.

	Kr.	Kr.
Side 4. Det Kongelige Hus	857 870	
— « Regjeringen og Statsråd-sekretariatet	536 150	
— « Stortinget og Statsrevisjonen.....	2 712 600	
— 5. Høiestrett	420 900	
— « Utenriksdepartementet	4 101 220	
— « Kirke- og Undervisningsdepartementet.....	61 831 260	
— 10. Justis- og Politidepartementet.....	17 176 800	
— 13. Departementet for Sociale Saker.....	44 942 050	
— 18. Departementet for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri	15 480 471	
— 22. Landbruksdepartementet	14 787 550	
— 27. Departementet for de Offentlige Arbeider.....	15 530 009	
— 28. Finans- og Tolldepartementet.....	121 885 518	
Derav vedrørende statsgjelden: kr. 99 354 222.		
— 30. Forsvarsdepartementet	49 399 997	
— 34. Forskjellige utgifter.....	13 430 902	
		363 093 297
B. Underskudd av Statens forretningsdrift og fond.		
— « Kongsberg Sølvverk.....		283 000
		363 376 297

Annen avdeling: Kapitalutgifter.

— « Til statens forretninger (anlegg).....	37 930 000	
— 35. « avdrag på statsgjelden.....	16 193 703	
		54 123 703

417 500 000

for budgett-terminen 1926—1927.

Inntekter.

Første avdeling: Driftsinntekter.

A. Almindelige inntekter.

	Kr.	Kr.
Side 36. Skatter og avgifter	315 988 200	
— « Sportler og gebyrer	6 271 337	
— 37. Refusjoner	3 353 701	
— « Inntekter av statsinstitusjoner	18 152 387	
— 39. Renter og aktieutbytte	10 842 500	
— « Forskjellige inntekter	2 355 960	
	<hr/>	356 964 085

B. Overskudd av statens forretningsdrift og fond.

Forretningdrift:

— « Statsbanene	11 758 300	
— « Postvesenet	1 700 000	
— « Telegrafvesenet	3 815 000	
— « Statens kraftverker og reguleringsanlegg	1 892 300	
— « Kongsberg Sølvverk ¹⁾	4 604 800	
— « Myntinnretningen på Kongsberg	0	
— 40. Kjøleanlegget i Ålesund	0	
— « Hærens fabrikker	0	
— « Marinens hovedverft	0	
— « Statens skoger	400 015	
— « Forskjellige andre statseiendommer	19 600	
	<hr/>	24 190 015
Fond:		
— « Finnmark Skogfond	0	
— « Kirkedepartementets fond	3 517 900	
— « Tøyenfondet	0	
	<hr/>	27 707 915
		<hr/>
		384 672 000

Annen avdeling: Kapitalinntekter.

— « Bidrag, avdrag m. v.	1 828 000	
— « Statslånemidler	31 000 000	
	<hr/>	32 828 000
		<hr/>
		417 500 000

¹⁾ Se utgifter.

Utgiftsposter.

Første avdeling: Driftsutgifter.

A. Almindelige utgifter.

Det Kongelige Hus.

			Kr.
Kap.	1. Hans Majestet Kongens apanasje	700 000	
«	2. Hans Kgl. Høihet Kronprinsens apanasje.....	50 000	
«	11. Slottet	107 870	857 870

Regjeringen og Statsråd-sekretariatet.

«	21. Statsrådet:		
	1. Lønninger.....	185 000	
	2. Represantasjonsutgifter	23 000	
	3. Reisentgifter	3 000	211 000
«	22. Trykning av kgl. proposisjoner m. v.:		
	1. Trykning av kgl. proposisjoner	140 000	
	2. Innbinning av stortingsforhandlinger	10 000	150 000
«	23. Kgl. og parlamentariske kommisjoner m. v.:		
	1. Kgl. og parlamentariske kommisjoner	99 700	
	2. Sakkyndig bistand.....	40 000	139 700
«	31. Statsråd-sekretariatet:		
	1. Lønninger	25 550	
	2. Ekstraarbeide	300	
	3. Kontorutgifter.....	9 600	35 450
			536 150

Stortinget og Statsrevisjonen.

«	41. Stortinget:		
	1. Lønninger til stortingsmenn	1 050 000	
	2. Reisentgifter til stortingsmenn	55 000	
	3. Lægetilsyn og medisin til stortingsmenn	15 000	
	4. Komitemøter og komitereiser utenfor sesjonen	50 000	
	5. Utgifter ved stortingsvalg	0	
	6. Lønninger til Stortingets bestillingsmenn	59 300	
	7. Forskjellige utgifter ved Stortinget og dets bibliotek.....	568 000	
	8. Vedlikehold av Stortingsbygningen og dens inventar m. v.	77 400	
	9. Utgivelse av hovedregister til stortingsforhandlinger 1911—1920.....	4 000	
	10. Godtgjørelse til Oslo kommune for vedlikehold av Eidsvolls plass m. v.....	2 400	1 881 100
«	51. Statsrevisjonen:		
	1. Lønninger.....	626 500	
	2. Ekstraarbeide	150 000	
	3. Kontorutgifter.....	45 000	
	4. Reisentgifter	10 000	831 500
			2 712 600

Høiesterett.

Kap. 61. Høiesterett:			
1. Lønninger	372 900		
2. Kontorutgifter	8 000		
3. Forskjellig	40 000		
			<u>420 900</u>

Utenriksdepartementet.

« 101. Departementet:			
1. Lønninger	513 300		
2. Ekstraarbeide	60 000		
3. Aspirantstipendier	5 000		
4. Kontorutgifter	93 500		
5. Reisetgifter	0		
6. Forskjellig	25 000	696 800	
« 111. Utenriksrepresentasjonen (jfr. kap. 2111):			
1. Lønninger:			
a) Grunnlønn, tillegg og godtgjørelser	1 323 500		
b) Forsørgelsestillegg	140 000		
c) Legasjonsrådstillegg	23 500		
2. Kontorutgifter:			
a) Ved lønnete stasjoner	670 600		
b) Kontorbidrag til ulønnede konsulater	158 400		
3. Bygninger	12 000		
4. Embedsutgifter (telegrammer og porto m. v.) ..	90 000		
5. Forskjellige utgifter vedkommende utenriks-			
tjenesten	170 000		
6. Kurstap	500 000	3 088 000	
« 112. Andre utenriksformål:			
1. Folkenes Forbund:			
a) Norges andel i utgiftene ved Forbundets			
virksomhet	220 000		
b) Dekning av utgifter ved Norges representa-			
sjon på Forbundets møter	40 000		
2. Det Interparlamentariske Forbund	15 100		
3. Til dekning av Norges andel i utgifter ved Det			
Internasjonale Fredsbyrå i Haag	4 000		
4. Bidrag til Det Internasjonale Fredsbyrå i Bern			
.....	500		
5. Understøttelse i utlandet av norske borgere som			
ikke er sjemenn (jfr. kap. 2201)	21 820		
6. Eftersyn og vedlikehold av grensebeier mellom			
Norge og Sverige	1 000		
7. Tilskudd til Det Norske Handelskammer i London			
.....	3 000		
8. Tilskudd til Det Norsk-Russiske Handelskammer			
i Oslo	1 000		
9. Sluttutgifter vedrørende grenserydningen mellom			
Norge og Finland	10 000	316 420	
			<u>4 101 220</u>

Kirke- og Undervisningsdepartementet.

« 201. Departementet (jfr. kap. 3052):			
1. Lønninger	398 314		
2. Ekstraarbeide	20 000		
3. Kontorutgifter	61 700		
4. Reisetgifter	3 500	483 514	
			<u>483 514</u>
		Overføres	483 514

St. prp. nr. I.
Statsbudgettet. Utgiftsposter.

1926

		Overført	483 514
Geistlighet og kirker:			
Kap. 211.	Geistligheten (jfr. kap. 3052):		
	1. Lønninger.....	2 630 390	
	2. Kontorutgifter.....	60 800	
	3. Reiseutgifter.....	44 000	
	4. Flytningsbidrag.....	8 000	
	5. Pensjoner.....	387 215	
	6. Forskjellig.....	166 835	
		<hr/>	3 297 240
« 212.	Det praktisk-teologiske seminar:		
	1. Lønninger.....	24 700	
	2. Forskjellig.....	1 900	
		<hr/>	26 600
« 213.	Kirker og prestegårder (jfr. kap. 3052 og 3122):		
	1. Trondhjem domkirkes restaurering.....	200 000	
	2. Andre kirkebygninger.....	50 770	
	3. Prestegårder.....	823 980	
	4. Forskjellig.....	170 920	
		<hr/>	1 245 670
			4 569 510
Videnskapelige og kunstneriske formål m. v.			
« 221.	Universitetet (jfr. kap. 2351 og 3053):		
	1. Lønninger.....	2 082 575	
	2. Kontorutgifter.....	17 000	
	3. Stipendier.....	135 800	
	4. Bygninger.....	273 962	
	5. Lys og brenne.....	150 000	
	6. Instituter, samlinger og biblioteker.....	476 180	
	7. Sommerkurser for medisinske studerende.....	35 000	
	8. Flytningsbidrag (anvendbar også under kap. 224, 225, 228, 233, 284).....	3 000	
	7. Forskjellig.....	40 100	
		<hr/>	3 213 617
« 222.	Statens Tannlægeinstitutt (jfr. kap. 2352):		
	1. Lønninger.....	188 400	
	2. Kontorutgifter.....	94 000	
	3. Materieell.....	10 000	
	4. Forskjellig.....	6 500	
		<hr/>	298 900
« 223.	Tilskudd til Bergens Museum:		
	1. Lønninger.....	236 708	
	2. Forskjellig.....	95 434	
		<hr/>	332 142
« 224.	Norges Tekniske Høiskole (jfr. kap. 2353):		
	1. Lønninger.....	942 281	
	2. Kontorutgifter.....	10 000	
	3. Stipendier og ekskursjoner.....	54 000	
	4. Bygninger, inventar og utstyr.....	100 350	
	5. Lys og brenne.....	100 000	
	6. Avdelingenes og instituttens drift.....	194 000	
	7. Forskjellig.....	79 706	
		<hr/>	1 480 337
« 225.	Meteorologiske institusjoner (jfr. kap. 2354):		
	1. Lønninger.....	418 462	
	2. Kontorutgifter.....	65 642	
	3. Telegrammer.....	299 500	
	4. Forskjellig.....	161 712	
		<hr/>	945 316
« 226.	Andre videnskapelige og litterære formål (jfr. kap. 2355):		
	A. Tilskudd til videnskapsselskaper, museer o. l.....	355 496	
	B. Tilskudd til utgivelse av forskjellige skrifter m. v.....	150 070	
		<hr/>	505 566
		<hr/>	6 775 878
		<hr/>	5 053 024

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 227.	Kunstneriske formål (jfr. kap. 2356):	Overført	6 775 878	5 053 024
	A. Nasjonalgalleriet:			
	1. Lønninger	46 524		
	2. Bygninger, lys og brenne, kontorutgifter m. v.	67 362		
	3. Innkjøp	19 000	132 886	
	B. Statens akademi for malere og billedhuggere:			
	1. Lønninger	14 425		
	2. Forskjellig	18 368	32 793	
	C. Andre kunstneriske formål		125 600	291 279
« 228.	Arkivvesenet (jfr. kap. 2357):			
	1. Lønninger		180 497	
	2. Kontorutgifter		50 100	
	3. Bibliotek		4 200	
	4. Forskjellig		346 282	581 079
				7 648 236

Høiere almenkoler og dermed sammenhengende formål.

« 231.	Undervisningsrådet (jfr. kap. 2361):			
	1. Lønninger	18 450		
	2. Kontorutgifter	8 000		
	3. Reiseutgifter	6 000		
	4. Eksamensutgifter	317 450	349 900	
« 232.	Det pedagogiske seminar (jfr. kap. 2362):			
	1. Lønninger	26 500		
	2. Forskjellig	2 750	29 250	
« 233.	Statens høiere almenkoler (jfr. kap. 2363):			
	1. Lønninger (derav alderstillegg kr. 694 642) ..	2 592 643		
	2. Kontorutgifter	15 350		
	3. Kosthold	24 000		
	4. Bygninger	33 646		
	5. Lys og brenne	21 500		
	6. Stipendier og legater	43 845		
	7. Vikarutgifter	21 400		
	8. Bøker og samlinger	10 000		
	9. Bidrag til nedlidende kommuner	30 000		
	10. Forskjellig	27 900	2 820 284	
« 234.	Tilskudd til kommunale høiere almenkoler:			
	1. Lærernes grunnlønn og timeundervisning	904 672		
	2. Alderstillegg	1 210 502		
	3. Særbidrag	4 500	2 119 674	
« 235.	Andre formål vedkommende de høiere almenkoler:			
	1. Volda gymnasium	70 799		
	2. Stipendier for utenbys gymnasieelever (utenfor landsgymnasiene)	22 000		
	3. Bidrag til skoler uten ordinært statsbidrag ..	80 000		
	4. Reise stipendier for sprog lærere	10 000		
	5. Forskjellig	19 400	202 199	5 521 307

Folkeskolevesenet.

« 241.	Skoledirektørene:			
	1. Lønninger	80 525		
	2. Kontorutgifter	24 700		
	3. Reiseutgifter	17 500	122 725	
			Overføres	122 725
				18 222 567

	Overført	122 725	18 222 567
Kap. 242. Norges lærerhøiskole (jfr. kap. 2371):			
1. Lønninger	49 100		
2. Kontorutgifter	1 400		
3. Lys, brenne, renhold	5 000		
4. Stipendier og reisebidrag	11 000		
5. Forskjellig	10 700		
		77 200	
« 243. Statens lærerskoler (jfr. kap. 2372):			
1. Lønninger	740 109		
2. Bygninger	125 165		
3. Lys og brenne	54 000		
4. Stipendier og friplasser	99 000		
5. Forskjellig	55 452		
		1 073 726	
« 244. Tilskudd til private lærerskoler:			
1. Til drift	275 783		
2. Til stipendier	26 000		
		301 783	
« 245. Lærerprøver:			
1. Censorer	38 000		
2. Eksamenskommisjonen	12 220		
		50 220	
« 246. Granhang offentlige skole for barn med talefeil (jfr. kap. 2373):			
1. Lønninger	22 300		
2. Moderasjon i skole- og kostpenger	7 000		
3. Kosthold	29 180		
4. Bygninger	6 050		
5. Lys og brenne	3 000		
6. Forskjellig	2 750		
		70 280	
« 247. Gymnastikkundervisningen:			
1. Lønn til statens gymnastikkinspektør	3 600		
2. Reiseutgifter for gymnastikkinspektøren	1 000		
3. Andel i utgiftene ved statens gymnastikkskole	17 569		
4. Stipendier og reisebidrag	13 196		
		35 365	
« 248. Tilsyn med skolekjøkkenundervisningen:			
1. Lønninger	6 500		
2. Reiseutgifter	1 500		
3. Forskjellig	200		
		8 200	
« 249. Tilsyn med håndarbeidsundervisningen:			
1. Lønninger	3 800		
2. Reiseutgifter	2 500		
		6 300	
« 250. Tilsynet med ungdomsskoler:			
1. Lønninger	9 500		
2. Kontorutgifter	1 000		
3. Reiseutgifter	1 500		
		12 000	
« 251. Tilskudd til ungdomsskoler:			
A. Fylkesskoler:			
1. Til drift	700 000		
2. « stipendier	65 000		
B. Folkehøiskoler og private ungdomsskoler:			
1. Til drift	1 200 000		
2. « stipendier	180 000		
C. Andre bidrag til ungdomsskolene	27 000		
		2 172 000	
	Overføres	3 929 799	18 222 567

		Overført	3 929 799	18 222 567
Kap.	252. Tilskudd til fylkesskolekassene		14 200 000	
«	253. Tilskudd til kveldskoler		20 000	
«	254. Tilskudd til herredskommuners folkeskoler:			
	1. Lønninger	11 840 000		
	2. Barns innløsning	280 000		
	3. Vikarkasser	80 000		
	4. Tannpleie	50 000	12 250 000	
«	255. A. Særbidrag til folkeskolen i Finnmark land- distrikter m. v.	269 400		
	B. Særbidrag efter bestemmelser for Det Nord- landske Kirke- og skolefond.	18 500	287 900	
«	256. Tilskudd til bykommuners folkeskoler:			
	1. Lønninger	3 400 000		
	2. Alderstillegg	3 520 000		
	3. Vikarkasser	80 000		
	4. Tannpleie	100 000	7 100 000	
«	257. Pensjoner		1 000 000	
«	258. Andre skoleformål		33 402	38 821 101

Døve-, blinde- og åndssvakeskoler samt skolehjem.

«	261. Døve-, blinde- og åndssvakeskoler m. v. (jfr. kap. 2381):			
	1. Lønninger	706 571		
	2. Kontorutgifter	18 350		
	3. Materiell.	27 000		
	4. Kosthold	507 706		
	5. Bygninger	89 900		
	6. Lys og brenne	122 300		
	7. Gårdsbruk	82 986		
	8. Forskjellig	151 182	1 705 995	
«	262. Skolehjem for forsømt barn:			
	A. Statens skolehjem (jfr. kap. 2382):			
	1. Lønninger	275 028		
	2. Kontorutgifter	4 400		
	3. Kosthold	180 445		
	4. Bygninger	50 800		
	5. Lys og brenne	55 700		
	6. Gårdsbruk	40 349		
	7. Forskjellig	69 820	676 542	
	B. Tilskudd til private skolehjem		328 747	
	C. Andre skolehjemsformål:			
	1. Oslo vergeråd	91 675		
	2. Den norske Omstreifermissjon	105 000		
	3. Barns innsettelse i tvangs- skoler	25 000		
	4. Reiseutgifter til vergeråds- medlemmer	50 000		
	5. Fellestrådet for barne- og ungdomsforsorg	2 000	273 675	1 278 964
				2 984 959

Boksamlinger og folkeakademier.

«	271. Tilskudd til boksamlinger og folkeakademier	81 800	
		Overføres	60 110 427

		Overført	60 110 427
Fagskoler m. v.			
Kap. 281.	Statens industri- og husflidsskoler (jfr. kap. 2391):		
	1. Lønninger	140 680	
	2. Kontorutgifter	11 800	
	3. Stipendier	9 000	
	4. Materiell	17 000	
	5. Bygninger	23 250	
	6. Lys, brenne og renhold	14 300	
	7. Kosthold	38 375	
	8. Forskjellig	3 100	
			257 505
« 282.	Tilskudd til kommunale og private industri- og husflidsskoler:		
	A. Kommunale	20 312	
	B. Private	58 992	
			79 304
« 283.	Andre husflidsformål		145 100
« 284.	Statens tekniske skoler (jfr. kap. 2392):		
	1. Lønninger	308 603	
	2. Kontorutgifter og bibliotek	17 100	
	3. Stipendier og friplasser	4 200	
	4. Bygninger	72 450	
	5. Lys og brenne	38 600	
	6. Forskjellig	45 150	
			486 103
« 285.	Tilskudd til kommunale tekniske skoler m. v.		715 174
« 286.	Tilskudd til kommunale handelsskoler		37 647
			1 720 833
			<u>61 831 260</u>
Justis- og Politidepartementet.			
« 301.	Departementet:		
	1. Lønninger	341 900	
	2. Ekstraarbeide	30 000	
	3. Kontorutgifter	40 000	
	4. Reiseutgifter	8 000	
			419 900
« 311.	Fylkesmannsmedene m. v.:		
	1. Lønninger	587 500	
	2. Kontorutgifter	94 100	
	3. Reiseutgifter	25 000	
	4. Forskjellig	9 000	
			715 600
« 312.	Regjeringsadvokatembedet:		
	1. Lønninger	10 000	
	2. Kontorutgifter	16 000	
	3. Processutgifter	59 000	
			85 000
« 313.	Lagmannsrettene:		
	1. Lønninger	89 800	
	2. Kontorutgifter	3 700	
	3. Rettslokaler	29 000	
	4. Forskjellig	7 500	
			130 000
« 314.	Overrettene:		
	1. Lønninger	224 600	
	2. Kontorutgifter	4 000	
	3. Forskjellig	4 000	
			232 600
« 315.	Byrettene:		
	1. Lønninger	597 200	
	2. Kontorutgifter	22 000	
	3. Forskjellig	38 500	
			657 700
		Overføres	2 240 800

Statsbudgettets *Utgiftsposter.*

		Overført	2 240 800
Kap. 316.	Sorenskriverembedene:		
	1. Lønninger.....	1 889 200	
	2. Kontorutgifter.....	213 300	
	3. Reiseutgifter.....	425 000	2 527 500
« 317.	Byfogedembedene:		
	1. Lønninger.....	556 900	
	2. Kontorutgifter.....	78 700	635 600
« 318.	Andre civile embeder:		
	1. Lønninger.....	449 500	
	2. Kontorutgifter.....	57 400	506 900
« 319.	Fellesutgifter ved rettspleien m. v.:		
	1. Ekstrahjelp.....	80 000	
	2. Ekstraordinære panteregisterarbeider.....	15 000	
	3. Reparasjon av rettsprotokoller.....	8 000	
	4. Fellesanskaffelser.....	0	
	5. Settedommere.....	11 000	
	6. Sikring av embedsarkiver.....	25 000	
	7. Revisjon av kontorholdsgodtgjørelsene.....	200 000	339 000
« 320.	Høifjellskommisjonen.....		50 000
« 331.	Påtalemyndigheten:		
	1. Lønninger.....	203 600	
	2. Kontorutgifter.....	22 400	
	3. Forskjellig.....	12 000	238 000
« 332.	Politivesenet:		
	1. Lønninger.....	1 141 200	
	2. Kontorutgifter.....	101 000	
	3. Reiseutgifter.....	50 000	
	4. Bidrag til politihold.....	22 800	
	5. Statslønnen politi.....	800 000	
	6. Forskjellig:		
	a. Identifiseringscentralen.....	20 000	
	b. Fremmed- og passkontrollen.....	150 000	
	c. Statens politiskole.....	37 000	
	d. Uniformsbidrag.....	2 000	
	e. Polititidende.....	30 000	
		239 000	2 354 000
« 333.	Justisbygningen i Oslo og forskjellige andre eiendommer (jfr. kap. 2403):		
	1. Justisbygningen.....	61 500	
	2. Grubbegaten 1 og 3 i Oslo.....	8 500	
	3. Forskjellige embedsboliger og leiegårder.....	35 000	
	4. Lagmannsrettsbygningen i Trondhjem.....	23 000	128 000
« 334.	Statens filmkontroll (jfr. kap. 2133):		
	1. Lønninger.....	33 000	
	2. Forskjellig.....	7 000	40 000
« 335.	Vernepliktige civilarbeidere (jfr. kap. 2401):		
	1. Administrasjon.....	10 000	
	2. Arbeidsdrift.....	75 000	85 000
« 336.	Undersøkelses- og domsutgifter:		
	1. Straffesaker.....	2 500 000	
	2. Beneficerte saker.....	75 000	
	3. Vergemålsaker.....	9 000	2 584 000
		Overføres	11 728 800

		Overført	11 728 800
Kap. 337.	Andre justis- og politiformål:		
	1. Utgivelse av «Norsk Lovtidende»	40 000	
	2. Telefoner	50 000	
	3. Vikarbidrag	6 000	
	4. Reisentgifter til lensmenn ved valg	0	
	5. Flytningsbidrag	4 000	
	6. Gratialer til embedskontorister	20 000	
	7. Forskjellig	100 000	220 000
« 338.	Oparbeidelse av restanser i ankeinstansene		90 000
			12 038 800
	Fengsels- og tvangsarbeidsvesenet m. v.		
« 351.	Landsfengslene for menn (jfr. kap. 2421):		
	1. Lønninger	557 000	
	2. Kosthold	173 000	
	3. Bygninger	47 500	
	4. Lys og brenne	62 000	
	5. Arbeidsdrift	371 000	
	6. Forskjellig	166 500	1 377 000
« 352.	Krets- og hjelpefengslene (jfr. kap. 2422):		
	A. Kretsfengslene og de større hjelpefengsler:		
	1. Lønninger	897 000	
	2. Kosthold	295 000	
	3. Bygninger	150 000	
	4. Lys og brenne	180 000	
	5. Arbeidsdrift	118 000	
	6. Forskjellig	209 000	1 849 000
	B. Småfengslene	115 000	1 964 000
« 353.	Fengslene og Arbeidshuset for Kvinner (jfr. kap. 2423):		
	1. Lønninger	171 000	
	2. Kosthold	40 000	
	3. Bygninger	12 000	
	4. Lys og brenne	20 000	
	5. Arbeidsdrift	79 000	
	6. Forskjellig	38 000	355 000
« 354.	Opstad tvangsarbeidshus (jfr. kap. 2424):		
	1. Lønninger	260 000	
	2. Kosthold	166 000	
	3. Bygninger	84 000	
	4. Lys og brenne	66 000	
	5. Arbeidsdrift	138 000	
	6. Gårdsbruk	155 000	
	7. Forskjellig	128 000	997 000
« 355.	Kriminalasylet (jfr. kap. 2425):		
	1. Lønninger	73 000	
	2. Kosthold	15 000	
	3. Bygninger	8 300	
	4. Lys og brenne	5 500	
	5. Arbeidsdrift	2 200	
	6. Forskjellig	16 000	120 000
« 356.	Mæresmyren (jfr. kap. 2426)		36 000
« 357.	Andre fengsels- og tvangsarbeidsformål:		
	1. Flytningsbidrag	1 000	
	2. Forskjellig	8 000	9 000
		Overføres	4 858 000 - 12 038 800

Statsbudgettets. *Utgiftsposter.*

Kap. 358. Forsorgsvesen:	Overført	4 853 000	12 038 800
1. Tilskudd til Norges Forsorgs- og Verneforbund	190 000		
2. Tilskudd til Rødningshjem m. v.	40 000	230 000	
» 359. Nytt tvangsarbeidsanlegg.		50 000	5 138 000
			<u>17 176 800</u>

Departementet for Sociale Saker.

« 401. Departementet:			
1. Lønninger	405 234		
2. Ekstraarbeide	35 000		
3. Kontorutgifter	80 900		
4. Reiseutgifter	2 500	522 734	
« 411. Det Statistiske Centralbyrå (jfr. kap. 2491):			
1. Lønninger	283 079		
2. Kontorutgifter	40 000		
3. Trykningsutgifter	98 000		
4. Forskjellig	10 400	426 479	
« 412. Tilskudd til pensjonskasser:			
1. Pensjonskassen for Statens Tjenestemenn ...	128 000		
2. Den norske Enkekasse	26 200		
3. Statens Pensjonskasse	5 130 000	5 284 200	
« 413. Den norske Stats Småbruk- (Arbeiderbruk- og Boligbank):			
A. Hovedsættet:			
1. Lønninger	162 713		
2. Kontorutgifter	35 500	198 213	
B. Lånekontorene:			
1. Lønninger	106 277		
2. Kontorutgifter	29 255		
3. Til boligbygning i Finnmark	25 000	160 532	
C. Rentenunderskudd m. v.:			
1. Vedk. Den Norske Arbeiderbruk- og Boligbank	456 875		
2. Vedk. Den Norske Stats Småbruk- og Boligbank	1 497 391	1 954 266	2 313 011
« 414. Riksforsikringsanstalten (jfr. kap. 2244):			
1. Lønninger	526 849		
2. Kontorutgifter	67 000		
3. Reiseutgifter	12 000		
4. Premieandeler og erstatninger:			
Statens andel av sykeforsikringspremiene	6 000 000		
Statens andel av fiskeforsikringen	230 000		
Til disposisjon for departementet til erstatninger	10 000		
Til skadebot ved dødsfall i fiskerieringen	18 000	6 258 000	
5. Forskjellig	17 151	6 881 000	
« 415. Tilsynsmenn (jfr. kap. 2244):			
1. Lønninger	300 000		
2. Kontorutgifter	139 600		
3. Reiseutgifter	400	440 000	
« 416. Appellkommissjon (jfr. kap. 2244):			
1. Lønninger	24 400		
2. Kontorutgifter	4 200		
3. Reiseutgifter	1 200	29 900	
		<u>Overføres</u>	<u>15 897 224</u>

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 417.	Forsikringskontrollen (jfr. kap. 2241):		Overført	15 897 224
	1. Lønninger	61 750		
	2. Kontor- og reiseutgifter	30 550		92 300
« 418.	Arbeidsformidling:			
	A. Statens arbeidsformidlingsinspektorat:			
	1. Lønninger	39 625		
	2. Kontorutgifter	3 700		
	3. Reiseutgifter	1 000	44 325	
	B. Tilskudd til offentlige arbeidskontorer	104 600		
	C. Refusjon i anledning av fraktmoderasjon	50 000		198 925
« 419.	Tilskudd til arbeidsledighetskasser			300 000
« 420.	Arbeidsledighetens bekjempelse			3 000 000
« 421.	Fabrikktilsynet:			
	A. Fabrikkkontrollen (jfr. kap. 2243):			
	1. Lønninger	140 086		
	2. Kontorutgifter	54 240		
	3. Reiseutgifter	54 500		
	4. Forskjellig	2 100	250 926	
	B. Arbeidsrådet:			
	1. Lønninger	10 700		
	2. Kontorutgifter	1 275		
	3. Reiseutgifter	500	12 475	
	C. Kjelkontrollen (jfr. kap. 2141):			
	1. Lønninger	87 975		
	2. Kontorutgifter	15 875		
	3. Reiseutgifter	35 000	138 850	402 251
« 422.	Ildsfarlighetsinspektoratet (jfr. kap. 2242):			
	1. Lønninger	20 733		
	2. Kontorutgifter	9 000		
	3. Reiseutgifter	4 000		
	4. Forskjellig	67		33 800
« 423.	Arbeidsretten, meglingsrådene og meglingsmennene:			
	1. Lønninger	56 500		
	2. Kontorutgifter	13 000		
	3. Reiseutgifter	1 000		70 500
« 424.	Offentlige lønnsnevnder:			
	Hjemmearbeidsrådet:			
	1. Lønninger	5 400		
	2. Kontorutgifter	2 600		
	3. Reiseutgifter	700		8 700
« 431.	Utvandrerkontrollen (jfr. kap. 2142)			25 000
« 433.	Bevilgninger til boliger:			
	1. Tjenesteboliger og nedskrivningsbidrag	200 000		
	2. Norsk Forening for Boligreformer	5 000		205 000
« 434.	Statens prisdirektorat:			
	Efterskuddsbevilgning for terminen 1925—26:			
	1. Lønninger	67 300		
	2. Kontorutgifter	7 250		
	3. Trykningsutgifter	3 000		
	4. Forskjellig	2 200		79 750
« 435.	Tilskudd til sjømannsfondets utgifter (jfr. kap. 2012)			700 000

Overføres 21 013 450

Statsbudgettets. *Utgiftsposter.*

Kap. 441. Fattigvesenet:		Overført	21 013 450	
1. Tilskudd til fattigkommuner for hjemstavnsløse fattige.....	550 000			
2. Understøttelse av trengende som ikke er norske statsborgere.....	700 000			
3. Utgifter ved fattige nordmenns understøttelse i utlandet.....	10 000			
4. Forskjellig.....	1 000	1 261 000		
« 442. Omstreifervesenet:				
1. Bosettelse av omstreifere.....	18 000			
2. Opdragelse av omstreifere.....	60 000			
3. Tilskudd til Den norske omstreifermisjon....	20 000	98 000		
» 443. Tilskudd til bekjempelse av drikkeondet (jfr. kap. 2902):				
1. Avholdsorganisasjoner.....	50 000			
2. «Bureau International contre l'Alcoolisme» i Lausanne.....	3 000			
3. «Internationale Vereinigung gegen den Alkoholismus» i Berlin.....	200			
4. Landskomiteen for avholdsundervisning.....	10 000			
5. Norges Storlosje (av I. O. G. T.), studievirksomheten.....	3 000			
6. Opplysningsvirksomhet vedk. Alkohollovgivningen	6 000	72 200		
« 449. Andre sociale formål:				
1. Tilskudd til mødre- og barnehjem.....	77 000			
2. Tilskudd til forskjellige humanitære formål...	37 600			
3. Behandling av farskapssaker.....	60 000			
4. Reiseutgifter i anledning av tilsyn med pleiebarn.....	7 000			
5. Sociale Meddelelser.....	8 000			
6. Norges bidrag til den Internationale Forening for Sociale Fremskritt.....	1 000			
7. Norges deltagelse i den internationale arbeiderorganisasjons møter.....	28 000	218 600	22 663 250	
Medisinalvesenet.				
« 451. Medisinaldirektoratet:				
1. Lønninger.....	95 950			
2. Kontorutgifter.....	10 000			
3. Reiseutgifter.....	2 500			
4. Forskjellig.....	6 000	114 450		
« 452. Medisinalvesenets byggekantor:				
1. Lønninger.....	24 900			
2. Kontorutgifter.....	4 400			
3. Reiseutgifter.....	2 200	31 500		
« 453. Medisinalstyrelsens laboratorier og statens epidemilæger (jfr. kap. 2451):				
A. Medisinalstyrelsens laboratorier:				
1. Lønninger.....	55 000			
2. Kontorutgifter.....	5 200			
3. Bygninger.....	500			
4. Lys og brenne.....	7 000			
5. Inventar.....	5 600			
6. Forskjellig.....	17 800			
	91 100			
B. Epidemilæge for Vestlandet m. v.....	8 000	99 100		
« 454. Det animale vaksineinstitut (jfr. kap. 2452).....		22 900		
		Overføres	267 950	22 663 250

	Overført	267 950	22 663 250
Kap. 455. Det offentlige lægevesen:			
1. Lønninger:			
a. Distriktlæger	2 167 310		
b. Tilskudd til stadslæger og stadsfysici	97 930		
c. Tilskudd til fylkeslæger	50 760	2 316 000	
2. Kontorutgifter for fylkeslæger		24 700	
3. Reisetilskudd		650 000	
4. Forskjellig		34 000	3 024 700
456. Tilskudd til Finnmark fylkes medisinalfond			76 500
457. Apotekene m. v.:			
A. Apotekene (jfr. kap. 2051):			
1. Visitasjon av apotek	13 600		
2. Utdannelse av apotekere og farmasøiter ..	60 600		
3. Fondet til understøttelse av apotekere og farmasøiter	56 000		
4. Studiebidrag	35 000		
5. Byggearbeider vedkommende det farmasøitiske institut	180 000		
6. Forskjellig	47 900		
		393 100	
B. Avsetning til Apotekavgiftsfondet (jfr. kap. 2051)	106 900		500 000
458. Rikshospitalet og Kvinneklivikken i Oslo:			
1. Lønninger	953 925		
2. Kontorutgifter	30 600		
3. Kosthold	677 000		
4. Bygninger	120 000		
5. Lys og brenne	362 000		
6. Inventar	123 100		
7. Sykepleie	281 850		
8. Friplasser ved Rikshospitalet og andre sykehus	30 600		
9. Forskjellig	791 675	3 370 750	
459. Kvinneklivikk i Bergen (jfr. kap. 2454):			
A. Driften:			
1. Lønninger	90 890		
2. Kontorutgifter	1 500		
3. Kosthold	60 000		
4. Bygninger	4 000		
5. Lys og brenne	47 000		
6. Inventar	6 000		
7. Sykepleie	12 000		
8. Forskjellig	19 510		
		240 900	
B. Opførelse av ny kvinneklivikk	200 000		440 900
460. Tilskudd til jordmorlønninger:			
1. Lønninger	450 000		
2. Reisetilskudd	1 000		451 000
		Overføres	8 131 800
			22 663 250

Statsbudgetet. Utgiftsposter.

		Overført	8 131 800	22 663 250
Kap. 461. Andre medisinalformål:				
1. Kreftforskningskomiteen	1 500			
2. Dr. Krefthing for utførelse av Wassermanns reaksjon	800			
3. Flytningsbidrag	5 000			
4. Erstatninger i anledning av epidemisk sykdom	400			
5. Sykepleieres feriereiser	20 000			
6. Drift av hospitalsakib.	5 000			
7. Honorarer til medisinalstyrelsens konsulenter	2 400	35 100		8 166 900

Sinnssykevesenet:

471. Overlægen:				
1. Lønninger	22 400			
2. Kontorutgifter	2 325			
3. Reisetilgifter	2 000			
4. Forskjellig	275	27 000		
472. Kontrollkommisjonene		35 000		
473. Statens sinnssykeasyler og psykiatrisk klinikk (jfr. kap. 2461):				
1. Lønninger	1 332 126			
2. Kontorutgifter	9 800			
3. Kosthold	1 028 840			
4. Bygninger	155 000			
5. Lys og brønne	334 500			
6. Inventar	106 500			
7. Sykepleie	58 900			
8. Gårdsbruk	502 500			
9. Forskjellig	335 032	3 868 200		
474. Tilskudd til kommunenes sinnssykevesen		3 500 000		
475. Nybygninger for sinnssykevesenet:				
A. Statsasyler:				
1. Psykiatrisk klinikk	150 000			
2. Utvidelse av statsasyler	565 000			
	715 000			
B. Tilskudd til kommunale asyler	480 000	1 195 000		
476. Andre sinnssykepleieformål:				
1. Ubemidlede sinnssykes transport	18 000			
2. Hjemstavnsløse ubemidlede sinnssykes forpleining	95 000			
3. Tilskudd til asylophold	70 000			
4. Restbevilgning til avholdelse av en psykiatrisk kongress	1 500	184 500		8 804 700

Tuberkulosevesenet.

481. Overlægen:				
1. Lønninger	17 200			
2. Kontorutgifter	2 400			
3. Reisetilgifter	5 000	24 600		
		Overføres	24 600	39 634 850

	Overført	24 600	39 634 850
Kap. 482. Statens tuberkulosesanatorier m. v. (jfr. kap. 2471):			
1. Lønninger	629 335		
2. Kontorutgifter	35 940		
3. Kosthold	645 693		
4. Bygninger og nyanlegg	291 500		
5. Lys og brenne	273 775		
6. Inventar og nyanskaffelser	93 500		
7. Sykepleie	86 700		
8. Forskjellig	193 757	2 250 200	
« 483. Tilskudd til andre sanatorier og anstalter:			
1. Til drift	736 150		
2. Til friplasser	300 000	1 036 150	
« 484. Tilskudd til kommunenes tuberkulosevesen		1 100 000	
« 485. Nybygninger for tuberkulosevesenet: Østlandssanatoriet		175 000	
« 486. Andre tuberkuloseformål		86 250	4 672 200

Karanteneanstalter, pleiehjem m. v.

« 491. Karanteneanstalter (jfr. kap. 2481)		34 700	
« 492. Alkoholistanstalter (jfr. kap. 2902)		88 700	
« 493. Epileptikerhjem (jfr. kap. 2483):			
1. Lønninger	43 190		
2. Kosthold	44 370		
3. Lys og brenne	12 000		
4. Forskjellig	28 340	127 900	
« 494. Tilskudd til forsorg for vanføre		211 000	
« 495. Pleiestiftelse for spedalske (jfr. kap. 2484):			
A. Driften:			
1. Lønninger	70 114		
2. Kosthold	46 523		
3. Bygninger	7 000		
4. Lys og brenne	13 900		
5. Forskjellig	29 263	166 800	
B. Spedalskes behandling på Rikshospitalet og understøttelser	5 900	172 700	635 000
			<u>44 942 050</u>

Departementet for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri.

« 501. Departementet (jfr. kap. 2151):			
1. Lønninger	373 694		
2. Ekstraarbeide	23 795		
3. Kontorutgifter	101 256		
4. Reiseutgifter	1 500		
5. Flytningsbidrag	2 000	502 245	502 245
	Handel.		
« 511. Statens innkjøpskontor:			
1. Lønninger	17 045		
2. Kontorutgifter	1 680		
3. Forskjellig	16 275	35 000	
	Overføres	35 000	502 245

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 512. Justervesenet (jfr. kap. 2152):	Overført	35 000	502 245
1. Lønninger	56 500		
2. Kontorutgifter	11 680		
3. Reiseutgifter	11 000		
4. Tilbygning til justervesenets bygning i Oslo..	25 000		
5. Forskjellig	7 805	111 985	
« 513. Andre handelsformål:			
Handelsregistre for Kongeriket Norge (jfr. kap. 2504)		13 000	159 985

Sjøfart.

« 521. Sjødyktighetskontrollen (jfr. kap. 2153):			
1. Lønninger	294 625		
2. Ekstraarbeide	1 000		
3. Kontorutgifter	26 600		
4. Reiseutgifter	43 000		
5. Salærer for besiktelser	35 000	400 225	
« 522. Mønstringsvesenet (jfr. kap. 2154):			
1. Lønninger	40 300		
2. Kontorutgifter	31 050		
3. Trykning av skjemaer m. v.	6 000	77 350	
« 523. Internasjonale sjefartsforhold:			
1. Vrakedeleggelse og isobservasjoner	30 000		
2. Internasjonale fyr	1 740	31 740	
« 524. Forskjellige sjefarts- og sjemannsformål:			
1. Publikasjoner vedkommende sjefarten (jfr. kap. 2504)	2 000		
2. Sjømannshospitalet i Greenwich	1 365		
3. Royal Gwent hospital	500		
4. Hjemsendelse av sjemenn m. v. (jfr. kap. 2251)	775 000	778 865	
« 525. Tilskudd til sjemanns-, maskinist- og stuertskoler m. v.:			
1. Sjømannsakoler m. v.	257 000		
2. Kontrollkontorer for skibsinstrumenter (jfr. kap. 2157)	101 412		
3. Maskinistakoler m. v.	116 000		
4. Stuertskoler	29 000		
5. Heivannstabeller	300	503 712	1 791 892

Industri.

« 531. Det industrielle Rettsvern. (Jfr. kap. 2155):			
1. Lønninger	359 214		
2. Kontorutgifter	69 450		
3. Bekjentgjørelser	141 000		
4. Det Internasjonale Byrå for den Industrielle Eiendomsrett	2 000		
5. Forskjellig	12 000	583 664	
« 532. Bergvesenet:			
1. Lønninger	65 750		
2. Kontorutgifter	16 000		
3. Reiseutgifter	9 000		
4. Bergkommisjonen	3 500		
5. Forskjellig	10 500	104 750	
	Overføres	688 414	2 454 122

		Overført	688 414	2 454 122
Kap. 533.	Norges Geologiske Undersøkelse (jfr. kap. 2504):			
	1. Lønninger	71 535		
	2. Kontorutgifter	9 000		
	3. Markarbeide	22 750		
	4. Forskjellig	11 000		
			114 285	
« 534.	Tilskudd (lån) til A/S Grong gruber		94 000	
« 535.	Svalbardekspedisjoner (bearbeidelse av resultater)		20 000	
« 536.	Råstoffkomiteen:			
	1. Lønninger	13 400		
	2. Kontorutgifter	300		
	3. Laborantutgifter	17 000		
	4. Forskjellig	4 300		
			35 000	
« 537.	Industrielle forskningsinstitutter:			
	1. Lønninger	18 500		
	2. Kontorutgifter	1 200		
	3. Laborantutgifter	21 000		
	4. Forskjellig	9 300		
			50 000	
« 538.	Tilskudd til private læregutthjem		14 000	
« 539.	Andre industriformål:			
	1. Fondet til fremme av håndverket	1 200		
	2. Standardiseringsarbeidet	15 000		
			16 200	
				1 031 899
	Saltvannsfiskeriene.			
« 551.	Fiskeridirektoratet (jfr. kap. 2501):			
	1. Lønninger	164 650		
	2. Kontorutgifter	26 200		
	3. Reiseutgifter	7 500		
	4. Materiell	14 000		
	5. Fiskeri-publikasjoner	26 000		
	6. Forskjellig	11 000		
			249 350	
« 552.	Fiskeriinspektorene:			
	1. Lønninger	35 700		
	2. Kontorutgifter	1 500		
	3. Reiseutgifter	10 000		
			47 200	
« 553.	Fiskeriagentene:			
	1. Lønninger	12 000		
	2. Kontorutgifter	4 000		
	3. Reiseutgifter	1 000		
			17 000	
« 554.	Undersøkelser og forsøk:			
	1. Drift av undersøkelsesfartøiene	79 000		
	2. Fiskeforsøk	43 000		
	3. Flødevigens Utlekningsanstalt	27 600		
	4. Tilskudd til Trondhjems Biologiske Stasjon	10 000		
	5. Internasjonale havundersøkelser	10 000		
	6. Undersøkelser over tilvirkning av klippfisk	5 000		
	7. Undersøkelser over makkfluen	2 500		
			177 100	
« 555.	Registrering og merking av fiskefartøier:			
	1. Lønninger	20 300		
	2. Reiseutgifter	1 000		
	3. Trykningsutgifter	5 000		
	4. Forskjellig	3 000		
			29 300	
		Overføres	519 950	3 486 021

Statsbudgetet. *Utgiftsposter.*

	Overført	519 950	3 486 021
Kap. 556. Navigasjons- og motorundervisning for fiskere:			
1. Lønninger	6 000		
2. Tilskudd til kurser	5 000		
3. Reiseutgifter	1 500		
4. Stipendier	2 000		
5. Forskjellig	500	15 000	
« 557. Vrakervesenet (jfr. kap. 2502):			
1. Lønninger	146 000		
2. Hjelpevrakere og kontorhjelp	75 500		
3. Kontorutgifter	11 000		
4. Reiseutgifter	14 500		
5. Trykningsutgifter	4 000		
6. Forskjellig	4 000	255 000	
« 558. Opsyn og rettspleie ved fiskeriene:			
1. Lønninger	160 000		
2. Kontorutgifter	10 000		
3. Telegramutgifter	100 000		
4. Reiseutgifter	76 000		
5. Materiell	48 000		
6. Forskjellig	12 700	406 700	
« 559. Andre fiskeriformål:			
1. Fremme av fiskeeksporten	5 000		
2. Fremme av samvirke	10 000		
3. Norsk Fiskeritidende	5 000		
4. Tilskudd til Fiskeriselskaper	48 925		
5. Det Internasjonale Fryseriinstitutt i Paris	1 000		
6. Fiskerirådet	9 000		
7. Tilskudd til ishus og kjøleanlegg	45 000		
8. Stormvarsler i fiskevær	1 000		
9. Hjemsendelse av forliste fiskere	500		
10. Stipendier til fiskerlandsmøtet i Bode	6 000	131 425	1 328 075
Havnevesenet.			
« 571. Havnedirektoratet (jfr. kap. 2503):			
1. Lønninger	59 375		
2. Kontorutgifter	19 000		
3. Reiseutgifter	6 000		
4. Undersøkelser	75 000		
5. Forskjellig	40 200	199 575	
« 572. Havnearbeider (jfr. kap. 2052):			
1. Vedlikehold	92 000		
2. Anlegg i drift	2 165 000		
3. Nyanlegg	191 000	2 448 000	
« 573. Fortøininger:			
1. Bolter og søller	40 000		
2. Større festigheter	18 000		
3. Vedlikehold	27 000		
4. Forskjellig	15 000	100 000	
« 574. Andre havneformål:			
1. Fiskeværers vannforsyning		33 800	2 781 375
		Overføres	7 595 471

Statsbudgettet. Utgiftsposter.

			Overført	7 595 471
	Dampskibsfart og turistvesen.			
Kap. 581.	Tilskudd til privat dampskibsfart.....		7 700 000	
« 582.	Tilskudd til skyss- og turistvesenet:			
	1. Skyssstasjoner	185 000		7 885 000
				<u>15 480 471</u>
	Landbruksdepartementet.			
« 601.	Departementet:			
	1. Lønninger	446 273		
	2. Ekstraarbeide	20 000		
	3. Kontorutgifter	62 000		
	4. Reisetgifter	0	528 273	528 273
	Landbruksvesenet.			
	I. Jord- og husdyrbruk.			
« 611.	Tilskudd til Selskapet for Norges Vel		150 000	
« 612.	Reisende landbruksfunksjonærer (jfr. kap. 2261):			
	1. Lønninger	254 368		
	2. Kontorutgifter og instrumenter	15 500		
	3. Reisetgifter	95 000	364 868	
« 613.	Stipendier			0
« 614.	Statens landbrukskjemiske kontrollstasjoner og frøkontrollanstalter (jfr. kap. 2551):			
	1. Lønninger	127 042		
	2. Kontorutgifter	9 100		
	3. Husleie, lys og brenne	24 500		
	4. Reisetgifter	3 000		
	5. Laboratorier	48 000		
	6. Forskjellig	10 000	221 642	
« 615.	Statens stambokkontor (jfr. kap. 2552):			
	1. Lønninger	33 075		
	2. Kontorutgifter	3 100		
	3. Reisetgifter	1 300		
	4. Trykningsutgifter	0		
	5. Forskjellig	350	37 825	
« 616.	Arvelighetsforekning:			
	1. Lønninger	9 000		
	2. Kontorutgifter	2 000		
	3. Reisetgifter	3 000		
	4. Forsøk	4 000	18 000	
« 617.	Hestavl (jfr. kap. 2553):			
	A. Statshingster og hestavlssetre:			
	1. Kjøp, leie og underhold av statshingster	11 500		
	2. Avlssetre	22 600	34 100	
	B. Statsuttøllinger		14 000	
	C. Tilskudd til hesteavlslag		0	48 100
« 618.	Feavl:			
	1. Statsuttøllinger	48 000		
	2. Tilskudd til feavlslag	170 000		
	3. Tilskudd til utvalgsskuer	160 000	378 000	
			Overføres	1 218 435
				528 273

Statsbudettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 619.	Sau- og geitavl (jfr. kap. 2554):	Overført	1 218 435	528 273
	A. Sauavlsgårdene:			
	1. Lønninger	19 688		
	2. Bygninger	1 700		
	3. Gårdsdriften	37 434		
	4. Forskjellig	4 100	62 922	
	B. Sauavlstasjoner		875	
	C. Geitavlstasjoner		1 980	
	D. Forsøk		3 000	
	E. Statsutstillinger		11 000	
	F. Tilskudd til sau- og geitavlslag	60 000	139 777	
«	620. Svinavl:			
	1. Tilskudd til svinavlstasjoner	30 000		
	2. Tilskudd til raneholdslag	10 000	40 000	
«	621. Tilskudd til kontroll- og regnskapslag		170 000	
«	622. Tilskudd til transport av husdyr		30 000	
«	623. Tilskudd til fellesdrift på setre		0	
«	624. Statens meieriforsøk:			
	1. Lønninger	14 000		
	2. Kontorutgifter	2 000		
	3. Reisetilgifter	6 500		
	4. Forsøk	5 600		
	5. Forskjellig	700	28 800	
«	625. Statens melkekontrollanstalter (jfr. kap. 2555):			
	1. Lønninger	35 400		
	2. Kontorutgifter	1 600		
	3. Husleie, lys og brenne	9 100		
	4. Laboratorier	27 000		
	5. Forskjellig	4 000	77 100	
«	626. Bekjempelse av sopp og insekter:			
	1. Lønninger	17 500		
	2. Kontorutgifter	3 600		
	3. Reisetilgifter	4 500		
	4. Forsøk	0	25 600	
«	627. Tilskudd til foreninger og selskaper:			
	1. Norske Melkeproducenters Landsforbund	3 200		
	2. Det Intern. Meieriforbund m. v.	1 100		
	3. Selskapet Havedyrkningens Venner	15 000		
	4. Smånæringsforeningene	67 000		
	5. Norsk Bonde- & Småbrukarlag	16 500		
	6. Det Norske Myrselskap	35 000		
	7. Norske Dyrebeskyttelsesforeningers Landsforbund	3 000	140 800	
«	628. Statens forsøksstasjoner i plantekultur (jfr. kap. 2556):			
	1. Lønninger	105 680		
	2. Kontorutgifter	11 700		
	3. Reisetilgifter	6 800		
	4. Bygninger	24 200		
	5. Lys og brenne	9 400		
	6. Forsøk og gårdsdriften	196 500		
	7. Forskjellig	8 200	362 480	
«	629. Tilskudd til landbrukselskapene		850 000	
«	630. Tilskudd til senknings- og uttappingsarbeider		200 000	
«	631. Tilskudd til bereiining og jorddyrking		3 000 000	
«	632. Tilskudd til jordstyrer		100 000	
«	633. Tilskudd til redskapslag		0	
«	634. Have- og rotfruktfrøavl		0	
		Overføres	6 382 992	528 273

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

		Overført	6 382 992	528 273
Kap. 635.	Andre landbruksformål (jfr. kap. 2557):			
	1. Landbruksinstituttet i Rom		8 000	
	2. Landbruksdirektørens årsberetning		12 000	
	3. Landbruksrådet		13 000	
	4. Bekjempelse av potetkreft		20 000	
	5. Kvalitetskontroll med landbruksprodukter		18 500	
	6. Flytningsbidrag		1 000	
	7. Tilskudd til forskjellige tidsskrifter		12 500	
	8. Utgivelse av småskrifter		3 000	
	9. Sammenlignende fruktforsøk		2 000	
	10. Kjøttforsendelse fra Nord-Norge		1 000	
	11. Hesteholdslag for småbrukere		0	
	12. Margarinkontrollen		40 000	
	13. Forskjellig		17 000	
			148 000	6 530 992

II. Fagundervisning.

641.	Norges Landbruks høiskole:			
	A. Lærestalten (jfr. kap. 2561 A):			
	1. Lønninger	529 958		
	2. Kontorutgifter	10 900		
	3. Stipendier og studiebidrag	20 000		
	4. Reisetilgifter	1 000		
	5. Representasjonsutgifter	6 000		
	6. Bygninger, park, veier	41 895		
	7. Lys, kraft, brenne, renhold	167 994		
	8. Avdelingenes og instituttene drift	65 000		
	9. Forsøk	150 700		
	10. Kosthold	135 280		
	11. Forskjellig	19 843		
			1 148 579	
	B. De praktiske bedrifter (jfr. kap. 2561 B):			
	1. Gårdsbruket	208 500		
	2. Skogbruket	5 000		
	3. Sag og høvleri	50 000		
	4. Hagebruket	68 000		
	5. Meieriet	100 200		
			431 700	
	C. Forberedelseskurser		22 500	1 602 779
642.	Statens småbrukerlærerskole (jfr. kap. 2562):			
	1. Lønninger	67 538		
	2. Kontorutgifter	4 200		
	3. Stipendier	28 040		
	4. Reisetilgifter	9 000		
	5. Representasjonsutgifter	1 900		
	6. Bygninger, prydhager, veier	7 800		
	7. Lys, kraft, brenne, renhold	6 550		
	8. Materiell	2 300		
	9. Forsøk	9 750		
	10. Kosthold	72 000		
	11. Gårdsbruk og hagebruk	84 600		
	12. Forskjellig	12 777		
				293 250
643.	Statens lærerinneskole i husstell (jfr. kap. 2563):			
	1. Lønninger	105 000		
	2. Kontorutgifter	4 000		
	3. Stipendier	32 000		
	4. Reisetilgifter	1 400		
	5. Representasjonsutgifter	2 500		
	6. Bygninger, prydhager, veier	48 225		
	7. Lys, kraft, brenne, renhold	22 500		
			219 634	1 896 020
				7 059 265

Statsbudgettet. Utgiftsposter.

	Overført	219 634	1 896 020	7 059 265
Kap. 643. 8. Materiell		25 000		
9. Kosthold		130 975		
10. Gårdsbruk og hagebruk		35 000		
11. Forskjellig		16 416	427 025	
644. Statsskoler for hagebruk (jfr. kap. 2564):				
1. Lønninger		90 100		
2. Kontorutgifter		7 200		
3. Stipendier		41 000		
4. Bygninger		20 800		
5. Lys, kraft, brenne, renhold		10 200		
6. Materiell		3 200		
7. Hage- og gårdsbruk		34 300		
8. Forskjellig		9 500	216 300	
645. Meieriskoler:				
1. Lønninger		45 298		
2. Kontorutgifter		2 150		
3. Stipendier (kosthold)		38 360		
4. Hus, lys, brenne og renhold		14 900		
5. Materiell		3 600		
6. Forskjellig		10 750	115 058	
646. Tilskudd til Vinterlandbrukskolen i Oslo			65 000	
647. Tilskudd til private hagebruksskoler			77 370	
648. Tilskudd til private husmorskoler			39 100	
649. Tilskudd til skoler og kurser (³ / ₄ av utgiftene):				
1. Landbruks- og småbruksskoler	1 315 000			
2. Husmorskoler	726 000			
3. Landbruks-, småbruks- og husmorkurser	0		2 041 000	
651. Skolekonsulenter:				
1. Lønninger		16 500		
2. Kontorutgifter		600		
3. Reiseutgifter		4 000	21 100	4 897 973

Skogvesenet.

(Privat skogskjøtsel).

661. Statens lavere skogskoler (jfr. kap. 2583):				
1. Lønninger		61 490		
2. Reiseutgifter		9 500		
3. Kontorutgifter m. v.		39 680	110 670	
662. Tilskudd til fylkesskogskoler			54 100	
663. Tilskudd til fylkesskogfunksjonærer:				
1. Lønninger		133 555		
2. Kontorutgifter		765		
3. Reiseutgifter		56 400	190 720	
664. Tilskudd til verneskogopsyn			75 000	
665. Tilskudd til fjellstyrenes jaktopsyn m. v.			5 000	
666. Skogforsøksvesenet (jfr. kap. 2583):				
1. Lønninger		26 600		
2. Reiseutgifter		9 000		
Overføres	35 000		435 490	11-957 238

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

		Overført	35 600	435 490	11 957 238
Kap. 666.	3. Forsøk		5 500		
	4. Kontorutgifter m. v.		7 700	48 800	
«	667. Tilskudd til Det Norske Skogselskap			150 000	
«	668. Skogstatistiske undersøkelser:				
	1. Lønninger		29 140		
	2. Reiseutgifter		7 000		
	3. Markarbeider		23 860		
	4. Kontorutgifter m. v.		10 000	70 000	
«	669. Andre skogformål			0	
«	671. Fjellstuene (jfr. kap. 2571):				
	1. Lønninger og vedlikeholdsgodtgjørelse		18 800		
	2. Reiseutgifter		3 500		
	3. Byggearbeider og utbedringer		5 000		
	4. Forskjellig		1 200	28 500	
					732 790
	Det civile veterinærvesen.				
«	681. Statsdyrlægene:				
	1. Lønninger		16 600		
	2. Laboratorier		3 000		
	3. Reiseutgifter		2 000	21 600	
«	682. Tilskudd til distriktdyrlæger:				
	1. Lønninger		375 000		
	2. Reiseutgifter		85 000	460 000	
«	683. Veterinærhøiskolen:				
	Byggearbeider			0	
«	684. Veterinærinstituttet (jfr. kap. 2581):				
	1. Lønninger		44 862		
	2. Kontorutgifter		3 000		
	3. Bygninger		2 000		
	4. Lys og brenne		8 000		
	5. Laboratorier		30 000		
	6. Forskjellig		9 000	96 862	
«	685. Andre veterinærformål:				
	1. Tuberkulinundersøkelser		5 000		
	2. Erstatning ved nedslaktning		15 000		
	3. Tilskudd til «Norsk Veterinærtidsskrift»		1 500		
	4. Karanteneetasjonen		655		
	5. Stipendier		8 500		
	6. Forskjellig		10 000	40 655	
					619 117
	Utskiftningsvesenet, ferskvannsfiskeriene og rendriften.				
«	691. Utskiftningsvesenet:				
	1. Lønninger		833 800		
	2. Kontorutgifter og instrumenter		45 000		
	3. Reiseutgifter		335 000		
	4. Flytningsbidrag		1 000		
	5. Utflytningsbidrag		50 000		
	6. Storskifter		2 000		
	7. Forskjellig		18 000	1 284 800	
			Overføres	1 284 800	13 309 145

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 692.	Ferskvaunfiskeriene:		Overført	1 284 800	13 309 145
	A. Almindelige formål:				
	1. Lønninger	25 100			
	2. Reiseutgifter	15 300			
	3. Opsyn	45 500			
	4. Kunstig utklekning	21 700			
	5. Forskjellig	4 240	111 840		
	B. Praktisk-videnskapelige undersøkelser og forsøk vedrørende ferskvaunfiskeriene:				
	1. Lønninger	23 000			
	2. Reiseutgifter	2 400			
	3. Kontor- og laboratoriehold ..	4 450	29 850	141 690	
693.	Rendriften:				
	1. Lønninger	15 700			
	2. Reiseutgifter	10 900			
	3. Opsyn	17 255			
	4. Forskjellig	8 060	51 915	1 478 405	
				<u>14 787 550</u>	
	Departementet for de Offentlige Arbeider.				
701.	Departementet:				
	1. Lønninger	129 500			
	2. Ekstraarbeide	5 000			
	3. Kontorutgifter	8 000			
	4. Reiseutgifter	1 000	143 500		
703.	Jernbaneundersøkelser:				
	1. Lønninger	44 000			
	2. Kontorutgifter	9 000			
	3. Markarbeider m. v.	46 000	99 000		
704.	Private jernbaner:				
	A. Tilskudd til drift	34 000			
	B. Kontroll med drift	3 000	37 000	279 500	
	Veivesenet.				
711.	Veidirektoratet:				
	1. Lønninger	253 050			
	2. Kontorutgifter	29 000			
	3. Stipendier	0			
	4. Reiseutgifter	12 000			
	5. Internasjonale veikongresser m. v.	1 500	295 550		
712.	Veiadministrasjon i distriktene (jfr. kap. 2271):				
	1. Lønninger	998 540			
	2. Kontorutgifter	139 260			
	3. Reiseutgifter	336 000			
	4. Flytningsbidrag	2 000	1 475 800		
713.	Veiarbeider (jfr. kap. 2601):				
	1. Nye arbeider	8 443 799			
	2. Utbedring av eldre veier	1 211 450	9 655 249		
714.	Vedlikehold av veier:				
	1. Heifjellsveier	270 900			
	2. Mellemricksveier	104 625			
	3. Tilskudd til kommunale veivoktere	550 000			
	4. Veitilsyn	370 000	1 295 525		
715.	Undersøkelser:				
	1. Veianlegg	30 000			
	2. Nye veidekker	30 000	60 000		
716.	Tilskudd til automobilrater		450 000	13 232 124	
			Overføres	13 511 624	

Overført 13 511 624

Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

Kap. 721. Hovedstyret:			
1. Lønninger	683 385		
2. Kontorutgifter	53 000		
3. Reiseutgifter	223 000		
4. Publikasjoner m. v.	32 000		
5. Flytningsbidrag	1 000	992 385	
722. Kontroll med vassdragsanlegg (jfr. kap. 2272):			
1. Lønninger	20 000		
2. Kontorutgifter	5 000		
3. Reiseutgifter	10 000	35 000	
723. Kontroll med elektriske anlegg (jfr. kap. 2273):			
1. Lønninger	164 000		
2. Kontorutgifter	31 000		
3. Reiseutgifter	86 000	281 000	
724. Tilskudd til fylkenes ingeniører for kraftforsyning		150 000	
725. Forbygnings- og senkningsarbeider (jfr. kap. 2602)		550 000	
726. Andre vassdragsformål:		10 000	2 018 385
1. Eidsvoll—Sundfoss sluse			
			<u>15 530 009</u>

Finans- og Telldepartementet.

801. Departementet:			
1. Lønninger	505 870		
2. Ekstra-arbeide	50 000		
3. Kontorutgifter	36 000		
4. Reiseutgifter	7 500		
5. Det Nordiske Administrative Forbund	2 500	601 870	
802. Bank- og Sparebankinspeksjonen (jfr. kap. 2281):			
1. Lønninger	137 842		
2. Ekstra-arbeide	8 500		
3. Kontorutgifter	25 500		
4. Reiseutgifter	57 158	229 000	
803. Statens bygningsinspektorat:			
1. Lønninger	41 800		
2. Kontorutgifter	6 000		
3. Reiseutgifter	3 000	50 800	
804. Forskjellige statseiendommer (jfr. kap. 2651):			
1. Lønninger	60 450		
2. Lys og brenne	43 325		
3. Skatter, avgifter og andre faste utgifter	130 785		
4. Vedlikehold	193 230		
5. Renter av pantegjeld	30 270	458 060	
805. Pensjoner og gratifikasjoner:			
1. Pensjoner	1 579 300		
2. Gratifikasjoner	58 000	1 637 300	2 977 030

Skatteligningen.

811. Riksskattestyret:			
1. Lønninger	28 500		
2. Kontorutgifter m. v.	11 400		
3. Reiseutgifter	1 800	41 700	
		Overføres	41 700 2 977 030

Statsbudgetet. *Utgiftsposter.*

		Overført	41 700	2 977 030
Kap. 812.	Fylkesskattestyrene:			
	1. Lønninger	68 000		
	2. Kontorutgifter	23 000		
	3. Reisetilgifter	45 000		
	4. Skattestatistikk	88 000	224 000	
813.	Øvrige utgifter vedkommende skatteligningen		520 000	785 700

Skatteoppebørselen.

821.	Skattefogder i landdistriktene:			
	1. Lønninger	488 375		
	2. Kontorutgifter	162 700		
	3. Reisetilgifter	30 000		
	4. Forskjellig	2 675	683 750	
822.	Skattefogder i byene:			
	1. Lønninger	227 815		
	2. Kontorutgifter	155 800		
	3. Forskjellig	800	384 415	
823.	Lensmennene (jfr. kap. 2284):			
	1. Lønninger	1 653 800		
	2. Kontorbidrag	406 700		
	3. Tilskudd til betjentlønninger	325 800		
	4. Reisetilgifter	50 000	2 436 300	
824.	Skatteopkrevere i byene:			
	1. Lønninger		50 400	
825.	Tilskudd til særskilte fylkeskasserere		45 050	
826.	Andre skatteformål		50 000	
827.	Frafalt statsskatt samt inndrivelsesutgifter:			
	1. Frafalt skatt	5 000 000		
	2. Inndrivelsesutgifter	135 000	5 135 000	
828.	Utgifter vedkommende bevertningsskatten:			
	1. Lønninger	32 300		
	2. Kontorutgifter	8 000		
	3. Reisetilgifter	20 000		
	4. Godtgjørelse til lensmenn og skatteopkrevere	20 000	80 300	8 865 215

Stempelpapirforvaltningen.

829.	Stempelpapirforvaltningen:			
	1. Lønninger	22 300		
	2. Kontorutgifter	10 000		
	3. Innkjøp av papir samt trykning og kontroll	15 000		
	4. Provisjon til forhandlere	120 000		
	5. Stempeling av spillekort	1 000	168 300	168 300

Tollvesenet m. v.

841.	Tollvesenet:			
	1. Lønninger:			
	a. Faste lønninger	5 150 550		
	b. Leiet hjelp	1 185 808		
	2. Kontorutgifter	120 000		
	3. Reisetilgifter	40 218		
	4. Materiell	48 381		
	Overføres	6 553 902	12 796 245	

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

		Overført	6 553 902	12 796 245
Kap. 841.	5. Bygninger:			
	a. Vedlikehold m. v.		300 926	
	b. Nybygning		570 000	
	6. Lys og brenne		155 780	
	7. Fartøier		90 840	
	8. Smuglingskontrollen		1 414 046	
	9. Forskjellig		362 557	
	10. Flytningsbidrag		4 000	9 452 051
«	842. Kontroll med brennevins-, etyleter- og øltilvirkningen:			
	1. Lønninger		84 000	
	2. Kontorutgifter		3 800	
	3. Forskjellig		16 200	104 000
«	843. Kontroll med tobakk-, sjokolade- og sukkervarebeskatningen samt med beskatningen av kulsyreholdige alkoholfrie drikkevarer og fruktvin:			
	1. Lønninger		94 000	
	2. Kontorutgifter		9 000	
	3. Stempelmerker		50 500	
	4. Godtgjørelse til tollkassererne for salg av stempelmerker og innkassering av avgift		12 000	
	5. Forskjellig		13 500	179 000
				9 785 051

Statsgjelden.

«	851. Statsgjelden, renter m. v. (ang. avdrag se kap. 1251):			
	1. Renter og provisjon av			
	a) faste lån	74 329 222		
	b) eventuelt nytt lån og midlertidig gjeld	14 000 000	88 329 222	
	2. Kurstap		11 000 000	
	3. Forskjellig		25 000	99 354 222
				99 354 222
				<u>121 885 518</u>

Forsvarsdepartementet.

Hæren:

«	901. Armestyrelsen:			
	1. Lønninger		247 300	
	2. Ekstraarbeide		8 000	
	3. Kontorutgifter		31 000	
	4. Reiseutgifter		4 000	290 300
«	911. Hærens faste personell:			
	1. Lønninger		11 405 000	
	2. Pensjoner		270 000	
	3. Kontorutgifter		185 000	
	4. Forskjellig		76 000	11 936 000
«	912. Hærens skoler og kurser (jfr. kap. 2701):			
	1. Lønninger		1 527 300	
	2. Kontorutgifter m. v.		169 900	
	3. Praktiske øvelser		190 500	1 887 700
«	913. Hærens øvelser i 1926 (tillegg m. v.):			
	1. Remonteskoler		30 600	
	2. Rekruttskoler		811 300	
	3. Linjens årlige øvelser		286 000	
	4. Andre øvelser		256 000	1 383 900
				<u>15 497 900</u>

Overføres 15 497 900

		Overført	15 497 900
Kap.	914. Hærens forpleining, beklædning og utrustning m. v. (jfr. kap. 2702):		
	1. Kvarterutgifter	1 120 000	
	2. Sykepleie	350 000	
	3. Proviant	2 860 000	
	4. Beklædning	1 675 000	
	5. Utrustning	760 000	
	6. Musikinstrumenter	10 000	
	7. Assuransé av avdelingenes materiell m. v.	50 000	
	8. Anskaffelse og vedlikehold av skyteskiver m. v.	45 000	
	9. Hærens munderingsmagasin og intendanturens verksteder	20 000	6 890 000
«	915. Hærens hestevesen (jfr. kap. 2703):		
	1. Remontering	87 000	
	2. Godtgjørelse til førverter	53 000	
	3. « « utredere	1 030 000	
	4. « « hesteholdsppliktige officerer	125 000	
	5. Rasjoner	493 000	
	6. Leie av hester under våbenøvelsene	25 000	
	7. Beslag	45 000	
	8. Kur av syke hester m. v.	11 000	1 869 000
«	916. Linjens bevæbning og materiell m. v. (jfr. kap. 2704):		
	A. Vedlikehold:		
	1. Våben	1 451 500	
	2. Ammunisjon	1 540 000	
	3. Flyvemateriell	930 000	
	4. Våben og ammunisjon ved avdelingene ...	122 000	
	5. Diverse materiell	415 300	
	6. Forskjellig	25 000	
		4 483 800	
	B. Nyanskaffelser:		
	1. Våben	0	
	2. Ammunisjon	50 000	
	3. Flyvemateriell	50 000	
	4. Diverse materiell	20 000	4 603 800
«	917. Landvernets bevæbning og materiell m. v.		20 000
«	918. Ingeniørverkstedene, arsenaler m. v. (jfr. kap. 2705):		
	1. Driftsbevilgning til ingeniørverkstedene	70 000	
	2. Forskjellige arsenalutgifter m. v.	95 000	165 000
«	919. Reise- og transportutgifter ved hæren:		
	1. Reiseutgifter	355 000	
	2. Transportutgifter	465 000	
	3. Flytningsbidrag	18 000	838 000
«	920. Hærens garnisonssteder, befestninger og ekserserplasser (jfr. kap. 2706):		
	A. Vedlikehold:		
	1. Garnisonssteder	328 200	
	2. Befestninger	635 300	
	3. Ekserserplasser	368 600	
	4. Leie og avgifter av ekserserplasser m. v.	85 000	
		1 417 100	
	B. Nybygninger:		
	1. Garnisonssteder	0	
	2. Befestninger	0	
	3. Ekserserplasser	41 000	1 458 100
			Overføres 31 341 800

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 921. Andre hærførmål (jfr. kap. 2707):	Overført	31 341 800	
1. Idrett ved hærens avdelinger	14 000		
2. Stipendier	6 000		
3. Tidsskrifter og biblioteker	18 000		
4. Skjemaer og blanketter	40 000		
5. Lærebøker og reglementer	80 000		
6. Telefoner, telegrammer	80 000		
7. Militærtopografiske arbeider	6 000		
8. Understøttelse av hærens trengende	10 000		
9. Geistlig betjening m. v.	12 000		
10. Byggelån til funksjonærer og arbeidere	45 000		
11. Fridagslønn og forsikringspremier	288 000		
12. Godtgjørelse til innkaldte vernepliktiges familier	135 000		
13. Tilfeldige og uforutsette utgifter	100 000		
14. Erstatning til kaptein Sem-Jacobsen	15 000		
		849 000	32 190 800

Civile formål under Armestyrelsen.

931. Tilskudd til skyttervesen, idrett, sanitetsforeninger m. v.:			
1. Det frivillige skyttervesen	150 000		
2. Skytning i byskolene	0		
3. Norges landsforbund for idrett	110 000		
4. Norges livredningsselskap	7 000		
5. Sanitetsforeninger m. v.	90 000		
6. Militær husflid	7 000		
		364 000	
932. Norges geografiske opmåling (jfr. kap. 2711):			
1. Lønninger og ekstraarbeide	609 000		
2. Markarbeider	329 000		
3. Kontorutgifter, lys, brenne, bygninger	153 400		
4. Materiell	115 500		
5. Forskjellig	38 100		
		1 245 000	
933. Civil luftfart:			
1. Forsvarsdepartementets luftfartsråd	13 000		
2. Besiktigelse av civile flyvemaskiner	1 400		
3. Anlegg av slipp m. v. for flyvebåter	30 000		
		44 400	1 653 400

Marinen.

941. Marinestyrelsen:			
1. Lønninger	123 550		
2. Ekstraarbeide	2 000		
3. Kontorutgifter	8 800		
4. Reiseutgifter	1 200		
		185 550	
951. Marinens faste personell:			
1. Lønninger	4 970 323		
2. Pensjonsinnskudd	19 160		
3. Kontorutgifter	44 900		
4. Forskjellig	21 175		
		5 055 558	
952. Marinens skoler:			
1. Lønninger	334 000		
2. Kontorutgifter	1 000		
3. Forskjellig	58 020		
		393 020	
953. Marinens utskrevne mannskaper:			
1. Lønninger	98 000		
2. Beklædning	116 000		
3. Kost	176 000		
4. Forskjellig	16 000		
		406 000	
	Overføres	5 990 128	33 844 200

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 921. Andre hærførmål (jfr. kap. 2707):	Overført	31 341 800	
1. Idrett ved hærens avdelinger.....	14 000		
2. Stipendier	6 000		
3. Tidsskrifter og biblioteker	18 000		
4. Skjemaer og blanketter	40 000		
5. Lærebøker og reglementer	80 000		
6. Telefoner, telegrammer.....	80 000		
7. Militærtopografiske arbeider	6 000		
8. Understøttelse av hærens trengende	10 000		
9. Geistlig betjening m. v.	12 000		
10. Byggelan til funksjonærer og arbeidere	45 000		
11. Fridagslønn og forsikringspremier	288 000		
12. Godtgjørelse til innkaldte vernepliktiges familier	135 000		
13. Tilfeldige og uforutsette utgifter	100 000		
14. Erstatning til kaptein Sem-Jacobsen	15 000	849 000	32 190 800

Civile formål under Armestyrelsen.

931. Tilskudd til skyttervesen, idrett, sanitetsforeninger m. v.:			
1. Det frivillige skyttervesen.....	150 000		
2. Skytning i byskolene	0		
3. Norges landsforbund for idrett	110 000		
4. Norges livredningsselskap	7 000		
5. Sanitetsforeninger m. v.	90 000		
6. Militær husflid	7 000	364 000	
932. Norges geografiske oppmåling (jfr. kap. 2711):			
1. Lønninger og ekstraarbeide	609 000		
2. Markarbeider	329 000		
3. Kontorutgifter, lys, brenne, bygninger	153 400		
4. Materiell	115 500		
5. Forskjellig	38 100	1 245 000	
933. Civil luftfart:			
1. Forsvarsdepartementets luftfartsråd.....	13 000		
2. Besiktigelse av civile flyvemaskiner	1 400		
3. Anlegg av slipp m. v. for flyvebåter	30 000	44 400	1 653 400

Marinen.

941. Marinestyrelsen:			
1. Lønninger	123 550		
2. Ekstraarbeide	2 000		
3. Kontorutgifter	8 800		
4. Reiseutgifter	1 200	186 550	
951. Marinens faste personell:			
1. Lønninger	4 970 323		
2. Pensjonsinnskudd	19 160		
3. Kontorutgifter	44 900		
4. Forskjellig	21 175	5 056 558	
952. Marinens skoler:			
1. Lønninger	334 000		
2. Kontorutgifter	1 000		
3. Forskjellig	58 020	393 020	
953. Marinens utskrevne mannskaper:			
1. Lønninger	98 000		
2. Bekledning	116 000		
3. Kost	176 000		
4. Forskjellig	16 000	406 000	
	Overføres	5 990 128	38 844 200

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

Kap. 921. Andre hærformål (jfr. kap. 2707):	Overført	31 341 800	
1. Idrett ved hærens avdelinger.....	14 000		
2. Stipendier	6 000		
3. Tidsskrifter og biblioteker.....	18 000		
4. Skjemaer og blanketter	40 000		
5. Lærebøker og reglementer	80 000		
6. Telefoner, telegrammer.....	80 000		
7. Militærtopografiske arbeider.....	6 000		
8. Understøttelse av hærens trengende	10 000		
9. Geistlig betjening m. v.	12 000		
10. Byggelån til funksjonærer og arbeidere	45 000		
11. Fridagslønn og forsikringspremier.....	288 000		
12. Godtgjørelse til innkaldte vernepliktiges familier	135 000		
13. Tilfeldige og uforutsette utgifter	100 000		
14. Erstatning til kaptein Sem-Jacobsen	15 000	849 000	32 190 800

Civile formål under Armeistyrelsen.

931. Tilskudd til skyttervesen, idrett, sanitetsforeninger m. v.:			
1. Det frivillige skyttervesen.....	150 000		
2. Skytning i byskolene	0		
3. Norges landsforbund for idrett	110 000		
4. Norges livredningsselskap	7 000		
5. Sanitetsforeninger m. v.	90 000		
6. Militær husflid	7 000	364 000	
932. Norges geografiske opmåling (jfr. kap. 2711):			
1. Lønninger og ekstraarbeide.....	609 000		
2. Markarbeider	329 000		
3. Kontorutgifter, lys, brenne, bygninger.....	153 400		
4. Materiell.....	115 500		
5. Forskjellig	38 100	1 245 000	
933. Civil luftfart:			
1. Forsvarsdepartementets luftfartsråd.....	13 000		
2. Besiktigelse av civile flyvemaskiner.....	1 400		
3. Anlegg av slipp m. v. for flyvebåter.....	30 000	44 400	1 653 400

Marinen.

941. Marinestyrelsen:			
1. Lønninger	123 550		
2. Ekstraarbeide	2 000		
3. Kontorutgifter	8 800		
4. Reisetilgifter	1 200	135 550	
951. Marinens faste personell:			
1. Lønninger	4 970 323		
2. Pensjonsinnskudd	19 160		
3. Kontorutgifter.....	44 900		
4. Forskjellig	21 175	5 055 558	
952. Marinens skoler:			
1. Lønninger	334 000		
2. Kontorutgifter	1 000		
3. Forskjellig	58 020	393 020	
953. Marinens utskrevne mannskaper:			
1. Lønninger	98 000		
2. Bekledning.....	116 000		
3. Kost	176 000		
4. Forskjellig	16 000	406 000	
	Overføres	5 990 128	33 844 200

	Overført	5 990 128	33 844 200
Kap. 954. Marinens tokter og øvelser:			
1. Almindelige skibeøvelser	460 000		
2. Undervannsbåter	270 000		
3. Opsynsskib i Finnmark	260 000		
4. Flyvemaskiner	225 000		
5. Ammunisjon	175 000		
6. Forskjellig	50 000	1 440 000	
955. Marinens materiell og forråd (jfr. kap. 2731):			
A. Vedlikehold:			
1. Fartøier med inventar	2 178 000		
2. Forråd	80 000		
	2 258 000		
B. Nybygning m. v.:			
3. Krigsfartøiers bygning	0		
4. Andre anskaffelser	400 000		
5. Større reparasjoner	150 000		
6. Forskjellig	27 000	2 835 000	
956. Marinens stasjoner (jfr. kap. 2732):			
A. Vedlikehold:			
1. Bygninger	312 000		
2. Verftsfartøier og inventar	190 000		
3. Kystsignalstasjoner og krigsmerker	6 100		
4. Skatter og avgifter	46 824		
5. Marinens verksteder	150 000		
6. Spesielt vedlikehold av marinens bygninger m. v.	40 200		
7. Forskjellig	120 000		
	865 124		
B. Nybygning	0	865 124	
957. Marinens sykeforpleining:			
1. Drift av sykehus m. v.	130 000		
2. Underholdningsbidrag	19 000		
3. Forskjellig	26 000	175 000	
958. Andre marineformål (jfr. kap. 2733):			
1. Rentetap ved byggelån	230 000		
2. Understøttelse av Marinens trengende	45 000		
3. Pensjoner til arbeidere	360 000		
4. Fridagslønn	160 000		
5. Flytningsbidrag	3 000		
6. Tilfeldige og uforutsette utgifter	36 200		
7. Forskjellig	6 300	840 500	
959. Anvendelse av Sjøkadettkorpsets fonds renter (jfr. kap. 2807)		5 300	12 151 052
Civile formål under Marinestyrelsen.			
971. Fyr- og merkevesenet (jfr. kap. 2741):			
A. Fyrdirektoratet:			
1. Lønninger	126 000		
2. Kontorutgifter	84 000		
3. Reisentgifter	70 000		
B. Distriktstjeneste:			
4. Lønninger	1 156 000		
5. Materiell	894 000		
6. Vedlikehold av anlegg	920 000		
7. Anlegg	283 500		
8. Forskjellig	95 400	3 078 900	
	Overføres	3 078 900	45 995 252

Statsbudgetet. *Utgiftsposter.*

Kap. 972. Redningsvesenet:		Overført	3 078 900	45 995 252
1. Lønninger	2 780			
2. Materiell	4 900			
3. Tilskudd til Norsk Selskap til Skibbrudnes Redning	35 000			
4. Forskjellig	1 100		43 780	
• 973. Losvesenet (jfr. kap. 2191):				
1. Lønninger	208 200			
2. Kontorutgifter	12 300			
3. Reisetilgifter	4 000			
4. Forskjellig	12 500		237 000	
• 974. Den tekniske skole i Karljohansvern (jfr. kap. 2742):				
1. Lønninger	38 425			
2. Forskjellig	6 640		45 065	
				3 404 745
				<u>49 399 997</u>

Forskjellige utgifter.

• 1001. Refusjon til offentlige kontorer til dekning av portoutgifter.	1 750 000			
• 1002. Tjenestemerker for kommunenes post	750 000			
• 1003. Dyrtidsbidrag og midlertidige lønntillegg	8 000 000			
• 1004. Rentetap m. v. vedkommende nødlidende kraftverk	1 200 000			
• 1005. Kriseadministrasjoner (jfr. kap. 2904)	178 000			
• 1006. Tilfeldige utgifter i almindelighet	1 552 902			
				<u>13 430 902</u>

B. Underskudd av Statens forretningsdrift og fond.

Forretningsdrift.

• 1105. Kongsberg Sølvverk:				
Utgift	1 850 000			
Inntekt	1 567 000			
				<u>283 000</u>

Annen avdeling: Kapitalutgifter.

Til statens forretninger (anlegg).

• 1201. Statsbanene (jfr. kap. 3101):				
A) Anlegg av 1908:				
1. Sørlandsbanen N.	5 500 000			
2. Flåmsbanen	1 268 070			
3. Nordlandsbanen S.	4 000 000			
Sum anlegg av 1908: kr. 10 768 070.				
B) Andre anlegg:				
4. Oslo Østbanestasjon	900 000			
5. Namsos—Grong	2 000 000			
6. Vossebanen	900 000			
7. Voss—Eidebanen	530 000			
Sum andre anlegg: kr. 4 330 000.				
C) Anlegg av 1923:				
8. Sørlandsbanen S. (forarbeider)	271 930		15 370 000	
		Overføres	15 370 000	

St. prp. nr. 1.

Statsbudgettet. *Utgiftsposter.*

252

		Overført	15 370 000
Kap. 1202.	Statens kraftverker og reguleringsanlegg:		
	1. Nore kraftanlegg.....	15 250 000	
	2. Numedalsbanen.....	2 810 000	18 060 000
• 1203.	Telegrafvesenet:		
	1. Forskjellige ekstraordinære telegraf- og telefonanlegg.....	4 500 000	<u>37 930 000</u>

Avdrag på statsgjelden.

• 1251.	Avdrag av:		
	a) Almindelige lån	9 593 703	
	b) Kriselånet av 1921 (jfr. kap. 2002).....	6 600 000	<u>16 193 703</u>

745

997

902

900

(Faint, mirrored text from the reverse side of the page, likely bleed-through from the other side of the document. The text is largely illegible due to low contrast and orientation.)

Inntektsposter.

Første avdeling: Driftsinntekter.

A. Almindelige inntekter.

Skatter og avgifter.

		Kr.
Kap. 2001.	Ordinær skatt på formue og inntekt	100 000 000
« 2002.	Ekstraordinær formuesskatt	16 000 000
« 2003.	Luksusskatt	3 500 000
« 2004.	Skatt av utenlandske handelsreisende	250 000
« 2005.	Arveavgift	6 000 000
« 2011.	Tollintrader	110 000 000
« 2012.	Laste- og fyravgift (jfr. kap. 435)	3 250 000
« 2013.	Overskudd av A/S Vinmonopolets brennevinsomsetning	600 000
« 2014.	Overskudd av A/S Vinmonopolets vinomsetning m. v.	5 500 000
« 2016.	Brennevinsavgift	2 000 000
« 2017.	Etyleteravgift	80 000
« 2018.	Ølavgift	21 000 000
« 2019.	Sjokoladeavgift	8 250 000
« 2021.	Tobakkstempelavgift	18 500 000
« 2022.	Omsetningsavgift av kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer og fruktvin	1 500 000
« 2023.	Beverningsskatt	10 000 000
« 2031.	Stempelavgift av dokumenter	8 500 000
« 2032.	Stempelavgift av spillekort	150 000
« 2043.	Jordebokstrettigheter	75 000
« 2044.	Landskyld og forpaktningssavgift	20 000
« 2051.	Apotekavgift (jfr. kap. 457)	500 000
» 2052.	Utforselsavgift for fiskevarer (jfr. kap. 572)	313 200
		315 988 200

Sportler og gebyrer.

« 2111.	Konsulatgebyrer (jfr. kap. 111)	350 000
« 2131.	Departementssportler	50 000
« 2132.	Rettsportler	4 150 000
« 2133.	Filmgebyrer (jfr. kap. 334)	65 000
« 2141.	Kjelgebyrer (jfr. kap. 421 C.)	148 850
« 2142.	Utvandrerkontrollgebyrer (jfr. kap. 431)	45 000
« 2151.	Fonds- og aktiemeglergebyrer (jfr. kap. 501)	14 000
« 2152.	Justergebyrer (jfr. kap. 512)	90 000
« 2153.	Sjedyktighetsgebyrer (jfr. kap. 521)	357 225
« 2154.	Mønstringsgebyrer (jfr. kap. 522)	77 350
« 2155.	Patentgebyrer (jfr. kap. 531)	597 500
« 2157.	Instrumentkontrollgebyrer (jfr. kap. 525)	101 412
« 2158.	Konsesjonsgebyrer vedkommende Landbruksdepartementet	50 000
« 2191.	Løsggebyrer (jfr. kap. 973)	175 000
		6 271 337

Statsbudgettet. *Inntektsposter.*

Refusjoner.

Kap. 2201.	Understøttelse i utlandet av norske borgere, som ikke er sjømenn (jfr. kap. 112).....	7 500	
« 2241.	Forsikringskontrollen (jfr. kap. 417).....	84 367	
« 2242.	Ildsfarlighetsinspektoratet (jfr. kap. 422).....	35 000	
« 2243.	Fabrikkkontrollen (jfr. kap. 421 A og B).....	263 401	
« 2244.	Refusjon av Riksforsikringsanstaltens midler, (jfr. kap. 414—416).....	1 092 800	
« 2251.	Hjemsendelse av sjømenn m. v. (jfr. kap. 524).....	300 000	
« 2261.	Landbruksfunksjonær lønninger (jfr. kap. 612).....	0	
« 2271.	Veiingeniør lønninger m. v. fra fylker (jfr. kap. 712).....	491 933	
« 2272.	Kontroll med vassdragsanlegg (jfr. kap. 722).....	35 000	
	Derav fra kommuner ca. kr. 10 000.		
« 2273.	Kontroll med elektriske anlegg (jfr. kap. 723).....	281 000	
« 2281.	Bank- og sparebankinspeksjonen (jfr. kap. 802).....	229 000	
« 2284.	Lensmenns lønninger fra kommuner (jfr. kap. 823).....	500 700	
« 2291.	Inkasso vedrørende Kirke departementets fond (jfr. kap. 3052) ..	33 000	3 353 701

Inntekter av statsinstitusjoner.

Kirke- og Undervisningsdepartementet.

« 2351.	Universitetet (jfr. kap. 221).....	304 465	
	Derav fra kommuner kr. 10 000.		
« 2352.	Statens Tannlægeinstitutt (jfr. kap. 222).....	187 300	
« 2353.	Norges Tekniske Høiskole (jfr. kap. 224).....	32 000	
« 2354.	Meteorologiske institusjoner (jfr. kap. 225).....	5 761	
	Derav fra kommuner kr. 1 325.		
« 2355.	Andre videnskapelige og litterære formål (jfr. kap. 226).....	3 625	
« 2356.	Kunstneriske formål (jfr. kap. 227).....	6 825	
« 2357.	Arkivvesenet (jfr. kap. 228).....	8 043	
« 2361.	Undervisningsrådet (jfr. kap. 231).....	325 900	
« 2362.	Det pedagogiske seminar (jfr. kap. 232).....	1 400	
« 2363.	Statens høiere almenskoler (jfr. kap. 233).....	1 433 838	
	Derav fra kommuner kr. 348 049.		
« 2371.	Norges lærerhøiskole (jfr. kap. 242).....	1 500	
« 2372.	Statens lærerskole (jfr. kap. 243).....	65 923	
	Derav fra kommuner kr. 8 000.		
« 2373.	Granhaug offentlige skole (jfr. kap. 246).....	31 107	
« 2374.	Forskjellige inntekter vedkommeude lærerprøver m. v.	1 250	
« 2381.	Døve-, blinde- og ändssvakeskoler m. v. (jfr. kap. 261).....	1 063 858	
« 2382.	Statens skolehjem (jfr. kap. 262 A).....	322 292	
« 2391.	Statens industri- og husflidsskoler (jfr. kap. 281) ..	108 289	
	Derav fra kommuner kr. 35 670.		
« 2392.	Statens tekniske skoler (jfr. kap. 284).....	198 179	4 106 555
	Derav fra kommuner kr. 151 805.		

Justisdepartementet.

« 2401.	Vernepliktige civilarbeidere (jfr. kap. 335).....	5 000	
« 2402.	Forskjellige publikasjoner.....	40 000	
« 2403.	Forskjellige leieinntekter (jfr. kap. 333).....	105 600	
« 2421.	Landsfengslene for menn (jfr. kap. 351).....	614 000	
« 2422.	Krets- og hjelpefengslene (jfr. kap. 352).....	490 000	
	Derav fra kommuner kr. 203 300.		
« 2423.	Fengslene og arbeidshuset for kvinner (jfr. kap. 353).....	167 000	
	Derav fra kommuner kr. 20 000.		
« 2424.	Opstad tvangsarbeidshus (jfr. kap. 354).....	549 000	
	Derav fra kommuner kr. 104 000.		
« 2425.	Kriminalasylet (jfr. kap. 355).....	73 000	
	Derav fra kommuner kr. 67 700.		
« 2426.	Mæresmyren (jfr. kap. 356).....	21 000	2 064 600

Overføres

6 171 155

Statsbudgetet. *Inntektsposter.*

Overført 6 171 155

Departementet for Sociale Saker.

Kap. 2451. Medisinalstyrelsens laboratorier (jfr. kap. 453) ...	21 300	
« 2452. Det animale vaksineinstitutt (jfr. kap. 454).....	800	
« 2453. Rikshospitalet og Kvinneklinikken i Oslo.....	1 359 200	
« 2454. Kvinneklinikken i Bergen (jfr. kap. 459).....	93 600	
« 2461. Statens sinnssykeasyler (jfr. kap. 473).....	3 761 300	
« 2471. Statens tuberkulosesanatorier (jfr. kap. 482).....	852 100	
« 2481. Karanteneanstalter (jfr. kap. 491).....	500	
« 2483. Epileptikerhjem (jfr. kap. 493).....	102 700	
« 2484. Pleiestiftelse for spedalske (jfr. kap. 495).....	18 300	
« 2491. Diverse publikasjoner (jfr. kap. 411).....	2 500	6 212 300

Departementet for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri.

« 2501. Fiskeridirektoratet (jfr. kap. 551).....	3 000	
« 2502. Vrakervesenet (jfr. kap. 557).....	258 000	
« 2503. Havnedirektoratet (jfr. kap. 571).....	10 320	
« 2504. Diverse publikasjoner (jfr. kap. 513, 524 og 533)	1 700	273 020

Landbruksdepartementet.

« 2551. Statens landbrukskjemiske kontrollstasjoner og frøkontrollanstalter (jfr. kap. 614).....	145 000	
« 2552. Statens stambokkontor (jfr. kap. 615).....	18 000	
« 2553. Hesteavl (jfr. kap. 617).....	9 400	
« 2554. Sauavl (jfr. kap. 619).....	45 190	
« 2555. Statens melkekontrollanstalter (jfr. kap. 625).....	53 000	
« 2556. Statens forsøksstasjoner i plantekultur (jfr. kap. 628)	109 000	
« 2557. Andre landbruksformål (jfr. kap. 635).....	54 500	
« 2561. Norges Landbrukshøiskole:		
A. Lærestalten (jfr. kap. 641 A.)..	283 411	
B. De praktiske bedrifter (jfr. kap. 641 B.).....	451 350	734 761
« 2562. Statens småbrukslærerskole (jfr. kap. 642).....	171 300	
« 2563. Statens lærerinneskole i husstell (jfr. kap. 643) ..	193 227	
« 2564. Statsskoler for hagebruk (jfr. kap. 644).....	63 300	
« 2571. Fjellstuene (jfr. kap. 671).....	3 500	
« 2581. Veterinærinstituttet (jfr. kap. 684).....	25 000	
« 2583. Diverse leieinntekter (jfr. kap. 661 og 666).....	104 750	1 729 928

Departementet for de Offentlige Arbeider.

« 2601. Veiarbeider (jfr. kap. 713).....	2 134 972	
Derav fra kommuner kr. 1 970 720.		
« 2602. Forbygning- og senkningsarbeider (jfr. kap. 725) .	159 696	
Derav fra kommuner ca. kr. 50 000.		2 294 668

Finans- og Tolldepartementet.

« 2651. Diverse leieinntekter (jfr. kap. 804).....	556 386	
--	---------	--

Forsvarsdepartementet.

« 2701. Hærens skoler (jfr. kap. 912).....	7 500	
« 2702. Hærens forpleining, beklædning m. v. (jfr. kap. 914)	42 500	
« 2703. Hærens hestevæsen (jfr. kap. 915).....	12 000	
« 2704. Linjens bevæbning og materiell m. v. (jfr. kap. 916)	0	

Overføres 62 000 17 237 457

Statsbudgettet. *Inntektsposter.*

	Overført	62 000 17 237 457	
Kap. 2705. Hærens verksteder, arsenaler m. v. (jfr. kap. 918)		1 500	
« 2706. Hærens garnisonssteder, festninger og ekserseplasser (jfr. kap. 920)		100 000	
« 2707. Andre hærformål (jfr. kap. 921)		260 000	
« 2711. Norges geografiske opmåling (jfr. kap. 932)		191 200	
« 2731. Marinens materiell og forråd (jfr. kap. 955)		9 000	
« 2732. Marinens stasjoner (jfr. kap. 956)		196 000	
« 2733. Andre marineformål (jfr. kap. 958)		35 000	
« 2741. Fyr- og merkevesenet (jfr. kap. 971)		51 910	
« 2742. Den tekniske skole i Karljohansvern (jfr. kap. 974)		8 320	914 930
			<u>18 152 387</u>

Renter og aktieutbytte.

« 2801. Av aktier i Norges Bank	336 300	
« 2802. « Norges Bank etter lov av 23de april 1892 § 40	700 000	
« 2804. « Hypotekbankens grunnfond	1 504 400	
« 2805. « Arbeiderbruk- og Boligbankens grunnfond	270 000	
« 2806. « Småbruk- og Boligbankens grunnfond	870 000	
« 2807. « Sjøkadetkorpsets fond (jfr. kap. 959)	5 300	
« 2808. « Statens skibsfond	1 000 000	
« 2809. « Statsgodsfondet	90 000	
« 2810. « Statskassens utstående fordringer	3 566 500	
« 2811. « Statskassens kontantbeholdning	2 500 000	10 842 500

Forskjellige inntekter.

« 2901. Bøter, konfiskasjoner og vrakgods	2 000 000	
« 2902. Til inntekt av «Edruelighetsfondet» (jfr. kap. 443 og 492)	160 900	
« 2904. Til inntekt av kriseadministrasjoner (jfr. kap. 1005)	178 000	
« 2905. Tilfeldige inntekter i almindelighet	17 060	2 355 960

B. Overskudd av Statens forretningsdrift og fond.

Forretningsdrift.

« 3001. Statsbanene:			
Inntekt	111 471 200		
Utgift	99 712 900		
		11 758 300	
« 3002. Postvesenet:			
Inntekt	36 740 000		
Utgift	35 040 000		
		1 700 000	
« 3003. Telegrafvesenet:			
Inntekt	34 200 000		
Utgift A. driften	28 460 000		
B. ordinære anleggsutgifter	1 925 000		
		3 815 000	
« 3004. Statens kraftverker og reguleringsanlegg:			
Inntekt	4 226 200		
Utgift	2 333 900		
		1 892 300	
« 3005. Kongsberg Sølvverk, jfr. kap. 1105.			
« 3006. Myntinnretningen på Kongsberg:			
Inntekt	6 626 800		
Utgift	2 022 000		
		4 604 800	
	Overføres	23 770 400	

Statsbudgettets. *Inntektsposter.*

			Overført	23 770 400
Kap. 3007.	Kjøleanlegget i Ålesund:			
	Inntekt	250 000		
	Utgift	250 000		0
« 3008.	Hærens fabrikker:			
	Inntekt	6 210 000		
	Utgift	6 210 000		0
« 3009.	Marinens Hovedverft:			
	Inntekt	3 247 000		
	Utgift	3 247 000		0
« 3010.	Statens skoger:			
	Inntekt	3 096 000		
	Utgift	2 695 98		
				400 015
« 3011.	Forskjellige andre statsleiemidler:			
	1. Statens eiendommer i Narvik:			
	Inntekt	27 000		
	Utgift	7 400		
				19 600
				<u>24 190 015</u>

Fond.

« 3051.	Finnmark skogfond:			
	Inntekt	77 000		
	Utgift	77 000		0
« 3052.	Kirkedepartementets fond (jfr. kap. 201, 211, 213 og 2291):			
	Inntekt	4 214 400		
	Utgift	696 500		
				3 517 900
« 3053.	Tøyenfondet (jfr. kap. 221):			
	Inntekt	56 144		
	Utgift	56 144		
				0
				<u>3 517 900</u>

Annen avdeling: Kapitalinntekter.

Bidrag, avdrag m. v.

« 3101.	Distriktsbidrag til jernbanebygning (jfr. kap. 1201).....	847 000		
	Alt av kommuner.			
« 3121.	Avdrag på utestående fordringer.....	847 000		
« 3122.	Oplysningsvesenets fonds kapitalfond (jfr. kap. 213)	134 000		
				<u>1 828 000</u>

Statslånemidler.

« 3151.	Statslånemidler			<u>31 000 000</u>
---------	-----------------------	--	--	-------------------

Budgetttilæg A.

Sammenligning mellem de på statsbudgettet for 1925—26 bevilgede og de i budgettforslaget for 1926—27 opførte udgifter og inntekter¹⁾.

1. Oversikt.

	Bevilget 1925—26	Foreslåes 1926—27	Bevilget 1925—26	Foreslåes 1926—27
	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.
Driftsutgifter.				
Almindeligedriftsutgifter utenom atg. ved stats- gjelden	275 086	263 739		
Utgifter vedk. statsgjel- den (renter, provisjon, kursstap)	100 647	99 354		
Underskudd av forret- ningsdrift og fond . . .	—	283		
	375 733	363 376		
Kapitalutgifter.				
Til statens forretninger (anlegg)	34 570	37 930		
Avdrag på statsgjelden	30 197	16 194		
	¹⁾ 440 500	417 500		
Driftsinntekter.				
Skatter og avgifter . .	332 086	315 988		
Sportler og gebyrer . . .	6 689	6 271		
Refusjoner	6 479	3 354		
Statsinstitusjoner	17 408	18 152		
Renter og aktieutbytte	9 310	10 843		
Forskjellige inntekter .	7 475	2 356		
Overskudd av forret- ningsdrift og fond . .	24 262	27 708		
	403 709	381 672		
Kapitalinntekter.				
Bidrag, avdrag	1 700	1 828		
Lånemidler	20 200	31 000		
Til inntekt av Statskas- sens beholdning (forsk. for den ekstraordinære formuesskatt)	14 891	0		
	¹⁾ 440 500	417 500		

2. Spesifikasjon av utgifter.

Formål.	Bevilget 1925—26	Foreslåes 1926—27	Minskning.	Økning.
	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.
I. Driftsutgifter.				
A. Almindelige utgifter.				
Det Kongelige Hus	858	858		
Regjeringen og statsråd-sekreta- riatet.				
Statsrådet	211	211		
Trykning av proposisjoner m. v.	155	150	5	
Kgl. og parlamentariske kommisjoner m. v.	212	140	72	
Statsråd-sekretariatet	50	35	15	
	628	536	92	
Stortinget og Statsrevisjonen.				
Stortinget	2 171	1 881	290	
Statsrevisjonen	849	832	17	
	3 020	2 713	307	

¹⁾ De for 1925—1926 bevilgede utgifter og inntekter er i denne opgave opstillet i samme form som det foreslåtte budgett, jfr. foran side VII—VIII.

Kap. 713 og 2601. Veiarbeider.

Formål.	Bevilget 1925—26 tusen kr.	Foreslåes 1926—27 tusen kr.	Minskning tusen kr.	Økning tusen kr.
Høiesterett	424	421	3	
Utenriksdepartementet.				
Departementet	760	697	63	
Utenriksrepresentasjonen	3 578	3 088	490	
Andre utenriksformål	468	316	152	
	4 806	4 101	705	
Kirkedepartementet.				
Departementet	499	483	16	
Geistlighet og kirker m. v.	4 892	4 570	322	
Universitetet, Tannlegeinstituttet og Bergens Museum	3 634	3 845		211
Norges tekniske Høiskole	1 508	1 480	28	
Meteorologiske institusjoner	1 047	945	102	
Andre videnskapelige samt litterære og kunstne- riske formål	807	797	10	
Arkivvesenet	269	581		312
Høiere almenkoler m. v.	5 703	5 521	182	
Folkeskolevesenet	38 701	38 821		120
Abnormskoler og skolehjem	2 992	2 985	7	
Boksamlinger og folkeakademier	85	82	3	
Fagskoler m. v.	1 710	1 721		11
	61 847	61 831	670	654
Justisdepartementet.				
Departementet	441	420	21	
Fylkesmannsembedene m. v.	729	716	13	
Rettspleien m. v. (kap. 312—20 og 338)	5 282	5 254	28	
Påtalemyndigheten	236	238		2
Politivesenet	2 320	2 354		34
Justisbygningen m. v.	148	128	20	
Undersøkelses- og domsutgifter	2 824	2 584	240	
Andre justis- og politiformål m. v.	418	345	73	
Fengsels- og tvangsarbeidsvesenet m. v.	5 042	5 138		96
	17 440	17 177	395	132
Socialdepartementet.				
Departementet	551	523	28	
Det Statistiske Centralbyrå	414	423		12
Tilskudd til pensjonskasser	4 163	5 284		1 121
Småbruk-, Arbeiderbruk- og Boligbanken	2 246	2 313		67
R. F. A. og forsikringskontrollen	6 926	7 443		517
Motarbeidelse av arbeidsledighet, meglings- og lønns- nevnder	3 593	3 603		10
Fabrikktilsynet og ildsfarlighetsinspektoratet	421	436		15
Overføres	18 314	20 028	28	1 742

Formål	Bevilget 1925-26 tusen kr.	Foreslåes 1926-27 tusen kr.	Minskning tusen kr.	Økning tusen kr.
Overført	18 314	20 028	28	1 742
Bredtveit lærehjem	57	0	57	
Bevilgning til boliger	345	205	140	
Statens prisdirektorat	104	80	24	
Sjømannsfondet	700	700		
Fattigvesenet, omstreiferveesenet	1 109	1 359		250
Forskjellige sociale formål	240	291		51
<i>Medisinalvesenet:</i>				
Medisinaldirektoratet og byggekantoret	152	146	6	
Laboratoriene m. v.	123	122	1	
Det offentlige legevesen	3 093	3 025	68	
Rikshospitalet og kvinneklinikkene	3 628	3 811		183
Jormorvesenet	451	451		
Finnmark medisinalfond, apotekene, o. a. med. formål	514	612		98
Sinnsykevesenet	8 579	8 805		226
Tuberkulosevesenet	4 634	4 672		38
Karanteneanstalter, pleiehjem m. v.	498	635		137
	42 541	44 942	324	2 725
Handelsdepartementet.				
Departementet	507	502	5	
Handel	173	160	13	
Sjøfart	1 510	1 792		282
Industri	1 319	1 032	287	
Saltvannsfiskeriene	1 360	1 328	32	
Havnevesenet	2 801	2 781	20	
Dampskibsfart, skyss- og turistvesen	7 925	7 885	40	
	15 595	15 480	397	282
Landbruksdepartementet.				
Departementet	546	528	18	
Bureisning og jorddyrking	3 000	3 000		
Jord- og husdyrbruk forøvrig	3 612	3 531	81	
Fagundervisning, landbruket	4 978	4 898	80	
Skogskoler og privat skogskjotsel	747	733	14	
Det civile veterinærvesen	657	619	38	
Utskiftningsvesenet, ferskvannsfiskeriene og ren- driften	1 602	1 479	123	
	15 142	14 788	354	
Arbeidsdepartementet.				
Departementet	168	144	24	
Jernbaneundersøkelser	110	99	11	
Private jernbaner	37	37		
Veivesenet	13 355	13 232	123	
Vassdrags- og elektrisitetsvesenet	2 087	2 018	69	
	15 757	15 530	227	

Formål.	Bevilget 1925—26 tusen kr.	Foreslåes 1926—27 tusen kr.	Minskning tusen kr.	Økning tusen kr.
Finansdepartementet:				
Departementet	611	602	9	
Bankinspeksjonen	226	229		3
Bygningsinspektoret og forskjellige eiendommer	500	509		9
Pensjoner m. v.	1 722	1 637	85	
Skatteligningen	809	786	23	
Skatteoppebørselen	11 013	9 033	1 980	
Tollvesenet m. v.	10 867	9 735	1 132	
Statsgjelden (renter, provisjon, kurstap m. v.)	100 647	99 354	1 293	
	126 395	121 885	4 522	12
Forsvarsdepartementet.				
Armestyrelsen	292	290	2	
Hærens faste personell	12 181	11 936	245	
— skoler og kurser	1 907	1 888	19	
— øvelser	1 419	1 384	35	
— forpleining og utrustning	8 180	6 890	1 290	
— hestevesen	2 263	1 869	394	
— bevegning, materiell m. v.	4 583	4 789		206
— transportutgifter	974	833	136	
— garnisonssteder, festninger og ekserserpl.	1 414	1 458		44
Andre hærformål	1 020	849	171	
Civile formål under armestyrelsen	1 613	1 653		40
Marinestyrelsen	136	136		
Marinens faste personell	5 188	5 055	133	
— skoler	394	393	1	
— utskrevne mannskaper	440	406	34	
— øvelser og toktter	1 235	1 440		205
— materiell og forråd	2 855	2 835	20	
— stasjoner	857	865		8
— sykeforpleining og andre marineformål	1 049	1 021	28	
Fyr- og mørkevesenet	3 095	3 079	16	
Losvesenet	236	237		1
Andre civile formål under marinestyrelsen	86	89		3
	51 417	49 400	2 024	507
Forskjellige utgifter.				
Offentlige kontorets portoutgifter	1 750	1 750		
Bidrag til kommunenes portoutgifter	750	750		
Dyrtidstillegg og midlertidig lønnstillegg	12 000	8 000	4 000	
Rentetap m. v. vedk. nødlidende kraftverk	3 000	1 200	1 800	
Kriseadministrasjoner	149	178		29
Avskrivning på lager av konjak	1 000	0	1 000	
Tilf. utg. i alm.	1 214	1 553		339
	19 863	13 431	6 800	368
Sum almindelige utgifter	375 733	363 093	17 320	4 680
B. Underskudd av statens forretningsdrift og fond.				
Kongsberg Sølvverk	1) —	283		283
Totalsum driftsutgifter	375 733	363 376	17 320	4 963

1) Se under «Overskudd av statens forretningsdrift og fond».

ning	Formål.	Bevilget 1925-26	Forelåes 1926-27	Minskning	Økning.
en kr.		tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.
	II. Kapitalutgifter.				
	Til statens forretninger (anlegg).				
3	Statsbanene	17 370	15 370	2 000	
9	Kraftverker og reguleringsanlegg	12 700	18 060		5 360
	Telegrafvesenet	4 500	4 500		
		34 570	37 930	2 000	5 360
	Avdrag på statsgjelden.				
	Almindelige lån	8 187	9 594		1 407
12	«Kriselånet» av 1921	22 010	6 600	15 410	
		30 197	16 194	15 410	1 407
	Sum kapitalutgifter	64 767	54 124	17 410	6 767

3. Spesifikasjon av inntekter.

	Anslått 1925-26	Foreslåes 1926-27	Økning	Minskning
	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.	tusen kr.
	I. Driftsinntekter.			
	A. Almindelige inntekter.			
	Skatter og avgifter.			
205	Ordinær skatt på formue og inntekt	106 000	100 000	6 000
	Ekstraordinær formuesskatt	17 000	16 000	1 000
8	Luksusskatt	3 500	3 500	
	Skatt av utenlandske handelsreisende	200	250	50
1	Arveavgift	6 000	6 000	
3	Tollintrade	121 000	110 000	11 000
	Laste- og fyravgift	3 000	3 250	250
507	Vinmonopolets omsetning av brennevin	1 000	600	400
	Vinmonopolets vinomsetning m. v.	4 000	5 500	1 500
	Brennevinsavgift	500	2 000	1 500
	Etyleteravgift	75	80	5
	Tilvirkningsavgift av øl	22 000	21 000	1 000
	Sjokolade- og sukkervareavgift	9 000	8 250	750
	Avgift av innenlandsk tobaksdyrking	10	0	10
29	Tobakksstempelavgift	18 500	18 500	
	Omsetningsavgift av kullsyreholdige drikkevarer og fruktvin	1 400	1 500	100
339	Bevertningskatt	9 000	10 000	1 000
368	Stempelavgift av dokumenter	9 000	8 500	500
	Stempelavgift av spillekort	150	150	
4 680	Jordeboksertigheter	75	75	
	Landskyld og forpaktningavgift	20	20	
	Apotekavgift	400	500	100
283	Utførselsavgift for fiskevarer	256	313	57
4 963		332 086	315 988	4 562
				20 660

	Anslått 1925 - 26 tusen kr.	Foreslåes 1926 - 27 tusen kr.	Økning. tusen kr.	Minskning tusen kr.
Sportler og gebyrer.				
Departements- og rettssportler	4 650	4 200		450
Andre sportler og gebyrer	2 039	2 071	32	
	6 689	6 271	32	450
Refusjoner	6 479	3 354		3 125
Inntekter av statsinstitusjoner	17 408	18 152	744	
Renter og aktientbytte	9 310	10 843	1 533	
Forskjellige inntekter.				
Bøter m. v.	2 400	2 000		400
Kullfondet	3 827	0		3 827
Marinens kullforråd	1 000	0		1 000
Edrnelighetsfondet	—	161	161	
Kriseadministrasjoner	149	178	29	
Tilf. innt. i alm.	99	17		82
	7 475	2 356	190	5 309
B. Overskudd av statens forretningsdrift og fond.				
Statsbanene	8 822	11 758	2 936	
Postvesenet	1 223	1 700	477	
Telegrafvesenet	2 888	3 815	927	
Kraftverker og reguleringsanlegg	1 830	1 892	62	
Kongsberg Sølvverk	138	1 ¹⁾		138
Myntinnretningen	5 082	4 605		477
Ålesunds kjøleanlegg	0	0		
Hærens fabrikker	0	0		
Marinens hovedverft	0	0		
Statens skoger	537	400		137
Eiendommer i Narvik	19	20	1	
Finmark skogfond	0	0		
Kirkedepartementets fond	3 723	3 518		205
Tøyenfondet	0	0		
	24 262	27 708	4 403	957
Sum driftsinntekter	403 709	384 672	11 464	30 501
II. Kapitalinntekter.				
Bidrag, avdrag m. v.	1 700	1 828	128	
Statslånemidler	20 200	31 000	10 800	
Statsskassens beholdning	14 891	0		14 891
	36 791	32 828	10 928	14 891

¹⁾ Se under «Underskudd av statens forretningsdrift og fond.»

Budgettbilag B.

Oversikt over statskassens beholdning i perioden 1912—13 til 1924—25.

Den *regnskapsmessige* beholdning utgjorde ved avslutningen av statsregnskapet for 1912—13 (efter fradrag av de på beholdningen hvilende ubenyttede bevilgninger og endel andre fradrag, jfr. statsbudgett-proposisjonen for 1920 side 34) . . . kr. 32 132 000

Beholdningen er øket ved *overskudd* av statsregnskapene for 1913/14—1919/20 (jfr. st. prp. nr. 1 for 1925,

Budgettbilag II)	kr. 439 290 000	
og for 1924—1925	« 4 133 000	
		« 443 423 000

kr. 475 555 000

men redusert ved *underskudd* på statsregnskapene for

1920—1921	kr. 61 208 000	
1921—1922	« 70 888 000	
1922—1923	« 95 272 000	
1923—1924 (efter foretatt beriktigelse)	« 62 434 000	
		« 289 802 000

kr. 185 753 000

Av beholdningen er i samme tidsrum utredet:

1. Avsetninger og bevilgninger, optatt til dekning av beholdningen på budgettene for 1914—1915 til og med 1921—1922

kr. 34 100 000

2. Utgiftene ved nøytralitetsvernet (efter fradrag av refusjoner)

« 188 080 000

3. Avsatt til hovedreparasjon av marinens fartøier efter krigen (st. besl. av 19de juli 1917, 10de mai og 7de august 1918)

« 9 500 000

4. Overført fra beholdningen til budgettkontoen: Skatt på inntekt og formue (st. besl. av 15de juli 1920)

« 125 000 000

5. Tilskudd til jernbanenes materialfond (st. besl. av 15de desember 1920)

« 15 083 000

6. Utgifter vedkommende innskudd i banker:

A. Avskrevet som tap . . . kr. 883 000

B. Overførsel av sperrede bankinskudd til statskassens utestående fordringer (st. besl. av 4de april 1925)

« 30 671 000

« 31 554 000

« 403 317 000

Underskudd kr. 217 564 000

Herav er i terminen 1923—24 og 1924—25 dekket av lånemidler (jfr. st. besl. av 5te juli 1923 og 4de april 1925 om optagelse av lån til styrkelse av statskassens beholdning m. v.)

« 213 947 000

Underskudd pr. 30te juni 1925 kr. 3 617 000*)

*) I den i budgettbilag J side 76 opgjorte balance er statskassens beholdning opført med kr. 13 162 000. Imidlertid androg de på beholdningen hvilende ubenyttede utgiftsbevilgninger ved statsregnskapets avslutning til kr. 16 779 000. Når dette tas i betraktning fremkommer et underskudd som ovenfor av kr. 3 617 000.

Budgettbilag C. Oppgave over Statskassens forskudd pr. 31te desember 1925¹⁾.

1. Kullkompaniene på Spitsbergen	kr. 19 217 000
2. Boliglån for marinens arbeidere og funksjonærer (stortingsbeslutning av 30te mai-1921)	« 3 104 000
3. Opprettholdelse av fiskeribedriften i Finnmark	« 648 000
4. Hjemsendelse av krigsfanger	« 599 000
5. Forskudd for uinnbetalte renteterminer vedkommende forskjellige elektrisitetsverkers lån av nødslånet	« 2 249 000
6. Disagio og renter i anledning av innløsning av norsk skillemynt fra Sverige	« 9 739 000
7. Forskudd for fondet for den ekstraordinære formuesskatt	« 19 662 000
8. Ekstraordinære forsvarsforanstaltninger (overskridelse)	« 4 272 000
9. Hosanger, Haus og Hamre kommunale kraftverkers statsgaranterte lån av Oslo sparebank m. fl.	« 773 000
10. Statsgaranti vedkommende sildekontrakt med Polen	« 651 000
11. Reduksjon ved kontant innbetaling av tilgodehavende hos Tyskland for sild (finansavtale av 24de april 1920)	« 3 651 000
12. Kontingentinnkjøp av brennevin fra Frankrike og Spanien	« 2 019 000
13. Den Norske Handelsbank u. off. adm.	« 1 629 000
14. Innfrielse av Konverteringslånet av 1920	« 63 881 000
15. Tap ved salg av inndradd skillemynt	« 6 126 000
16. Forskjellige forskudd	ca. « 6 209 000
	kr. 144 429 000

Budgettbilag D. Oppgave over deposita og fondsmidler pr. 31te desember 1925.

1. Forskjellige fond (jorddyrkningsfondet, statsgodsfondet, torvlånefondet, fjellbeitfondet m. fl., bevilgning til veier i kolonisasjonsøiemed m. v.)	kr. 6 044 000
2. Offentlige byggearbeider m. v. (bevilget eller avsatt)	« 6 489 000
3. Forskningsinstituttet for ildfaste materialer	« 500 000
4. Til lån til kommuner til igangsettelse av nødsarbeider	« 3 992 000
5. Ekstraordinære forsvarsforanstaltninger	« 6 921 000
6. Forskjellige deposita	« 593 000
7. Lånemidler:	
a) Midlertidige veksel- og kontolån	kr. 238 086 000
b) Kommunenes elektrisitetslån	« 191 000
c) Lån i Amerika 1922	« 4 145 000
d) Lån i Amerika 1924	« 12 780 000
e) Lån i Amerika 1925	« 18 367 000
f) Innenlandsk statslån av 1924	« 24 242 000
	« 297 811 000
8. Innløsning av norsk skillemynt fra Sverige	« 19 219 000
9. Avsatt til dekning av forventet underskudd på krigskonjunkturskatt	« 28 619 000 ²⁾
	kr. 370 188 000

¹⁾ Etter dekning ved hjelp av lånemidler av forskudd vedkommende støtteinnskudd i banker i henhold til stortingsbeslutning av 18de mars 1921, 6te april 1922 og 14de februar 1923 til beløp ca. kr. 67 076 000 som er overført til statskassens utestående fordringer, samt av forskudd til nødsarbeider ca. kr. 50 000 000.

²⁾ I henhold til Stortingets beslutning av 4de april 1925 er avsatt av lånemidler til dekning av forventet underskudd på krigskonjunkturskatt 31 millioner kr., hvorav i terminen 1924-25 disponert ca. kr. 2 380 000. Tidligere er i medhold av Stortingets beslutning av 5te juli 1923 avskrevet på underskudd vedkommende krigskonjunkturskatten 54 mill. kr.

Budgetttilag E. Opgave over statsgjelden.

Statsgjelden pr. 30te juni 1925.

I. Faste lån.

A. Lån optatt i utlandet.

1.	Statslånet av 1886, 3 pct.	£ 1 338 920 à 18,13 ¹ / ₃	=	kr. 24 279 083
2.	— « 1888, 3 «	« 2 730 180 « «	=	« 49 507 264
3.	— « 1894, 3 ¹ / ₂ «	« 1 302 600 « «	=	« 23 620 480
4.	— « 1896, 3 «	Frcs. 21 984 000 « 0,72 ¹)	=	« 15 819 174
5.	— « 1900, 3 ¹ / ₂ «	« 32 059 000 « 0,72	=	« 23 082 480
6.	— « 1902, 3 ¹ / ₂ «	« 42 116 000 « «	=	« 30 323 520
7.	— « 1903, 3 «	« 13 756 000 « «	=	« 9 904 320
8.	— « 1904, 3 ¹ / ₂ «	« 49 139 000 « «	=	« 35 380 080
9.	— « 1905, 3 ¹ / ₂ «	« 49 705 000 « «	=	« 35 787 600
10.	— « 1911, 4 «	£ 2 107 700 « 18,16	=	« 38 275 832
11.	— « 1921 i England, 6 pct.	« 3 970 200 « 18,18	=	« 72 178 236
12.	— « 1922 i Amerika, 6 «	\$ 18 000 000 « 3,73	=	« 67 140 000
13.	— « 1923 i Amerika, 6 «	« 20 000 000 « 5,00	=	« 100 000 000
14.	— « 1924 i Amerika, 6 «	« 25 000 000 « «	=	« 125 000 000
15.	— « 1925 i Amerika, 5 ¹ / ₂ «	« 30 000 000 « «	=	« 150 000 000
16.	Statsobligasjoner av 1899, 3 pct.	£ 73 946-13-4 « 18,16	=	« 1 342 881
17.	Statsgjeldsbevis til Sveriges Riksbank, 4 ¹ / ₂ pct.	sv. kr. 10 000 000 « 1,00	=	« 10 000 000
				<u>kr. 811 640 950</u>

B. Innenlandske lån.

18.	Den eldre avdragsfri statsgjeld	kr. 86 795
19.	Statslånet av 1915, serie I, 5 pct.	« 20 000 000
20.	— « 1915, « II, 5 «	« 27 000 000
21.	— « 1918, 5 ¹ / ₂ pct.	« 88 000 000
22.	Landslånet av 1920, 6 pct.	« 100 000 000
23.	Kommunenes Elektrisitetslån av 1921, 6 ¹ / ₂ pct.	« 50 000 000
24.	Statslånet av 1921, Kriselånet, 6 pct.	« 169 331 500
25.	— « 1922, 5 pct.	« 99 597 500
26.	— « 1924, 6 ¹ / ₂ «	« 50 000 000
27.	— « 1924, 6 «	« 25 000 000
28.	— « 1925, 6 «	« 36 000 000
29.	Forskjellige pr. 1ste juli 1918 eksproprierte aktiebaners lån av Invalidefondet, 5 pct.	« 7 182 000
30.	Lån av 1909 til ombygging av Randsfjordbanen til bredt spor, 4 pct.	« 4 015 200
31.	Statsobligasjon av 1909 til forekelse av Hypotekbankens grunnfond, stor 2,5 mill. kr., 4 pct.	« 1 166 667
32.	Do. av 1911, stor 3 mill. kr., 4 pct.	« 1 600 000
33.	Do. « 1917, « 3 « « 4 «	« 2 300 000
34.	Do. « 1922, « 3,5 « « 4 «	« 3 220 000
35.	Do. « 1924, « 5 « « 4 «	« 5 000 000
36.	Statsobligasjon av 1916 til grunnfond for Småbruk- og Boligbanken, stor 6 mill. kr., 4 pct.	« 4 400 000
37.	Do. « 1921, « 6 « « 5 ¹ / ₂ «	« 5 400 000
38.	Do. « 1923, « 6 « « 5 «	« 5 800 000
39.	Statsobligasjon av 1917 til Arbeiderbruk- og Boligbankens grunnfond, stor 3 mill. kr., 3 ³ / ₄ pct.	« 3 000 000
		<u>kr. 708 099 662</u>

¹) Den neiaktige kontraktmessige kurs 0,7195767195.

II. Midlertidige lån.

1. Midlertidige veksel- og kontolån	kr. 203 111 000
2. Provianteringslånet (inkl. renter)	« 94 204 000
3. Kontogjeld til Sveriges Riksbank vedkommende innløsning av skillemynt	« 9 820 180
	kr. 307 135 180

Rekapitulasjon.

I. Faste lån:	
Lån optatt i utlandet	kr. 811 640 950
Innenlandske lån	« 708 099 662
	kr. 1 519 740 612
II. Midlertidige lån	« 307 135 180
	kr. 1 826 875 792

Statsgjelden pr. 31te desember 1925.

I. Faste lån.

A. Lån optatt i utlandet:	
Ifølge foranstående opgave utgjorde disse	
pr. 30te juni 1925	ca. kr. 811 641 000
I 2net halvår er gjelden forminsknet ved ordinær	
amortisasjon med	« 2 685 000
	kr. 808 956 000
B. Innenlandske lån:	
Ifølge foranstående opgave utgjorde disse pr. 30te juni 1925	
	ca. kr. 708 100 000
I halvåret til 31te desember 1925 er gjelden	
forøket med en statsobligasjon til foreøkelse av	
Hypotekbankens grunnfond	« 5 000 000
	kr. 713 100 000
På den annen side er den innenlandske gjeld i	
2net halvår 1925 forminsknet ved ordinær	
amortisasjon med	ca. « 11 946 000
	« 701 154 000
C. Midlertidige lån.	
1. Midlertidige veksel- og kontolån utgjorde	
pr. 30te juni 1925	kr. 203 111 000
I annet halvår 1925 er disse lån forøket med	« 34 975 000
	« 238 086 000 ¹⁾
2. Kontogjeld til Sveriges Riksbank i anledning	
av innløsning av skillemynt utgjorde pr. 30te	
juni 1925	ca. kr. 9 820 000
I annet halvår 1925 er denne gjeld redusert	
med	« 7 217 000
	« 2 603 000
	kr. 1 750 799 000

Samlet statsgjeld pr. 31te desember 1925

¹⁾ Heri innbefattet et kassakredittlån på 43 mill. kr. med ett års løpetid fra 1ste oktober 1925 å regne, optatt til innfrielse av en tilsvarende del av det såkalte Provianteringslånet, som i sin helhet blev avviklet pr. nevnte dato.

Budgetttilag F. Påregnelige utgifter ved de pr. 31te desember 1925 løpende faste statslån i de kommende 10 budgetår (1926/27—1935/36).

1926

Ar.	Innenlandske lån.			Utenlandske lån.						Samlet utgift i terminen i norsk mynt.
	Avdrag.	Renter.	Sum.	I utenlandsk mynt.			I norsk mynt (normalkurs).			
				Avdrag.	Renter.	Sum.	Avdrag.	Renter.	Sum.	
Kr.	Kr.	Kr.	£	Fr.	Doll.	Sv. kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1926/27	27 323 633	38 892 717	66 216 350	£ 160 440	485 775	646 215	2 913 590	8 321 703	11 735 293	106 411 726
				Fr. 3 759 000	6 985 344	10 744 344	2 706 480	5 029 449	7 735 929	
				Doll. —	5 435 430	5 435 430	—	20 274 154	20 274 154	
				Sv. kr. —	450 000	450 000	—	450 000	450 000	
									40 195 376	
1927/28	28 867 933	37 167 532	66 035 465	£ 166 840	478 559	645 399	3 029 814	8 690 631	11 720 445	106 188 607
				Fr. 3 887 000	6 847 441	10 734 441	2 798 640	4 930 157	7 728 797	
				Doll. —	5 430 000	5 430 000	—	20 253 900	20 253 900	
				Sv. kr. —	450 000	450 000	—	450 000	450 000	
									40 153 142	
1928/29	30 817 933	35 448 724	66 266 657	£ 173 520	471 976	645 496	3 151 123	8 571 084	11 722 207	107 989 937
				Fr. 4 021 000	6 715 908	10 736 908	2 895 120	4 835 453	7 730 573	
				Doll. 420 000	5 430 000	5 850 000	1 566 600	20 253 900	21 820 500	
				Sv. kr. —	450 000	450 000	—	450 000	450 000	
									41 723 280	
1929/30	35 469 333	33 571 855	69 041 188	£ 180 460	465 108	645 568	3 277 153	8 446 361	11 723 514	113 841 442
				Fr. 4 154 000	6 579 847	10 733 847	2 890 880	4 737 489	7 728 369	
				Doll. 1 404 000	5 391 810	6 795 810	5 236 920	20 111 451	25 348 371	
									44 800 254	
									46 765 069	
1930/31	37 688 233	31 419 591	69 107 824	£ 187 780	457 940	645 720	3 410 084	8 316 190	11 726 274	115 872 893
				Fr. 4 296 000	6 439 247	10 735 247	3 093 120	4 636 257	7 729 377	
				Doll. 2 031 000	5 290 560	7 321 560	7 575 630	19 733 788	27 309 418	

Statsbudgett. Budgetttilag.

St. prp. nr. 1.

År.	Innenlandske lån.			Utenlandske lån.						Samlet utgift i terminen i norsk mynt.
				I utenlandsk mynt.			I norsk mynt (normalkurs).			
	Avdrag.	Renter.	Sum.	Avdrag.	Renter.	Sum.	Avdrag.	Renter.	Sum.	
	Kr.	Kr.	Kr.				Kr.	Kr.	Kr.	
1931/32	25 008 533	29 096 375	54 104 908	£ 195 380	450 460	645 840	3 548 100	8 180 353	11 728 453	
				Fr. 4 442 000	6 293 827	10 735 827	3 198 240	4 531 555	7 729 795	
				Doll. 2 154 000	5 166 870	7 320 870	8 034 420	19 272 425	27 306 845	
									46 765 093	100 870 001
1932/33	10 017 333	28 083 883	38 101 216	£ 203 300	442 651	645 951	3 691 928	8 088 542	11 730 470	
				Fr. 4 590 000	6 143 464	10 733 464	3 304 800	4 423 294	7 728 094	
				Doll. 2 526 000	5 035 680	7 561 680	9 421 980	18 783 086	28 205 066	
									47 663 630	85 764 846
1933/34	10 514 333	27 506 560	38 020 893	£ 211 540	434 498	646 038	3 841 566	7 890 483	11 732 049	
				Fr. 4 747 000	5 988 009	10 735 009	3 417 840	4 311 366	7 729 206	
				Doll. 2 924 000	4 874 700	7 798 700	10 906 520	18 182 631	29 089 151	
									48 550 406	86 571 299
1934/35	11 040 133	26 898 925	37 939 058	£ 220 180	425 989	646 169	3 998 468	7 735 960	11 734 428	
				Fr. 4 909 000	5 827 239	10 736 239	3 534 480	4 195 612	7 730 092	
				Doll. 3 103 000	4 696 590	7 799 590	11 574 190	17 518 280	29 092 470	
									48 556 990	86 496 048
1935/36	11 827 033	26 255 765	38 082 798	£ 229 200	417 106	646 306	4 162 272	7 574 645	11 736 917	
				Fr. 5 074 000	5 660 971	10 734 971	3 653 280	4 075 899	7 729 179	
				Doll. 3 700 000	4 502 095	8 202 095	13 801 000	16 792 814	30 593 814	
									50 059 910	88 142 708

A n m. Statskassens midlertidige gjeld (konto- og vekselån) omfattes ikke av opgaven. Heller ikke er utgiftene til provisjon for innfrielse av obligasjoner og kuponger medtatt i opgaven, når undtas for budgettåret 1926-27.

Utgiftene ved de i Frankrike optatte lån er opført i francs overensstemmende med de kontraktmessige rente- og amortisasjonstabeller. Imidlertid er disse lån også gjort betalbar i pund sterling, i hvilken siste myntsort rentekuponger av lånene for den vesentligste del for tiden innløses.

Budgettbilag G.

Statsgarantier pr. 30te juni 1925.

Statsgarantien gjelder.	Garantien tilstått i henhold til stortingsbeslutning av	Det for	Den overtatte
		garantien fastsatte maksimumsbeløp.	garantiforpliktelse pr. 30te juni 1925.
		Kr.	Kr.
Pantelån til lektor Eggen, Voss landsgymnas	Saken har ikke vært forelagt Stortinget.	4 000	4 000
Lån til boliger for statstjenestemenn	18/7 1919 og 16/7 1921	6 500 000	4 009 816 ¹⁾
Lån til boliger for posttjenestemenn	12/5 1917 og 11/4 1919	1 000 000	764 570 ^{2,3)}
Pantelån til eiendommen Bredtveit i Ø. Aker	10/12 1920	500 000	500 000 ⁴⁾
Do.	18/7 1922	206 000	206 000 ⁴⁾
Pantelån til den norske omstreiferemisjon	20/4 1923	40 000	40 000
Pantelån til Barnehjemmene Aug. Herm. Francke og dr. Barnardo:			
1. mot pant i Sundnes, Inderøy	19/7 1922	100 000	86 700
2. —«— Wøyen	15/6 1923	50 000	41 733
Lån til opførelse av barnehjem i Øst-Finmark	28/2 1922	100 000	100 000
Lån til Sophies Minde	2/8 1915	250 000	250 000
Pantelån til A/S Norsk Valseverk	8/6 1920	3 000 000	1 500 000 ⁵⁾
Pantelån til Norske Elektrodeverker A/S	15/7 1920	300 000	200 000 ⁶⁾
Pantelån til fiskeridirektor Asserson	Saken har ikke vært forelagt Stortinget.	11 000	9 020
Lån til Hopen kommune (kjøp av Veiholmen)	29/9 1921	90 000	69 224
Salg av fisk til Rusland	11/8 1924	1 350 000	130 781
Obligasjonslån til A/S Nes Trelastbruk	1/11 1920	750 000	647 500
Kassakreditlån til A/S Nes Trelastbruk	10/7 1922	1 000 000	782 432
Lån til Dalsbygdens elektrisitetsverk, Tolga	24/11 1923	93 000	93 000
Lån til Bodin kraftanlegg	6/12 1923	1 500 000	1 500 000
Lån til Hosanger, Haus og Hamre komm. kraftverk	24/6 1923	1 000 000	410 000
Lån til Nordhordland kraftverk		75 000	75 000
Lån til Aust-Agder kraftverk		785 000	—
Lån til Haugesundshalvøens og Karmøy kraftselskap		250 000	—
Lån til Fjell komm. elektrisitetsverk		90 000	—
Lån til Askøy komm. elektrisitetsverk		100 000	—
Lån til Tafjord kraftselskap		1 225 000	—
Lån til Ulstein komm. elektrisitetsverk		27 000	27 000
Lån til Hareid komm. elektrisitetsverk	6/12 1923 og	10 500	—
Lån til Istad kraftselskap	1/8 1924	100 000	—
Lån til Hemne komm. elektrisitetsverk		97 000	97 000
Lån til Ogdal komm. elektrisitetsverk		210 000	—
Lån til Sparbu komm. elektrisitetsverk		650 000	650 000
Lån til Hauges elektrisitetsverk		3 300	—
Lån til Vaagsfjord kraftselskap		270 000	270 000
Lån til Trondenes kraftverk		250 000	—
Lån til Kristiansund komm. elektrisitetsverk		350 000	350 000
Haugesunds Privatbank (garanti overfor Bergens Privatbank)	18/3 1921 og 6/4 1922	100 000	100 000
Kopervik Sparebank (garanti overfor Haugesunds Sparebank)	18/3 1921 og 6/4 1922	70 000	70 000 ⁷⁾
Lån til Tollinspektør Tønnesen, Sandnessjøen	14/4 1923	20 000	20 000
			13 003 776

I foranstående opgave er ikke medregnet Statens garanti for Hypotekbanken, Småbruk- (Arbeiderbruk-) og Boligbanken, Den norske Stats Fiskeribank, Statens pensjonskasse, Enkekassen og A/S Vinmonopolet eller den garanti, som Staten har overtatt for forpliktelser, som Centralbanken og Foreningsbanken har inngått efter å være kommet under offentlig administrasjon.

¹⁾ Dessuten gitt tilsagn om garanti for ca. kr. 970 000. ²⁾ Dessuten gitt tilsagn om garanti for ca. kr. 70 000. ³⁾ Hertil kommer ansvar for lån i postvesenets hjelpkasse til beløp kr. 188 000. ⁴⁾ Eiendommen (Lærehjemmet) blev i 1923 tilskjøtet staten av vedkommende private eier (Verneforbundet). ⁵⁾ Av det oprindelige garantibeløp 3 mill. kr. er 1 1/2 mill. kr. innfridd av statskassen. Til ytterligere nedskrivning av statens fordring er der for termnen 1925—26 bevilget kr. 150 000. ⁶⁾ Av det oprindelige garantibeløp kr. 300 000 er kr. 100 000 innfridd av statskassen. ⁷⁾ Garantibeløpet utbetalt av staten 1ste juli 1925.

Budgettbilag H. Fortegnelse over nye lønninger og lønnstillegg som foreslås for Stortinget i 1926 med oppgave over påregnelige besparelser ved inndragning av stillinger og lønnstillegg.

Kapitelnummer og navn.	Embeds-, tjenestemenn m. v.	Utgitt.		Anmerkninger.
		Løn- ninger.	Lønns- tillegg.	
		Kr.	Kr.	
101. Utenriksdepartementet	Lønn til 2 sekretærer av 1ste klasse i 6 mdr.....	5 500		Samtidig en besparelse på lønningskonto under dette kapitel av kr. 22 750.
111. Utenriksrepresentasjonen	Lønnstillegg for konsuli i New York..... Tillegg til bostedstillegg for legasjonssekretæren i Warszawa.....		3 500 1 000	Samtidig er på lønninger og tillegg under dette kapitel foreslått innspart kr. 48 000.
221. Universitetet	Ekstraordinært professorat i mekanikk og matematisk fysikk..... Lektorat i latinsk stilskriving..... Lønnsforhøielse for 3 prosek-torer.....	13 000 2 000	3 000	Herfra går kr. 1 500 der spares inn ved sløifning av forelesninger i faget.
222. Statens tannlæge-institutt	Nye lønninger og lønnstillegg.	68 000		Forhøielsen dekkes av studie- og patientavgifter samt ved bidrag av fond.
224. Norges tekniske høiskole	Laboratorieingeniør i elektro-teknisk laboratorium..... Do i oljemaskinlaboratoriet .. Tillegg for vaktmesterarbeide	2 000 6 000	300	Lønn 6 000, men en assistent-lønn på 4 000 faller bort samtidig.
233. Statens høiere almen-skoler	7 lektorer..... à 5 000 2 adjunkter..... à 4 000 3 lærere..... à 3 500 3 årsvikarer..... 1 bibliotekar..... 1 kasserer, tillegg.....	35 000 8 000 10 500 12 000 200	300	På den annen side inndras 8 lektor-, 5 adjunkt-, 1 lærerstilling og 5 årsvikariater til beløp kr. 83 500.
234. Kommunale høiere almen-skoler	1 rektor..... 10 000 11 rektorer..... 55 000 3 adjunkter..... 12 000 8 lærere..... 28 000 1 årsvikar..... 4 000 109 000 horav mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ på staten, ca.....	32 000		På den annen side inndras 24 lektor-, 13 adjunkt-, 25 lærerstilling og 4 årsvikariater til samlet beløp 276 500, hvorav mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ på staten, ca. kr. 80 000.
261. Døve-, blinde- og ändssvakeskoler	Lærerstilling ved Trondhjem off. skole for døve..... Vaktmester ved Thorshov off. skole for ändssvake..... Rullepike ved fru Hjorths pleie-hjem.....	4 000 3 300 1 000		
	Overføres	202 500	8 100	

Kapitelnummer og navn.	Embeds-, tjenestemenn m. v.	Utgift.		Anmerkninger.
		Løn- ninger.	Lønns- tillegg.	
	Overført	Kr. 202 500	Kr. 8 100	
353. Fengslene og Ar- beidshuset for Kvinner	Direktør		5 000	
411. Det Statistiske Centralbyrå	Revisor	1 200		Kr. 600 er efterbevilgning for 1925—1926.
451. Medisinaldirek- toratet	Sekretær i reseptkontrollen 1 sekretær II	4 000	500	Antesipert alderstillegg av- satt. En assistent I med et al- derstillegg og et personlig tillegg av kr. 400 er sleift.
457. Apotekene	Midlertidig hjelpeassistent ved Universitetets kjemiske labo- ratorium B	3 600		Lønnen er foreløbig opført på Apotekavgiftsfondets budgett. Forslaget er forelagt Finansdeparte- mentet til videre behand- ling av lønnsatsen.
	Forelesere ved den farm. un- dervisning tilsammen	7 800		Lønnen til forelesere tils. kr. 7 800 er ny på dette budgett. Den er overført uforandret fra det farm. instituttets fond, som hittil har utredet dem.
458. Rikshospitalet og Kvinneklubben i Oslo	1 poliklinisk assistent	3 300		
	4 søstre à kr. 2 000	8 000		
	4 tjenestepiker à kr. 660	2 640		
	Universitetsamanuensis ved de medisinske universitetskli- nikkers medisinske laborato- rium		3 600	
	Oldfruen ved kvinneklubben ..		500	Personlig tillegg.
459. Kvinneklubben i Bergen	Maskinmester		1 200	4 anteciperte alderstillegg à kr. 300.
	Forvalter, regnskapsfører og kasserer		1 000	Foreløbig ekstragodtgjørelse eller til ekstrahjelp.
473. Statens sinnsyke- asyler	En pleierske ved Gaustad asyl	2 300		
	2 mannlige elever à kr. 2 300 og 2 kvinnelige elever à kr. 1 800 ved Rotvold asyl	8 200		
	4 pleiersker ved Rønvik asyl à kr. 2 300	9 200		
	Reservelæge ved Reitgjerdet asyl	7 500		
	Ny kontordame	1 800		
	Følgende stillinger ved den nyoprettede psykiatriske klinikk ¹⁾ :			
	Overlegen	kr. 2 400		
	Boligavsavn for over- legen	2 400		
		4 800		
	Overføres	266 840	19 900	

¹⁾ Foreløbig forslag fra Socialdepartementet. Saken vil bli behandlet på vanlig måte gjennom proposisjon
fremsett av Finansdepartementet.

Kapitelnummer og navn.	Embeds-, tjenestemenn m. v.	Utgift.		Anmerkninger.
		Løn- ninger.	Lønns- tillegg.	
		Kr.	Kr.	
	Overført	266 840	19 900	
	1 reservelæge	6 000		
	1 assistentlæge	4 000		
	1 kandidat	3 300		
	1 kasserer og regnskapsfører.	5 000		
	1 bestyrerinne og overpleierske	3 300		
	1 kjøkkenbestyrerinne	2 800		
	10 sykepleiersker à kr. 2000 ..	20 000		
	4 pleierskøelever à kr. 1 500.	6 000		
	6 pleiere à kr. 2 800	16 800		
	1 portner	2 600		
	1 maskinist	3 300		
	1 fyrbøter	2 500		
	8 piker à kr. 780	6 240		
482. Tuberkulosevese- net.	Ved Vensmoen sanatorium:			
	2 Sykepleiersker à kr. 2 300 ..	3 834		} Budgettert for 10 måneder.
	1 lærerinne à kr. 2 300	1 917		
	4 piker à kr. 600	2 000		
	1 dreng à kr. 2 000	1 667		
	Tillegg for bade- og strykepике ved Fredriksverns kystho- spital		240	
	Prest ved Troms kysthospital	500		
494. Forsorgen for vanføre.	Centralanstalten i Trondhjems- veien nr. 132 ¹⁾ :			
	1 overlæge	kr. 10 000		
	1 reservelæge	« 6 000		
	1 bestyrerinne	« 4 500		
	1 avd.søster	« 2 300		
	5 søstre à kr. 2 000	« 10 000		
	1 nattvakt	« 2 000		
	1 kjøkkenchef	« 2 800		
	7 kjøkken- og kli- nikkpiker m. v.	« 6 000		
	1 maskinist	« 3 500		
	1 fyrbøter	« 2 500		
	1 portner (vaktme- ster)	« 3 300		
	Reserverte alders- tillegg	« 1 900		
		54 800		
595. Pleiestiftelse for spedalske.	2 nattevakter		219	
614. Statens land- brukskjemiske kontrollstasjoner og frøkontrollan- stalter.	1 assistent	4 000		
	1 kontorassistent	2 600		
	Overføres	419 998	20 359	

¹⁾ Foreløbig forslag fra Socialdepartementet. Saken vil bli behandlet på vanlig måte gjennom proposisjon fremsatt av Finansdepartementet.

Kapitelnummer og navn.	Embeds-, tjenestemenn m. v.	Utgift		Anmerkninger.
		Løn- ninger.	Lønns- tillegg.	
	Overført	Kr. 419 998	Kr. 20 359	
643. Statens lærer- inneskole i hus- stell.	1 assistent	3 000		
711. Veidirektoratet.	Overingeniør B.		1 000	Oprykning fra avdelings- ingeniør A.
712. Veiadministra- sjon i distriktene.	2 fullmektiger II		400	Oprykning fra kontorist I.
721. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvese- net.	Overingeniør A.	12 000		Samtidig spares en gasje på kr. 10 000 i et annet kontor. 1 chaufførstil- ling, lønn kr. 4 000 inn- dras.
841. Tollvesenet.	2 forrettende tollkasserere ...		700	
	2 forrettende tollinspektører ..		200	
911. Hærens faste personell	Flyvevesenet:			
	1 premierløytnant innbeordret til våbenstaben		2 200	
	2 premierløytnanter (flyvere) i distriktstjeneste à kr. 1 800	3 600		
	4 sersjanter i distriktstjeneste, administrasjonsunderoffiserer ved flyveavdelingene og flyve- gruppene à kr. 800	3 200		
	3 mekanikersersjanter i di- striktstjeneste à kr. 800 ...	2 400		
	Mekanikertillegg for samme, 3 à kr. 200		600	
	2 opsynsmenn ved Sarpsborg befestninger à kr. 360	720		
913. Hærens øvelser	2 grunntillegg à kr. 1 800 for premierløytnanter (flyvere) i distriktstjeneste		3 600	
932. Norges Geogra- fiske Opmåling	Førsteassistent ved den foto- grafiske avdeling personlig tillegg		1 100	
		444 918	30 159	

Opgave over hvad der i 1926—27 påregnes innspar i forhold til 1925—26 ved inndragning av stillinger og lønnstillegg.

Budgetter vedkommende:		Overført kr. 536 000	
Utenriksdepartementet	ca. kr. 71 000 ¹⁾	Finansdepartementet	« 90 000
Kirke- og Undervisningsdept. «	« 170 000	Forsvarsdepartementet:	
Justisdepartementet	« 40 000	Hæren	« 274 000 ²⁾
Socialdepartementet	« 76 000	Marinen	« 135 000
Handelsdepartementet	« 27 000	Statsbanene	« 314 000
Landbruksdepartementet	« 100 000	Postvesenet	« 51 000
Arbeidsdepartementet	« 52 000	Telegrafvesenet	« —
	Overføres kr. 536 000		kr. 1400 000

¹⁾ Ved inndragning av stillinger og midlertidig ledighet. ²⁾ Heri inngår et beløp på kr. 67 000 som forutsettes innspar ved at forskjellige opprettholdte stillinger holdes vakante.

Budgettbilag J.

Gjenpart av Finansdepartementets foredrag av 6te januar 1926 angående avslutning av statsregnskapet for budgett-terminen 1924—25 (tillikemed den i foredraget inntatte general-ekstrakt av regnskapet).

Departementet tillater sig å innberette at statsregnskapet for budgetterminen 1ste juli 1924—30te juni 1925 nu er avsluttet og tilstillet Statsrevisjonen innen den ved Grunnloven bestemte tid. De ved kgl. resol. av 15de november 1872 og 8de september 1879 anordnede forklaringer til det avlagte statsregnskap er under utarbeidelse og vil overensstemmende med førstnevnte kgl. resol. bli utgitt i trykken og tilstillet Statsrevisjonen.

Efter det således avlagte statsregnskap tillater man sig å meddele nedenstående oversikt over inntekter og utgifter for budgetterminen 1924—25, sammenholdt med de gitte bevilgninger, samt derefter en oppgave over statskassens beholdninger og statsgjelden¹⁾ ved utgangen av samme termin.

Overensstemmende med det ved stortingets beslutning av 12te august 1924 bevilgede statsbudgett (ordinært og ekstraordinært budgett) for budgetterminen 1924—25 er i statsregnskapet for samme termin opført inntektsbevilgninger til samlet beløp kr. 574 881 000, hvorav vedkommende det ordinære budgett kr. 530 500 000 og vedkommende det ekstraordinære kr. 44 381 000 samt utgiftsbevilgninger til et like stort beløp med samme fordeling på de to budgetter.

Man hitsetter følgende sammenstilling av de i budgetterminen regnskapsførte inntekter og utgifter sammenholdt med de gitte bevilgninger.

¹⁾ Se budgettbilag E.

General-ekstrakt.

Inntekter.

1926

 St. prp. nr. 1.
Statsbudettet.

Inntektsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budget- bevilgninger for 1924-25.	Innestående bevilgninger fra tidligere terminer vedk. sær- fondene.	Forut op- tatte bevilgninger fra forrige termin vedk. særfondene.	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående bevilgninger vedk. særfondene.	Forut op- tatte bevilgninger vedk. sær- fondene.
	1	2	3	4		6	7
A. Ordinært budgett.							
L. Det kongelige hus m. v.	Kr. 3 100,00			Kr. 3 100,00	Kr. 3 114,38		
II. Stortinget og Statsrevisjonen.....	4 600,00			4 600,00	7 358,72		
III. Statsrådet og Regjeringen.....	233 200,00			233 200,00	356 948,42		
IV. Administrasjonsgrener under Utenriks- departementet:							
Kap. 1. Konsulatgebyrer.....	300 000,00			300 000,00	413 305,51		
— 2. Forskjellige inntekter vedrørende internasjonale forhold m. v.	1 000,00			1 000,00	7 676,62		
— 3. Norges Oplysningskontor for Næringsveiene	45 000,00			45 000,00	39 381,77		
Under hovedpost IV	346 000,00			346 000,00	460 363,90		
V. Administrasjonsgrener under Kirke og Undervisningsdepartementet:							
Kap. 1. Universitetet og andre vidensk. statsinstitusjoner	884 838,00			884 838,00	903 318,51		
— 2. Det høiere skolevesen	1 596 455,04			1 596 455,04	1 352 798,82		
— 3. Øvrige undervisningsanstalter.....	1 707 144,88			1 707 144,88	1 971 681,30		
— 4. Oplysningsvesenets fond	3 838 662,90	951 307,17		4 789 970,07	4 183 907,28	846 368,38	427,28
— 5. Det Nordlandske kirke- og skolefond	101 500,00	104 011,65	3 645,88	201 865,77	113 666,07	101 798,84	6 188,24
— 6. Prestegårdsfondet.....	203 720,00	46 490,50		250 210,50	224 623,51	23 660,50	
— 7. Pensjonsfondet for geistliges enker	310 388,00	3 891,15		314 279,15	313 005,80	2 336,79	
— 8. Jordavgiftsfondet	148 400,00			148 400,00	155 669,40		
— 9. Fisketiendefondet.....	193 000,00	89 368,98		282 368,98	203 988,30	90 534,70	
Under hovedpost V	8 984 108,82	1 195 069,45	3 645,88	10 175 532,39	9 422 658,99	1 064 699,21	6 615,52

59

Inntektsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924-25.	Innestående bevilgninger fra tidligere terminer vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger fra forrige termin vedk. sær-fondene.	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående bevilgninger vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger vedk. sær-fondene.
	1	2	3	4		5	6
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
VI. Administrasjonsgrener under Justis- og Politi-departementet:							
Kap. 1. Justisbygningen m. v.....	221 000,00			221 000,00	149 185,44		
— 2. Fengselsvesenet og tvangsarbeidsvesenet.....	1 818 800,00			1 818 800,00	1 923 880,36		
Under hovedpost VI	2 039 800,00			2 039 800,00	2 073 065,80		
VII. Administrasjonsgrener under Departementet for Sociale Saker:							
Kap. 1. Fabrikktilsynet.....	257 718,03			257 718,03	163 720,39		
— 2. Medisinalvesenet.....	6 021 980,00			6 021 980,00	6 780 658,53		
Under hovedpost VII	6 279 698,03			6 279 698,03	6 944 378,92		
VIII. Administrasjonsgrener under Departementet for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri:							
<i>A. Avdelingen for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri:</i>							
Kap. 1. Handel, Industri og Fiskeri.....	3 443 692,00			3 443 692,00	3 608 283,09		
— 2. Sjøfarten.....	416 200,00			416 200,00	720 026,63		
<i>B. Postavdelingen:</i>							
Kap. 1. Postvesenet.....	36 800 000,00			36 800 000,00	36 946 347,97		
— 2. Statens telegraf- og telefonlinjer.....	31 800 000,00			31 800 000,00	32 948 443,71		
Under hovedpost VIII	72 459 892,00			72 459 892,00	74 223 191,40		
IX. Administrasjonsgrener under Landbruks-departementet:							
Kap. 1. Landbruksvesen.....	1 342 595,00			1 342 595,00	1 541 852,88		
— 2. Statens skoger m. v.....	3 719 150,00	12 303,90		3 731 453,90	3 875 181,01	835,65	
— 3. Det civile veterinærvesen.....	25 000,00			25 000,00	19 027,73		
Under hovedpost IX	5 086 745,00	12 303,90		5 099 048,90	5 436 061,62	835,65	

X. Administrasjonsgrener under Departementet for de Offentlige Arbeider:

Kap. 1. Statsjernbanenes drift	100 048 900,00
— 2. Statens eiendommer i Narvik	26 000,00
— 3. Veivesenet	2 164 737,44
— 4. Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet	459 475,00
— 5. Drift av statens kraftverker og reguleringsanlegg	2 626 000,00

Under hovedpost X 105 325 112,44

XI. Administrasjonsgrener under Finans- og Tolldepartementet:

Kap. 1. Skatter:

Skatt på formue og inntekt	95 000 000,00
Skatt på utenlandske handelsreisende	100 000,00
Tollinntreder	130 000 000,00
Ekstraordinær inntekt av brennevinsomsætningen	0,00
Inntekt av A/S Vinmonopolets samlede vin- og brennevinsomsætning (jfr. innst. S. B. for 1925)	3 000 000,00
Brennevinsavgift	3 000 000,00
Etyleteravgift	100 000,00
Ølavgift	21 000 000,00
Avgift av den innenlandske tobakksdyrkning ..	10 000,00
Tobakkstempelavgift	13 000 000,00
Omsetningsavgift av chokolade og sukkervarer ..	9 000 000,00
Stempelavgift av dokumenter	9 000 000,00
Do. av spillekort	150 000,00
Arveavgift	6 000 000,00
Otteprocentskatt og tiendevogsledning	300,00
Departements- og rettsportler	4 000 000,00
Luksuskatt	4 100 000,00
Omsetningsavgift av kulsyreholdige alkoholfrie drikkevarer og fruktvin	1 800 000,00
Skatt av foræring på bevertningssteder	750 000,00

Kap. 2. Statseiendommer:

Jordeboksrettigheter	75 000,00
Landskyld og forpaktningavgift m. v.	20 000,00
Myntinnretningen på Kongsberg	6 051 875,00
Leieinntekterm. v. av Regjeringsbygningen, Paléet m. fl. statseiendommer i og utenfor Oslo ..	638 460,00
Leieinntekt av skattefogedboliger og lensmannsboliger	2 900,00

Overføres 296 798 535,00

100 048 900,00	98 835 496,46
26 000,00	28 559,98
2 164 737,44	2 180 787,44
459 475,00	447 953,58
2 626 000,00	3 470 970,34

105 325 112,44 104 963 767,80

95 000 000,00	104 312 995,85
100 000,00	279 399,50
130 000 000,00	129 792 222,74
0,00	0,00

3 000 000,00	6 140 000,00
3 000 000,00	1 615 292,08
100 000,00	63 747,25
21 000 000,00	20 869 868,06
10 000,00	0,00
13 000 000,00	15 587 517,08
9 000 000,00	8 857 828,47
9 000 000,00	8 456 245,07
150 000,00	107 984,00
6 000 000,00	8 481 065,35
300,00	1 146,43
4 000 000,00	3 757 309,08
4 100 000,00	3 573 998,18
1 800 000,00	965 905,22
750 000,00	2 512 989,42

75 000,00	75 490,11
20 000,00	30 498,20
6 051 875,00	5 197 293,17
638 460,00	516 951,27
2 900,00	4 202,50

296 798 535,00 321 199 949,03

Inntektsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924—25.	Innestående bevilgninger fra tidligere terminer vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger fra forrige termin vedk. sær-fondene.	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående bevilgninger vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger vedk. sær-fondene.
	1	2	3	4		6	7
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Kap. 3. Statskassens aktiver:							
Overført	296 798 535,00			296 798 535,00	321 199 949,63		
Vedvarende årlige inntekter av Statsgodsfondet...	90 000,00			90 000,00	95 638,70		
Avdrag på Statskassens utestående fordringer.....	844 600,00			844 600,00	609 005,61		
Renter av Statskassens utestående fordringer.....	838 200,00			838 200,00	669 135,93		
Utbytte av Statskassens aktier i Norges Bank.....	336 300,00			336 300,00	336 280,00		
Renter av kapitalen for Hovedjernbanens grunn...	21 800,00			21 800,00	25 064,54		
Renter av Hypotekbankens grunnfond.....	1 104 400,00			1 104 400,00	1 304 400,00		
Renter av Arbeiderbruk- og Boligbankens grunn-fond.....	270 000,00			270 000,00	270 000,00		
Renter av Småbruk- og Boligbankens grunnfond..	870 000,00			870 000,00	1 740 000,00		
Kap. 4. Forskjellige inntekter:							
Utbytte av Norges Bank etter lov av 23de april 1892 § 40.....	700 000,00			700 000,00	708 526,55		
Bøter, vrakgods m. v.....	2 000 000,00			2 000 000,00	2 040 826,36		
Godtgjørelse for innfordringer for fond under Kirkedepartementet m. v.....	30 000,00			30 000,00	27 869,08		
Refusjon fra fylkeskommuner og lensmannsdistrik-ter av lønninger til lensmenn.....	502 120,00			502 120,00	530 149,20		
Renter av Statskassens kontante beholdning.....	3 300 000,00			3 300 000,00	4 541 619,25		
Kap. 5. Renter av Statens reservefond m. v.:							
Renter av statens reservefond.....	1 100 000,00			1 100 000,00	1 151 536,65		
Renter av Statens skibsfond.....					1 023 296,77		
Under hovedpost XI	318 805 955,00			318 805 955,00	336 273 237,67		
XII. Administrasjonsgrener under Forsvars-departementet:							
A. Armestyrelsen:							
Kap. 1. Hæren.....	752 000,00			752 000,00	806 704,62		
— 2. Norges geografiske opmåling.....	186 200,00			186 200,00	206 910,90		

B. Marinestyrelsen:

Kap. 1. Marinen	230 000,00			230 000,00	265 463,07		
— 2. Sjøkadettkorpsets fonds renter	5 340,00			5 340,00	5 400,00		
— 3. Fyr- og merkevesenet	51 460,00			51 460,00	56 882,49		
— 4. Losvesenet	115 000,00			115 000,00	140 928,64		
— 5. Den tekniske skole i Karljohansvern	8 700,00			8 700,00	5 418,50		
Under hovedpost XII	1 348 700,00			1 348 700,00	1 487 708,22		
XIII. Tilinntekt av forskjellige kriseinstitusjoners overskud til delvis dekning av utgiftspost hovedpost XIII.....	154 000,00			154 000,00	150 674,34		
XIV. Renter og provisjon vedkommende for forskjellige kommunale elektrisitetsverkers lån av Nødlånets midler.....	3 258 125,00			3 258 125,00	783 713,17		
XV. Inntekt av den ekstraordinære formuesskatt til delvis dekning av utgiftene ved «Kriselånet» av 1921 i budgett-terminen 1924—1925							
XVI. Til inntekt av «Kullfondet».....	6 000 000,00			6 000 000,00	6 000 000,00		
XVII. Tilfeldige inntekter i almindelighet.....	170 963,71			170 963,71	3 604 009,78		
Sum ordinære inntekter	590 500 000,00	1 207 373,35	3 645,88	531 703 727,47	552 190 163,13	1 065 534,86	6 615,52
B. Ekstraordinært budgett.							
I. Distriktsbidrag til jernbaneanlegg.....	541 199,84			541 199,84	891 050,85		
II. Til inntekt av statslånemidler:							
Til dekning av utgifter ved:							
Jernbaneanlegg	28 959 800,16			28 959 800,16	31 182 032,43		
Regulering og utbygning av vannfall.....	10 380 000,00			10 380 000,00	9 701 040,29		
Telegraf- og telefonanlegg	4 500 000,00			4 500 000,00	11 616 866,59		
Kjøp av aktier i A/S Grong gruber.....					3 669,53		
	43 839 800,16			43 839 800,16	52 503 608,84		
III. Til inntekt av krigskonjunkturskatt ...					+ 341 738,46		

Inntektsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924-25.	Innestående bevilgninger fra tidligere terminer vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger fra forrige termin vedk. sær-fondene.	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående bevilgninger vedk. sær-fondene.	Forut op-tatte bevilgninger vedk. sær-fondene.
	1	2	3	4		5	6
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
IV. Til inntekt av Statskassens kontante beholdning.....					28 838,06		
Sum ekstraordinære inntekter.....	44 381 000,00			44 381 000,00	53 081 759,29		
Sum ordinære inntekter	530 500 000,00	1 207 373,35	3 645,88	531 703 727,47	552 190 163,13	1 065 534,86	6 615,52
Sum under statsbudgettet.....	574 881 000,00	1 207 373,35	3 645,88	576 084 727,47	605 271 922,42	1 065 534,86	6 615,52
C. Til inntekt av statskassens beholdning.....				31 973 886,03	11 061 533,44		
				608 058 613,50	616 333 455,86		

Utgifter.

5 — Statsbudgett.

1926

Utgiftsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924—25.	Fra tidligere terminer overførte bevilgninger.	Forut optatte beløp. (+).	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående ubenyttede bevilgninger.	Forut optatte beløp, å dekke av neste termins budgettbevilgninger.
	1	2	3	4		5	6
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
A. Ordinært budgett.							
I. Det kongelige hus m. v.:							
Kap. 1. Det kongelige hus	700 000,00			700 000,00	700 000,00		
— 2. De til Kongens disposisjon stillede statseierdommer	115 350,00	25 000,00		140 350,00	141 421,42		
Under hovedpost I	815 350,00	25 000,00		840 350,00	841 421,42		
II. Stortinget og Statsrevisjonen:							
Kap. 1. Stortinget	2 493 450,00	45 558,27	324 649,86	2 214 358,41	2 231 775,57	125 178,32	
— 2. Statsrevisjonen	839 300,00			839 300,00	922 067,77		
Under hovedpost II	3 332 750,00	45 558,27	324 649,86	3 053 658,41	3 153 843,34	125 178,32	
III. Statsrådet og Regjeringen:							
Kap. 1. Lønninger m. v.	3 883 994,02			3 883 994,02	3 863 040,09		
— 2. Kontorutgifter m. v. ved Regjeringens kontorer	1 008 688,00	4 550,09		1 013 238,09	1 167 838,24	4 550,09	
— 3. Utgifter ved Regjeringens rettssaker	85 000,00			85 000,00	105 643,08		
— 4. Utgifter ved kongelige og parlamentariske kommisjoner og komiteer m. v.	365 164,47	183 324,05	287 754,83	260 733,69	242 368,55	173 462,08	130 711,28
Under hovedpost III	5 342 846,49	187 874,14	287 754,83	5 242 965,80	5 378 889,96	178 012,17	130 711,28
IV. Administrasjonsgrener under Utenriksdepartementet:							
Kap. 1. Diplomatiske og konsulære anliggender	3 728 500,00	6 709,46		3 735 209,46	4 428 611,24	11 623,64	
— 2. Forskjellige utgifter vedrørende internasjonale forhold	404 420,00	6 000,00		410 420,00	458 221,57	33 765,55	
— 3. Norges Oplysningskontor for Næringsveiene	173 100,00	11 043,76		184 143,76	170 543,65	1 166,23	
Under hovedpost IV	4 306 020,00	23 753,22		4 329 773,22	5 057 376,46	46 555,42	

St. prp. nr. 1
Statsbudgett.

Utgiftsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924-25.	Fra tidligere terminer overførte bevilgninger.	Forut optatte beløp. (+).	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående ubenyttede bevilgninger.	Forut optatte beløp, å dekke av neste termins budgettbevilgninger.
	1	2	3	4	5	6	7
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
V. Administrasjonsgrener under Kirke- og Undervisningsdepartementet:							
Kap. 1. Geistlighet og kirker m. v.	6 732 252,00	787 600,52	3 645,88	7 516 206,64	7 133 192,80	795 756,80	6 188,24
— 2. Universitetet	3 274 868,34	337 389,99		3 612 258,33	3 477 397,28	304 633,78	
— 3. Videnskapelige, litterære og kunstneriske formål	826 315,00	177 392,81	19 544,94	984 162,87	719 260,51	279 871,14	16 943,61
— 4. Det høiere skolevesen	5 474 849,57	1 952 728,86	1 406,34	7 426 172,09	5 823 818,74	1 588 133,10	
— 5. Folkeskolevesenet	37 701 053,99	458 326,09		38 159 380,08	42 761 946,00	284 581,28	427,28
— 6. Industri- og husfidaskoler m. v.	454 610,00	69 124,73		523 734,73	490 919,10	44 388,11	
— 7. Folkeboksamlinger, skoleboksamlinger og folkeakademier	105 000,00	31 952,05	10 869,78	126 082,27	124 600,76	12 157,53	
— 8. Døve-, blinde- og åndssvakeskolene m. v.	1 726 876,00	186 451,60	15 113,87	1 898 213,73	1 869 103,96	55 248,61	
— 9. Arkivvesenet	234 013,31	41 845,97	128 369,99	147 489,29	288 930,97	23 783,14	149 788,40
— 10. Norges tekniske høiskole	1 489 551,94	631 882,94		2 121 434,88	1 760 785,09	321 551,69	
— 11. Det tekniske skolevesen	1 225 504,83	331 422,94		1 556 927,77	1 233 878,59	220 808,57	
— 12. Kommunale lavere handelsskoler m. v.	38 912,00	72 305,76		111 217,76	58 214,78	53 002,98	
— 13. Bergens museum m. v.	333 000,00			333 000,00	333 000,00		
— 14. Meteorologiske institusjoner m. v.	975 510,00	153 669,47		1 129 179,47	1 031 485,14	111 006,64	
— 15. Skolehjem for forsamte barn m. v.	1 213 120,58	2 700,00		1 215 820,58	1 391 087,21	800,00	1 670,00
— 16. Flytningsgodtgjørelse til tjenestemenn under Undervisningsavdelingen		5 000,00		5 000,00	6 773,44		
Under hovedpost V	61 805 437,56	5 239 793,73	178 950,80	66 866 280,49	68 504 394,37	4 095 723,37	175 017,53
VI Administrasjonsgrener under Justis- og Politidepartementet:							
Kap. 1. Rettspleien	4 774 400,00	52 237,12		4 826 637,12	4 893 687,76	30 425,73	
— 2. Påtalemyndigheten	225 200,00			225 200,00	240 001,15		
— 3. Politivesenet	1 844 000,00	5 000,00		1 849 000,00	2 102 560,87	5 000,00	
— 4. Godtgjørelse for utførelse av enkelte særlige forretninger samt bidrag til ekstraordinær kontorhjelp	42 300,00			42 300,00	48 162,50		
— 5. Forskjellige bidrag vedkommende rettsvesenet	342 600,00	28 024,30		370 624,30	473 007,25	26 700,00	
— 6. Utgifter vedkommende Justisbygningen i Oslo med flere eiendommer	117 000,00	27 000,00		144 000,00	159 808,76		

Kap. 7. Utgifter ved undersøkelse av lovovertrædelser, utførelse av benefererte saker og andre utgifter i justis- og politivesenets anliggender m. v.	2 892 000,00	30 157,05		2 922 157,05	3 160 705,82	91 691,05	
— 8. Civilforvaltningen	717 700,00			717 700,00	759 313,90		
— 9. Utgifter vedkommende vernepliktige civilarbeidere ...	90 000,00			90 000,00	88 549,92		
— 10. Norges Forsorgs- og Verneforbund	190 000,00			190 000,00	156 550,00		
— 11. Fengselsvesenet og tvangsarbeidsvesenet	4 766 820,00	92 837,01	133 798,48	4 725 858,53	5 275 180,47	83 240,45	
Under hovedpost VI	16 002 020,00	235 255,48	133 798,48	16 103 477,00	17 357 528,41	237 057,23	
VII. Administrasjonsgrener under Departementet for Sociale Saker:							
<i>A. Den almindelige afdeling m. v.</i>							
Kap. 1. Tilsyn med arbeide i fabrikker m. v.	365 588,35			365 588,35	366 749,96		
— 2. Arbeiderforsikring og arbeidsformidling	7 193 317,50			7 193 317,50	7 495 129,95		
— 3. Utgifter vedkommende loven om arbeidstvister	74 700,00			74 700,00	78 400,79		
— 4. Utgifter vedk. loven om industrielt hjemmearbeide ...	8 900,00			8 900,00	8 690,65		
— 5. Utgifter vedk. loven om minstelønn for underordnede handelsfolk	14 500,00			14 500,00	11 156,30		
— 6. Statistiske formål	401 055,00	171 608,43		572 663,43	513 866,81	76 399,45	460,63
— 7. Fattig- og omstreifervesenet	920 000,00			920 000,00	1 573 891,88		
— 8. Den norske Stats Småbruk (Arbeiderbruk-) og Boligbank	1 804 848,12	90 000,00		1 894 848,12	1 851 689,74	40 000,00	
— 9. Tilsynet med forsikringsselskaper m. v.	84 387,50			84 387,50	82 917,15		
— 10. Pensjonskassen for Statens tjenestemenn, Den norske Enkekasse og Statens Pensjonskasse	3 109 500,00			3 109 500,00	3 077 898,70		
— 11. Forskjellige formål	864 225,00	3 466 278,33		4 330 503,33	1 194 647,49	3 101 622,82	
<i>B. Medisinalavdelingen.</i>							
Kap. 1. Sinnsykevesenet	8 491 500,00	1 474 291,55	1 079 237,96	8 886 553,59	11 731 285,03	877 719,90	2 302 246,65
— 2. Motarbeidelse av tuberkulosen	4 533 235,00	268 932,63	513 815,93	4 288 351,70	5 597 165,24	136 418,87	1 291 591,78
— 3. Rikshospitalet og Kvinneklubben i Oslo	3 085 300,00	139 990,29	29 714,76	3 195 575,53	4 418 888,95	84 500,36	795 547,63
— 4. Karanteneanstalter, alkoholistanstalter m. v.	1 331 650,00	615 108,99	98 000,00	1 848 758,99	1 816 338,83	482 068,63	7 761,23
— 5. Det offentlige lègevesen	2 367 000,00			2 367 000,00	2 318 038,46	5 000,00	
— 6. Anstalter for spedalske m. v.	337 000,00			337 000,00	334 559,97		
— 7. Skyssgodtgjørelse til læger og jordmødre m. fl., bidrag til jordmødres lønninger m. v.	1 417 980,00	821 429,67		2 239 409,67	2 231 668,20	67 590,79	
Under hovedpost VII	36 404 686,47	7 047 639,89	1 720 768,65	41 731 557,71	44 702 984,10	4 871 320,82	4 397 607,92
VIII. Administrasjonsgrener under Departementet for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri:							
<i>A. Avdelingen for Handel, Sjøfart, Industri og Fiskeri.</i>							
Kap. 1. Handel	86 934,00	217 541,79	4 270,00	300 205,79	74 712,88	209 726,39	
— 2. Justervesenet	82 517,50	56 960,44		139 477,94	79 130,72	58 082,14	
Overføres	169 451,50	274 502,23	4 270,00	439 683,73	153 843,60	267 808,53	

Utgiftsposter.	Bevilgning:				Overført til næste termin:		
	Budget- bevilgninger for 1924—25.	Fra tidligere terminer overførte bevilg- ninger.	Forut- optatte beløp. (+).	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).	Regnskap.	Inne- stående ubenyttede bevilg- ninger.	Forut op- tatte beløp, å dekke av næste ter- mins bud- gjetbevilg- ninger.
	1	2	3	4	5	6	7
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført	169 451,50	274 502,23	4 270,00	439 683,73	153 843,60	267 808,53	
Kap. 3. Sjøfarten	1 033 620,00			1 033 620,00	1 576 871,25		
— 4. Sjømanns- og maskinistiskoler m. v.	383 100,00			383 100,00	381 094,16		
— 5. Den industrielle eiendomsrett	578 000,00	27 182,43		605 182,43	594 343,73		
— 6. Bergvesenet	92 000,00			92 000,00	89 572,08		
— 7. Norges geologiske undersøkelse	116 800,00	11 574,71		128 374,71	121 351,67	6 988,75	
— 8. Kongsberg Sølvverk	1 965 000,00	90 198,29		2 055 198,29	2 489 501,99	74 904,30	
— 9. Lån til A/S Grong gruber	110 000,00	55 760,24		165 760,24	140 000,00	25 760,24	
— 10. Foranstaltninger til nasjonal selvhjelp på det indu- strielle område	2 682 000,00		79 069,11	2 602 930,89	2 569 728,00	25 000,00	84 762,42
— 11. Bevilgninger til håndverk og industri	30 200,00	32 379,80		62 579,80	30 200,00	32 379,80	
— 12. Saltvannsfiskeriene	1 524 441,76	707 134,70		2 231 576,46	1 595 279,84	187 555,85	
— 13. Havnevesenet	2 924 814,58	362 805,64		3 287 620,22	3 502 700,61		165 710,17
— 14. Forskjellige formål	42 000,00	3 500,00		45 500,00	42 000,00	3 500,00	
B. Postavdelingen.							
Kap. 1. Postvesenet	35 741 100,00	101 441,24	55 997,25	35 786 543,99	34 853 329,66	477 943,21	9 687,9
— 2. Telegrafvesenet	31 484 800,00	2 072 931,57	279 237,76	33 278 493,81	31 750 465,93	1 822 982,44	480 860,20
— 3. Understøttelse av privat dampskibsfart	8 000 000,00	751 581,66		8 751 581,66	8 172 965,81	567 678,18	
— 4. Skyss- og turistvesenet	300 000,00			300 000,00	233 496,43		
Under hovedpost VIII	87 177 327,84	4 480 993,51	418 574,12	91 249 747,23	88 297 244,76	3 492 501,30	741 020,71
IX. Administrasjonsgrener under Landbruks- departementet:							
Kap. 1. Landbruksvesen	9 753 436,00	2 485 919,68	2 634 079,06	9 555 276,62	7 841 301,61	2 087 733,45	163 904,51
— 2. Norges landbrukshøjskole	1 628 913,00	175 745,72		1 814 658,72	1 776 879,25	98 987,42	
— 3. Senknings- og uttappingsarbeider i jordbrukets interesse	250 000,00	53 625,80		303 625,80	153 070,00	150 555,80	
— 4. Statens skoger	2 900 804,00	691 258,83		3 592 062,83	3 213 299,55	355 055,45	
— 5. Privat skogskjøtsel	749 956,75	152 125,70	505,74	901 576,71	748 999,40	134 570,93	
— 6. Finnmark skogfond	84 050,00	12 303,90		96 353,90	86 487,52	835,65	
— 7. Fjellstøene	34 500,00	53 852,14		88 352,14	40 530,61	41 561,53	

Kap. 8. Det civile veterinærvesen	871 646,67	323 537,13		1 195 183,80	1 068 572,92	151 751,71	9 230,00
— 9. Utskiftningsvesenet	1 399 850,00	551 618,16		1 951 468,16	1 492 885,52	485 238,31	
— 10. Ferskvannsfiskerienes fremme	140 000,00	22 723,80		162 723,80	138 380,51	16 433,33	
— 11. Rendriften	62 400,00	15 625,00		78 025,00	46 104,88	27 100,00	507,24
— 12. Forskjellige formål	700,00			700,00	600,00		
Under hovedpost IX	17 886 256,42	4 488 335,86	2 634 584,80	19 740 007,48	16 607 111,77	3 549 823,58	173 641,75
X. Administrasjonsgrener under Departementet for de Offentlige Arbeider:							
Kap. 1. Statsjernbanenes drift	95 752 500,00	14 092 611,68		109 845 111,68	97 441 555,01	10 062 349,85	55 031,34
— 2. Til fremme av jernbaneanlegg							
— 3. Jernbaneundersøkelser	134 000,00	13 419,49		147 419,49	162 461,86		14 224,39
— 4. Tilsyn og vedlikehold av statens eiendommer i Narvik	6 700,00			6 700,00	6 443,34		
— 5. Veivesenet	13 363 854,94	597 795,49	9 232 664,06	4 728 986,37	15 101 124,09	509 022,18	10 833 594,74
— 6. Vassdrags- og elektrisitetsvesenet	2 303 500,00	974 866,43		3 278 366,43	2 676 895,80	529 990,15	
— 7. Drift av statens kraftverker og reguleringsanlegg	1 523 100,00	597 161,64		2 120 261,64	744 906,18	805 177,39	2 709,80
Under hovedpost X	113 083 654,94	16 275 854,73	9 232 664,06	120 126 845,61	116 133 386,28	11 906 539,57	10 905 560,27
XI. Administrasjonsgrener under Finans- og Tolldepartementet:							
Kap. 1. Skattevesenet	9 250 565,00	9 186,15		9 259 751,15	12 243 239,77	900,00	
— 2. Tollvesenet	10 487 088,00	1 804 902,43		12 271 990,43	10 455 028,75	1 912 626,69	
— 3. Utgifter ved stemplet papir og stempelmerker samt ved stemplingen av spillekort	182 300,00			182 300,00	167 646,79		
— 4. Kontrollen med brennevins-, etyleter- og øltilvirkningen	100 000,00			100 000,00	107 138,87		
— 5. Kontrollen med tobakk-, chokolade og sukkervarebeskatn.	158 500,00			158 500,00	219 606,78		
— 6. Myntinnretningen på Kongsberg	477 000,00			477 000,00	323 318,64		
— 7. Forskjellige statseiendommer under Finansdepartementets administrasjon	633 515,00	191 308,92		824 823,92	740 593,97	116 882,56	1 500,00
— 8. Pensjoner m. v.	1 764 865,00	5 964,09		1 770 829,09	1 679 577,20		
— 9. Statsgjelden	82 825 897,00			82 825 897,00	98 432 102,77		
— 10. Innkjøp av jernbaneaktier		1 887,49		1 887,49			
Under hovedpost XI	105 859 730,00	2 013 249,08		107 872 979,08	124 368 253,54	2 029 709,25	1 500,00
XII. Administrasjonsgrener under Forsvarsdepartementet:							
A. Armestyrelsen.							
Kap. 1. Hærens faste personell	12 341 950,00	2 936,65		12 344 886,65	12 372 842,52	2 727,49	
— 2. Hærens undervisningsanstalter	1 831 200,00	34 710,73	1 392,78	1 864 517,95	1 837 104,52	25 010,00	
Overføres	14 173 150,00	37 647,38	1 392,78	14 209 404,60	14 209 947,04	27 737,49	

Utgiftsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til næste termin:	
	Budgetbevilgninger for 1924—25.	Fra tidligere terminer overførte bevilgninger.	Forut optatte beløp. (+).	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående ubenyttede bevilgninger.	Forut optatte beløp, å dekke av næste termins budgettbevilgninger.
	1	2	3	4		5	6
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført	14 173 150,00	37 647,38	1 392,78	14 209 404,60	14 209 947,04	27 737,49	
Kap. 3. Hærens øvelser i 1924 (tillegg m. v.)	1 730 600,00	170 517,44	9 660,48	1 891 456,96	1 744 851,17	177 076,18	
— 4. Hærens forpleining, forsyning og utrustning m. v....	14 632 600,00	1 504 732,63	184 499,95	15 952 832,68	15 389 265,87	1 125 192,27	234 602,84
— 5. Garnisonssteder, befestninger og ekserseplasser	1 304 150,00	179 456,19	67 922,94	1 415 683,25	1 331 463,94	185 683,06	59 738,90
— 6. Forskjellige utgifter	1 364 000,00	102 063,18		1 466 063,18	1 454 776,00	83 000,00	
— 7. Ekstraordinært	137 100,00	570 275,00	310 323,08	397 051,92	283 792,53	412 435,61	299 176,22
— 7 a. Til dekning av utgifter ved ekstraordinære forfeininger		37 716,90	6 413,74	31 303,16	9 550,81	21 361,31	
— 7 b. Til foreløbig dekkelse av utgifter vedrørende våbenøvelsene i kvartalet april—juni		760 000,00		760 000,00		760 000,00	
— 7 c. Evakuering av Nedre Akershus m. v.		860 484,20		860 484,20	362 902,79	497 581,41	
— 8. Utgifter utenfor hæren	685 000,00	4 439,19		689 439,19	645 758,66	1 055,80	
— 9. Norges geografiske Opmåling	1 245 000,00	4 045,67		1 249 045,67	1 251 710,79	4 100,31	
B. Marinestyrelsen.							
Kap. 1. Faste lønninger og tillegg	5 761 700,00	183 339,14		5 945 039,14	5 664 294,57	28 456,24	
— 2. Marinens skoler	401 810,00	17 497,90		419 307,90	363 655,66	10 334,90	
— 3. Øvelser, tokter m. v.	1 280 000,00	150 312,02		1 430 312,02	1 636 923,42	75 819,61	12 878,19
— 4. Marinens materiell m. v.	4 683 824,00	2 210 837,14	13 314,74	6 881 346,40	5 775 637,07	1 525 985,06	150 232,17
— 5. Sjøkadettkorpsets fonds renter	5 340,00			5 340,00	5 400,00		
— 6. Fyr- og merkevesenet	3 437 400,00	1 335 724,03	1 179,96	4 771 944,07	3 809 766,12	1 043 351,38	
— 7. Redningsvesenet	43 080,00			43 080,00	43 135,75		
— 8. Losvesenet	264 350,00			264 350,00	255 440,92		
— 9. Den tekniske skole i Karljohansvern	48 150,00	200 000,00		248 150,00	63 150,96		9 295,00
C. Den civile luftfart	14 400,00	13 135,00		27 535,00	10 388,20	12 486,70	
Under hovedpost XII	51 211 654,00	8 342 223,01	594 707,67	58 959 169,34	54 311 812,27	5 991 657,33	765 923,32

XIII. Administrasjonsutgifter ved forskjellige kriseinstitusjoner (med undtagelse av Statens prisdirektorat)	154 000,00			154 000,00	150 674,34		
XIV. Avsetning til «Sjømannsfondet»	700 000,00	285 295,00		985 295,00	545 965,00	439 330,00	
XV. Refusjon til postvesenet av utgifter ved befordring av portofri post	3 500 000,00			3 500 000,00	3 500 000,00		
XVI. Avsetning til dekning av dyrtidstillegg m. v.	8 324 000,00			8 324 000,00	11 991 657,95		4 000 000,00
XVII. Til dekning av utgifter i anledning av den av Stortinget under 6te desember 1923 be- sluttede statsstøtte til nødlidende kom- munale kraftverk i 1923—1924	3 250 000,00			3 250 000,00	1 084 440,60	2 165 559,40	
XVIII. Til delvis dekning av forskudd som i tid- ligere budgetttermin er ydet til offent- lige nødsarbeider	5 000 000,00			5 000 000,00			
XIX. Til dekning av underskudd i statsregnska- pet for 1922—1923	4 000 000,00			4 000 000,00			
XX. Tilfeldige utgifter i almindelighet	2 344 266,28			2 344 266,28	1 261 471,15		
Sum ordinære utgifter	530 500 000,00	48700 825,92	15526 453,27	563 674 372,65	563 248 455,72	39 128 967,76	21 290 982,78
B. Ekstraordinært budgett.							
I. Jernbaneanlegg	29 501 000,00			29 501 000,00	32 073 083,28		
II. Regulering og utbygning av vannfall	10 380 000,00			10 380 000,00	9 701 040,29		
Overføres	39 881 000,00			39 881 000,00	41 774 123,57		

Utgiftsposter.	Bevilgning:				Regnskap.	Overført til neste termin:	
	Budgett-bevilgninger for 1924—25.	Fra tidligere terminer overførte bevilgninger.	Forut optatte beløp. (+).	Samlet bevilgning (1 + 2 + 3).		Innestående ubenyttede bevilgninger.	Forut optatte beløp, å dekke av neste termins budgettbevilgninger.
	1	2	3	4		6	7
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført	39 881 000,00			39 881 000,00	41 774 123,57		
III. Telegraf og telefonanlegg	4 500 000,00			4 500 000,00	11 616 866,59		
IV. Forskjellige tidligere bevilgede ekstraordinære foranstaltninger					+ 309 230,87		
V. Til forandringer av Hortens tørrdokk ...		3 240,85		3 240,85	3 240,85		
Sum ekstraordinære utgifter	44 381 000,00	3 240,85		44 884 240,85	53 085 000,14		
Sum ordinære utgifter	530 500 000,00	48 700 825,92	15 526 453,27	563 674 372,65	563 248 455,72	39 128 967,76	21 290 982,78
Sum av utgifter under statsbudettet ¹⁾	574 881 000,00	48 704 066,77	15 526 453,27	608 058 613,50	616 333 455,86	39 128 967,76	21 290 982,78

¹⁾ Med hensyn til de ovenanførte fra regnskapet for 1923—1924 optatte ubenyttede utgiftsbevilgninger samt de fra budgетtterminen 1925—1926 overførte bevilgninger bemerkes, at der foruten disse ytterligere var til disposisjon forskjellige restbevilgninger og avsetninger til jernbaueanlegg m. v., hvorom henvises til den trykte regnskapsoversikt, ekstraordinært utgiftsbudgett samt anhang III: Deposita og fonds. Regnskapsresultatene for de enkelte titler under statsbudettet er meddelt i den trykte «Oversikt» over statsregnskapet. Derimot vil de i tidligere oversikter på høire side anførte nærmere forklaringer overensstemmende med forslag fra den nedsatte budgett- og regnskapskomite bli medtatt i anhanget til oversikten.

Idet man derefter går over til nærmere å omhandle de regnskapsmessige resultater, skal man gjøre opmerksom på, at der foruten de i statsregnskapet optatte, fra terminen 1923—1924 overførte ubenyttede restbevilgninger ytterligere hadde til disposisjon for-

skjellige restbevilgninger og avsetninger til jernbaneanlegg og vannfallsutbygninger m. v., hvorom henvises til den trykte regnskaps-oversikt for nevnte termin (ekstraordinært utgiftsbudgett samt anhang III, deposita).

Ifølge den foran meddelte opgave har statsinntektene — beløpene her og nedenfor angitt i runde summer — utgjort:

a) Vedkommende det ordinære budgett	kr.	552 190 000
altså i forhold til den foranførte bevilgning	€	530 500 000
et mer beløp av	kr.	21 690 000
<hr/>		
b) Vedkommende det ekstraordinære budgett	kr.	53 082 000
altså i forhold til bevilgningssummen	€	44 381 000
et mer beløp av	kr.	8 701 000
<hr/>		
Tilsammen for begge budgetter et mer beløp av	kr.	30 391 000

I nedenstående opgave er sammenholdt resultatene (inntekt og utgift) av enkelte av Statens administrasjonsgrener:

	Bevilgning. Kr.	Regnskap. Kr.
Statsskogenes drift:		
Inntekt	3 446 000	3 580 900
Utgift	2 076 500	2 033 800
	+ 1 369 500	+ 1 547 100
Statsjernbanenes drift:		
Inntekt	100 048 900	98 835 500
Utgift	109 845 100	107 448 800
	÷ 9 796 200	÷ 8 613 300
Postvesenet:		
Inntekt	36 800 000	36 946 300
Utgift	35 786 500	35 321 500
	+ 1 013 500	+ 1 624 800
Telegraf- og telefonvesenet (ordinært budgett):		
Inntekt	31 800 000	32 948 400
Utgift	33 278 500	33 092 500
	÷ 1 478 500	÷ 144 100
Kongsberg Sølvverk og dets skogvesen:		
Inntekt	2 127 000	2 168 600
Utgift.	2 055 200	2 564 400
	+ 71 800	÷ 395 800

Statsbudgett. Budgettblag.

Det bemerkes, at i foranstående sammenstilling er i de anførte utgiftsbevilgninger medregnet de fra budgetterminen 1923—1924 overførte ubenyttede bevilgninger. I regnskapsbeløpene har man medtatt lignende bevilgninger, som er overført til inneværende budgettermin, idet disse må forutsettes senere i sin helhet å komme til anvendelse.

Av inntektspostene bortsett fra de ovenanførte har især følgende gitt mer enn anslått:

Konsulatgebyrer	kr.	113 000
Skatt på formue og inntekt «		9 313 000
Skatt på utenlandske handelsreisende	«	179 000
Inntekt av Vinmonopolets samlede vin- og brennevinsomsetning (jfr. Innst. S. B for 1925)	«	3 140 000
Tobakkstempelavgift	«	2 587 000
Arveavgift	«	2 481 000
Skatt på fortæring på bevertningsstedene	«	1 763 000
Renter av statskassens kontante beholdning	«	1 242 000
Renter av Statens skibsfond	«	1 023 000
(intet anslått)		
Tilfeldige inntekter i almindelighet	«	3 433 000

Følgende inntektsposter har især gitt mindre enn anslått:

Tollintrader	«	208 000
Brennevinsavgift	«	1 385 000
Ølavgift	«	130 000
Omsetningsavgift avokolade og sukkervarer	«	142 000
Stempelavgift av dokumenter	«	544 000
Departements- og rettsportler	«	243 000
Luksusskatt	«	526 000

Omsetningsavgift av kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer	kr.	834 000
Myntinnretningen på Kongsberg	«	855 000
Leieinntekter m. v. av Regjeringsbygningen m. fl. eiendommer	«	122 000
Avdrag på statskassens utestående fordringer	«	236 000
Renter av statskassens utestående fordringer	«	169 000
Renter og provisjon vedkommande forskjellige kommunale elektrisitetsverkers lån av Nødsånets midler	«	2 474 000

Statsutgiftene har i budgetterminen utgjort:

a) Vedkommende det ordinære budgett	kr.	563 249 000
altså i forhold til foranførte sum av utgiftsbevilgninger	«	530 500 000
et mer beløp av	kr.	32 749 000
b) Vedkommende det ekstraordinære budgett	«	53 085 000
eller i forhold til bevilgningssummen	«	44 381 000
et mer beløp av	kr.	8 704 000
Tilsammen et mer beløp av	kr.	41 453 000

Foruten de foran omhandlede overskridelser vedkommende enkelte større administrasjonsgrener m. v. har der især på følgende budgettposter medgått mer enn bevilget:

Hovedpost II, Kap. 1.	Stortinget og Statsrevisjonen	kr.	143 000
— III, « 2.	Kontorutgifter m. v. ved Regjeringens kontorer	«	159 000
— III, « 4.	Utgifter ved kongelige og parlamentariske kommisjoner m. v.	«	188 000
— IV.	Utenriksbudgett	«	774 000
— V, « 2.	Universitetet	«	170 000
« 5.	Folkeskolevesenet	«	4 887 000
« 15.	Skolehjem for forsømte barn	«	174 000

Statsbudgett. Budgettblag.

Hovedp. VI, Kap. 3.	Politivesenet	kr.	258 000
« 5.	Forskjellige bidrag vedkommende rettsvesenet	«	130 000
« 7.	Utgifter ved undersøkelse av lovovertrædelser m. v.	«	330 000
« 11.	Fængselsvesenet og tvangsarbeidsvesenet	«	632 000
— VII A, « 2.	Arbeiderforsikring og Arbeidsformidling	«	300 000
— VII A, « 7.	Fattig- og omstreifervesenet	«	654 000
— VII B, « 1.	Sinnssykevesenet	«	1 420 000
« 2.	Tuberkulosevesenet	«	154 000
« 3.	Rikshospitalet	«	512 000
« 4.	Karanteneanstalter m. v.	«	442 000
— VIII A, « 3.	Sjøfarten	«	543 000
— IX, « 1.	Landbruksvesen	«	209 000
— XI, « 1.	Skattevesenet	«	2 984 000
« 9.	Statsgjelden	«	15 600 000
— XII A, « 1-8.	Hæren	«	456 000
« 1-4.	Marinen	«	242 000

Det tilføies, at der ved beregning av ovenanførte merutgifter er tatt hensyn til overførte utgiftsbevilgninger m. v. således som nærmere forklaret side 74.

Som foran anført viser regnskapet for inntektenes vedkommende et merbeløp i forhold til bevilgningene av kr. 30 391 000 og for utgiftenes vedkommende et merbeløp av

hvorved fremkommer et underskudd av

motsvarende forskjellen mellom:

Inntekter kr. 605 272 000
og utgifter « 616 334 000

kr. 11 062 000

Ved budgetterminens begynnelse påhvile der statskassens beholdning forskjellige fra terminen 1923—24 overførte ubenyttede utgiftsbevilgninger, utgjørende efter foretatt beriktigelse kr. 47 497 000, hvori imidlertid kom til fradrag forskjellige overskridelser, som var forutsatt dekket av senere termins bevilgninger til beløp — ifølge beriktigelse — kr. 15 523 000, altså netto påhvilende beholdningen kr. 31 974 000. Ved utgangen av budgetterminen 1924—25 er der til følgende termin overført ubenyttede utgifts-

bevilgninger til beløp kr. 38 063 000, hvori kommer til fradrag overførsel av lignende overskridelser med kr. 21 284 000, altså netto overført kr. 16 779 000. Ved budgetterminens utløp påhvile der således statskassens beholdning en sum av utgiftsbevilgninger som var kr. 15 195 000 mindre enn ved budgetterminens begynnelse.

Utenom de ovennevnte til terminen 1925—26 overførte ubenyttede bevilgninger hadde ved budgetterminens utgang ytterligere til rådighet forskjellige restbevilgninger og avsetninger til jernbaneanlegg og vannfallsutbygginger m. v. Disse bevilgninger, hvorom nærmere opplysninger vil bli meddelt i den trykte oversikt over statsregnskapet med anhang, påhvile imidlertid ikke statskassens beholdning, idet de dekkes ved ekstraordinært tilveiebragte midler.

Som foran omhandlet utgjorde det regnskapsmessige underskudd for budgetterminen kr. 11 062 000. Tas imidlertid hensyn til den ovenanførte forminskning av beløpet av de i statskassen innstående utgiftsbevilgninger med kr. 15 195 000, utkommer som overskudd kr. 4 133 000.

Statskassens beholdning utgjorde ved budgetterminens begynnelse ÷ kr. 38 851 000. I terminen er den kreditert for kr. 94 657 000, hvorav kr. 93 836 000

utgjør inndragne midler av statslån, som i henhold til Stortingets bemyndigelse er optatt til styrkelse av beholdningen, og kr. 800 000 tilbakebetaling fra Tyskland av interneringsutgifter under krigen. Derimot er beholdningen debitert for kr. 42 644 000, hvorav for det regnskapsmessige underskudd i terminen kr. 11 062 000, for kr.

883 000 der er avskrevet som tap på bankinnskudd hos Søndenfjeldske Privatbank samt for kr. 30 672 000, utgjørende sperrede innskudd i forskjellige banker. Ved budgetterminens utløp utgjorde således Statskassens beholdning kr. 13 162 000. Jfr. nedenfor den ved statsregnskapets avslutning opgjorte balanse.

BALANSE

Norges Bank	kr. 18 776 218,63
Finansdepartementets utenlandske kommisjonærer	« 119 805 676,23
Innenlandske banker . . .	« 2 088 012,16
Verdipapirer	« 10 566 555,19
Beholdning av skillemynt på Akershus m. fl. steder	« 13 535 559,14
Oppebørselsbetjenter m. fl.	« 57 929 851,38
	kr. 222 701 872,73
Restanser	« 93 363 412,49 ¹⁾
Forskudd	« 85 005 204,63
	<u>kr. 401 070 489,85</u>

Deposita og fonds	kr. 387 908 558,82
Statskassens beholdning .	« 13 161 931,03

kr. 401 070 489,85

Med hensyn til de i balansen opførte beholdninger skal departementet bemerke, at de for enkeltes vedkommende ikke angir det den 30te juni forhåndenværende faktiske forhold. Da der nemlig ved en budgettermins kalendermessige utgang regelmessig vil henstå ueffektuert en betydelig del av de budgetterte utgifter, likesom på den annen side en betydelig del av de anslåtte inntekter ennå ikke er innflytt i statskassen, befølges med hensyn til statsregnskapet den fremgangsmåte, at det holdes åpent også en lengere tid efter bud-

getterminens kalendermessige utløp til optagelse av de omhandlede inn- og utbetalinger. En følge av dette forhold er derfor, at den ovenanførte regnskapsmessige beholdning ved utgangen av budgetterminen 1924—25 ikke faller sammen med den den 30te juni 1925 tilstedeværende beholdning.

Forøvrig skal man angående samtlige i ovenstående balanse anførte poster henvise til de nærmere opplysninger, som vil bli meddelt i den trykte oversikt over statsregnskapet (anhang I—III).

¹⁾ Herav restanser av ordinær statsskatt (utlignet på inntektsåret 1923 og tidligere år) kr. 47 690 000 og krigskonjunkturskatt kr. 28 424 000. Disse restanser var efter telegrafoppgjør pr. 31te desember 1925 gått ned til henholdsvis kr. 40 564 000 og kr. 23 558 000. Av den utlignede statsskatt for 1925—26, ifølge telegrafoppgjør kr. 112 400 000, var pr. 31te desember 1925 inngått til oppbørselsbetjentene kr. 56 308 000 hvorefter der pr. nevnte dag skulde utestå som restanser kr. 56 092 000.

Finanskomiteens innstilling om statsbudgettforslaget 1926—27.

(1926).

Innstilling fra finanskomiteen inneholdende foreløbige uttalelser om statsbudgettforslaget.

(St. prp. nr. 1 med tilleggsproposisjoner samt finansministerens supplerende uttalelser i Stortinget den 14de januar 1926).

Til Stortinget.

Komiteen skal herved fremkomme med enkelte uttalelser vedkommende statsbudgettforslaget for 1926—27 og finansministerens supplerende uttalelser i stortingsmøte den 14de januar. Det bemerkes at det fremlagte statsbudgettforslag ikke omfatter utgifter og inntekter vedkommende administrasjonen av Svalbard, hvorom særskilt forslag senere vil bli fremlagt.

1. Budgettets og statsregnskapets form.

Budgettet er opstillet i det vesentligste overensstemmende med det i statsbudgettet for inneværende termin benyttede system, som bygger på den av Statens budgett- og regnskapskomite i 1924 avgitte innstilling angående ny budgетtopstilling (se statsbudgettproposisjonen 1925, side 3—5).

Som for inneværende termin er under «Kapitalutgifter» alene opført utgifter til statens anleggsvirksomhet (jernbane- og telegrafanlegg og regulering av vannfall) samt avdrag på statsgjelden.

Under «Driftsinntekter» avsnitt B, Overskudd av statens forretningsdrift og fond, har man i år medtatt Hærens fabrikker og Marinens hovedverft, hvis budgetter for neste termin er opstillet netto, således som av budgett- og regnskapskomiteen foreslått.

Når nettobudgетteringen ved forrige

budgettforelegg ikke var gjennomført for hærens og marinens fabrikker og verfter skyldtes det den knappe tid der dengang var levnet til utarbeidelsen av budgettene. Det samme gjalt de under Landbruksdepartementet hørende provianteringsvirksomheter. Herom opplyses i forelegget at man har etterkommet en henstilling fra Landbruksdepartementet om at disse virksomheter, som for tiden er organisert som midlertidige, ikke medtas i statsbudgettet, sålenge spørsmålet om deres bibehold og eventuelle organisasjon ikke er avgjort.

Med hensyn til «Overskudd av Kirkedepartementets fond» bemerkes at budgett- og regnskapskomiteen (nedenfor kalt regnskapskomiteen) i innstilling I foreslo en ordning, hvorefter fondenes hele nettoavkastning skal opføres på statsbudgettets inntektsside, mens alle utgifter vedkommende geistlighet, kirke- og skolevesen, skal medtas direkte på statsbudgettets utgiftsside. Dette forslag blev ved budgетtopstillingen for 1925—26 kun delvis gjennomført, da Kirkedepartementet fant at den foreslåtte ordning vilde medføre forskjellige vanskeligheter av bl. a. regnskapsmessig art. I den foreliggende budgettproposisjon er imidlertid vedkommende budgetter under Kirkedepartementet opstillet på den av regnskapskomiteen foreslåtte måte. Finansdepartementet bemerker i denne forbindelse, at overgangen fra den ifjor for de omhand-

lede fond befulgte oppstillingsmåte til den nu benyttede budgetteringsform medfører en ikke ubetydelig stigning av statsbudgettets utgifts- og inntektsside.

Departementet henleder derefter oppmerksomheten på, at man i det for næste termin fremlagte budgettetkast har forandret kapitelnummerne for enkelte utgifts- og inntektsposter. Også forøvrig er der i forhold til inneværende termins budgett foretatt forskjellige mindre endringer av formell art, delvis efter forslag av regnskapskomiteen.

I «Finansinnstillingen» for 1925 uttalte nærværende komite sin tilslutning til regnskapskomiteens (innst. I) forslag om at de foreslåtte bevilgningers «budgетtrettlige karakter» tydelig bør presiseres i selve budgettforelegget. Imidlertid har budgett- og regnskapskomiteen nu i sin nedennevnte innstilling II gått et skritt videre, idet den har henstillet til overveielse, at der søkes utarbeidet et fullstendig bevilgningsreglement, som fastsetter nærmere bestemmelser med hensyn til «anslagsbevilgninger», «overførbare» bevilgninger, dekning av merutgifter, amortisasjon av underskudd i statsregnskapet m. v.

Finansdepartementet finner for sitt vedkommende, at der er meget som taler for, at der, som av komiteen foreslått, søkes innarbeidet en noget fastere praksis med hensyn til bevilgningssakenes formelle behandling. Navnlig turde dette være påkrevet for såvidt angår bevilgningers overførsel fra en termin til den følgende, idet der på dette felt har innsneket sig adskillig misbruk. Arbeidet med løsningen av de heromhandlede spørsmål, som tildels er av en vanskelig og ømtålig natur, antar departementet imidlertid bør utstå i nogen tid, inntil man har vunnet en nærmere erfaring om de praktiske virkninger av den nye budgettopstilling og (eventuelt) den nye regnskapsform.

Komiteen henviser til sin uttalelse i Finansinnstillingen for 1925, om at den var enig med regnskapskomiteen og at man gikk ut fra at departementet vilde opta spørsmålet.

Komiteen legger fremdeles vekt på at det heromhandlede spørsmål søkes løst snarest mulig.

I forelegget side V gir departementet endel opplysninger om hvorledes der i år forholdes med hensyn til sær budgettens utarbeidelse og trykning og komiteen henviser hertil.

Hvad skatte- og avgiftsproposisjonene angår, vil komiteen henstille til departementet å ta under overveielse, om det ikke vil være praktisk for disse proposisjoners vedkommende å følge samme regel som den der vil bli gjort gjeldende for de øvrige budgettproposisjoner.

Som særskilt trykt bilag til budgettproposisjonen følger «Innstilling II: Statsregnskapet» avgitt av regnskapskomiteen den 16de oktober f. å.

I den gule bok bemerker departementet herom:

«Da denne innstilling blev avgitt efterat budgettbehandlingen var påbegynt, har departementet endnu ikke hatt anledning til å underkaste saken nogen inngående behandling, idet man også først har villet innhente fagdepartementenes og statsrevisjonens uttalelser. Det er imidlertid departementets opfatning at en reform av statens regnskapsvesen er påtrengende nødvendig, hvorfor sakens behandling vil bli påskyndet mest mulig.

Enkelte av de av komiteen foreslåtte reformer har departementet allerede truffet forberedelser til å gjennomføre. Når saken er underkastet den fornødne behandling av departementet, vil resultatet bli meddelt Stortinget.

Komiteen vil fortsette sitt arbeide og senere fremkomme med forslag vedrørende bl. a. anvisnings- og kasseordningen, spesialregnskapene og revisjonsvesenet.»

I sine supplerende uttalelser bemerker finansministeren om regnskapskomiteens innstilling II bl. a.:

«Jeg skal ikke gå inn på detaljene i regnskapskomiteens innstilling; men jeg vil kun nevne to ting, som er ganske vitale i den siste innstilling som er kommet. Det første er, at komiteen foreslår innført såkalte kassarapporter, — det vil si at statens regnskapsbetjenter for hver måned eller for hvert kvartal skal innsende en samlet opgave over statens inntekter og utgifter, knyttet til de forskjellige kapitler i budgettet, sådan at man til enhver tid kan gi en rask oversikt over inntekter og utgifter. Dette er en overmåte stor forbedring; den vil straks bidra til å skaffe den oversikt som man nu savner. Ennvidere foreslår komiteen, at regnskapet skal avsluttes ved budgettårets utgang som et kontantregnskap i stedet for den ordning som man nu har med en såkalt kontinuasjonsperiode, som varer i 5 måneder, idet regnskapet holdes åpent for posteringer både av inntekter og utgifter, som tilhører vedkommende budgettår, i 4 å 5 måneder ut over terminen. Det gjør, at statsregnskapet nu først kan avsluttes omkring 1ste desember, altså 5 måneder efter terminens utgang, og det er selvfølgelig også en stor vanskelighet, at regnskapet blir så sent ferdig. Komiteen foreslår altså avskjæring av denne kontinuasjonsperiode. —

Hvordan det vil virke, er vi ennu ikke ganske klar over. Det er mulig vi vil gjøre det så, at vi iallfall foretar en prøveavslutning pr. 30te juni for å se hvordan det vil stille sig. I hvert fall vil vi så snart som mulig innføre kassarapporter for å skaffe den oversikt som vi så hårdt mangler. Vi måtte imidlertid gå til å opstille budgettet på den gamle basis, og det får da vise sig, om man kan gå til en avskjæring av regnskapsperioden pr. 30te juni i år, eller om man kanskje ikke kan komme til det før neste år. Det skal i hvert fall bli gjort så hurtig som det kan gjøres, hvis det viser sig å være hensiktsmessig. Det er mulig, at en sådan forandring i regnskapet ikke vil gjøre noget med hensyn til budgettets stilling. Komiteen mener at det ikke vil spille nogen vesentlig rolle, men derpå er jeg ikke så ganske sikker.»

Ennvidere har finansministeren gitt kravet om reformer i statens regnskapsvesen det sterkeste ettertrykk i sin bemerkning om «at hvis man for 10 år siden hadde fått gjennomført en forbedret regnskapsordning så at man til enhver tid hadde hatt oversikt over utgifter og inntekter den-

gang, vilde det ha spart staten for hundreder av millioner kroner.» Senere har Valutakommisjonens innstilling bragt en rekke nye opplysninger om statsfinansene som gir det ovennevnte krav ytterligere øket vekt.

Nærværende komite vil i den anledning spesielt fremholde:

Ser man de offisielle statsregnskapsresultater for tiden 1913—14 til 1924—25 underett vil man finne et samlet nettooverskudd 145 millioner kroner. Ser man derimot på de faktiske kontantmessige regnskapsresultater, m. a. o. på de inntekter som virkelig er kommet inn i og de utgifter som faktisk er gått ut av statskassen, får man et samlet nettounderskudd på 828 millioner kroner. Der er således en regnskapsmessig deficit på 973 millioner kroner. På samme måte viser statsregnskapet for 1924—25 efter den offisielle regnskapsmetode et overskudd på 4 millioner kroner, men kontantmessig oppgjort et underskudd på 57 millioner kroner (Valutakom.s innst. I s. 11 og s. 78—79, tabel C).

Dette viser at staten i sin regnskapsførelse må anvende begrepene «overskudd» og «underskudd» i en annen betydning enn landets borgere gjør. At dette er meget uheldig og leder til at forvirre begrepene om statsfinansenes virkelige resultater er selvinnsende og illustreres best av finansministerens ovenfor citerte uttalelse. Det må i siste instans også lede til å svekke respekten for statens finansforvaltning.

Nærværende komite finner derfor grunn til inntrengende å burde fremholde nødvendigheten av at der hurtigst mulig rådes bot på manglene i det offentlige regnskapsvesen med det formål at man får et klart, fullstendig og sandferdig regnskapsresultat som viser de samlede «overskudd» eller «underskudd» av statsvirksomheten i ett enkelt og tydelig tall. De nødvendige forklaringer får da gis ved siden av.

Til videre forklaring herav vil komiteen særskilt fremholde følgende:

1) Regnskapsgangen, fra budgett-fremlegget til regnskapets desisjon av Stortinget, bør bringes inn i en fast og

klar form, likesom der bør fastsettes bestemte frister for regnskapsgangen i de forskjellige instanser. Formbundethet vil nemlig på dette område bidra til at regnskapskontrollen blir automatisk og sikker.

2) Budgett og regnskap bør gjøres fullstendige, m. a. o. omfatte samtlige statsinntekter og utgifter. At man ikke har overholdt dette krav er sikkerlig en av de vesentlige årsaker til at man, som finansministeren fremholder, har mistet oversikten over regnskapsvesenet og at dette er blitt misvisende. Kravet om budgettets fullstendighet er med styrke fremholdt av Regnskapskomiteen i dens innstilling I og nærværende komite gav i fjorårets finansinnstilling sin tilslutning hertil. I årets budgetforslag er man forsåvidt kommet dette mål et skritt nærmere som Kirkedepartementets fonds avkastning samt Hærens fabrikker og marinens hovedverft er tatt med på budgettet. Derimot er ikke statens provianteringsvirksomheter kommet med. Det samme gjelder utgifter og inntekter vedrørende administrasjonen av Svalbard, ankenevndene for krigskonjunktur- og ekstraordinær formuesskatt, omsetningsavgifter av øl og vin samt innkjøp og salg av kontingentbrennevin. Ennvidere må nevnes inntekter av statens øvrige fond og de statsutgifter som bestrides av dem.

Komiteen anser det for en vesentlig mangel at der holdes såvidt meget utenfor budgettet.

Komiteens flertall, samtlige undtagen formannen, Astrup og Færøvik, finner dog med hensyn til provianteringsvirksomhetene å kunne slutte sig til den på side 1 foran anførte betraktning av departementet.

Komiteens ovenanførte mindretall anser det nødvendig at alle statsinntekter og utgifter uten undtagelse omfattes av budgettet og regnskapet. Dette gjelder ikke minst de særdeles betydelige Proviafteringsvirksomheter, som regnskapskomiteen med tilslutning av Finansdepartementet og nærværende komite ifjor fant burde inn på statsbudgettet uansett deres midlertidige beskaffenhet, jfr. regnskapskomiteens innstil-

ling I side 12, st. prp. nr. 1 for 1925 side 4 og Finansinnstillingen for 1925 side 4, ad 2.

Vi kan ikke se at der senere er fremkommet noget som i år skulde tillate et annet standpunkt. Å holde disse store statsvirksomheter utenfor budgettet er et av de grove brudd på kravet om budgettets fullstendighet, som også finansministeren i sine supplerende bemerkninger har angitt som medvirkende grunner til at statens mangelfulle regnskapsvesen har berøvet de ledende oversikten. At påberope sig disse bedrifters midlertidighet kan i denne forbindelse ikke føre frem. Det var netop alle de midlertidige tapbringende grener av statsforvaltningen, proviantering, nøttralitetsvern, krisebidrag etc. som bragte forstyrrelse i finansene, fordi de under krigen blev holdt utenfor statsbudgettet og statsregnskapet. Nærværende fraksjon vil derfor inntrengende henstille, at provianteringsvirksomhetene og de andre statsinntekter og utgifter som nu står utenfor må bli tatt med i statsregnskapet for 1926—27. Dette krav stemmer med hvad Stortinget alltid tidligere har forlangt av regjeringen med hensyn til budgettet og som regjeringen alltid tidligere har funnet å burde bøie sig for. Det er en selvfølge som også regnskapskomiteen har fremholdt, at dette krav om at provianteringsvirksomhetene skal med i budgett og regnskap ikke har noget å gjøre med deres administrative stilling eller fremtidige skjebne. Regnskapets oppgave er kun å beskrive faktum.

3) Regnskapskomiteen foreslår, at et kapitalregnskap søkes etablert hurtigst mulig ved at de nødvendige kontraks opprettes, selv om deres åpningssaldi først etterhvert kan bringes virkelig på det rene og den metode hvorefter de bør amortiseres m. v. først senere kan fastslåes. Herunder må bl. a. statsgjeldsregnskapet straks inndras i det egentlige statsregnskap. Først derved kan dette bli selvkontrollerende. At den foran påpekte uoverensstemmelse mellom de offisielle og de faktiske regnskapsresultater overhodet har kunnet opstå kan, bortsett fra den uheldige praksis å inntektspostere de samlede anslåtte statsinntekter uansett om de er inngått, bare forklares ved

at det manglende kapitalregnskap har tillatt at tapene ikke er kommet tydelig frem nogetsteds, idet de uten å influere på statsregnskapets gevinst- og tapskonto, kun indirekte har kommet for dagen i statsgjeldens stadige vekst.

Komiteen er enig i betydningen av det påpekte forhold, idet der dog for nogen medlemmers vedkommende gjør sig gjeldende tvil om hvorvidt ikke åpningen av et kapitalregnskap vilde volde et uforholdsmessig bryderi.

4) De gjenstående poster under forskudd og restanser som må befryktes å ville gi tap for statskassen bør etter komiteens mening hurtigst mulig avskrives for at man kan få fast grunn under føttene. En samlet avskrivningsplan bør forelegges for Stortinget. Herved er selvfølgelig forutsatt, at en avskrivning ikke vil medføre frafallelse helt eller delvis av nogen fordring i forhold til vedkommende debitor.

5) De av regnskapskomiteen påpekte nyordninger vedrørende statens forretninger og fonds bør optas til behandling av administrasjonen.

6) Hvad driftsregnskapet angår ser komiteen med glede at finansministeren alt har igangsatt arbeidet med en forbedring av dette på basis av kvartals-, eventuelt månedsrapporter, og den håper at dette vil bli drevet med all mulig kraft. Med hensyn til forslaget om å avskjære regnskapet ved budgettårets utgang som et kontantregnskap, vil komiteen bemerke, at den med regnskapskomiteen (se dens innst. II side 17 f.f.) er av den opfatning at, alle hensyn tatt i betraktning, en sådan avslutning av regnskapet vil være den heldigste for en hurtig avleggelse av statsregnskapet. Komiteen går ut fra at regnskapene fra år til år vil bli slik ført at man får full oversikt over hvorledes statsregnskapet endelig stiller sig i forhold til bevilgningene.

Man bør etter komiteens mening sette sig som mål å få rettet hovedmanglene i statsregnskapene i løpet av budgettåret 1926—27, idet statsregnskapet for dette år bør søkes fullstendiggjort og tillempet efter de krav som nu ikke lenger kan av-

vises. Den detaljerte gjennomføring f. eks. i spesialregnskapene vil muligens kreve lengere tid, men i hovedsaken bør man i løpet av det kommende år ha nådd over til å anvende riktigere og sundere prinsipper. Med fremleggelsen av budgettet for 1927—28 vil man da, ialfall forsåvidt det formelle angår, være kommet over på fast grunn.

II. Den finansielle stilling.

Regnskapet for 1924—25.

Statsregnskapet for 1924—25 er opgjort med et underskudd av kr. 11 062 000,00. Imidlertid er summen av de i statskassen inntående ubenyttede utgiftsbevilgninger i terminens løp minsket med kr. 15 195 000,00. Når dette tas i betraktning fremkommer der *et overskudd av kr. 4 133 000,00.*

I sine supplerende uttalelser i Stortinget den 14de januar d. å. bemerket finansministeren bl. a. «at dette resultat er opnådd først og fremst ved det, at man — sådan som jeg tillot mig å antyde ifjor — har tatt ut av regnskapet to betydelige utgiftsposter, nemlig den ene: avskrivning på tidligere anvendt forskudd til nødsarbeide 5 millioner kroner, og et beløp på 4 millioner kroner, som var avsatt til styrkelse av kontantbeholdningen eller til avskrivning på tidligere underskudd, hvad man nu vil, tilsammen 9 millioner kroner. De er tatt ut av regnskapet. Dette driftsmessige resultat kan nu i og for sig være ganske godt, men man må ikke opfatte det på den måte, at statens inntekter og utgifter i sin almindelighet dermed skulde balansere. For det første har man enda inntående et betydelig antall av bevilgninger fra eldre budgetter, bevilgninger som egentlig skulde ha tilsvarende dekning i kontantbeholdningen. Men da de tidligere år gav så store underskudd, så finnes ikke denne dekning, og når man utbetaler på disse bevilgninger, så vil det i virkeligheten si, at man må gjøre gjeld. Det er disposisjoner som allerede er truffet, bevilgninger som ikke kan stoppes og som altså er en uundgåelig konsekvens av tidligere fattede beslutninger. Den slags eldre inntående bevilgninger er i terminen 1924—25 gått ned med ca. 15 millioner, d. v. s. der er utbetalt på disse ca. 15 millioner. Og hvis man trekker fra det regnskapsmessige overskudd, 4 millioner kroner, så får man det resultat, at der på den måte er gått ut av statskassen 11 millioner mer enn der er gått inn.»

Det fremgår av proposisjonen at statsinntektene — beløpene angitt i runde summer — har utgjort:

a. Vedkommende det ordinære budgett	kr. 552 190 000,00
altså i forhold til bevilgningssummen	> 530 500 000,00
et merbeløp av	kr. 21 690 000,00
b. Vedkommende det ekstraordinære budgett	kr. 53 082 000,00
altså i forhold til bevilgningssummen	> 44 381 000,00
et merbeløp av	kr. 8 701 000,00
eller tilsammen for begge budgetter et merbeløp av	kr. 30 391 000,00

Statsutgiftene har i terminen utgjort:

a. Vedkommende det ordinære budgett	kr. 563 249 000,00
altså i forhold til bevilgningssummen	> 530 500 000,00
et merbeløp av	kr. 32 749 000,00
b. Vedkommende det ekstraordinære budgett	kr. 53 085 000,00
altså i forhold til bevilgningssummen	> 44 381 000,00
et merbeløp av	kr. 8 704 000,00
eller tilsammen et merbeløp av	kr. 41 453 000,00

Det samlede regnskapsmessige underskudd blir således inntektøkning	kr. 30 391 000,00
Utgiftsoverskridelser	> 41 453 000,00
	kr. 11 062 000,00

Når regnskapet imidlertid, som foran anført, er avsluttet med overskudd skyldes det den forandring de ubenyttede bevilgninger har undergått i løpet av terminen.

Disse bevilgninger utgjorde ved terminens begynnelse	kr. 47 497 000,00
hvori dog fragår overskridelser som var forutsatt dekket av disse med	> 15 523 000,00
Altså netto	kr. 31 974 000,00

Til regnskapet for 1925—1926 er overført bevilgninger av lignende art

med	kr. 38 063 000,00
hvori fragår for overskridelser	> 21 284 000,00
Altså igjen	kr. 16 779 000,00

Der påhvile altså ved budgetterminens slutt en sum av ubenyttede bevilgninger som var kr. 15 195 000,00 mindre enn ved terminens begynnelse.

Det beregnede overskudd blir i henhold til foranstående	kr. 15 195 000,00
	÷ > 11 062 000,00
	kr. 4 133 000,00

Statskassens beholdning.

Ved begynnelsen av budgett-terminen 1924—25 utgjorde beholdningen ÷ kr. 38 851 000,00. Ifølge proposisjonen side 75—76 er den i terminen kreditert for kr. 94 657 000,00, hvorav kr. 93 836 000,00 utgjør inndragne midler av statslån, som i henhold til Stortingets bemyndigelse er op-tatt til styrkelse av beholdningen, og kr. 800 000,00 tilbakebetaling fra Tyskland av interneringsutgifter under krigen. Derimot er beholdningen debitert for kr.

42 644 000,00, hvorav for det regnskapsmessige underskudd i terminen kr. 11 062 000,00, for kr. 883 000,00 der er avskrevet som tap på bankinnskudd hos Søndenfjeldske Privatbank samt for kr. 30 672 000,00, utgjørende sperrede innskudd i forskjellige banker. Ved budgетtterminens utløp utgjorde således Statskassens beholdning kr. 13 162 000,00. Jfr. nedenfor den ved statsregnskapets avslutning opgjorte balanse.

Ved statsregnskapets avslutning er ifølge proposisjonen side 76 opgjort sådan

BALANSE:

Norges Bank	kr. 18 776 218,63
Finansdepartementets utenlandske kommisjo- nærer	> 119 805 676,23
Innenlandske banker . . .	> 2 088 012,16
Verdipapirer	> 10 566 555,19
Beholdning av skillemynt på Akershus m. fl. steder	> 13 535 559,14
Oppebørselsbetjenter m. fl.	> 57 929 851,89
	<hr/>
	kr. 222 701 872,73
Restanser	> 93 363 412,49
Forskudd	> 85 005 204,63
	<hr/>
	kr. 401 070 489,85

Deposita og fonds . . .	kr. 387 908 558,82
Statskassens beholdning .	> 13 161 931,03

kr. 401 070 489,85

Med hensyn til de i balansen opførte be- holdninger bemerker departementet som van- lig, at de for enkeltes vedkommende ikke angir det den 30te juni forhåndenværende faktiske forhold. Da der nemlig ved en bud- getttermins kalendermessige utgang regelmessig vil henstå ueffektuert en betydelig del av de budgettede utgifter, likesom på den annen side en betydelig del av de anslåtte inntekter ennå ikke er innflytt i statskassen,

befølges med hensyn til statsregnskapet den fremgangsmåte, at det holdes åpent også en lengere tid efter budgетtterminens kalendermessige utløp til optagelse av de omhandlede inn- og utbetalinger. En følge av dette forhold er derfor, at den ovenanførte regnskapsmessige beholdning ved utgangen av budgетt- terminen 1924—25 ikke faller sammen med den den 30te juni 1925 tilstedeværende be- holdning.

I budgетttilag B, proposisjonen side 47, er redegjort for hvorledes den regnskaps- messige beholdning har beveget sig i perioden 1912/13—1924/25. Av denne oversikt fremgår følgende:

Beholdningen ved avslutningen av regnskapet for 1912/13 (etter fradrag for ubenyttede bevilgninger m. v.) var	kr. 32 132 000,00
Hertil økning ved overskudd i statsregnskapene for	
1913/14—1919/20	kr. 439 290 000,00
og for 1924/25	> 4 133 000,00
	<hr/>
	> 443 423 000,00
	kr. 475 555 000,00
Reduksjon ved underskuddene på statsregnskapene for 1920/21—1923/24 >	289 802 000,00
	Igjen kr. 185 753 000,00
Av beholdningen er i samme tidsrum utredet, avsatt eller overført	> 403 317 000,00
hvorved fremkommer underskudd	kr. 217 564 000,00
Herav er i terminen 1923/24 og 1924/25 dekket av lånemidler	> 213 947 000,00
Underskudd pr. 30te juni 1925	kr. 3 617 000,00

I den ovenfor inntatte balanse er statskassens beholdning opført med kr. 13 162 000,00. Når hensyn tas til de på beholdningen hvilende ubenyttede utgiftsbevilgninger ved statsregnskapets avslutning kr. 16 779 000,00 fremkommer det ovenanførte underskudd kr. 3 617 000,00.

I denne forbindelse vil nærværende komite berøre et spørsmål som finnes omhandlet i regnskapskomiteens innstilling II s. 33—34, nemlig «statskassens beholdning». Dette begrep er etter regnskapskomiteens opfatning i sig selv misvisende, idet «statskassens beholdning» faktisk kun svarer til overskudd eller underskudd på driftsregnskapets gevinst- og tapskonto.

Regnskapskomiteen bemerker herom bl. a.:

«Det har hos oss ikke vært usedvanlig, at man bevilger utgifter, som forutsettes endelig dekket av denne «kontantbeholdning». I den svenske komiteutredning om budgettreformen er der gjort bestemt front mot dette, likesom mot, hvad der er det samme, den skikk å inntektsføre et regnskapsårs overskudd på kommende budgett. Det heter herom: «Ett användande af Statens kapitaltillgångar till fyllnad i riksstaten kan endast anses berättigadt då det motiveras af motstående särskilda utgifter till kapitalökning. Om en riksstat göres upp med ett beräknadt tilskott från fonden för reserverade medel, (o: statskassens beholding) så betyder detta i själva verket, att iiksstaten på förhånd gjorts upp med ett deficit». — — — — —

En bevilgning av kontantbeholdningen er både bevilgningsmessig og bokholderimessig uheldig. Bevilgningsmessig fordi man derved overlater til fremtiden å sørge for

den endelige dekning av utgiften og bokholderimessig fordi man derved behandler på kapitalkonto en sak som egentlig hører hjemme på driftskonto.»

For å komme bort fra den nugjeldende praksis på det her omhandlede område anbefaler regnskapskomiteen «at der søkes fastslått en bestemt budgetregel hos oss om at bevilgninger, som dekkes endelig av kontantbeholdningen ikke finner sted, at overskudd og underskudd enten henlegges til et reguleringsfond som i Sverige eller at overskudd alltid konsekvent anvendes som ekstraordinære amortisasjoner på de under aktivpost 3 omhandlede forskudd og derefter eventuelt som avdrag på statsgjelden og at underskudd alltid automatisk opføres til dekning på neste års budgett. Den svenske regel kan dog som det vil forståes neppe gjennomføres hos oss før enn man igjen får oparbeidet kontantbeholdningen.»

Nærværende komite er enig i den betraktning regnskapskomiteen gjør gjeldende angående «statskassens beholdning». Hvad anvendelsen av eventuelle overskudd angår, finner komiteen at man bør følge det i England anvendte prinsipp, hvorefter overskuddene brukes til ekstraordinære avbetalinger på statsgjelden. Å henlegge mulige overskudd til et reguleringsfond anser komi-

Beholdningen ved avslutningen av regnskapet for 1912/13 (etter fradrag for ubenyttede bevilgninger m. v.) var	kr. 32 132 000,00
Hertil økning ved overskudd i statsregnskapene for	
1913/14—1919/20	kr. 439 290 000,00
og for 1924/25	» 4 133 000,00
	————— > 443 423 000,00
	kr. 475 555 000,00
Reduksjon ved underskuddene på statsregnskapene for 1920/21—1923/24 >	289 802 000,00
	Igjen kr. 185 753 000,00
Av beholdningen er i samme tidsrum utredet, avsatt eller overført	> 403 317 000,00
hvorved fremkommer underskudd	kr. 217 564 000,00
Herav er i terminen 1923/24 og 1924/25 dekket av lånemidler	> 213 947 000,00
Underskudd pr. 30te juni 1925	kr. 3 617 000,00

I den ovenfor inntatte balanse er statskassens beholdning opført med kr. 13 162 000,00. Når hensyn tas til de på beholdningen hvilende ubenyttede utgiftsbevilgninger ved statsregnskapets avslutning kr. 16 779 000,00 fremkommer det ovenanførte underskudd kr. 3 617 000,00.

I denne forbindelse vil nærværende komite berøre et spørsmål som finnes omhandlet i regnskapskomiteens innstilling II s. 33—34, nemlig «statskassens beholdning». Dette begrep er efter regnskapskomiteens opfatning i sig selv misvisende, idet «statskassens beholdning» faktisk kun svarer til overskudd eller underskudd på driftsregnskapets gevinst- og tapkonto.

Regnskapskomiteen bemerker herom bl. a.:

«Det har hos oss ikke vært usedvanlig, at man bevilger utgifter, som forutsettes endelig dekket av denne «kontantbeholdning». I den svenske komiteutredning om budgettreformen er der gjort bestemt front mot dette, likesom mot, hvad der er det samme, den skikk å inntektsføre et regnskapsårs overskudd på kommende budgett. Det heter herom: «Ett användande af Statens kapitaltillgångar till fyllnad i riksstaten kan endast anses berättigadt då det motiveras af motstående särskilda utgifter till kapitalökning. Om en riksstat göres upp med ett beräknadt tilskott från fonden för reserverade medel, (o: statskassens beholdning) så betyder detta i själva verket, att riksstaten på förhånd gjorts upp med ett deficit». — — — — —

En bevilgning av kontantbeholdningen er både bevilgningsmessig og bokholderimessig uheldig. Bevilgningsmessig fordi man derved overlater til fremtiden å sørge for

den endelige dekning av utgiften og bokholderimessig fordi man derved behandler på kapitalkonto en sak som egentlig hører hjemme på driftskonto.»

For å komme bort fra den nugjeldende praksis på det her omhandlede område anbefaler regnskapskomiteen «at der søkes fastslått en bestemt budgetregel hos oss om at bevilgninger, som dekkes endelig av kontantbeholdningen ikke finner sted, at overskudd og underskudd enten henlegges til et reguleringsfond som i Sverige eller at overskudd alltid konsekvent anvendes som ekstraordinære amortisasjoner på de under aktivpost 3 omhandlede forskudd og derefter eventuelt som avdrag på statsgjelden og at underskudd alltid automatisk opføres til dekning på neste års budgett. Den svenske regel kan dog som det vil forståes neppe gjennomføres hos oss førenn man igjen får oparbeidet kontantbeholdningen.»

Nærværende komite er enig i den betraktning regnskapskomiteen gjør gjeldende angående «statskassens beholdning». Hvad anvendelsen av eventuelle overskudd angår, finner komiteen at man bør følge det i England anvendte prinsipp, hvorefter overskuddene brukes til ekstraordinære avbetalinger på statsgjelden. Å henlegge mulige overskudd til et reguleringsfond anser komi-

teen mindre heldig, da tilstedeværelsen av et sådant reguleringsfond alltid vil lede til økede krav til staten.

Videre finner komiteen med regnskapskomiteen at underskudd alltid automatisk bør opføres til dekning på neste års budgett.

Det bemerkes at det ved love av 30te september 1921 om kommunestyre er pålagt disse å forholde sig på samme måte.

Statskassens forskudd.

(Se herom nedenfor under Statsgjelden bokstav B.)

Fondsmidler og deposita.

Av budgettbilag D (forelegget side 48) fremgår at fondsmidler og deposita — sammen med statslånemidler — pr. 31te desember 1925 utgjorde kr. 370 188 000,00, hvorav statslånemidler kr. 297 811 000,00.

Statsgjelden.

Ifølge budgettbilag E, proposisjonen side 49—50, utgjorde statsgjelden pr. 30te juni 1925 ca. 1827 millioner kroner og pr. 31te desember 1925 utgjorde statsgjelden kr. 1 750 799 000,00

Ifølge statsbudgettproposisjon for 1925 var gjelden pr. 31te desember 1924 > 1 679 723 000,00

Altså økning i 1925 kr. 71 076 000,00

Herved er å bemerke, at statskassens foliokonto i Norges Bank, som pr. 31te desember 1924 utviste en beholdning av kr. 7 309 000,00, pr. 31te desember 1925 utviste en beholdning av kr. 13 162 000,00 (se proposisjonen side 76).

Angående gjeldsøkningen bemerker finansministeren i sine supplerende opplysninger at «man må ta i betraktning, at der den 30te juni 1925 var i beholdning meget store beløp av fremmed valuta av de siste statslån, så man der altså har en betydelig motverdi for denne gjeldsstigning».

Statsgjelden er for de lån der lyder på utenlandsk valuta, anført til normalkurs

undtagen for dollarlånene, der for en del er anført efter en kurs av kr. 3,73 og for en del efter kr. 5,00 pr. dollar.

Komiteen vil henstille til departementet å opføre samtlige lån der er optatt i utlandet efter pari kurs, idet samtidig gis opplysning om gjeldens størrelse beregnet på grunnlag av dagens kurser pr. 30te juni og 31te desember.

Man finner det ønskelig, at det av regnskapskomiteen i innst. I side 44—45 foreslåtte skjema for gjeldsopstillingen såvidt mulig anvendes.

Utgiftene til forrentning og avdragning i de kommende 5 budgett-terminer vil beløpe sig til mellom ca. 106 og ca. 116 millioner kroner pr. år regnet efter pari kurs (budgettbilag F forelegget side 51). I proposisjonen side IX, opplyses at regjeringen vil foreslå en konvertering av kriselånet for å opnå, at de årlige avdrag og renter på dette lån for fremtiden skal kunne dekkes ved inntekten av den ekstraordinære formuesskatt. Avdragene på statsgjelden går derved ned fra kr. 30 197 498,00, som opført ifjor, til kr. 16 193 703,00. For terminen 1926—27 andrar de samlede utgifter til ca. 115,5 millioner kroner heri medregnet kurstap. (proposisjonen angående statsgjelden, kap. 851 og 1251).

Statsgjelden utgjorde pr.

30te juni 1915kr. 421 324 000,00
og som ovenfor anført pr.

31te desember 1925 . . . > 1 750 799 000,00

Altså økning kr. 1 329 475 000,00

Med hensyn til statsgjeldens vekst i denne tidsperiode bemerkes:

Veksten er å føre tilbake i det vesentlige til følgende årsaker:

A.

Anleggsutgifter.

Herom opplyser proposisjonen side IX, at der i budgett-terminene 1915/16—1924/25 er bevilget av lånemidler ialt 474,3 millioner kroner. I de samme terminer er avdratt på den faste statsgjeld ialt 59,2 millioner kroner.

(1926)

Av finansministerens supplerende opplysninger fremgår, at der i terminen 1924—25 av lånemidler blev anvendt til anleggene ca. 52½ million kroner, hvilket er noget mer enn der var bevilget. I denne forbindelse retter finansministeren en kritikk over, at der for nevnte budgettår var planlagt altfor store anleggsutgifter til dekning ved lån.

I den foreliggende proposisjon (side IX) bemerker departementet bl. a. følgende:

«Ved oppstillingen av budgett for 1925—26 søkte regjeringen å stanse denne gjeldsøkning, idet utgiftene til nyanlegg blev foreslått dekket av driftsinntektene. Under den senere behandling av budgett blev dette forandret, forsåvidt som bevilgningen til Noreanlegget økedes fra 4,5 til 9,7 millioner kroner, og merutgiften blev dekket ved lån. — — — — — For kommende termin foreslås bevilgningen til Nore øket til kr. 15 250 000,00, der blir å dekke ved lån. Forøvrig er der, hvad anleggsutgiftene angår, opprettholdt den samme forutsetning som ifjor, nemlig at de dekkes av inntekter på driftsbudgett.»

B.

Forskudd.

Se budgettbilag C, proposisjonen side 48. Her er inntatt forskjellige såkalte forskudd til et samlet beløp av kr. 144 429 000,00.

Med hensyn til post 6 bemerkes følgende:

Under denne post er der opført et beløp på kr. 9 739 000,00 som disagio (kurstap) i anledning av innløsning av norsk skillemynt fra Sverige. Pr. 30te juni 1925 utgjorde vår gjeld til Sveriges Riksbank for hitsendt skillemynt ca. 19,8 millioner kroner, som tilbakebetales med samme beløp i svenske kroner. Av disse 19,8 millioner kroner er 10 millioner kroner dekket med 4½ pct. gjeldsbeviser, som forfaller i 1929 (se budgettbilag E, A I, post 17, forelegget side 49), mens restbeløpet stod som kontogjeld til Sveriges Riksbank.

I løpet av 2net halvår 1925 er kontogjelden redusert med kr. 7 217 000,00 fra kr. 9 820 000,00 til kr. 2 603 000,00 pr. 31te desember 1925.

Kurstapet er beregnet under hensyntagen til den ved årsskiftet gjeldende valutakurs. Hvor stort det endelige tap vil bli er det umulig å uttale sig om, da dette jo er avhengig av hvad der må betales for svenske kroner ved innfrielsen av ovennevnte gjeldsbeviser og dekningen av den gjenstående del av kontogjelden.

Komiteen har underhånden bragt i erfarings at der nu praktisk talt ikke vil bli tale om ytterligere forsendelse av norsk skillemynt fra Sverige.

I denne forbindelse vil komiteen til det under post 15 opførte tap kr. 6 126 000,00 ved salg av inndratt skillemynt, som sin oppfatning bemerke, at sådant tap rettelig hører under driftskonto vedkommende myntinnretningen på Kongsberg. Denne posteringsmåte skulde synes ganske naturlig, da overskudd ved utmyntningen av skillemynt anføres myntinnretningens driftskonto. Å føre tapet som en utgift vedrørende beholdningen finner komiteen mindre riktig.

Med hensyn til post 7, forskudd for fondet for den ekstraordinære formuesskatt kr. 19 662 000,00 bemerkes, at beløpet hitorer fra og utgjør forskjellen mellom hvad der er medgått til forrentning og avdragning av kriselånet av 1921 og hvad den ekstraordinære formuesskatt har innbragt.

C.

Underskudd.

Ifølge budgettbilag B, proposisjonen side 47 har statsregnskapene for budgett-terminene 1920/21—1923/24 utvist et samlet underskudd av kr. 289 802 000,00.

Videre er et større underskudd opstått ved k r i g s k o n j u n k t u r s k a t t e n. Denne skatt har vært holdt utenfor statsbudgett, idet der av dens påregnede utbringende har vært bevilget — eller utredet uten bevilgning — en lang rekke ekstraordinære utgifter i forbindelse med krigs- og krisesituasjonen. Herom er levert en redegjørelse i St. prp. nr. 95, 1923. Det fremgår derav, at skatten har vært inntektsført med de utlignede beløp sammen med tonnasjeavgiften. På disse skattekonti har vært utgiftsført de ut-

tellinger som har vært ment å skulle dekkes av disse skatter.

I budgettproposisjonen for f. å. blev det endelige underskudd på krigskonjunktur skatten anslått til ca. 75 millioner kroner. Da den i år fremlagte statsbudgettproposisjon

ikke inneholder nogen nye opplysninger herom, går komiteen ut fra at der ingen vesentlig forandring er intrått i det forløpne tidsrum. I finansinnstillingen for 1925 side 9 er nærmere redegjort for dette spørsmål.

III. Inneværende termins budgett.

Det ordinære budgett.

For budgetterminen 1925—26 bevilget Stortinget følgende større inntektsbeløp:

1. Ordinær skatt på formue og inntekt	kr. 106 000 000,00
2. Ekstraordinær formuesskatt	> 17 000 000,00
3. Luksusskatt	> 3 500 000,00
4. Departements- og rettssportler	> 4 650 000,00
5. Arveavgift	> 6 000 000,00
6. Tollintrader	> 121 000 000,00
7. Laste- og fyravgift	> 3 000 000,00
8. Vinmonopolets omsetning av brennevin	> 1 000 000,00
9. Vinmonopolets vinomsetning m. v.	> 4 000 000,00
10. Brennevinsavgift	> 500 000,00
11. Tilvirkningsavgift av øl	> 22 000 000,00
12. Sjokolade- og sukkervareavgift	> 9 000 000,00
13. Tobakksstempelavgift	> 18 500 000,00
14. Omsetningsavgift av kullsyreholdige drikkevarer og fruktvin	> 1 400 000,00
15. Bevertningskatt	> 9 000 000,00
16. Stempelavgift av dokumenter	> 9 000 000,00

Ad 1. Statsskatten er utlignet med kr. 112 400 000,00; pr. 31te desember 1925 var der inngått til oppebørselsbetjentene kr. 56 300 000,00. Herved bemerkes at resultatet av klagebehandlingen hittil ikke er innkommet til departementet.

Statsskatten er således utlignet med 6,1 million kroner mere enn bevilget.

Til avskrivninger og nedsettelse er avsatt 7 millioner kroner, hvorav i første halvår er medgått ca. 2 millioner kroner.

Komiteen antar at inntektsanslaget vil nåes.

Ad 2. Den ekstraordinære formuesskatt er anslått å ville innbringe 17 millioner kroner. Departementet har ennå ikke mottatt nogen oppgave over hvilket beløp der er utlignet, hvorfor man på det nuværende tidspunkt intet kan uttale om hvorvidt anslaget vil holde eller ikke.

Ad 3, 4, 5, 14 og 16. For luksusskatt, departements- og rettssportler, arveavgift, omsetningsavgift av kullsyreholdige drikkevarer og fruktvin, og for dokumentstempelavgift foreligger ingen sådanne oppgaver at man derav kan danne sig nogen mening om hvorvidt anslagene vil nåes eller ikke. I terminen 1924—25 innbragte avgiftene under 3—5, 14 og 16 henholdsvis kr. 3 574 000,00, kr. 3 757 000,00, kr. 8 481 000,00, kr. 966 000,00 og kr. 8 456 000,00.

Ad 6 og 7. Tollintrader og laste- og fyravgift. Etter oppgave pr. 31te desember 1925 har 1ste halvår av inneværende budgettår innbragt ca. 63 millioner kroner. Beregnes like meget for 2net halvår vilde anslaget kunne nåes. Imidlertid blev gulltolltillegget, som ved terminens begynnelse utgjorde 60 pct. den 1ste september nedsatt til

50 pct. og den 3dje november til 40 pct. I sine supplerende uttalelser bemerker finansministeren at det er klart at disse nedsettelse betydelig vil påvirke tollinntektene, og at man må gjøre regning på at det blir sviktning.

Komiteen er enig i denne betraktning, men kan for nærværende intet uttale om hvor stor sviktningen kan bli, da dette er avhengig av forskjelligartede forhold, såsom kronekursen, publikums kjøpeevne o. s. v.

Ad 8 og 9. De her opførte inntekter av Vinmonopolets brennevins- og vinomsetning skal tas av Vinmonopolets overskudd. Finansministeren uttaler at man på grunn av visse omstendigheter må gjøre regning på at det blir en betydelig merinntekt av brennevinsomsetningen.

Komiteen har underhånden fått opplyst at betydelige inntektsbeløp som egentlig vedkommer brennevinsomsetningen i terminen 1924—25 først vil bli inntektsført i inneværende termin.

Hvad inntekten av vinomsetningen angår har man ingen oppgave over Vinmonopolets driftsresultat for første halvår, hvorfor man ikke kan ha nogen mening om hvorvidt anslaget vil nåes eller ikke.

Ad 10. Brennevinsavgiften der var beregnet å ville innbringe kr. 500 000,00 har i første halvår innbragt kr. 1 126 000,00. Der vil således på denne post bli en betydelig merinntekt.

Ad 11. Ølavgiften har i første halvår innbragt 10,7 millioner kroner, hvilket viser nogen sviktning i inntektsanslaget. Komiteen mener man bør være forberedt på en ikke ubetydelig sviktning.

Ad 12. Sjokoladeavgiften, som var anslått å ville innbringe 9 millioner kroner har i første halvår innbragt kr. 4 178 000,00. Anslaget kan ikke påregnes å ville holde.

Ad 13. Tobakksavgiften. Finansministeren uttaler herom bl. a.:

«Tobakksavgiften var etter de vedtagne forholdelser anslått til 18,5 millioner kroner. Den har i første halvår innbragt kr. 9 115 000,00. Her er å bemerke at forhøielsen først tråtte i kraft 1½ måned ute i budgett-

året, fra 15de august, og da skulde man altså kunne vente, ut fra den betraktning, at den vil holde. Der er på den annen side å regne med synkende priser.»

Komiteen antar at anslaget formentlig vil nåes.

Ad 15. Bevertningsskatten var anslått å ville innbringe 9 millioner kroner. Den har i første halvår innbragt 5,3 millioner kroner. Komiteen antar at man må kunne gjøre regning på at anslaget vil nåes

Vedkommende statens forretningsdrift bemerkes:

Jernbanedriften viser for de første 5 måneder av inneværende termin synkende inntekter sammenlignet med samme tidsrum i forrige termin, idet der er innkommet henholdsvis ca. kr. 39 836 000,00 og kr. 42 903 000,00, altså en nedgang på ca. 3 millioner kroner (Norsk Hovedjernbanes inntekter herfra undtatt). Hele terminen 1924—25 innbragte kr. 97 442 000,00.

Det er for terminen bevilget som inntekter kr. 102 585 000,00 og som utgifter kr. 93 763 000,00, altså forutsatt et overskudd på ca. kr. 8 822 000,00.

Herom uttalte finansministeren bl. a.:

«Ennvidere er der i de siste dager inntruffet en jobspost med hensyn til jernbanens driftsbudgett. Nettoinntekten av jernbanene var anslått til 8,8 millioner kroner, men nu har hovedstyret på grunn av tidene gjort op et nytt anslag, og tenker sig at det kan komme til å gå ned til henved 2 millioner kroner, altså en sviktning på ca. 6,8 millioner kroner. Jeg har grunn til å tro at arbeidsdepartementets chef vil sørge for, at der blir truffet kraftige forholdsregler til borttagelse eller i hvert fall betydelig forminskelse av denne sviktning ved nedsettelse av utgiftene, og før man bygger noget på dette foreløbige resultat tror jeg man må oppbeie hvad der i så henseende kan gjøres.»

Komiteen finner det ikke tvilsomt at man må gjøre regning på en betydelig reduksjon i det forutsatte overskudd. Selv om der skrives ganske kraftig inn anser komiteen det usannsynlig, at det i løpet av den

tid der er igjen av inneværende termin er mulig å oparbeide en så betydelig deficit som henimot 7 millioner kroner.

Postvesenets inntekter utgjør for første halvdel av inneværende termin ca. kr. 19 250 000,00 mot for samme tidsrum i forrige termin kr. 18 760 000,00, altså en stigning på ca. kr. 500 000,00. Terminen 1924—25 innbragte kr. 36 946 000,00.

For inneværende termin er der regnet med et overskudd på ca. kr. 1 564 000,00,¹ idet inntektene er anslått til kr. 36 550 000,00 og utgiftene til kr. 34 986 000,00. For denne virksomhet gjelder det, at man intet kan si om det endelige nettoresultat, da man ikke har nogen oversikt over utgiftene. Det synes imidlertid som om inntektsanslaget vil holde.

Telegraf- og telefonvesenets inntekter har i første halvdel av inneværende termin andratt til kr. 17 019 000,00 mot for samme tidsrum i forrige termin kr. 16 787 000,00, altså en stigning på henimot kr. 250 000,00. Hele terminen 1924—25 innbragte kr. 32 948 000,00.

For inneværende termin er der regnet med et overskudd på ca. kr. 2 889 000,00 idet inntektene er anslått til kr. 32 750 000,00 og utgiftene til kr. 29 861 000,00.

Med hensyn til nettoresultatet av denne virksomhet gjelder hvad ovenfor er uttalt om postvesenets budgett.

Inntektsanslaget antas dog, efter hvad der er opplyst om inntektene i 1ste halvår, å vil holde.

IV. Budgettforslaget 1926—27.

På driftsbudgettet er foreslått utgiftsbevilgninger på tilsammen

kr. 363 376 297,00
og på kapitalbud-
gett 54 123 703,00

Altså tilsammen kr. 417 500 000,00

¹ I den gule bok s. 46 er overskuddet oppgitt til kr. 1 223 000,00 hvilket skyldes at endel administrasjonsutgifter, som tidligere blev belastet Handelsdepartementet er overført til Postvesenet.

Om budgettet for kommende termin sammenlignet med budgettet for inneværende termin uttalte finansministeren i Stortinget den 14de januar d. å. intet særlig, idet han kun henviste til den gule bok.

Komiteen henviser i denne forbindelse til de opgaver der finnes inntatt i forelegget side VI f.f.

Stillingen for statens forretningsdrift i det foreliggende budgettforslag sammenlignet med inneværende budgett er følgende:

	1925—26	1926—27
Jernbanedriften	+ 8,82	+ 11,76 ¹
Postvesenet	+ 1,22	+ 1,70
Telegrafvesenet	+ 2,89	+ 3,82

alt i millioner kroner.

Inntektsanslagene for kommende termin sammenlignet med budgettforslaget for 1925—26 stiller sig for de samme bedrifter således:

	1925—26	1926—27
Jernbanene	102,50	111,47
Postvesenet	36,55	36,74
Telegrafvesenet	32,75	34,20

Utgiftsanslagene stiller sig for de samme bedrifter således:

	1925—26	1926—27
Jernbanene	93,76	99,71
Postvesenet	34,99	35,04
Telegrafvesenet	29,86	30,80

Hvad det anslatte overskudd av jernbanedriften angår, vil komiteen bemerke at den, på grunnlag av erfaringene fra inneværende termins budgett, finner det meget tvilsomt om overskuddet 11,76 millioner kroner vil kunne nåes.

Budgettforslaget for 1926—27 har følgende større inntektsanslag ved skatter og avgifter:

¹ Herav vedkommer kr. 2 040 000,00 Hovedbanen.

Ordinær skatt på formue og inntekt	kr. 100 000 000,00
Ekstraordinær formuesskatt	» 16 000 000,00
Luksusskatt	» 3 500 000,00
Arveavgift	» 6 000 000,00
Tollintrader	» 110 000 000,00
Laste- og fyravgift	» 3 250 000,00
Overskudd av A/S Vinmonopolets brennevinsomsetning	» 600 000,00
Overskudd av A/S Vinmonopolets vinomsetning m. v.	» 5 500 000,00
Brennevinsavgift	» 2 000 000,00
Ølavgift	» 21 000 000,00
Sjokoladeavgift	» 8 250 000,00
Tobakkstempelavgift	» 18 500 000,00
Omsetning av kullsyreholdige alkoholfrie drikkevarer og fruktvin	» 1 500 000,00
Beverningsskatt	» 10 000 000,00
Stempelavgift av dokumenter	» 8 500 000,00

Efterat statsbudgettproposisjonen for 1926—27 var fremsatt er valutakommisjonens innstilling fremkommet. Komiteen går ut fra, at denne etterat være behandlet av regjeringen vil bli forelagt for Stortinget, hvor saken vil bli gjenstand for særskilt komitebehandling. Det av valutakommisjonen tilrettelagte materiale benyttes i nærværende innstilling i den utstrekning komiteen eller fraksjoner innen denne har funnet tjenlig.

Ad Statens byggearbeider.

Finansministeren pekte ifjor (20de januar 1925) i sine supplerende uttalelser til statsbudgettet på, at man gjennom flere år til forskjellige byggearbeider har budgettert mindre enn man bruker. Som eksempel nevnte finansministeren den automatiske telefon i Oslo og antok videre at forholdet gjør sig gjeldende ved forskjellige byggearbeider under Socialdepartementets medisinalavdeling. Finansministeren uttalte videre herom: «Disse byggearbeider og disse overskridelser vil ganske visst ikke forvolde underskudd på regnskapet, fordi det er meningen at overskridelsen her skal overføres til bevilgning på senere års budgetter. Det er altså meningen å dekke dette ved efterbevilgning, men den slags disposisjoner

svækker allikevel statens kontantbeholdning, og de øker i øieblikket den midlertidige gjeld, og jeg mener at efter hvert som man får avvirket dette, bør man se å komme bort fra denne budgetteringsmåte og ikke anvende mere enn man dekker på årets budgett.»

Nærværende komite erklærte sig i Finansinnstillingen for 1925 helt enig med finansministeren og henstillet til vedkommende fagkomiteer å ha sin alvorlige oppmerksomhet rettet på dette forhold.

Under 27de april 1925 fattet Stortinget beslutning om å henstille til regjeringen å fremlegge en samlet oversikt over de nu pågående under forskjellige departementer hørende byggearbeider med opgaver over deres beregnede kostende m. v.

I St. med. nr. 33 for 1925, hvorom nærværende komite senere vil fremkomme med innstilling, er der gitt en oversikt over de for statens regning pågående byggearbeider.

Som av finansministeren ifjor antatt, viser det sig at det omtalte forhold i særlig grad gjør sig gjeldende ved forskjellige byggearbeider under Socialdepartementets medisinalavdeling.

Som eksempler vil komiteen hitsette følgende:

Hvilket byggearbeide.	Hvad bygge- arbeidet efter de foreliggende planer og over- slag er beregnet å skulle koste.	Når bygge- arbeidet på- regnes å være ferdig	Hvad der til- og med budgett- året 1924-25 er bevilget.	Hvad der antas å ville være medgått ved utgangen av budgettåret 1924-25.	Hvad der er bevilget for budgettåret 1925-26.	Hvad der i budgettåret 1925-26 antas å ville medgå.	Hvad der fore- slås bevilget for budgettåret 1926-27.	Hvad der gjenstår å bevilge.
Gaustad asyls utvidelse	5 804 400,00 Dessuten inven- tar kr. 149 000,00	Høsten 1926	3 643 000,00	3 301 000,00	250 000,00	1 838 900,00	250 000,00	1 810 400,00
Rikshospitalets ombyg- ning	5 145 540,22 Inventar ikke medregnet	Høsten 1926	2 800 000,00	3 600 000,00	200 000,00	1 000 000,00	200 000,00	1 945 540,22*
Østlandets sanatorium «Glittre»	3 222 066,22 Dessuten inven- tar ca. 200 000,00	Høsten 1925	1 975 000,00	2 880 000,00	175 000,00	342 000,00	175 000,00	1 097 066,22
Psykiatrisk klinikk	2 303 500,00 Hertil kommer inventar ca. kr. 125 000,00	Høsten 1926	1 250 000,00	1 380 000,00	150 000,00	620 000,00	150 000,00	878 500,00
Ny kvinneklinikk i Bergen	Efter revidert overslag av 31te august 1923 kr. 3 154 000,00 (Hertil kommer montering an- slagsvis kr. 250 000,00)	Innen utgan- gen av novem- ber 1925	2 215 000,00	2 305 000,00	200 000,00	849 000,00 (+ montering)	200 000,00 975 000,00	789 000,00 6 520 506,44
Utbedring av Rotvold asyl	1 300 000,00 anslagsvis. Her- til kommer mon- teringsutgifter	Utgangen av 1928	300 000,00	630 000,00 Varme- og sani- tæranlegg ikke medregnet	200 000,00	250 000,00	200 000,00	* Hertil kom- mer inven- tar.

Hvad ombygningen av Oslo Telefonanlegg angår, opplyses herom i proposisjonen, kap. 1203, at byggearbeidet — som forutsettes ferdig i løpet av 1927 — etter siste overslag er beregnet å skulle koste ca. kr. 30 000 000,00 hvilket beløp beregnes å ville være medgått pr. 30te juni 1927. Av disse kr. 30 000 000,00 er hittil bevilget kr. 13 660 000,00. Av det udekkede beløp kr. 16 322 000,00 som etter telegrafdirektørens mening må opføres til bevilgning for terminen 1926—27, foreslås bevilget kr. 1 745 000,00. For inneværende termin (1925—26) er bevilget kr. 2 008 000,00, mens der antas å ville medgå kr. 3 720 000,00.

Foranstående eksempler kunde forfleres, men de er tilstrekkelige til å vise den praksis som nu befølges.

Hvad Oslo telefonanlegg angår bemerkes at dette står i en særstilling, idet forutsetningen er at driften selv skal forrente og amortisere den i anlegget nedlagte kapital.

Komiteen vil bemerke, at det beløp der er brukt straks burde været dekket av statslånemidler, og ikke, hvad formentlig er gjort, av midlertidige lån. Utgiftene vedrø-

rende Oslo telefonanlegg, der jo går på kapitalbudgettet, bør derfor helst dekkes ved salderingen av budgettet for 1926—27, og komiteen vil anse det ønskelig at så skjer. Derved vil man følge den budgetteringsmåte som nu anvendes for bevilgninger til Nore kraftanlegg.

På de under Socialdepartementet opførte forannevnte byggearbeider, som allerede er ferdige eller vil bli ferdige i løpet av inneværende år, vil etter budgettforelegget for 1926—27 ytterligere — etter at disse byggearbeider altså er ferdige, gjenstå som udekket ca. 6,5 millioner kroner. Komiteen vil henstille til regjeringen at der utarbeides en plan for dekning av dette og lignende beløp i løpet av f. eks. 5—6 år. Forutsetningen er at bevilgningene opføres på driftsbudgettene for de departementer, hvorunder vedkommende byggearbeider hører.

Som foran nevnt vil komiteen senere fremkomme med innstilling angående St. med. nr. 33 for 1925, hvorfor den i nærværende innstilling kun vil uttale, at det for fremtiden absolutt ikke må anvendes mere enn bevilget.

De enkelte komitefraksjoners uttalelser.

Komiteens medlemmer formannen, Astrup og Færøvik skal bemerke følgende:

Statsfinansene og saneringen.

Valutakommisjonen har uttalt at den viktigste økonomiske oppgave som for tiden foreligger i vårt land er å skape stabile valutaforhold, og den har oppstillet det som en absolutt betingelse for en stabilisering av vår valuta at der blir en riktig balanse i statens budjetter, at staten hører op med gjeldsstiftelse og at der ikke på annen måte foregår kapitalfortæring. Kommisjonen påpeker at kapitalfortæringen, foruten ved gjeldsstiftelse skjer ved en for hårdhendt beskatning som hemmer kapitaldannelsen, ved undlatt fornyelse av statskapitalen, ved forbruk

1. Anvendt i budgettet til kapitalformål	kr. 491 443 000,00
2. » utenfor » » »	» 259 483 000,00
3. » » » » driftsformål	» 476 993 000,00

I denne oppstilling er ikke tatt hensyn til statens flytende gjeld hvortil man bl. a. har motposter på balansen i form av restanser og forskudd som i stor utstrekning endelig må dekkes av lånemidler.

En større del av statsgjelden er således medgått til å dekke statskassens driftsunderskudd. Men selv ikke de «produktive» kapitalanvendelser (under 1 og 2) kan forrente og avdra den gjeld som de er blitt anskaffet for. Tvertimot påfører de i mange tilfeller statskassen økede utgifter ved sitt direkte driftsunderskudd.

Skattetrykket (for stat og kommune underrett) er steget fra 16 pct. av den antatte inntekt i 1913 til 24 pct. i 1924. Herav er formues- og inntektsskatten alene steget fra 8,1 pct. til 16,2 pct.

Efter nærværende fraksjons mening har der funnet sted en hel forskyvning av statsutgiftene fra de mere pro-

av beholdninger o. s. v. Og den påpeker det meget viktige forhold, som den har kalt tidsmomentet, som inneholder at man ikke kan fortsette med investering på lang sikt i sådant omfang at der oppstår misforhold mellom produksjon av nutids- og fremtidsgoder.

Vi er ikke i tvil om, at den norske statsforvaltning i løpet av de siste år har forsyndet sig på det sterkeste mot samtlige disse bud.

Statsgjelden er således øket fra 357 millioner kroner 30te juni 1914 til 1731 millioner (etter pari kurser) og 1960 millioner pr. 30te juni 1925 efter en beregnet kurs av kr. 24,00 for 1 £. Kommunegjelden er steget tilsvarende.

I Valutakommisjonens innstilling (side 11) gjøres der nærmere rede for statsgjeldens vekst siden 1924. Av de inndradde lånemidler er

duktive til mindre produktive. Eksempelvis holdes statens bygninger ikke lenger så godt vedlike som før. Rent tallmessig er vedlikeholdsutgiftene nok steget, men ikke i forhold til den sterkt utvidede forvaltning (antallet av bygninger). Der tæres ennvidere sterkt på beholdningene, f. eks. i arméforvaltningen. Og dertil kommer at man av rent økonomiske grunner ikke makter å opprettholde i samme omfang som før enkelte statsadministrasjoner f. eks. forsvarsvesenet. Endelig kan det også nevnes, at der f. eks. på skolevesenets område har funnet sted en forholdsvis utgiftsforskyvning fra fagskolene til almenskolene, altså til de i første instans mindre produktive skoler. Eksempelvis har Norge nu år om annet dobbelt så mange studenter som Danmark. Alt dette er utslag av et misforhold i vår statsusholdning som ingen verdenskonjunktur kan råde bot på.

I betraktning av at der efter det resultat hvortil valutakommisjonen er kommet ikke har funnet sted nogen økning i landets produksjon siden 1913 tiltross for at befolkningen er vokset med ca. 10 pct., vil det forståes at det bærer galt avsted hvis der ikke snarest skjer en meget sterk kursforandring. Man har i historien, også i vår historie, eksempler på at lande, som ikke kan ordne forholdet mellom produksjon og forbruk, synker ned og risikerer å komme i avhengighetsforhold til kapitalsterkere land. Enhver som ikke vil at Norge skal lide denne skjebne, bør hjelpe til at kursforandringen kan gjennomføres og yde sitt offer forat så kan skje. Hvis man ikke vil bringe ofrene nu, blir man dog ikke fri for å bringe dem senere, men da uten resultat.

Efter vår mening krever hensynet til landets fremtid, at der skjer en radikal kursendring. Og den må tvinges igjennom med hård hånd, selv om enkelte endog i sig selv verdifulle interesser kanskje skulde bli skadelidende.

Der har i de senere år i vårt land vært en stigende stemning for en mere nasjonal politikk og med rette. En slik politikk er utslag av en økende selvbevissthet og vilje til å arbeide landet frem. Men den åndelige kraft som ligger i en nasjonal politikk kan ikke føre til betydelige resultater, hvis den samtidig roves for de materielle forutsetninger som er nødvendige for å sikre en varig vekst, og det er det som nu skjer. Til dekning av dagens behov diskonteres fremtidsmulighetene. Dette vil tilslutt både gå utover staten og de fremtidige generasjoner, som skal vokse op her i landet. Forholdet er derfor nu, at en bestemt finanspolitikk både er den mest nasjonale og den mest ungdomsvennlige politikk vi kan føre.

Valutakommisjonen påpeker, at selv om landets produksjon ikke er øket, så er der dog ikke tvil om at produksjonsevnen er større nu enn i 1913. Hvis man virkelig vil avvende sammenbruddet, skulde det derfor ennu kunne skje. Også her griper tidsmo-

mentet inn, idet der kan komme det tidspunkt, da landets ressurser er så opbrukt at man ikke makter det krafttak som kursendringen vil kreve.

Norge er et land med en stadig økende sund og sterk befolkning. Vi kan ikke lenger skille oss av med vårt befolkningsoverskudd. Vi må selv skaffe det noget å leve av innenfor landets grenser. Landet har også betingelser nok til å beskjeftige den voksende befolkning, når denne bare får slippe til. Men det forutsetter at alle landets muligheter utnyttes, både dets muligheter som jordbruksland, som industriland og som hjem for en fiskende og sjøfarende befolkning. Det nytter ikke å ville bygge veksten bare på en enkelt av disse hovednæringer.

Mens vår politikk hittil i særlig grad har vært rettet på å tilgodese nutidens behov må vi nu arbeide for at vårt land kan oppfylle de krav som fremtiden stiller. Det vil kreve resignasjon av nutiden, men denne vil iallfall, hvad den ikke nu med rette kan gjøre, kunne arbeide i bevisstheten om at etterkommernes kår bedres og dermed landet vokser.

De tanker som er fremholdt ovenfor er ikke utslag av nogen panikk. De fremkommer kun som et uttrykk for en åpen erkjennelse av landets faktiske stilling.

For statsmaktenes vedkommende må denne erkjennelse først og fremst gi sig utslag i en meget sterk omlegning av statsbudgettets utgifter og inntekter. Der må kreves en begrensning av de uproduktive og de kun langsiktig produktive utgifter, og en økning av gjeldsavdragningen. Ved siden herav en reduksjon av de for næringslivet og kapitaldannelsen mest trykkende skatter. Men dernæst må den gi sig utslag i en øket frihet for befolkningen til å utnytte landets faktisk økede produksjonsevne. I et lands økonomiske vekst spiller de enkelte individers dyktighet den aller største, ja i virkeligheten den avgjørende rolle. En av våre største industrier, Norsk Hydro, er f. eks. blitt til særlig ved

to menns dyktige og inspirerte arbeide, som senere har gitt levebrød for tusener. Vår hvalfangst er skapt av Svend Foyn og C. A. Larsen. Slike eksempler kan nevnes fra de største til de minste forhold. De dyktige individer må derfor slippe til, selvom man risikerer at enkelte av dem begår feil i sine disposisjoner. Av hensyn til disse undtagelser har staten ikke lov til å lave regler som binder alle. Også kapitalopsamlingen i landet må understøttes, selvom enkelte kapitalister skulde misbruke sin kapital. Landet trenger dem allikevel. Man må atter våge å la folk tjene penger og nyde fordelene av sin opsparte fortjeneste. Gjør man ikke det, vil tilslutt hele folket lide nød. Men først og sist må man huske at all offentlig støtte er forbruk som be-

tales av produksjonens overskudd og meget sjelden øker dette. Hovedoppgaven må derfor være å øke dette overskudd, hvordan man så skal fordele det blir en efterfølgende og langt mindre betydningsfull sak.

En langsiktig finansplan.

Nærværende fraksjon vil påtale den nuværende planløshet i de statsfinansielle disposisjoner, som får sitt uttrykk i at hvert statsbudgett er sig selv nok og oppjøres uten hensyn til den fremtidige utvikling. Særlig får dette sitt uttrykk i disposisjonene vedkommende statsgjelden, på den ene side dens stadige økning ved nye lån, og på den annen dens ringe avdragning. Dette vil fremgå av følgende tabell:

År	Statsgjeld ved terminens slutt Mill. kr.	Gjeldsavdrag i terminen Mill. kr.	Nye lån i terminen Mill. kr.	Nettoøkning i terminen Mill. kr.	Gjeldsrenter m. v. i terminen Mill. kr.
1912—13	362,7	5,0	—	—	12,6
1913—14	357,4	5,4	0,1	÷ 5,3	12,4
1914—15	421,3	5,5	69,4	63,9	12,9
1915—16	422,9	5,7	7,3	1,6	10,4
1916—17	455,5	5,9	38,5	32,6	11,6
1917—18	736,6	6,0	287,1	281,1	19,9
1918—19	1 008,0	6,6	277,4	271,4	22,9
1919—20	1 129,6	5,9	127,5	121,6	27,3
1920—21	1 216,0	6,2	92,6	86,4	41,2
1921—22	1 307,4	5,2	96,6	91,4	51,0
1922—23	1 419,4	5,5	117,5	112,0	57,0
1923—24	1 600,7	5,8	187,1	181,3	72,1
1924—25	1 731,0	5,6	124,7	130,3	91,8
1925—26	—	30,2	—	—	100,6
1926—27	—	16,2	—	—	99,4

Mens altså gjelden og rentene ustanselig er steget, er avdragene, fordi alle de store lån under krigen blev optatt med flere års avdragsfrihet inntil de siste år næsten ikke steget eller tildels endog falt. Dette tiltross for at stadig flere lån er anvendt på en måte som skulde forutsette en meget hurtig tilbakebetaling.

I kommunelovene har man uttrykkelige

lovbestemmelser om at lånenes avdragning skal stå i forhold til pengenes anvendelse. Men selvom slike formelle lovbestemmelser savnes for statsfinansenes vedkommende er det klart, at de økonomiske lover, som har bevirket lovbestemmelser for kommunenes vedkommende, likefullt gjelder for staten, og at staten, hvis den setter sig utover dem, hurtig vil forringe sin kapital.

Dividerer man statsgjeldsavdragene i

gjelden vil man, som regnskapskomiteen har påvist, finne at staten før krigen årlig avbetalte ca. $\frac{1}{65}$ av gjelden, med andre ord amortiserte de for gjelden anskaffede aktiva i ca. 65 år. Dette var det ingenting å si på fordi statsgjelden før krigen i alt vesentlig hadde full dekning i jernbaneanlegg og andre varige aktiva, som var anskaffet for gjelden.

Selv om man betrakter gjelden idag med stor velvilje, vil man neppe kunne si at stort over 7—800 millioner av dens pålydende motsvares av anskaffelser av nogenlunde varig art og som altså etter eldre praksis skulde kunne amortiseres i ca. 65 år, hvilket gir ca. 10—12 millioner årlig. Jfr. Regnskapskomiteens Innst. II bilag 5. Resten ca. 1 milliard er for den aller største del tapt og burde i vort land, som i Sverige forlængst ha vært betalt. Da dette er en umulighet, bør man iallfall sette den kortest mulige avbetalings-tid.

For vanskelig stillede kommuners vedkommende har Justisdepartementet oppstillet en lengstefrist av 10 år for slike gjeldsbeløps avbetaling. Man vilde ved befølgelsen av den samme regel som staten pålegger kommunene få en samlet årlig avbetaling på statsgjelden av ca. $100 + 10 = 110$ millioner kroner. Det er klart at dette overstiger landets evne i øieblikket, og vi må derfor stemme våre fordringer til oss selv ytterligere ned.

Selv om man ved gjeldsavdragningen i full utstrekning tar hensyn til at statens eldre aktiva er steget i verdi, hvilket dog på ingen måte forretningsmessig sett kan anbefales, er en tilsvarende redusert avdragning for tiden ikke innenfor mulighetens grenser. Man må derfor gå ennu et skritt nedover i sine fordringer og opstille iallfall 50 millioners fast avdrag og ingen ny gjeldsstiftelse som det mål der arbeides henimot. I de første år får man dog begynne med et langt mindre beløp og senere øke avdragene. Det blir nødvendig at der skaffes en fast plan for avdragningen av statsgjelden, hvori den

ovennevnte avdragsordning nærmere utformes.

For lettere å virkeliggjøre en av hensyn til efterslekten nødvendig avdragsordning, vil man peke på følgende to ikke helt utnyttede inntektskilder.

1. Rekonstruksjon av vektolden før krigen, hvilket f. t. vil si en økning av det faste tillegg til grunntoll-satsene fra $33\frac{1}{3}$ pct. til 50 pct. som vil innbringe ca. $7\frac{1}{2}$ million årlig. Med det nuværende gulltolltillegg av 40 pct. vil et tollbeløp før krigen av 100 øre da stige til $150 + 60$ (40 pct. av 150) = 210 øre der ligger noget under prisnivået etter engrosprisindeksen som nu er 214.

2. Ophevelse av forbudet, idet forholdet nu er at statsfinansene ikke lenger kan undvære denne inntekt. Spesielt hvis det uten ny gjeldsstiftelse skal kunne lykkes å oprettholde anleggsvirksomheten, hvilket er av den største betydning, vil denne nye statsinntekt være uomgjengelig nødvendig. Det bør nemlig erindres at selv meget hårdhendte besparelser ikke ellers vil levne noget inntektsoverskudd til anlegg. Det er nærmere belyst i det efterfølgende at man på grunn av kronestigningen før eller siden vil bli nødt til å redusere selve driftsbudgettet med ca. 70 millioner kroner for å undgå økede skatter eller nye underskudd.

Ved antagelsen av et forslag om planmessig gjeldsreduksjon som ovenfor anført vil man ha lagt grunnlaget for den finansplan på noget lengere sikt som man hittil helt har savnet. Faktisk har der hittil ikke vært nogen sammenheng mellom de enkelte års budgetter. Valutakommisjonen fremhever på det sterkeste betydningen av at der legges en plan som tar sikte på å bedre statens (og kommunenes) finanser. I denne finansplan bør foruten bestemmelser om gjeldsavdragningen inngå bestemmelser om konsolidering av en større del av den midlertidige gjeld, som pr. 31te desember 1925 androg til 240,6 millioner.

Også en suksessiv reduksjon av driftsutgiftene forøvrig bør inngå

i finansplanen, særlig reduksjon av stats-tjenestemennenes antall.

Pengeverdien og budgett for 1926—27.

Ved en sammenligning av to budgetter spiller selvsagt pengeverdien den aller største rolle. Eksempelvis er et budgett på 200 millioner kroner når prisenivået er 300 lik et

budgett på 267 millioner når prisenivået er sunket (nl. pengeverdien er steget) til 200. Når pengeverdien stiger må derfor budgettbeløpene reduseres ellers stiger faktisk også budgettene. Dette spørsmål er behandlet i en artikkel av dr. Keilhau i Dagbladet for 22de januar d. å. Følgende tall vil belyse disse forhold:

Budgett-terminen	Nettobudgettenes sluttsum i mill. papirkroner	Det samme i mill. nuværende gullkroner	Anmerkninger
1913—14	90	145 ¹	¹ Ved sammenligning med de nedenforstående tall må det erindres at gullverdien siden 1913 er sunket således at 90 mill. gullkroner dengang tilsvarer ca. 145 mill. gullkroner nu.
1921—22	420 ²	272	² Det høieste budgett i tiden 1913—1926.
1925—26	379	216	
1926—27	358	271	

Skjønt nettobudgettets nominelle sluttsum er blitt redusert med 21 millioner fra 1925—26 til 1926—27 er dets sluttsum uttrykt i gullkroner steget med 55 millioner gullkroner eller med ca. 25 pct. hvilket svarer til forandringen i pundkurs fra 31 a 32 ifjor til ca. 24 i år. Finansministeren har fremholdt at det nye budgett er basert på forutsetningen om en pundkurs av 24 med de følger som det vil ha for prisenivået mens budgett for 1925—26 vel må antas å ha vært basert på forutsetningen om en pundkurs av 31 a 32. Resultatet er kort og godt blitt, at man har fått en deflasjon men ikke et deflasjonsbudgett. Ved detaljgjennomgåelse av budgettet bestyrkes denne karakteristikk av årets budgettforslag.

Forsøker man nu under forutsetning av stabil pengeverdi med pundkurs 24 å gjøre op et rimelig budgett efter Valutakommisjonens krav, vil dette støte på meget store vanskeligheter, men staten er derfor ikke berettiget til å undlate forsøket. Staten må gjøre sitt til at pengeverdien kan bringes tilro og selv om

man i år ikke greier å tillemppe budgettet efter pengeverdien må man gjøre det til neste år.

Budgettbeløpet i 1913—14 omregnet til nutidens gullverdi, 145 millioner kroner, motsvarer 193 millioner kroner à kr. 24,00 pr. pund sterling. Med dette budgett-beløp rekker man ikke langt på vei, idet der beslaglegges bare til renter av statsgjelden ca. 100 millioner.

Inneværende års budgett opgjort netto efter pengeverdien da det blev fremlagt, balanserte som i tabellen vist med 216 millioner gullkroner, mens det nu fremlagte budgett opgjort på samme måte viser 271 millioner gullkroner. Nominelt er der ikke stor forskjell mellem dem fordi reduksjonen på det nye budgett kun i liten grad er gått ut over de egentlige driftsutgifter. Når den nevnte reelle forhøielse av budgett på 216 til 271 millioner gullkroner ennå ikke viser sig f. eks. i form av direkte skatteforhøielser, skyldes det at den skatteevne som ligningen gir uttrykk for ennå ikke er sunket i forhold til prisenivåets fall, idet nemlig de faste lønninger ennå ikke er blitt tilsvarende redusert og en rekke næringer på grunn av

gjennomsnittsligningen ennu en tid vil betale skatt etter et høiere prisnivå enn det nuværende. Men det er klart at dette misforhold — som skyldes kronkursens forbedring med ca. 25 pct — mellom nasjonens virkelige inntekter og dens skatter, ikke kan bestå. Når Finansdepartementet og Norges Bank i forening har laget deflasjon i landet må konsekvensen herav bli et deflasjonsbudgett.

Dette vil anvendt på det nye budgett si at budgettet burde bringes ned til et gullkronebeløp svarende til det som det løpende budgett er oppgjort med, som — hvad også regjeringen er enig i — betegner maksimum av hvad man f. eks. ved hjelp av skatter kan presse ut av landet. Dette beløp, 216 millioner gullkroner, utgjør i papirkroner etter pundkurs 24, som budgettet er basert på, 288 millioner papirkroner. Etter dette skulde nettobudgettet for 1926—27 reduseres med $(358 - 288) = 70$ millioner kroner. Vil man ikke innstille sig på en slik reduksjon i budgettet, må man være forberedt på et av følgende alternativer: 1) Økede skatter. 2) Nye budgettunderskudd. I begge disse tilfeller vil det før eller siden bety at landet atter glir ut i inflasjon direkte eller ad omveier.

Det vil forstås at det første alternativ utelukker sig selv, idet det er tvingende nødvendig at skattene såsnart skje kan bringes ned. Dette gjelder først og fremst de mest kapitalfortærende og for næringslivet mest trykkende skatter, således hele den direkte beskatning, særlig den ekstraordinære formuesskatt, der av finansministeren er betegnet som en av de uheldigste skatteformer vi har, og videre aksjeselskapenes formues- og fondsskatt.

Regjeringens og Stortingets forhold til budgettet.

Det kan nu spørres hvorledes disse besparelser kan tenkes gjennomført. Vi vil i den anledning fremholde at det i de senere år er blitt almindelig at regjeringen ved fremleggelsen av budgettet har henstillet til Stortinget å foreta besparelser i regjerin-

gens forslag. En slik henstilling beror imidlertid på en feilvurdering av regjeringens og Stortingets forhold til budgettet og vi vil derfor presisere dette forhold nærmere. Selvom den parlamentariske utviklings vei har ført bort fra den oprinnelige praksis å bevilge statsbudgett i store en bloc beløp og henimot sterkere detaljering i bevilgningene, er det klart at det fremdeles prinsipielt må være regjeringens oppgave å fremlegge budgettet slik at Stortinget kan ta standpunkt til det i en enkelt votering som kan avgjøres med «ja» eller «nei». Som bekjent har dette fått sitt klassiske uttrykk i parlamentarismens og budgettbehandlings moderland, England, derved at parlamentet bare antar eller forkaster budgettet som et samlet hele. Stortinget kan nok foreta lempninger og forandringer i budgettet, men det mangler selvsagt helt organer til å foreta besparelser som krever administrative omlegninger. Og det er jo nettop det som nu er tilfelle. Det kan derfor når bortses fra Stortingets eget budgett heller ikke bebreides Stortinget at det ikke «sparer» sålenge det ikke direkte forhøier regjeringens budgettforslag eller tillater regjeringen å fremlegge til vedtagelse budgetter som ikke tar fornødne hensyn til kravet om økonomi i statshusholdningen.

Stortinget har i de senere år gang på gang tatt initiativet til å søke statsutgiftene bragt ned, idet det har foranlediget nedsatt en rekke komiteer med besparelse for øie. Av slike komiteer kan nevnes: Spare- og forenklingkomiteen, postvesenets, telegrafvesenets og jernbanenes sparekomiteer. Også budgett- og regnskapskomiteen og Valutakommisjonen er blitt nedsatt etter Stortingets initiativ eller foranledning. Det stoff som herved er blitt tilrettelagt for administrasjonen er dog hittil, når bortses fra regnskapskomiteen, kun i mindre utstrekning blitt utnyttet og de besparelser man har oppnådd er gjennomgående ikke betydelige, når bortses fra postsparekomiteen. Der har i det hele ikke vært lagt den kraft og energi i arbeidet med å redusere statsutgiftene, som

hensett til landets økonomiske tilstand skulde vært tvingende nødvendig.

Imidlertid kan det jo ikke fortsette med at regjeringen tildels med henstilling til Stortinget om å spare, stadig fremlegger budgetter som er for høie og som i det lange løp må virke lammende for landets økonomi. Og Stortinget kan heller ikke undgå å bli medansvarlig, når det, selvom der protesteres under finansdebattene, allikevel år etter år vedtar disse regjeringens budgettforslag, som så lite stemmer med tidens krav. Da Stortinget ikke selv kan administrere, må det henstille til regjeringen å skape et brukbart grunnlag for en fremtidig budgettreduksjon. Det er en selvfølge at man ikke straks kan få utgiftene tilstrekkelig ned. En avvikling krever sin tid, men denne avvikling bør dog bevisst innledes slik at man kan skimte de linjer man har tenkt å følge og de mål man vil nå.

Reduksjon av statsutgiftene har en teknisk og en politisk side. Når så lite hittil er gjort, skyldes det sikkerlig vel så meget de tekniske som de politiske hensyn. De vanskeligheter som tårner sig op i form av lovforandringer, administrative omlegninger o. s. v. sinker utgiftsreduksjonen mere enn deres politiske behandling i Stortinget. Det er klart at det er administrasjonens sak å fremvise hvorledes besparelsene skal gjennomføres og hvilke konsekvenser de vil få. Så alvorlig som stillingen er i vårt land antar vi at en gjennomførelse i Stortinget av et samlet sparebudgett, som skjærer løs på alle konti så alle interesser blir solidarisk ansvarlige for besparelsene, vil være lettere enn dets tekniske gjennomførelse i administrasjonen. Det er en selvfølge at denne tekniske gjennomførelse kan skje når den må skje. Det har vært mulig i andre land.

At vi må nedlegge mangt og redusere meget, at vi idet hele må redusere vår offentlige levestandard er vel nu de aller fleste innstillet på. De dermed forbundne ofre må vi nu selvsagt bringe av hensyn til vårt lands fremtid og våre efterkommeres skjebne, og det er uklokt å ville utsette operasjonen av angst for smerten.

Kommunefinansene.

Når de offentlige finanser av hensyn til pengeverdien må bringes i orden gjelder dette selvsagt like meget kommunefinansene som statsfinansene, og nærværende fraksjon vil derfor tilslutt også henlede oppmerksomheten på de første. De opplysninger som dels kommunalkreditkomiteen og dels Valutakommisjonen har fremlagt er i så henseende egnet til å volde engstelse, ikke minst fordi kommunene er tilbøielig til å ville falle tilbake på staten når vanskelighetene opstår. Kommunenes elektrisitetslån og nødsarbeidslån er eksempler herpå. Der knytter sig derfor de aller største statsinteresser til kommunefinansene.

Da det viser sig at vår før så høie kommunegjeld fremdeles stiger, vil nærværende fraksjon henstille at statskontrollen hermed skjerpes overensstemmende med kontrolleni andre land. Intet av de land som vi ellers sammenligner oss med har en så svak kontrollordning som Norge. Man må komme dit at veksten i kommunegjelden stanser. For å opnå dette bør den bestemmelse i kommunelovene, som tillater kommunene å opta uapproberte lån, såfremt de bare forutsettes tilbakebetalt innen 5 år, opheves eller forandres. Også andre spørsmål i denne forbindelse trenger sig frem, bl. a. spørsmålet om fylkenes økonomiske organisasjon der har vist sig å være for svak. Vi henleder angående en flerhet av disse spørsmål oppmerksomheten på en artikkel av sekretær J. B. Hjort i Statøkonomisk Tidsskrift side 165 for 1925 og henstiller til administrasjonen at kommunefinansenes stilling og eventuelt de nødvendige reformer i kommunalforvaltningen og lovgivningen i sin helhet utredes nærmere, eventuelt av en særskilt komite.

Nærværende fraksjon foreslår for Stortinget å fatte sådan

beslutning:

I.

Innstillingen vedlegges protokollen.

II.

Da det ikke er lykkedes å gjennomføre sådanne besparelser på budgett for 1926—27 at dette i virkeligheten viser synkning sammenlignet med inneværende års budgett og utgiftsbyrden under de vanskelige økonomiske forhold i landet overstiger bæreevnen, uttaler Stortinget:

- a. Det forutsettes, at de summer som bevilges på budgett for 1926—27 betraktes som maksimumsbeløp og at regjeringen setter all kraft inn på å bringe de budgetterte utgiftsposter ned, idet samtidig inntektene av statens forretninger søkes oprettholdt.
- b. Det henstilles til regjeringen allerede for inneværende års Storting å fremlegge forslag til de fornødne lov-, reglements- og eventuelt også regulativendringer for et tilstrekkelig redusert og reelt budgett for 1927—28.
- c. Det henstilles til regjeringen i forbindelse med budgett for 1927—28 å forelegge for Stortinget en plan for avdragning av statsgjelden til effektiv forminskelse av denne.

Komiteens medlemmer Aarstad og Inderberg skal bemerke:

Budgettforslaget for 1926—27 er oppgjort med en balanse av ca. 417½ million kroner. Sammenlignet med forslaget for inneværende termin er dette en nedgang av ca. 23 millioner kroner oppgjort etter samme prinsipp som forrige år.

Kapitalbudgett er oppgjort med en økning bl. a. til Nore kraftanlegg således at Nore alene krever 15¼ million kroner av statslånemidler.

Det heldigste vilde være, om der blev opført mindre til utgift på kapitalbudgett enn man samtidig kunde avse til avbetaling på statsgjelden. Vi er av den opfatning, at når regjeringen foreløbig har satt sig som mål å begrense gjeldsstiftelsen til ikke over det som samtidig brukes til avbetaling på gjelden, så er dette kun det første skritt og at det neste blir å betale mere av på gjeld enn der lånes. Men slike foretagender,

som forutsettes å bli rentable forretninger, og dertil hører Nore kraftanlegg, kan man forsvare å gjøre ferdig snarest, selv om der skulde kreves større samlet utlegg pr. år enn det samtidige avdrag på statsgjelden. Men man må samtidig være opmerksom på at den avkastning disse bedrifter gir må anvendes til øket avdrag på den stiftede gjeld.

En ikke uvesentlig del av vår nuværende statsgjeld er stiftet i de foregående perioder til andre formål enn rent produktive — bl. a. for å avhjelpe nød i kriseårene og senere for dermed å kunne avhjelpe arbeidsløsheten. Det har vært nødvendig som en nødsforanstaltning, men det bør ikke bli regel i fremtiden. Regjeringens syn på dette spørsmål således som det fremgår av inneværende års og det for neste termin foreslåtte budgett og som går ut på som det første skritt å innskrenke gjeldsstiftelsen til ikke utover de årlige avdrag på statsgjelden må være det rette under de nuværende økonomiske forhold, men man må også ha for øie, at statsgjelden må bringes ned, og for at så kan skje vil det være nødvendig at der betales mere avdrag enn hvad der lånes til nye foretagender. I rene undtagelsestilfeller som de nevnte kan man forsvare å gå videre — ellers ikke.

Kommende termins utgiftsbudgett er oppgjort nokså lang tid før budggetterminen og under visse bestemte forutsetninger. Det sees bl. a., at regjeringen har gått ut fra en pundkurs av ca. 24 kroner. Selvfølgelig er det vanskelig å kunne føle sig på sikker grunn her og om den svikter i en eller annen retning vil også budgettet endres. Valutakommisjonen har nu avgitt sin innstilling og fremlagt et betydelig materiale med bestemte forslag til å stabilisere vår valuta. Det er klart, at Stortingets stilling til denne sak også kan få betydning for kommende års budgett. Men da man går ut fra, at både Valutakommisjonens innstilling, Norges Banks uttalelse om de eventuelle forslag fra regjeringen senere vil bli tatt op til behandling i Stortinget finner man det riktigst ikke å gå inn på dette spørsmål nu på forhånd. Valutakommisjonen anfører forresten det faktum, at man allerede i lengere tid faktisk

har hatt en stabil valuta på ca. 24 kroner pr. pund sterling. Bli det dette forhold vedvarende skulde regjeringens beregninger på grunnlag herav holde. — Selv om vår valuta har gått betydelig og op engrosprisene som følge derav er falt, med undtagelse av prisene på jordbruksproduktene, er dog ikke detaljprisene gått ned i tilsvarende grad. Det faktiske prisnivå for det kjøpende publikum er derfor ikke gått ned i den grad som det burde. Dette vil ha sin betydning for bedømmelsen av lønnsforholdene for statens tjenestemenn og en lettelse av statsbudgettets utgiftsside ved reduksjon i løningene blir derved vanskeliggjort.

I budgettforlaget antydes en konvertering av det såkalte kriselån av 1920, der var forutsatt forrentet og amortisert ved inntektene av den ekstraordinære formuesskatt. Ved denne konvertering kan utgiftene til dette lån bringes ned, så de dekkes av de årlige inntekter av den ekstraordinære formuesskatt. På denne måte vil lånets avbetaling strekkes ut over et lengere tidsrum enn de oprindelig forutsatte 10 år. Da det alltid har vært forutsetningen at den ekstraordinære formuesskatt ialfall skulde dekke dette lån, må skatten formentlig enten prolongeres utover den oprindelig bestemte tiårsperiode eller midlene tilveiebringes på annen ekstraordinær måte.

De største inntektsposter på budgettforlaget er nu som for inneværende termin statsskatt og toll. Det er vår mening, at Stortinget alltid må bestrebe sig på å få en rettfærdig fordeling av statsutgiftene ved en nøie avveien av forholdet mellem disse to inntektsposter.

Statsskattens utbringende er avhengig av skattyternes inntekter og disse igjen av det virkelige næringslivs stilling — av utbyttet av jordbruk, fiskeri, håndverk, industri og skibsfart. Stort sett er inntekten av disse næringsgrener nedadgående. Dette har bevirket og vil ytterligere medføre nedgang i statsskatten. Utbyttet av jordbruket var visstnok ganske godt i 1925, men prisene til gjengjeld så lave, at det er vanskelig for den del av vårt folk, som arbeider i denne viktige næringsbedrift å kunne greie sig.

Noget lignende var visstnok også tilfellet i de andre nevnte bedriftsgrener. Derved minsker også den skattbare inntekt og statens skatteinntekt. Det er således vanskelig å kunne si noget sikkert om denne inntekts-post vil holde, men man anser anslaget så forsiktig, at der skulde være god grunn til å tro det.

Vi vilde gjerne være med på å lette skattetrykket, der nu er ganske sterkt for hver enkelt skattyder. Men setter vi oss som mål, at statsgjelden skal betales og at de allernødvendigste statsutgifter skal dekkes uten ytterligere gjeldsøkning — og det bør vi — så er der ingen vei utenom, utgiftene må dekkes selv om det nogen år fremover vil føles tungt. Det er forresten ikke bare her i landet, man klager over de høie skatter, det samme klagemål høres så å si hele verden over.

Tollinntekten vil være avhengig av den kommende tolltariff. Det er derfor umulig nu å uttale noget bestemt derom. Det er naturligvis mulig gjennom tollsatsene å få ganske store inntekter for staten. Men går man for vidt ad den vei, vil man uvegerlig også komme til å legge for store byrder på den del av vårt folk som minst tåler det.

Statsbudgettet er fremdeles hoit. Vi er av den mening, at regjeringen har gjort, hvad der i øieblikket kan gjøres for å få det redusert mest mulig. Men vi er også fullt klar over, at det ytterligere må skjæres ned i de kommende år. Ingen kan vente, at dette skal kunne gjøres i en fart uten at vitale interesser skades. Når budgettet ytterligere i fremtiden skal tvinges ned — og det må det, hvis statsgjelden skal bringes ned — må dette efter vår mening gjøres på en sådan måte, at hele det norske folk får bære de følger, som dette fører med sig. Gjøres det ensidig og uten tilstrekkelig omtanke vil det i for høi grad kunne ramme urettferdig og kanskje særlig kunne komme til gæ ut over de, som minst tåler det — de mest uheldig stille distrikter og befolkningslag.

Der må resignasjon til både overfor skattetrykket og overfor kravene til statskassen i de økonomisk vanskelige ti-

der, vi nu er oppe i. Dette er det viktigste krav i øieblikket — men resignasjon er også det vanskeligste å lære for folk flest.

Hvor vidt der er poster på det fremlagte statsbudgett, som uten skade kan reduseres, vil de enkelte komiteer ha plikt å søke efter. Alle reduksjoner vil selvsagt virke i den rette leid: å sikre oss at budgettet kan holde. En ting er ialfall sikkert: økninger tales neppe, uten at man samtidig anviser nye og brukbare veier å få ytterligere inntekter på.

Men både nedskjæring av utgiftene og økning av inntektene må være av reell art. For det viktigste er dog først og fremst å få et reelt budgett. Dette har såvidt vi kan forstå vært regjeringens viktigste mål under budgettforslagets utarbeidelse og det samme bør også være Stortingets viktigste mål under den kommende budgettbehandling.

Arbeiderpartienes representanter Hornsrud, Krogh og Løge henviser til sine bemerkninger i finansinnstillingen for 1925 og tidligere år samt til Hornsruds bemerkning i valutakomiteens innstilling, idet de dels understreker disse bemerkninger, dels tilføier hvad landets sociale og statens økonomiske stilling, knyttet til kommende års budgettforslag, innbyr til.

Statens økonomiske stilling er fremdeles preget av:

Gjeldssituasjonen og de byrder som derav følger, og

arbeidsledigheten og de oppgaver som derav følger.

Når der idag fra alle hold ankes — og med rette — over statens slette økonomi og den forferdelige gjeldsøkning, så ligger deri en selvbebreidelse av alle dem, partier og personer, som ikke ved forslag og/eller votering har dokumentert sin uenighet i den bevilgnings- og skattepolitikk, hvis resultat nettop er statens slette økonomi og gjeldssituasjonen idag. Ansvaret må derfor hvile på alle dem, partier og personer, som i stillings medfør år efter år, også i de gode in-

tektsår, har medvirket til at dagens utgifter er dekket med anvisning på fremtiden —; at statens driftsutgifter av forskjellig slag er dekket med gjeld, øket gjeld.

Det går anstendigvis ikke an for disse partier og personer både i tide og utide å skrike op om gjelden og statens slette økonomi i tillit til, at den som skriker høiest vil bli ansvarsfri. Ti det blir i tilfelle nærmest den gamle historie op igjen, om tyven som skrek: «Stopp tyven!» og som derved avledet oppmerksomheten fra sig selv. Det går ikke. Og det kan fastslåes, at der mellom de borgerlige partier ikke har vært nogen nevneverdig uoverensstemmelse av økonomisk art i de år, hvori statens gjeldsforhold har forværret sig så voldsomt. Det gjelder både inntekter og utgifter.

Om utgiftene har borgerpartiene praktisk talt stått enige, når undtas kjøpet av: Vaksdal mølle, Glomsfjord, Grong gruber, de 3 motorskiber og kullbåten «Bruse».

Men hvad betyr utgiftene til disse kjøp, som tilsammenlagt ikke rekker 100 millioner kroner, sammenholdt med den gjeldssituasjon landet ved borgerpartienes forenede finanspolitikk er bragt op i? Intet — absolutt intet.

Staten har også verdier for disse innkjøp, likesom den har hatt direkte fortjeneste. Vaksdal mølle har således tjent sig op. Kullbåten Bruse likeså. Og de 3 motorskiber er jo solgt med stor fortjeneste for staten, en fortjeneste som idag representerer ca. 17 millioner kroner.

Men høirepartiet er naturligvis misfornøiet, fordi de tjente millioner er gått inn i statskassen — ikke inn i rikfolkenes private lommer, hvis representanter høirepartiet er.

Statsutgiftene forøvrig har borgerpartiene vært enige om — praktisk talt.

Om utgiftene til militærvesenet, noitralitetsvernet, kongehuset o. l. har der således ikke hersket nogen uoverensstemmelse mellom høire og venstre — absolutt ikke. Men her ligger i første rekke årsaken til statens slette økonomiske stilling; ti her møter vi det pengesluk — som aldri blir fylt — et sluk hvori både millionene og milliardene

forsvinner uten å etterlate sig annet spor enn: øket statsgjeld!

Her ligger borgerpartienes fellesansvar for gjeldsulykken, ti her er kapitalfortæringen foregått i stor stil.

Hvad inntektene angår, så er der heller ikke stor uoverensstemmelse mellom borgerpartiene.

Men rett skal være rett: Dersom høirepartiet hadde fått sin vilje frem, slik som den er kommet tilsyne i Stortinget ved forslag og votering, så vilde statens finansielle stilling vært ennu værre — altså ennu slettere enn den nu er. Ti høire har jo bekjempet de små tilløp, som er gjort i retning av å øke statsinntektene ved øket rikmannsskatt.

Høirepartiet og dets menn idag er kjent fra sin fortid i Stortinget. Det nytter ikke å borteskamotere sin fortid ved å skrike: «Stopp tyven!»

Der er således ingen vesensforskjell på borgerpartienes forhold til landets slette økonomi og den nuværende gjeldssituasjon. Men skal man hårfint vurdere disse partiers forhold til statsøkonomien og landets finanser, så må dommen bli den, at høirepartiene er ennu mere brødefulle enn venstre.

Alene arbeiderpartiene har optrukket den linje som kan stå for en upartisk dom, både når det gjelder:

- å skaffe staten økede inntekter og
- å innskrenke statens uproduktive utgifter.

Begge dele har vært og er like nødvendige.

Hvad utgiftene angår, så har arbeiderpartienes representanter konsekvent stemt mot store bevilgninger til kapitalfortærende deler av statsbudgettet, såsom bevilgninger til militærvesenet og kongehuset o. l. Her kunde voldsomme beløp være spart.

Hvad inntektene angår, så har vi likeså konsekvent varetatt statens interesser og stemt for: øket arveskatt, øket ordinær statsinntekstskatt på større inntekter, øket formuesskatt og øket ekstraordinær formuesinndragning. Ennvidere har vi fremlagt forslag om sterk progressiv forbruksskatt på uforholdsmessig stort forbruk samt progres-

siv grunnskatt hvis forutsetning er efterfølgende verdistigningsskatt. Og vi har like foran høikonjunkturen optrukket linjene for en i alle deler fremsynt og forsvarlig finanspolitikk, som endog våre motstandere, borgerpartienes representanter, har måttet erkjenne som riktig.

Under finansdebatten den 5te juli 1919 blev der således fra vår side hevdet:

«I oppgangstiden bør vi utskrive store og sterkt progressive skatter, betale gjeld og samle størst mulig reserve til nedgangstiden kommer. Og da — når nedgangstiden kommer — da må det offentlige, stat som kommune, anvende sine reserver, bl. a. til øket bygning av jernbaner, veier o. s. v. o. s. v. og derigjennem supplere den uregelmessige, den uharmoniske spekulative privatvirksomhet.»

Både statsminister Gunnar Knudsen og senere finanskomiteens høirefraksjon uttalte sin tilslutning til dette arbeiderpartiets finanspolitiske grunnsyn. Men handling i overensstemmelse dermed uteblev. Derfor gikk det som det gikk: Istedetfor avbetaling av gjeld og opsamling av reserver øket gjelden både den kortsiktige og den langsiktige — borgerpartiene laget likeså lettvent og sorgløst ny gjeld som småguttene ruller sneballer —

Norge stod dengang midt oppe i en inntektsperiode av uanede dimensjoner. Det vilde således ikke vært nogen umulighet å følge arbeiderpartiets linje i disse spørsmål. Tvertimot! Skattene kunde fulgt hakk i hæl med utgiftene, helst foran utgiftene i en slik periode og Norge vilde da stått bedre enn de fleste land gjør idag. Men Norge står nu verre enn de fleste land. På denne måte er de inntekter staten skulde hatt gått i rikfolkenes private lommer. Og da disse lommer blev for overfylte, så fremelsket dette forhold formelig en spekulasjonsrus, hvis følger det arbeidende folk idag lider og en lang tid fremover fremdeles vil lide under.

Det er derfor så langt fra å være riktig, som høire hevder, at skatteinntektene ligger best beskyttet, når de ligger i skatteborgernes lommer —. Ti denne «beskyttelse» medfører, at staten og kommunene blir forgjel-

det, mens spekulasjonen tar overhånd, — begge deler til skade for det offentlige som for det jevne private arbeidsliv.

Ingen dom kan falle tyngere enn disse faktiske kjennsgjæringer. Og det er den dom borgerpartiene idag står overfor. De levet likesom i sus og dus for dagen uten tanke på den dag imorgen. De glemte bondens forsiktighet med å samle årets avling inn i lade, i stabur og kjeller. De glemte «vinteren og vårknipa».

Derfor gikk det som vi forutså og også forutsa:

«— men nu møter vi nedgangstidene med øket statsgjeld, tom statskasse og ganske visst synkende inntekter.»

Vår spådom er dessverre til punkt og prikke gått i opfyldelse — —.

Nu gjelder det å karre oss ut av de vanskeligheter borgerpartiene ved sin kortsynte finanspolitikk og kapitalfortærende militærpolitikk har ført landet op i.

Statsgjeld — formuesinndragning.

Det kan innrømmes at formuesinndragning nu ikke vil bringe det resultat som under en høikonjunktur. Men hvad skal man ta til, når gjelden en gang er der og «regningen ligger på bordet»? Og «regningen» er øket med de bortsolte bankmillioner.

Ja, man har den utvei hr. statsminister Berge anviste og som han begynte å praktisere, idet han gjennomførte sitt beryktede gulltolltillegg på de allerede før så tunge fattigmannsskatter.

Det arbeidende Norge har allerede fått føle virkningen av denne «regning». Ti på denne måte er finansministeren formelig blitt inkassator for statskreditorerne, hvilket har medført et øket skattetrykk nedad, ikke opad i samfundet. Dette erkjente også høires store finanslys hr. statsminister Berge. Man kan neppe ta feil av hensikten i så henseende. I statsministerens åpne og uforbeholdne uttalelse er høires skatte-hensikter lagt nakent frem i dagen, ganske som en visektor skjærer inn i og blottlegger de levende musklers vibrerende trekninger.

Eller var statsminister Berge et redskap i hoifinansens hender uten selv å forstå rek-

kevidden av høires hensikter, når han forkynte skatteplyndringen av småkårsfolket på følgende måte:

Arbeiderne må selge dyna av senqa!

Arbeiderbønderne må selge kua av baa-sen!

Det mest nødvendige må selges for å betale skatt — skatt som skal anvendes til å betale regningen fra statskreditorerne, regningene fra rikfolkene.

Hvilken skatt vil være mere urettferdig enn den som fremtvinger slike resultater? Ingen — absolutt ingen. Derfor må formueskatten få sin bedømmelse i forhold til andre skatter — i forhold til gulltolltillegget og fattigmannsskattene.

Andre skattereformer.

Her melder sig i første rekke kravet om skatt på det uforholdsmessig store forbruk.

Skal nasjonens forbruk tvinges tilbake og det er jo meningen, så bør vel i al anstendighets navn forbruksinnskrenkningene begynne på toppen av det store private forbruk, ikke på det allerede tidligere meget minimale forbruk. Og nogen annen og bedre måte til innskrenkning av toppforbruket, som dreier sig om snese vis tusen kroner årlig for en enkelt familie, er det ikke enn en spesiell straffeskatt som øker med forbruket, når det overstiger en viss rimelig grense. Forslag foreligger om denne skatt og er beroende hos regjeringen, og vi forutsetter at regjeringen i nærmeste fremtid vil fremlegge sitt forslag i saken.

Toll eller ordinær statsinnkomstskatt.

At regjeringen i sitt budgettforslag har sløifet 5 pct.-tillegget på den direkte statsinnkomstskatt er opsiktsvekkende av flere grunner. For det første fordi budgettet er så snaut oppgjort, at det neppe vil holde, kanskje knapt nok holde om de 5 procent tillegg var medtatt. For det annet fordi kravet om en nedsettelse av de indirekte skatter på nødvendighetsartiklene i lengden vel ikke godt kan avvises av en — venstre regjering?

Og denne nedsettelse eller omlegning

må ganske selvfølgelig komme frem som en økning av den direkte statsinnkomstskat.

Hertil kommer at 5 procent-tillegget var en innrømmelse til vårt standpunkt, at budgett-balansen ikke ensidig skal skje ved toll- og fattigmannsskatter, men også ved regulering av den ordinære, direkte statsinnkomstskatt etter budgettets stilling. Disse 5 procent var således en teoretisk innrømmelse til vårt standpunkt — en innrømmelse som forarget høires hoifinansmenn meget sterkt. Og venstre-regjeringens undfallenhet like overfor kritikk fra den kant har altså svekket dens eget budgettforslag med minst 5 millioner kroner.

Arbeidsledigheten og jordspørsmålet.

Av alle sociale onder vårt folk lider under står arbeidsledigheten som det verste, ikke nettop fordi det er verst å bekjempe, men fordi dette onde trekker praktisk talt alle andre onder med sig.

Man burde derfor kunne gå ut fra, at alle partier vil være interessert i, at arbeidsledigheten skal bekjempes med alle til rådighet stående midler. Og i så tilfelle måtte resultatet bli: synkende, ikke stigende arbeidsledighet. Men nu er stillingen ganske motsatt: arbeidsledigheten øker praktisk talt innen alle arbeidsgrener, øker fra dag til dag — øker uten at nogen effektiv redning er i sikte.

Årsaken hertil er å søke i det forhold, at hele vår produksjon er oppbygget på lønsmohetssystemet, ikke på behovet.

Uten å gå nærmere inn på dette grunnprinsipp tør vi fastslå, at veien ut av uføret går igjennom en systematisk utvikling av de produksjonsfaktorer som knytter sig til nytteproduksjonen og som har sin naturlige rot i norske forhold. Og det blir i første rekke jordbruket. Norge har minst 5 millioner mål udyrket jord som er skikket for opdyrkning.

En systematisk kamp mot arbeidsløsheten må derfor ta sikte på løsning av jordspørsmålet. Og løsningen må knytte sig til bureisning og nydyrkning over hele lan-

det, i hver kommune, i hver grend, såat si. Om nødvendig ved rasjonering, der hvor jordhungeren er stor og jorden allerede er optatt til dyrkning og drift.

Å vende menneskestømmen fra industricentrene, fra byene må være målet. Men midlet? Jo, det vil være: jordretten. Intet vil trekke bedre. Og intet vil heller hjelpe bedre, dersom man omgjørder jordretten med trygg besiddelse for slekten, utbygget etter den tanke som ligger til grunn for vår gamle, norske odels- og åsetesrett eller «Jubelåret» i Moseloven. Utbygger denne tanke etter tidens praktiske behov.

Jordretten er menneskets umiddelbare rett, retten til å leve av eget arbeide. Vår lovgivning skal alene være den middelbare regulering og beskyttelse av denne rett. For den voksne, arbeidsdyktige mann og kvinne er jordretten en medfødt rett, ganske som barnets rett til morsmelken.

Selve jorden har vi jo fått gratis av forsynet. Å stenge det arbeidsføre menneske fra jorden er ikke bedre enn å stenge barnet fra sin diegivende mor.

Vi er ikke ferdig med arbeidsløsheten fordi om samfundet anerkjenner jordretten, men veien ut av uføret er dermed åpen.

Med husmannskommisjonens innstilling er det første betydningsfulle skritt tatt, både med hensyn til jordretten, ekspropriasjon, erstatning, beskyttelse av besiddelsesretten og etablering av de organer hvormed reformen skal gjennomføres. Her trenges ikke mere «utredninger» uten som middel til å forhale saken — — —

Sålenge Amerika stod åpen og vinket med sin jord hadde befolkningsoverskuddet i Norge et greit avløp: De norske arbeiderbønder og husmenn «tok land» i Amerika, bygget jordhytter og blev velstående ved sitt eget arbeide.

Men nu er det forbi, nu må den jordhungerende og arbeidsledige del av det norske folk få anledning til:

å ta land i Norge,

å bygge og bo i Norge og

å skape trygg fremtid for sig og sine ved eget arbeide i Norge.

Midlene hertil måtte vel kunne skaffes tilveie ikke bare ved lån men tildels ved:

- a. progressiv grunnskatt,
- b. verdistigningsskatt og
- c. nedskjæring av militærbudgettene.

Forslag til progressiv grunnskatt foreligger fra vår side for Odelstinget. Og denne skattereform vil med sine inngangstakster også danne grunnlaget for verdistigningsskatten.

Nedskjæring av militærbudgettene med et klekkelig beløp vil også ha betydning for bevilgningene til arbeidsbudgettene. Ti en fortsatt innskrenkning av arbeidsbudgettene vil bare gjøre ondt værre: øke arbeidsledigheten.

Stillingen er slik at hele vår oppmerksomhet nu må konsentreres om nedskjæring av den kapitalfortærende del av statsbudgett i de kommende år. Ti det er bevilgningene til militærvesenet som nu står iveien for:

Arbeidsløshetens bekjempelse, bygning av jernbaner, veier, telefon og telegraf o. l., jordspørsmålets løsning, skolens utvikling, alderdomsforsørgelsens gjennomførelse, avbetaling av statsgjelden, statsbudgettets balanse og eventuelle skattelettelser.

Statstilskudd til bedrifter.

Dersom man erkjenner at kampen mot arbeidsløsheten nu må føres med alle til rådighet stående midler og at man ikke vil anvende økede skatter til løsning av denne oppgave så står reduksjon av militærbudgettene igjen som den eneste utvei.

I denne forbindelse melder sig da spørsmålet om direkte statstilskudd til bedrifter som uten sådant tilskudd vil eller må stoppe og kaste sine arbeidere ut i arbeidsledighet ut på gaten.

I Danmark er der planer oppe i den retning. Det dreier sig om en bevilgning på 5 millioner kroner.

Det nevnte beløp er tenkt anvendt med 2 å 3 kroner pr. dagsverk til bedrifter som uten et sådant tilskudd vil stoppe.

I England er en lignende ordning allerede trått i kraft efter initiativ av den konservative engelske regjering. Ifjor blev der i

henhold hertil bevilget 70 millioner pund som skulde anvendes til støtte for industrien og kullgrubedriften som gikk med underskudd.

Herav er der innen 24de desember 1925 anvendt 58,8 millioner. Bare til skibsbyggeriene er der anvendt 16 millioner pund. I norske kroner utgjør bevilgningen ca. 1 680 millioner kroner.

Dette var i England. Men i Norge? — her sender våre rikeste skibsredere sine bestillinger på nye skiber til utlandet, mens norske arbeidere i samme branche samtidig går ledige.

Forutsetningen for støtten må være at staten får innflydelse over og kontroll med vedkommende bedrifter.

En importregulering måtte vel også kunne forsøkes for å bekjempe arbeidsledigheten.

Vi vil samtidig henvise til, at Danmark efter initiativ av den nuværende socialdemokratiske regjering har fremlagt forslag om hel sløifning av militærvesenet som sådant.

Videre at den svenske regjering har foreslått betydelige innskrenkninger av militærutgiftene, hvilke forslag også tildels er vedtatt av Riksdagen.

I alle tilfeller må det hos oss være ubetenkelig å overføre statsbevilgninger fra uproduktive til produktive formål av forskjellig slags —: overføre bevilgninger fra de kapitalfortærende militærbudgetter til verdiskapende formål.

Ut fra disse betragtninger innstilles til Stortinget å vedta følgende

beslutning:

Stortinget henstiller til regjeringen å opta til fornyet behandling budgettforslaget for kommende budgettår med det for øie:

å nedskjære de kapitalfortærende militærutgifter og

å anvende de innsparte midler til produktive formål og arbeidsløshetens bekjempelse.

Komiteens medlemmer Kolstad og Moseid finner grunn til å understreke, hvad denne fraksjon uttalte i Finansinnstillingen for 1925 angående de to viktigste forhold vedkommende statsbudgett: Opstilling av et reelt budgett og tilveiebringelse av balanse i statsbudgett.

Regjeringen har med hensyn til førstnevnte forhold gjort prisverdige bestrebelse om der enn mangler adskillig på, at man er kommet helt over på den rette side. Således later jo f. eks. budgetteringsmåten for statens byggearbeider enn adskillig tilbake å ønske.

Hvad det annet forhold angår, så er der heller ikke ved dette budgettforslag opnådd balanse uten ved et betydelig tilskudd av statslånemidler.

Forholdet synes å ha bedret sig noget i sammenligning med foregående budgett, når intet hensyn tas til den forandrede kroneverdi. Tar man imidlertid hensyn til at kronevalutaen i løpet av foregående år er steget med ca. 25 pct., viser budgett for 1926—27 i virkeligheten også stigning.

Når man skal ta standpunkt til det fremlagte statsbudgett for 1926—27, må dette gjøres under hensyntagen til bevegelsen i skatteydernes formue og inntekt.

Til belysning av dette spørsmål kan man ta for sig kommuneligningen fra og med 1918 (1919—20) til og med 1924 (1925—26). Som direkte målestokk er kommuneligningen visstnok ikke meget fullkommen men som uttrykk for bevegelsen i formue og inntekt er den visstnok det beste økonomiske barometer man har.

Ifølge statistiske opgaver nådde formuen sitt høidepunkt i 1919 med 12,6 milliarder kroner og den antatte inntekt sitt i 1920 med 3,8 milliarder kroner. Fra 1919 til og med 1924 er der en nedgang i formuen på 2,7 milliarder kroner eller omkring 22 pct. og i den antatte inntekt på 1,1 milliard kroner eller med ca. 30 pct.

Forholdet mellem den antatte og skattbare inntekt i de samme år har vært i gjennomsnitt som 2:3.

Efter hvad Det statistiske centralbyrå meddeler er man der tilbøielig til å tro, at

inntekten for 1925 ikke vil bli meget forskjellig fra 1924, hvilket er å håpe.

Hvorledes forholdet stiller sig for inntekten i 1926, med hvilken inntekt skatten skal betales til stat og kommune i budgettåret 1926—27, vilde det imidlertid nu være av den største interesse å kjenne noget nærmere til.

Hvis kronevalutaen, som i løpet av siste år er gått op med ca. 25 pct., holder sig konstant i 1926, vil være fra et skattestandpunkt sett meget viktige inntektskilder, skibsfarten og eksportindustrien måtte regne med en noget lignende nedgang i inntekten, altså ca. 25 pct., likesom de stadig og sterkt synkende priser på landbruks- og fiskeriprodukter også vil føre med sig en sterk nedgang i inntektene.

Hvad spesielt landbruket angår har nedgangen i produktprisene og dårlig avsetning gjort stillingen meget vanskelig. Alle jordbruksprodukter har således i 1925 falt særdeles sterkt. Det samme er tilfelle med vårt viktigste husdyrprodukt melken, for hvilken også avsetningsforholdene for tiden er så vanskelige, at mange meierier og tildels kondenseringsfabrikker ikke kan ta imot den vanlige melkemengde fra bønderne. Og de priser som melkeprodusentene nu får utbetalt levner i almindelighet ingen fortjeneste og vil ofte ikke dekke produksjonsomkostningene.

I skogbruket er forholdene likeledes overordentlig vanskelige. De høie skatter tvinger skogbrukerne til å hugge, men de lave tømmerpriser gjør, at driftsresultatet blir ytterst slett.

Tas alle forhold i betraktning, tør det være forsiktigst å regne med en nedgang i inntekten i det hele på minst 15 pct.

Dette vil imidlertid bety, at den antatte inntekt for 1925, — der som før nevnt forutsettes å være omtrent av samme størrelse som for 1924 — i 1926 antagelig vil gå ned fra ca. 2,7 milliarder til ca. 2,3 milliarder kroner eller med ca. 400 millioner kroner. Den skattbare inntekt vil da efter forholdet 2:3 bli omkring 1500 millioner kroner.

Av dette beløp har finansministeren nylig uttalt at der til offentlige lønninger vil

medgå ca. 200 millioner kroner. Til kommunale lønninger antas også å ville medgå ca. 200 millioner kroner. Videre medgår til renter og avdrag av Statens og kommunenes gjeld ca. 250 millioner kroner. Ialt vil der altså medgå til lønninger i stat og kommune og til renter og avdrag på statens og kommunenes gjeld ca. 650 millioner kroner.

Legges hertil hvad der dessuten vil medgå til kontor- og reiseutgifter m. v. samt til offentlige materialanskaffelser, så vil ikke langt fra halvparten av den skattbare inntekt gå med til dekning av foran nevnte utgiftsposter. Denne kjennsgjøring er av så alvorlig art, at den må påkalle statsmyndighetenes oppmerksomhet i en særlig grad.

Til dette forhold, at henimot halvparten av den skattbare inntekt går med til renter og et lite avdrag på statens og kommunenes gjeld, til lønninger, kontor- og reiseutgifter og til offentlige materialanskaffelser, mens kun godt og vel halvparten av den samme inntekt kan bli disponibel til fremme av det private næringsliv, setter hele vår økonomiske eksistens på spill.

Skal vårt næringsliv fremover arbeide under slike beskatningsforhold som vi nu har, kan det ikke gå frem, men vil uvegerlig gå tilbake, m. a. o. den produktive virksomhet som bærer hovedparten av skatten, litt etter litt vil stanse av sig selv.

I denne forbindelse bør man også regne med det faktum, at ligningsansettelsene, hvorpå denne betraktning er bygget temmelig sikkert ligger over hvad den virkelige inntekt andrar til, dels på grunn av gjennomsnittsligningen hvorved forholdsvis høje inntekter fra tidligere år er regnet med, dels på grunn av budgettenes spente stilling der har ført med sig at skattemyndighetene ofte har regnet med en for høi antatt inntekt, og dels fordi formuesansettelsene efter nutidens målestokk er altfor høje og som følge derav har gitt anledning til beregning av for høi skatt også av denne.

Selv om den fulle virkning av inntektsnedgangen først melder sig i 1927—28, så burde den her påpekte nedgang allerede for budgett 1926—27 tilsagt en betydelig ster-

kere nedskjæring av statsbudgettet.

Hvad de enkelte inntektsanslag på det foreliggende budgettforslag angår, skal man med hensyn til skatten henvisse til hvad foran er bemerket. Med hensyn til de øvrige inntektsanslag er det nærværende fraksjons opfatning, at flere av disse, f. eks. ølavgiften, chokoladeavgiften, tobakksavgiften og overskuddet av jernbanedriften synes noget høit ansatt. Om tollanslaget kan holde vil jo avhenge av hvordan tolltariffen endelig blir vedtatt.

Hvad utgiftsanslagene angår, kan man vel for enkelte av disse også regne med nogen nedgang, men sannsynligvis vil denne nedgang på langt nær opveie nedgangen i inntektene.

Det fremgår av budgettforslaget og finansministerens bemerkninger til dette, at der til renter og avdrag på statsgjelden vil medgå ca. 115 millioner kroner og til lønninger ca. 200 millioner kroner. Det blir altså ikke meget igjen til disposisjon for annet oiemed, når disse to store poster er dekket. På første post kan vanskelig regnes med nogen nedgang.

Det melder sig da som en uomgjængelig nødvendighet å få bragt statens administrasjonsutgifter og lønningsbudgettet ned, om der skal kunne opnåes nogen vesentlig nedsettelse av budgett.

Vi har i forhold til vårt lands befolkning og dennes økonomiske bæreevne en for stor offentlig administrasjon.

Det er derfor statsmyndighetenes uavviselige opgave å få denne og dermed også budgett ned.

Under revisjonen av lønningsbudgettet bør spørsmålet om lønning efter leveomkostningene komme under alvorlig overveielse.

Nærværende fraksjon foreslår for Stortinget å fatte sådan

beslutning:

I.

Innstillingen vedlegges protokollen.

II.

De store økonomiske vanskeligheter som

vårt land nu står overfor, gjør det påtregende nødvendig å bringe de offentlige driftsutgifter betydelig ned samtidig som statens gjeldsøkning må opphøre.

Dette kan kun skje gjennom regjeringens og Stortingets forenede bestrebelser efter en felles plan.

I henhold hertil henstiller Stortinget:

A. Til komiteene:

å fremkomme med ethvert forslag til besparelser som ansees forsvarlige og gjennomførlige.

B. Til regjeringen:

1. å gjennomføre enhver besparelse som ansees forsvarlig på bevilgede utgiftssummer samtidig som enhver overskridelse av disse må søkes undgått.
2. Å ha sin oppmerksomhet henvendt på at opprettelse av nye administrative organer må søkes undgått.
3. Såvidt mulig allerede for inneværende Storting å fremlegge sådanne forslag til lov-, reglements- og eventuelt også regulativendringer som kan føre til forenkling av den offentlige administrasjon og en bedre økonomi i kommune, fylke og stat.

4. Å utrede og eventuelt fremlegge forslag om administrative omordninger, som kan føre til forenkling og besparelser.

Spesielt nevnes spørsmålene om hel eller delvis sammenslutning av post- og telegrafvesenet og en mere gjennomført utnyttelse av jernbanenes personell og lokaler i ovennevnte etaters tjeneste.

5. Å utrede spørsmålet om regulerbare lønninger i forhold til leveomkostningene med sikte på en almindelig revisjon av de offentlige lønninger.
6. I forbindelse med budgettet for 1927—28 å forelegge for Stortinget en plan for avdragning av statsgjelden til effektiv forminskelse av denne.

I henhold til foranstående innstiller komiteen til Stortinget å fatte følgende

beslutning:

Innstillingen vedlegges protokollen.

Oslo i finanskomiteen den 15de februar 1926.

J. H. Christiansen,
formann og ordfører.

Chr. Hornsrud,
sekretær.

Bilag I.**Skrivelse av 11te februar 1926 fra Det Statistiske Centralbyrå til formannen i Stortingets finanskomite.**

Herved oversendes en avskrift for regnskapsåret 1913—14 og budgetforslaget 1926—27 av en finansstatistikk,¹ som byrået er i ferd med å avslutte for perioden 1914 til nu.

I byråets finansstatistikk er inntekter og utgifter gruppert etter deres finansielle art uten hensyn til hvilket departement de nu sorterer eller tidligere har sortert under. Så langt det har vært mulig har man også tatt hensyn til endringer i administrasjonen hvorved arbeider er overført fra en institusjon til en annen, men det finnes tilfeller, der det ikke har vært mulig å få utgiftene til det enkelte arbeide skilt ut for sig. Særlig gjelder dette utgifter ved centraladministrasjonen. Som eksempel kan nevnes at det Statistiske Centralbyrå siden 1914 har overtatt utarbeidelsen av en hel rekke forskjellige slags statistikk (industristatistikk, medisinalstatistikk, finansstatistikk, rekrutteringsstatistikk m. v.) fra andre kontorer, men under finansstatistikken utarbeidelse har det støtt på regnskapsmessige hindringer å få skilt vedkommende utgifter ut for sig i de kontorer, hvorfra vedkommende statistikk er overført.

Til forståelse av vedlagte finansstatistikk, tillater man sig videre å anføre de viktigste av de prinsipper som er fulgt ved utarbeidelsen:

1. Statistikken omfatter alle statens inntekter og utgifter, også dem som ikke er opført på budgетtregnskapet.

I overensstemmelse hermed er også de viktigste av statens fond tatt med, idet fondenes renteavkastning er opført under inntekter av kapitaler og på utgiftssiden på vedkommende formål, hvortil fondets inntekter har vært anvendt. Hvad Oplysningsvesenets fond angår, er skogdriften bare opført med sin netto-

¹ Se bilag 2, som inneholder et sammendrag, i hvilket Komiteen har foretatt en omregning av statsregnskapet 1913—14 til nuværende pengeverdi (rubrikk 2).

avkastning, mens fondets utgifter til de forskjellige statsformål (skole, kirke) er opført med sine fulle beløp.

Det bemerkes at Provianteringsdirektoratet, Vaksdal mølle samt hærens og marinens verksteder av forskjellige grunner ikke er tatt med. Hærens og marinens bestillinger ved verkstedene er selvfølgelig tatt med under utgifter til hær og flåte.

2. Grensen mellem driftsregnskap og kapitalregnskap er trukket som i statsbudgettproposisjonen for 1925—26 og 1926—27.
3. Inntekter og utgifter er opført netto. Således er statens inntektsgivende virksomheter (jernbane, post osv.) opført bare med sine driftsoverskudd. For skoler, sykehus o. l. er bare nettoutgiften opført idet vedkommende inntektspost er fratrukket.

Skattene er derimot opført brutto i den forstand at utgiftene ved utligning, oppebørsel osv. ikke er fratrukket. Derimot er det beløp som hvert år opføres på utgiftssiden til frafalt skatt fratrukket.

4. Driftsinntektene er som det ses delt i: I. skatter, II. formues- og erhvervsinntekter og III. andre inntekter.

Begrepet skatt er tatt i den videste betydning. Som skatt er opført ikke bare de inntekter staten har i kraft av sin beskattningsrett, men også de statsinntekter som får karakteren av tvungne ydelser, derved at de er godtgjørelse for bestemte handlinger, som bare staten ifølge den gjeldende rettsordning kan utføre (gebyrer, sportler, avgifter). Avgifter som derimot opkreves i virksomheter som også kan drives av andre enn staten (skoler, sykehus osv.), er, som også nevnt under punkt 4, fratrukket de tilsvarende utgifter.

Bilag 2.

Sammendrag av Det statistiske Centralbyrås finansstatistikk for regnskapsåret 1913—14 og budgettforslaget 1926—27.

	Stats- regnskapet 1913—14	Det samme omregnet til nrv. penge- verdi 1 £ = kr. 24,00	Regjeringens budgett- forslag 1926—27	Relativ øk- ning + minskning (rubr. 3 ÷ 1)
	1	2	3	4
	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
Utgifter:				
A. Driftutgifter:				
I. Statens politiske organer	2 428	5 025	4 107	÷ 918
II. Utenriksvesenet	1 276	2 641	4 094	+ 1 453
Derav Centraladministrasjonen				
1913—14: kr. 125 000				
1926—27: » 697 000				
III. Forsvarsvesenet	27 490	56 904	43 997	÷ 12 907
IV. Retts-, politi- og fengselsvesen . . .	4 688	9 704	13 973	+ 4 269
Derav Politivesen				
1913—14: kr. 397 000				
1926—27: » 1 554 000				
Derav krets- og hjelpefengsler				
1913—14: kr. 334 000				
1926—27: » 1 474 000				
V. Fylkesmannsembedene og Justisdeparte- mentets kommunalkontor	314	650	761	+ 111
VI. Kirken	1 166	2 414	4 428	+ 2 014
VII. Skole, videnskap, kunst m. v.	14 680	30 388	57 884	+ 27 496
Derav lavere landbruksskoler m. v.				
1913—14: kr. 546 000				
1926—27: » 2 028 000				
Sjømannsskoler m. v.				
1913—14: kr. 125 000				
1926—27: » 504 000				
Husmorskoler				
1913—14: kr. 53 000				
1926—27: » 999 000				
Folkeskolen				
1913—14: kr. 7 446 000				
1926—27: » 37 723				
VIII. Sosiale formål	3 395	7 028	16 318	+ 9 290
Derav Centraladministrasjonen				
1913—14: kr. 72,000				
1926—27: » 367 000				

	Stats- regnskapet 1913—14	Det samme omregnet til nrv. penge- værdi 1 £ = kr. 24,00	Regjeringens budgett- forslag 1926—27	Relativ øk- ning + minskning (rubr. 3 ÷ 1)
	1	2	3	4
Sykeforsikringspremier	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.	1 000 kr.
1913—14: kr. 1 693 000				
1926—27: » 6 000 000				
Arbeidsformidling				
1913—14: kr. 10 000				
1926—27: » 198 000				
Abeidsledighetskasser m. v.				
1913—14: kr. 34 000				
1926—27: » 3 300 000				
Fattigvesenet 1913—14: kr. 175 000				
1926—27: » 1 261 000				
Alkohollovgivning				
1913—14: kr. 0				
1926—27: » 2 254 000				
IX. Helsepleie	4 251	8 800	16 208	+ 7 408
Derav medisinalvesenet				
1913—14: kr. 1 877 000				
1926—27: » 6 585 000				
Sundhetsvesenet				
1913—14: kr. 1 088 000				
1926—27: » 5 043 000				
X. Statens anlegg	10 979	22 727	15 515	+ 7 212
XI. Landbruk	2 251	4 660	11 583	+ 6 923
Derav centraladministrasjonen				
1913—14: kr. 141 000				
1926—27: » 528 000				
Jord- og husdyrbruk m. v.				
1913—14: kr. 1 905 000				
1926—27: » 10 515 000				
Bureising 1913—14: kr. 4 000				
1926—27: » 3 000 000				
Småbrukbank m. v.				
1913—14: kr. 221 000				
1926—27: » 2 313 000				
XII. Handel, sjøfart, industri, fiskeri m. v.	5 713	11 825	14 776	+ 2 951
XIII. Skatteligning og oppebørsel	3 879	8 029	13 240	+ 5 211
Derav skatteligning				
1913—14: kr. 118 000				
1926—27: » 786 000				

	Stats- regnskapet 1913—14	Det samme omregnet til nuv. penge- verdi 1 £ = kr. 24,00	Regjeringens budgett- forslag 1926—27	Relativ øk- ning + minskning (rubr. 3 ÷ 1)
	1	2	3	4
XIV. Gjeldsrenter og pensjoner	1 000 kr. 15 052	1 000 kr. 31 158	1 000 kr. 107 602	1 000 kr. + 76 444
Derav renter m. v.				
1913—14: kr. 12 411 000				
1926—27: » 99 329 000				
XV. Andre utgifter	358	741	13 017	+ 12 276
Derav dyrtidstillegg				
1913—14: kr. 0				
1926—27: » 8 000 000				
A. Driftsutgifter ialt	97 920	202 694	337 503	+ 134 809
B. Kapitalutgifter.				
I. Statens forretninger og fond	20 499	42 432	41 390	÷ 1 042
II. Avdrag på statsgjelden	4 870	10 082	16 194	+ 6 112
III. Utlån til kommuner	55	114	—	÷ 114
B. Kapitalutgifter ialt	25 424	52 628	57 584	+ 4 956
C. Overskudd efter statsregnskapet	9 245	19 137	—	÷ 19 137
Statsutgifter ialt	132 589	274 459	395 087	+ 120 628

Det vil sees at driftsbudgettforslaget for 1926—27 er 56 pct. høiere enn regnskapet for 1913—14 omregnet til nuværende prisnivå (ca. 207). Desuten ga driftsregnskapet i 1913—14 ca. 10 pct. overskudd. Kapitalbudgettet er i 1926—27 bare ca. 9 pct. høiere og når avdrag på statsgjelden holdes utenfor, endog ca. 3 pct. lavere i 1926—27 enn i 1913—14.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

v.a. Asiantuntija Suedslundin rap. no 4.

Oslo.

6/3 1926.

presid.

Légation de Finlande

N° 265

ULKOASIAINMINISTERIÖN

8 / 116 Sal. D. 26.

11/3-26	to	LEH.
RYHMÄ	OSASTO	PGA
S.	Cy.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää tiedotus, joka koskee
Hallituksen vaihdosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Smedlund

Oslossa, maaliskuun 6 p:nä 1926.

Herra Professori E.N. Setälä

Suomen Ulkossainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki

8/116 Sal. D. 26.

N/3-26	to	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	
5	E4	

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 4.

Hallituksen

aihdos.

Viime lauantaina, 27 p:nä helmikuuta, päättyi vihdoin keskustelu valtaistuinpuheen johdosta. Tällöin äänesti oikeistopuolueiden 54 ja talonpoikaispuolueen 22 edustajaa valiokuntaryhmiensä ehdotuksien puolesta, joten siis enemmän kuin puolet suurkäräjämiehistä oli asettanut hallituksen budjettiesitystä vastustavalle kannalle. Aikaisempien selityksiensä mukaisesti ilmoitti pääministeri Mowinckel hallituksen eroavan, ja jättikin maanantaina erohakemuksen Kuninksaalle.

Kuten edellisessä raportissani tiedoitin, on jo kauan pidetty varmana, että Suurkäräjien presidentti Lykke saisi tehtäväkseen muodostaa uuden hallituksen. Koska talonpoikaispuoluekin oli vastustanut hallitusta, kutsui Kuningas, paitsi Lykkeä, myös viimeainnutun puolueen johtajan hra Mellbyen luokseen, mutta pian kävi selville, ettei talonpoikaispuolue tahtonut mennä hallitukseen yksinomaan oikeistopuolueiden kanssa.

Puolueiden kesken käydyissä neuvotteluissa pohdittiin myös kysymystä laajalle pohjalle perustuvan kokoomushallituksen muodostamisesta. Tällöin koetettiin saada aikaan kokoomusta professori Nansenin johdolla.

Hänen ehdokkuutensa on etupäässä saanut kannatusta Tidens Tegn'issä ^{ja} lienee alkuisin tätä lehteä lähellä olevista piireistä. Koska arvovaltaisella taholla heti alusta alkaen on suhtauduttu erittäin epäilevästi tällaisen kombinaation onnistumismahdollisuuksiin ja nämä puuhet myöskin raukesivat, en katso olevan syytä sen enempää kosketella tätä asiaa. Muuten olisivat epäilemättä kaikki tämän yhteydessä olevat seikat vaatineet tarkkaa huomiota Suomen puolelta, Nansenin tultua niin tunnetuksi sodanjälkeisellä toiminnallaan Venäjän hyväksi.

Kun oli osoittautunut mahdottomaksi saada aikaan joko kaikkiin porvarillisiin puolueisiin taikka oikeisto- ja talonpoikaistuolueisiin nojautuvaa hallitusta, oli hra Lykken muodostettava uusi hallitus ainoastaan oikeistopuolueiden avulla, ja ministerilistan valmistuttua tapahtui hallituksen vaihdos eilen.

Uusi hallitus on saanut seuraavan kokoonpanon:

Pää- ja ulkoasiainministeri - Suurkäräjien presidentti Lykke,

Puolustusministeri - ylilääkäri K.W. Wefring
(ollut ennen kaksi kertaa puolustusministerinä)

Raha-asiaainministeri - laivanvarustaja
F.L. Konow, Bergenistä (ollut raha-asiaainministerinä
Bratlien hallituksessa 1912-13)

Työministeri - suurkäräjämies A. Venger (ollut
maatalousministerinä Berge'n hallituksessa 1924)

Oikeusministeri - maaherra I.E. Christensen

Kirkko- ja opetusministeri - tuomiorovasti W.C. Mägelsson.

Sosiaaliministeri - suurkäräjämies P.A. Morell

Maatalousministeri - maanviljelyskoulun johtaja O.L. Bærøe.

Kauppaministeri - konsuli Charles Robertson.

Useat hallituksen jäsenistä eivät ole ennen esiintyneet puolue-elämässä, mitä seikkaa muutamatsä käläiset lehdet pitävät hyvänä enteenä. Toiset lehdet taasente toteavat, että ministerilistassa on useita käytännöllisessäkin elämässä tuntemattomia nimiä, ja että on vaikeata lausua mielipidettä hallituksesta, sen jäsenten henkilökohtaisia kykyjä silmälläpitäen.

Mitä hallituksen parlamenttaariseen pohjaan tulee, on sillä takanaan 54 Suurkäräjien 150 edustajasta. Koska kuitenkin talonpoikaisspuolue on luvannut kannatuksensa ainakin hallitukseen finanssipoliittiselle toiminnalle, tulee hallituksella tässä päivän polttavassa kysymyksessä olemaan enemmistö Suurkäräjillä.

Sanomalehdet ovat yleensä olleet sangen pidättyväisiä uutta hallitusta arvostellessaan. Niissä huomautetaan että sen tärkein tehtävä on raha-asiain tyydyttävä järjestäminen, ja että vasta sen teoista voi päätätä onko hallituksen vaihdos ollut onneksi maalle vai eikö.

Mikä merkitys hallituksen vaihdolla on oleva Suomen ja Norjan välisiin suhteisiin nähden, on vaikeata sanoa. Vaikkei pää- ja ulkoministeri Lykke harastane "pohjoismaista ulkopoliittikkaa" niin lämpimästi

kuin hra Mowinckel, niin ei kuitenkaan tarvitse pelätä mitään muutoksia Norjan ulkopolitiikassa. Hra Lykke lienee välitystuomiosopimuksien hyväksymisen kannalla, ja hra Mowinckel, joka palaa Suurkäräjiin, tulee varmasti sekä valiokunnassa että täysistunnossa esiintymään sopimuksien puolesta.

Mitä lihantuontikieltoon tulee, en toistaiseksi tiedä mitään uudesta maatalousministeristä, jonka käsissä asian ratkaisu nyttemmin on. Jos kerran ulkoasiainministeri Lykke saadaan oivaltsmaan pikaisen ratkaisun välttämättömyys, on ehkä toiveita, että hänellä on suurempi vaikutusvalta virkaveljiinsä kuin mitä Mowinckelillä oli.

Osllossa, maaliskuun 5 p:nä 1926.

Ragnar Smedelund

v.a. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Ministeri Elfvingsin rap. no 1 = Läl. n. rap. no 5.

Oslo.

17/3 1926.

Légation de Finlande

N:o 340

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 9/116 Soc. D. 1926.		
20/3-26	B	LIL
AFRIKA	ORIENTI	ASIA
5.	Cy.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,

lähettää raporttini N:o 1.^{x/} joka koskee

Ensimmäistä keskusteluni pääministeri

Lykken kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen

kunnioitukseni vakuutus.

Osllossa, maaliskuun 17 p:nä 1926.

Herra Professori E.N. S e t - ä l ä,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

x/ tiedoitukseen no 5.

g / 116 Sal. D. 26		
20/3-26	2	LII.
ALUE	OSASTO	ASIA
	5. C4.	

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 5.

Ensimmäinen kes-
kusteluni pää-
ministeri Lykken
kanssa.

Käydessäni tänään ensi kertaa pää- ja ulko-
ministeri Lykken puheilla ja lausuttuani hänelle
pääministeri Kallion ja ulkosiainministeri Setälän
tervehdyksen hän m.m. tiedusteli, onko merenkulkuso-
pimus Suomen puolelta jo ratifioitu. Saatuaan tietää,
ettei näin ole, hän huomautti, kuinka suurella mielen-
kiinnolla Norjan hallitus odottaa sopimuksen lopullis-
ta järjestelyä ja toivoi että tekisin kaiken voita-
vani asian jouduttamiseksi. Samalla pääministeri lausui
toivomuksenaan, ettei tätä luonteeltaan kiireellistä ky-
symystä tehtäisi muista kysymyksistä riippuvaksi. Kos-
kematta asiaan sen enempää lupasin omasta puolestani
saattaa nämä toivomukset hallitukseni tietoon.

Keskustelun kuluessa tiedustelin Norjan halli-
tuksen kantaa vesialueen määrittämiseen nähden Jäämeren
rannalla, ja koskettelin niitä eriäviä mielipiteitä,
jotka ovat olemassa Englannin ja Norjan välillä täs-
sä asiassa. Myöskin huomautin siitä haitasta, joka
Suomelle koituu englantilaisten trawlarien ryöstökalas-
tuksesta rannikoillamme. Toivoin hyvää yhteistyötä Norjan
kanssa taistelussa tällaisia kalastajia vastaan. Pää-
ministeri Lykke tähän ilmoitti tyytyväisyytensä, ja
lausui, viitaten vesialueen rajan määrittämiseen, asiaa
kumminkaan vielä lähemmin perustelematta, että "asia

on suotuisaan suuntaan kehityksessä".

Pääministeri Lykke edelleen laajassa keskustelussa kyseli Suomessa viime aikoina noudatettua maaja asutuspolitiikkaa sekä menettelytapoja asutustoiminnan edistämiseksi. Erityisesti hänen huomionsa kiintyi Suomessa suhteellisesti pienillä varoilla aikaansaatuun suureen tulokseen, josta Norjalla oli paljon oppimista. Hän toivoi saavansa pian tilaisuutta palata asiaan ja toivoi hyvää yhteistyötä Suomen Lähetystön kanssa tässäkin asiassa. Erikoisesti tervetullutta olisi tämä yhteistyö tällä hetkellä, koska Norjan uusi hallitus on päättänyt peruuttaa edellisen hallituksen Suurkäräjille jättämän esityksen asutustoiminnan järjestämiseksi ja on aikeissa lähitulevaisuudessa tehdä asiassa eduskunnalle uusi esitys.

Olin myöskin tilaisuudessa esittämään sen Suomen hallituksen toivomuksen, jonka mukaan kauan vireillä ollut lihanvienti Suomesta Norjaan voitaisiin järjestää tavalla, joka tyydyttäisi suomalaisia lihanviejä. Pääministeri vastasi tähän, että nykyisellä hallituksella on hyvä tahto tehdä kaikki voitavansa vientiluvan laajentamiseksi Suomessa, mutta uudisti samalla jo alussa mainitseman toivomuksen, ettei tätä kysymystä yhtä vähän kuin muitakaan kysymyksiä liitettäisi neuvotteluissa toisista kysymyksistä riippuviksi. Sanoi merenkulkusopimuksen ratifioimisen lähitulevaisuudessa ja riippumatta lihanvientiasiasta olevan välttämätöntä senvuoksi, "että hänen (pääministerin) asemansa ulospäin ja eritoten norjalaisiin eläinlääkäreihin näh-

den tämän kautta lujittuisi". Ilmoitin tähän, ettei Suomen hallituksella ole ollut aikomusta sitoa näitä kahta asiaa toisiinsa. Pyysin myöskin, että Norjan hallitus sen jälkeen kuin olen jättänyt valtekirjani tahtoisi antaa promemorian sellaisista lihanvientiä koskevista kysymyksistä, joista Norjan hallituksella mahdollisesti ei vielä ole asiallista selvitystä, ja joiden suhteen hallitus edelleen asettuu epäilevälle kannalle.

Huomautin samalla, että Suomi tällä kertaa on siinä onnellisessa asemassa että se paremmin kuin muut Norjan naapurimaat voi antaa ne takeet, joista Norjan hallitus niin suurella tarkkuudella pitää kiinni, niinkuin myöskin siitä kuinka Suomen suojeleminen sorkka- y. m. taudeilta on Suomelle itselleen elinkysynys samoin kuin se on Norjallekin. Näin ollen ovat epäilemättä mitä parhaimmat edellytykset olemassa luottamuksellisen yhteistyön aikaansaamiseksi lihakaupan alalla kummankin maan välillä.

Lopuksi pääministeri Lykke lausui ilonsa siitä että Suomen Presidentti, jonka persoonallisia ominaisuuksia hän on oppinut pitämään suuressa arvossa, saapuu vierailulle Norjaan. Oli lisäksi viime kesänä interparlamentaarisen kokouksen aikana ollut tilaisuudessa tutustumaan Suomeen, sen kansaan ja kauniiseen luontoon ja sanoi saaneensa hyvän käsityksen Suomen taloudellisista mahdollisuuksista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Ministeri Elfviggin raportti no 6.

Oslö.

10/6 1926.

Légation de Finlande
N:o 775

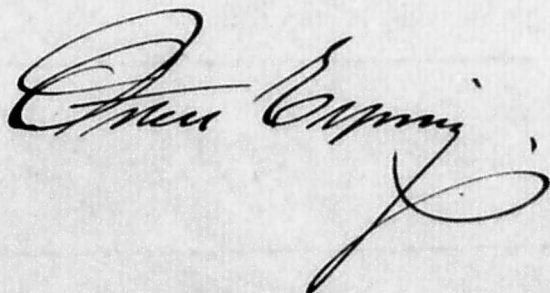
Oslossa, kesäkuun 10 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13/117 Sal.	D. 26.	
14/6-26	le	LIL
	OSASTO	ASIA
5.	C4	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raportti N:o 6, jossa luotettavalta taholta saamieni tietojen mukaan selostan Norjan "Samfundsvernet" in organisatiota ja toimintaa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori E. N. S e t ä l ä,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y. m. y. m. y. m.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 13/117 Sae. 26.
14/6-26
5. Oy

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 6.

Norjan Samfunds-
vernetin organisa-
tio ja toiminta.

"Samfundsvernet" niminen järjestö muodostettiin Norjassa vuonna 1921 ja syntyi se Norjan kommunistilehdissä siihen aikaan olleiden kiihkeiden kirjoitusten ja monella paikkakunnalla maassa kommunistien pitämien esitelmien johdosta, joissa avomielisesti kehoitettiin tarpeen vaatiessa ryhtymään väkivaltaisuuksiinkin porvarillisen yhteiskunnan kukistamiseksi.

Isänmaallisissa piireissä odotettiin tarmokkaita toimenpiteitä poliisiviranomaisten taholta tämän kommunistiagitacion ehkäisemiseksi. Kun tällaisiin ei kumminkaan monista kehoituksista huolimatta poliisin puolelta ryhtytty, syntyi "Samfundsvernet" niminen järjestö, ja voidaan sen olemassaolon alkuaikoina huomata kiihkeätä protestia veltoa ja pelkäävää virallisen järjestyksen ylläpitäjää vastaan.

Vaikka näin olikin, ja uusi järjestö syntyi tarkoituksessa koota yksityisiä kansalaisia rintamaan vallankumouksellisen liikkeen vastustamiseksi, se kummin-kin jo heti alussa asettui viranomaisten s.o. porvarillisen hallituksen ja sen johtaman poliisivoiman käytettäväksi ja päätti olla aktiiviseen toimintaan ryhty-

mättä muulloin kuin viranomaisten antamasta kutsusta ta-
hi määräyksestä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että lail-
linen hallitus tulisi menettämään vaikutusvoimansa yh-
teiskunnassa Samfundsvernet katsoisi asiakseen ryhtyä omin
päin toimimaan.

Norjan suojeluskuntaa vastaan, jonka olemassaolo
nykyisin on julkinen salaisuus, on kylläkin eri tahoilta,
m.m. muuttuvien hallitusten ja kansaneduskunnankin yksityis-
ten jäsenten taholta tehty huomautuksia tarkoituksella
osoittaa tällaisen järjestön tarpeettomuutta jopa vahingolli-
suuttakin, sen olemassaolo kun muka kiihoittaa kommunis-
teja puolestaan järjestämään vastaavia sotilaallisia jär-
jestöjä, punaisia kaarteja. Samfundsvernetin puolelta taas
on tähän vastattu viittaamalla järjestön lojaalisuuteen
laillista esivaltaa kohtaan ja onkin se ehkä pääasial-
lisesti tämän takia saavuttanut yhä laajempaa kannatusta
ja myöskin huomattavassa määrin voimistunut. Yhteistyö
Norjan suojeluskunnan ja poliisiviranomaisten välillä
on tätä nykyä saatu järjestymään suotuisaan suuntaan
eikä hallituksen eikä muidenkaan viranomaisten puolelta
ole viime aikoina sen rauhallista kehitystä tahdottu
häiritä.

Mitä Samfundsvernetin sisäiseen järjestäytymiseen
tulee, toimii se kautta koko Norjan ja kuuluu siihen tätä nykyä
noin 20.000 suojeluskuntalaista. Mikäli tilaisuutta ilmenee,
jaetaan kaupungit ja taajemmin asutut seudut piireihin,
joissa piirin sisällä asuvista suojeluskuntalaisista muo-
dostetaan 150 miehisiä komppanioita. Maaseudulla, missä
järjestö varojen puutteessa toistaiseksi on voinut heikom-

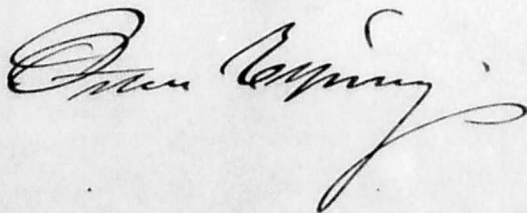
min toimia ja missä harva asutus vaikeuttaa komppanioiden muodostamista, jäsenet ryhmitetään pienempiinkin joukkueisiin aina sen mukaan kuin olosuhteet vaativat. - Komppanian päällikkönä toimii upseeri, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta n.s. asevelvollinen upseeri (vernepliktig officer), joka on saanut kasvatuksensa vuoden ajan kestävällä upseerikurssilla (reserviupseeri). Esikuntaan taas kuuluu upseerikouluutuksen saaneita henkilöitä.

Samfundsvernetilla on käytettävänään konekiväärejä, kiväärejä, pistooleja ja batongia. Jäseniä harjoitetaan ampumataitoon ja sotilaalliseen kuriin, ja toimeenpannaan vähemmässä määrin kenttäharjoituksia sikäli kuin sellaiset ovat mahdolliset.

Kapinan sattuessa on suojeluskunnilla päämääränään suojella rautatieasemia ja siltoja, satamia ja yleisiä rakennuksia, ^{sekä} yhteistoiminnassa poliisin ja sotaväen kanssa suorittaa niitä tehtäviä, jotka kulloinkin katsotaan heille sopivaksi antaa.

Samfundsvernetiin kuuluu nykyisin kansalaisia kaikista kansankerroksista, etupäässä kumminkin n.s. parempiosaisten keskuudesta ja kuuluu sen kannattajiin moni Stortingetin jäsen ja julkisessa toimessa oleva kansalainen.

Oslossa, kesäkuun 10 p:nä 1926.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C. 4.

ASIA:

v.t. Asiacuhoitaja Smcdslundin raportti: N° 7.

Oslo.

17/7 - 26.

Légation de Finlande
N:o 924

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 15/118 Sal. D. 1926		
20/7-26	10	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5.	C.Y.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raportti N:o 7, joka koskee
Välitystuomiosopimuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten
kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Smedlund

Oslossa heinäkuun 17 p:nä 1926.

Herra Professori E.N. Setälä,
Suomen Ulkoasiainministeri,
y.m. y.m. y.m.
Helsinki.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 7.

Välitystuomio-
sopimukset.

Sen jälkeen kuin Norjan hallitus viime helmikuun 5 p:nä jätti esityksensä välitystuomiosopimuksesta Suurkäräjille, on sanomalehtiväittely niistä ollut hiljaisempi, vain Tidens Tegn on jatkuvasti julkaissut kirjoituksia Tanskan kanssa tehtävää sopimusta vastaan.

Vasta viime aikoina, kun Suurkäräjien istuntopäättyminen on edessä, on asia taasen kiinnittänyt yleistä huomiota. Sanomalehdistössä on esiintynyt useita kirjoituksia sekä sopimuksien puolesta että niitä vastaan. Oppositiota hoitaa edelleen Tidens Tegn, joka - muistamatta Suomea loukkaavaa kirjoitustaan tammikuulta - nyt sanoo vastustavansa ainoastaan Tanskan kanssa solmittavaa sopimusta.

Kuluvan kuun 10 p:nä valmistui vihdoin ulkoasiainvaliokunnan mietintö. Valiokunnan enemmistö puoltaa siinä asian ratkaisemista ennen Suurkäräjien hajaantumista ja kannattaa sopimuksien hyväksymistä. Lykkäys voitaisiin enemmistön mielestä käsittää vaarin sekä kotona että ulkomailta, jota paitsi se olisi

aiheeton, Suurkäräjillä kun helmikuusta saakka on ollut tilaisuus tutustua asiaan.

Vähemmistö taasen pitää tarpeellisena saada lisäselvitystä sopimuksien periaatteellisista puolista, johon muiden tärkeiden töiden vuoksi ei vielä ole ollut riittävästi aikaa.

"Kun Suurkäräjien nyt ensi kerta on ratkaistava - sanotaan - näin laajakantoinen periaatteellinen kysymys, on välttämätöntä valmistaa ja selvittää asia siten, että joka edustaja voi saada selvän käsityksen, mistä on puhe. Erikoisesti on harkittava kysymystä, tuleeko välitystuomiosopimuksiemme perustua voimassaolevaan oikeuteen ja tarkoittaa kaikkien riitaisuusien oikeudellista ratkaisemista. Pysyvän Tuomioistuimen edessä - vai tuleeko niiden perustua "oikeuden ja kohtuuden" periaatteisiin ratkaisun ollessa välitystuomioistuinten käsissä".

Vähemmistö ehdottaa näin ollen asian lykkäämistä, mutta pyytää - jottei pitkä lykkäys neapuri- maissa herättäisi pahaa mieltä - suostumusta jatkaa työtään istuntokausien välillä; uusi mietintö olisi silloin painettuna, kun Suurkäräjät tammikuussa kokoontuvat.

Puolueitten kesken jakaantuivat äänet valio- kunnassa seuraavasti:

Enemmistö

- 1 oikeistopuolueista, joka kuitenkin ilmoittaa äänestävänsä vähemmistön ehdotuksen puolesta, jos ulkoministeri ei vastusta lykkäystä.
- 3 vasemmistosta
- 3 työläispuolueista

Vähemmistö

- 3 oikeistopuolueista
- 2 talonpoikaisspuolueesta

Kun tiedetään, että enemmistön lukeutuva oikeistolainen käsittelyssä Suurkäräjillä muutti kantansa, voidaan todeta puoluelinjat valiokunnassa varsin selviksi.

Eilen illalla oli asia vihdoin esillä Suurkäräjillä. Ensimmäinen puhuja oli oikeistolsinen Hambro, valiokunnan puheenjohtaja. Hän esitti uudelleen kaikki ne syyt, jotka vähemmistön mielestä vastivat asian lykkäämistä. Erikoisesti tahtoi hän huomauttaa, ettei valiokuntavähemmistö ole ollenkaan käsitellyt sopimuksia asialliselta kannalta, ja hän torjui jyrkästi väitteen, että vähemmistön ehdottama lykkäys merkitsisi kannanottoa sopimuksia vastaan.

Toinen puhuja oli ent. pääministeri Mowinckel, jonka aloitteesta sopimukset aikanaan solmittiin. Hänkin uudisti valiokunnassa esittämänsä mielipiteet puheen lämpimästi Pohjoismaiden yhteistyöstä, joka edellyttää sopimuksien hyväksymistä ilman vitkastelua. Vaikka tämä oli hänelle sydämen asia, oli hän kuitenkin valmis jättämään sen ulkoministerin käsiin, tietoisena siitä, että pääministeri Lykke on sopimuksien lämmin ystävä.

Jos pääministeri kuitenkin haluaa lykkäystä - sanoi Mowinckel - toivon pohjoismaisten ystäviemme ymmärtävän, ettemme sillä ole luopuneet asian ajamisesta.

Tämän jälkeen esiintyi pää- ja ulkoministeri Lykke. Vakuuttaen olevansa sopimuksien hyväksymisen kannalla sanoi hän havainneensa, ettei ainoastaan talonpoikaipuolue, vaan myöskin suurin osa hallituspuolueista (høire; frisindede venstre) tahtoo saada asian

lähemmin valaistuksi. Jos kysymys nyt ratkaistaan - sanoi hän - tulevat sen vuoksi useat, jotka ehkä itse asiassa ovat hyväksymisen kannalla, vastustamaan sopimuksia. - Pääministeri toivoi saavansa useimmat näistä puolelleen, kun asiallinen ratkaisu ensi vuonna on tehtävä.

Pääministerin esiintymisen jälkeen oli selvä, että äänestyksessä enemmistö puoltaisi lykkäystä. Näin kävikin. Työläispuolueiden (joita arbeider-puoleen johtaja Tranmæl oli kehoittanut äänestämään vastaan) 38 ääntä vastaan, päätivät Suurkäräjät lykätä asian ensi vuoden alkuun, samalla määräten ulkoasiainvaliokunnan kokoontumaan istuntokausien välillä.

Kun koettaa löytää tosiasialliset syyt lykkäämiseen, on ensi sijassa otettava huomioon ne kahnaukset, joita silloin tällöin esiintyy Norjan ja Tanskan välillä ja joilla ainakin Norjassa eräiltä tahoilta koetetaan ylläpitää Tanskalle vihamielistä mielialaa. Useasti on Grönlannin kysymys silloin ollut etualalla. Olipa epäluulo Tanskaa vastaan perusteltua tai ei, joka tapauksessa sitä on olemassa eräissä piireissä. Välitystuomiosopimuksen tultua solmituksi Tanskan kanssa, on sitä käytetty välikappaleena siinä agitatioissa Tanskaa vastaan, jota Oslossa hoitaa Tidens Tegn. Puuttumatta siihen ulkonaiseen kiihoitukseen, jolla koetaan "vække ungdommen til nasjonal reisning" on mainittava, että Tanskan sopimuksen asiallisten vastustajien

mielestä suhde Tanskaan ei ole niin hyvä ja luottamuksellinen, että on olemassa edellytyksiä tällaisen laajakantoisen sopimuksen solmimiseen sen kanssa. Pelätään ulkomailla silloin saatavan väärä käsitys Norjan ja Tanskan suhteesta.

En voi puolestani uskoa muuta kuin että Tanskaan kohdistettu agitatio on ollut omiensa jossain määrin - tieteen tai tietämättä - vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen - myös suurkäräjämiehiin - mikäli on kysymys siitä pitkästä harkitsemisajasta, joka muka vaaditaan asian käsittelyssä. Jos Norjan suhteet kaikkiin naapurimaihin olisivat yhtä hyvät, olisivat sopimukset epäilemättä tulleet hyväksytyiksi ilman vaikeuksia.

Pääministeri Lykken esiintyminen lienee selitettävissä siten, että hän näinä "riksret"-jutun päivinä on entistä enemmän riippuva puolueensa tuesta. - Kuten tunnettua oli häntä vastaan ehdotettu epäluottamuslausetta sen johdosta, että hän Suurkäräjien silloisena puhemiehenä oli salannut Kauppapankin valtiontakuun, vaikka oli siitä tietoinen. Epäluottamuslause hylättiin kuitenkin 65 äänellä 47 vastaan.

Sen jälkeen kuin ylläoleva kirjoitettiin, olin (tänään) kutsuttu pääministeri Lykken puheille. Hän pyysi minua toimittamaan terveisensä Herra Ulkoasiainministeri Setälälle ja tällöin ilmoittamaan seuraavaa:

"Vaikka Lykke on sopimuksien lämmin ystävä oli

hän katsonut parhaaksi itse sopimuksia silmälläpitäen olla Suurkäräjillä vastustamatta asian lykkäämistä. - Edellisenä päivänä oli nim. kysymys valtakunnanoikeuden koollekutsumisesta ollut esillä Suurkäräjillä, Kuten tunnettua oli Bergen oikeistohallitus vuodelta 1923 - 24 ehdotettu asetettavaksi syytteeseen Norjan Kauppapankille ilman Suurkäräjien lupaa myönnetystä valtiontakuusta. - Ent. pääministeri Mowinckel, venstrepuolueen johtaja, oli käsittelyssä ensiksi sanonut vastustavansa ehdotusta, mutta muutti viime tingassa mielipiteensä ja äänesti sen puolesta. Oikeistopuolueiden mielestä oli hra Mowinckel ajanut kaksinaispeliä, joten hänen esiintymisensä heidän leirissään herätti syvää paheksumista ja katkeruutta.

Tätä taustaa vastaan käsiteltiin seuraavana päivänä välitystuomiosopimukset. Yllämainitun katkeran mielialan vallitessa oikeistopuolueiden keskuudessa sopimuksien isää ja lämpimintä kannattajaa kohtaan, olisi suuri osa niistä - vaikkakin asiallisesti ollen sopimuksien kannalla - äänestänyt sopimuksia vastaan, jos niiden kohtalo silloin olisi ollut ratkaistava. Asiaan kuulumattomat seikat olisivat tällöin aikaansaaneet sopimuksille varsin epäedullisen tuloksen, ehkä 60 - 70 ääntä 150:stä niitä vastaan. Joskin sopimukset olisivat tulleet hyväksytyiksi, olisi naapurimaissa voinut levitä käsitys, että huomattava osa Norjan kansasta vastustaa sopimuksia, jota paitsi suhdeluvut myöhemmistä polvista voisivat näyttää kokonaan käsit-

tämättömiltä.

Näin ollen sopimuksien parasta katsoen ja varmasti toivoen saavansa useimmat puoluetoverinsa puolelleen asiallisessa käsittelyssä ensi vuonna, ei pääministeri tahtonut vastustaa asian lykkäämistä.

Herra Lykke sanoi toivovansa, että hänen esiintymisensä naapurimaissa käsitetään ja ettei lykkäys herätä pahoittelua."

Oslossa, heinäkuun 17 p:nä 1926.

v.s. Asiainhoitaja:

